

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)
ANABİLİM DALI

NİCHİREN BUDİZMİ

Doktora Tezi

Hüsamettin KARATAŞ

Ankara - 2012

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)
ANABİLİM DALI

NİCHİREN BUDİZMİ

Doktora Tezi

Hüsamettin KARATAŞ

Tez Danışmanı

Prof. Dr. Mehmet KATAR

Ankara - 2012

T.C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
FELSEFE VE DİN BİLİMLERİ (DİNLER TARİHİ)
ANABİLİM DALI

NİCHİREN BUDİZMİ

Doktora Tezi

Tez Danışmanı: Prof. Dr. Mehmet KATAR

Tez Jürisi Üyeleri

Adı ve Soyadı

İmzası

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Tez Sınavı Tarihi

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu belge ile, bu tezdeki bütün bilgilerin akademik kurallara ve etik davranış ilkelerine uygun olarak toplanıp sunulduğunu beyan ederim. Bu kural ve ilkelerin gereği olarak, çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce ve sonuçları andığımı ve kaynağını gösterdiğimi ayrıca beyan ederim.(..... /..... /20.....)

Tezi Hazırlayan Öğrencinin

Adı ve Soyadı

İmzası

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	VII
KISALTMALAR.....	X
GİRİŞ	
A- ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, ÖNEMİ, METODU VE SINIRLILIKLARI.....	1
1- Araştırmanın Konusu.....	1
2- Araştırmanın Amacı.....	1
3- Araştırmanın Önemi	2
4- Araştırmanın Metodu ve Sınırlılıkları	3
B- BUDA VE BUDİZM.....	4
1- Buda'nın Hayatı ve Öğretisi.....	4
a- Buda'nın Hayatı.....	4
b- Buda'nın Öğretisi.....	8
2- Buda'nın Öğretisini Yayılmaya Başlaması ve Sangha'nın Oluşumu.....	10
3- Buda'nın Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci ve Bu Süreçte Sangha'nın Rolü.....	10
4- Budizm'in Hindistan Dışına Yayılmaya Başlaması.....	12
5- Büyük Ekoller Dönemi.....	13
a- Theravada Ekolü.....	13
b- Mahayana Ekolü.....	14
C- JAPON BUDİZMİ.....	15
1- Budizm'in Japonya'ya Girişi.....	15
2- Erken Dönem Japon Budizmi.....	16
3- Nara Dönemi Japon Budizmi.....	18
4- Heian Dönemi Japon Budizmi.....	20
5- Kamakura Dönemi Japon Budizmi.....	23

I- BÖLÜM

NİCHİREN'İN HAYATI VE ÖĞRETİSİNİ OLUŞTURMA SÜRECİ.....	27
A- NİCHİREN'İN DOĞUMU, AİLESİ VE İLKÖĞRENİMİ	27
B- NİCHİREN'İN RAHİPLİK EĞİTİMİNE BAŞLAMASI.....	32
C- NİCHİREN'İN KİYOSUMİDERA SEİCHO-Jİ TAPINAĞINDAN SONRAKİ EĞİTİM SÜRECİ.....	36
1- Nichiren'in Kamakura Yılları.....	36
2- Nichiren'in Kyoto (Heian) Yılları.....	39
3- Nichiren'in Nara Yılları.....	45
D- NİCHİREN'İN ÖĞRETİSİNİ AÇIKLAMASI VE İLK VAAZI.....	47
E- NİCHİREN'İN ÖĞRETİSİNİ YAYMA FAALİYETLERİ.....	53
F- NİCHİREN'İN RİSSHU-ANKOKU-RON TEZİNİ YAYINLAMASI.....	55
G- NİCHİREN'İN İZU YARIMADASINDAKİ SÜRGÜN YILLARI.....	57
H- NİCHİREN'İN İZU SÜRGÜNÜ SONRASI YILLARI.....	59
1- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisini Yayınlaması.....	60
2- Nichiren'in Ailesini Ziyaret Etmesi ve Komatsubara'da Pusuya Düşürülmesi.....	64
3- Nichiren'in Kâhin Olarak Kabul Edilmesi ve Nichiren Budizmi'nin Yükselişi.....	67
4- Nichiren'in Başrahip Ryokwan İle Mücadelesi, Tutuklanması ve İdama MahkûmEdilmesi.....	70
5- Nichiren'in İdamdan Kurtuluşu.....	72
İ- NİCHİREN'İN SADO ADASINDAKİ SÜRGÜN YILLARI.....	75
1- Nichiren'in Tsukahara Münazarası.....	77

2- Nichiren'in Kaimoku-shu Öğretisini Yayınlaması.....	81
3- Nichiren'in Affedilerek Kamakura'ya Davet Edilmesi.....	86
4- Nichiren'in Kamakura'ya Son Gelişi ve Bakufu Hükümetiyle Görüşmesi.....	89
J- NICHİREN'İN MİNOBU YILLARI.....	92
1- Nichiren'in Minobu-San Kuon-ji Tapınağını Kurması.....	96
2- Nichiren'in “Kutsal” Minobu-San Kuon-ji Tapınağındaki Faaliyetleri.....	98
3- Nichiren Öğretisinin Yaygınlık Kazanmasıyla Birlikte Ortaya Çıkan Sorunlar.....	102
K- NICHİREN'İN SON VAAZI VE ÖLÜMÜ.....	105

II- BÖLÜM

NICHİREN BUDİZMİ'NİN TEMEL ÖĞRETİLERİ.....	107
A- DAİMOKU-SHU.....	108
1- Nichiren Öğretisinde Daimoku-shunun Anlamı.....	115
2- Nichiren Öğretisinde Daimoku-shunun Önemi.....	117
B- HONZON-SHU.....	119
1- Nichiren Öğretisinde Honzon-shunun Anlamı.....	119
2- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandara Anlayışı.....	125
3- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandaraların Şekli ve İçeriği.....	127
4- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandaralardaki Temel Değer Yargıları.....	133
a- Dharma Anlayışı.....	134
b- Yüce Varlık Anlayışı.....	136
b.1-Hosshin Anlayışı.....	138
b.2- Hojin Anlayışı.....	140
b.3- Ojin Anlayışı.....	141

c- Tanrı-Âlem İlişkisi.....	143
5- Nichiren Öğretisinde Honzon-shunun Yeri ve Önemi.....	146
C- KAİDAN-SHU.....	148
1- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Anlamı.....	149
2- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shuya Dayalı Gizemli Kutsal Mekân Anlayışı.....	150
3- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Âhlaki Prensiplerle İlişkisi.....	153
4- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Yeri ve Önemi.....	155
D- KAİTAİ-SHU.....	157
1- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shunun Anlamı.....	158
2- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerinin Oluşum Aşamaları.....	159
3- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkeleri.....	161
4- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerine Dayalı Kurtuluş Anlayışı.....	164
5- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerinin Yeri ve önemi.....	167
E- HOKKE-SHU.....	168
1- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Kutsal Ketin Anlayışı.....	169
2- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Budalık Anlayışı.....	170
3- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Dharma Anlayışı.....	172
4- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Orta Yol Anlayışı.....	173
5- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Mutlak Kurtuluş Anlayışı.....	176
F- SENJİ-SHU.....	178
1- Nichiren'in Senji-shu Öğretisinde Doğru Zaman Anlayışı.....	178
2- Nichiren'in Senji-shu Öğretisinde Varlıkların Kavrama Kapasitesi Anlayışı.....	181
3- Nichiren'in Senji-shu Öğretisinde Kutsal Toprak Anlayışı.....	183

III- BÖLÜM

NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET VE UYGULAMALAR.....185

A- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET.....	186
1- Nichiren Budizmi'nde İbadet Öncesi Yapılan Arınma Ritüelleri.....	188
a- Su ile Arınma.....	188
b- Tütsü ile Arınma.....	189
c- Bağış Yoluyla Arınma.....	190
d- Günah İtirafı ile Arınma.....	191

2- Nichiren Budizmi'nde Günlük İbadetler.....	192
a- Nichiren Budizmi'nde Sabah Ayini.....	192
b- Nichiren Budizmi'nde Akşam Ayini.....	196
B- NİCHİREN BUDİZMİ'NDEKİ İBADET VE UYGULAMALARDA DAİMOKUNUN YERİ.....	199
1- İbadet ve Uygulamalarda Daimokunun Anlamı.....	200
2- İbadet ve Uygulamalarda Daimokunun Önemi.....	201
C- NİCHİREN BUDİZMİ'NDEKİ İBADET VE UYGULAMALARDA BOSATSU PRATİKLERİNİN ROLÜ.....	202
1- Sağlıklı bir Bedene ve Ruh Haline Sahip Olmak.....	203
2- Dili Yalan ve Yanlışın Uzak Tutmak.....	204
3- Algı Yanılmasına Karşı Zihinsel Dikkati Geliştirmek.....	204
D- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET VE UYGULAMALARDA OKUNAN DUALAR.....	205
1- Seigan Duası.....	205
2- Keikyo-ge Duası.....	206
3- Daimoku Duası.....	208
4- Hoben Duası.....	209
5- Juryo Duası.....	211
6- Sambo-San Duası.....	213
7- Unzo Duası.....	214
8- Hoto-ge Duası.....	215
E- NİCHİREN BUDİZMİ'NDEKİ DİNİ TÖREN VE KUTLAMALARDA TAPINAĞIN ROLÜ.....	216
1- Büyük Tapınaklar.....	216
2- Aile ve Ev Tapınakları.....	218
F- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE DİNİ TÖREN VE KUTLAMALAR.....	219
1- Nirvana Günü.....	219
2- Nichiren'in Doğum Günü.....	220
3- Buda'nın Doğum Günü.....	221
4- Nichiren Budizmi'nin Kuruluş Günü.....	221

5- Nichiren'in Izu Sürgününü Anma Günü.....	222
6- Urabon Günü.....	222
7- Matsubagayatsu Günü.....	223
8- Tatsunokuchi Günü.....	223
9- Nichiren'in Sado Sürgününü Anma Günü.....	224
10- Oeshiki Günü.....	224
G- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE CENAZE TÖRENİ İLE İLGİLİ BAZI UYGULAMALAR.....	225
1- Ölüm Esnasındaki Uygulamalar.....	226
2- Evlerde Yapılan Cenaze Töreni.....	226
3- Tapınakta Yapılan Cenaze Töreni.....	227
4- Cenaze Töreni Sonrası Bazı Uygulamalar.....	228
H- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE DİNİ TEŞKİLAT VE DİNSEL PRATİKLERDEKİ ROLÜ.....	229
1- Nichiren Budizmi'nde Kaidana Dayalı Dini Teşkilat Yapısı.....	229
2- Nichiren Budizmi'nde Kaidana Dayalı Dini Teşkilat Yapısının Temelleri.....	230
a- Kaidan- Hokekyo İlişkisi.....	230
b- Kaidan - Nichiren İlişkisi.....	230
c- Kaidan- Toplum İlişkisi.....	231
d- Kaidan- Aile İlişkisi.....	232
3- Nichiren Budizmi'nde Kaidana Giriş İlkeleri.....	233
4- Nichiren Budizmi'nde Kaidan Üyelerinin Uyması Gereken Kurallar.....	234
SONUÇ.....	239
KAYNAKÇA.....	244
EKLER.....	

ÖNSÖZ

Budizm, evrensellik iddiasının yanı sıra yayılmacı geleneği sürdüren dinler arasında yer almaktadır. Aynı zamanda uzlaşmacı ve eklektik anlayışlar benimseyen Budizm'in var olma süreci oldukça uzun dönemleri kapsamaktadır. Budizm'deki yayılma süreci kurucusunun vaazlarıyla ve taraftar edinmeye çalışmasıyla başlamış, ilk etapta ortaya çıkmış olduğu Hindistan ve çevresinde yayılmıştır. Sonraki dönemlerde Asya Kıtasının muhtelif yerlerine ulaşan Budizm bazı bölgelerde hâkim unsurlar arasına girmiş, daha sonra ise dünyanın farklı noktalarına ulaşma imkânı elde etmiştir. Budizm yayıldığı her bölgede yerel unsurlarla ve mevcut dini anlayışlarla kendi mecrasında mücadele etmek suretiyle yaşamaya çalışmıştır.

Japonya, yukarıda bahsedilen çerçevede Budizm'in ulaştığı ülkelerden biridir. Budizm'in Japonya'ya girişi milattan sonra altıncı yüzyılın ortalarına denk gelmektedir. Budizm'in Japonya'ya Kore yoluyla Çin'den ulaştığı, bu yüzden Japonya'daki Budist geleneğin ilk etapta Çin Budizm'inin etkisinde kaldığı kabul edilmektedir. Sonraki yüzyıllarda bu etki giderek azalmış, Japon halk inanışlarıyla kaynaşan ve kendine has özellikleriyle ön plana çıkan bir dini anlayış gelişmiştir. Japonya, son yüzyılın ikinci yarısında büyük bir gelişme kat ederek, günümüzün ulaşım ve iletişim teknolojileri de dâhil pek çok alanına hâkim olmuş bir ülkedir. Bahsi geçen gelişmeler elbette günümüz dünyasını küçülmüş, insanların arasındaki ilişkileri ve etkileşim ise giderek artmıştır. Özellikle sosyo-kültürel ve sportif gelişmelerin yanında en çok ilgi çeken dini inanç ve pratikler olmuştur. Bu bağlamda Japon dini kültürünün en önemli unsurları arasında yer alan Budizm, günümüzde daha çok Japonlar veya Japon ekolleri tarafından dünyaya ulaştırılmaktadır.

Japon Budizmi'nin veya Japon Budist Ekollerinin, Budizm için taşımış olduğu bu büyük öneme rağmen, Türkiye'de genel anlamda Budizm özelde ise Japon Budizmini veya

Japon Budist ekollerini ele alan bir çalışmaya rastlamadık. Bu kadar geniş bir konuda bu tür çalışmaların yapılmamış olması, bizi Budizm ve Japon Budizmi ile doğrudan bağlantılı olan bir konuyu araştırmaya sevk etmiştir. Araştırma konumuz olan Nichiren Budizmi, Japon Budist ekolleri arasında yer almaktadır. Genelde Budizm ile özelde ise Japon Budizmi ile bağlantılı olan Nichiren Budizmi, kurucusunun adıyla anılan ekollerden biridir. Bu ekol, miladi 13. Yüzyılda Japonya’da yaşamış olan Nichiren tarafından kurulmuş, kaynaklara kurucusunun adıyla geçmiş ve Japon Budizm’inin en önemli ekolleri arasında yerini almıştır.

Araştırmamız bir giriş ile üç bölümden oluşmaktadır. Girişte, Buda ve Budizm hakkında kısa bilgiler verirken, genel hatlarıyla erken dönem Budizmi ile büyük ekoller dönemi olarak adlandırılan süreci ele aldık. Ardından Budizmin Japonya’ya girişi ve bu ülkede yayılış süreci hakkında bilgi verildi. Bu bağlamda Nara, Heian ve Kamakura dönemleri ile bu dönemlerde ortaya çıkan Japon Budist ekollerine kısaca temas ettik.

Birinci bölümde, yukarıda söz konusu edilen dönemlerden biri olan Kamakura yıllarında yaşamış olan, Nichiren’in hayatına ve yaşam mücadelesine yer verdik. Nichiren Budizmi’nin kurucusu olan Nichiren’in hayatıyla bağlantılı olarak, birçok açıdan Japon dini tarihine damgasını vurmuş Kamakura dönemindeki gelişmelere değindik.

İkinci bölümde, Nichiren Budizm’inin inanç esaslarını ele alarak, Nichiren’in öğretisini hangi temellere dayandığı ve bunu nasıl bir yöntemle topluma anlattığı hususları üzerinde durduk. Üçüncü bölümde ise Nichiren Budizm’inde ibadet, dinî tören ve kutlamaları ele aldık. Bu uygulamaların ve ayinlerin şekli, zamanı ve icrası konularına temas ettik. Bu bölümde yazılı kaynaklar yanında Japonya’daki araştırmalarımız esnasında Nichirenci gruplarla yaptığımız görüşmeler ve gözlemlerimizden edindiğimiz izlenimlerimizi yansıttık. Bu surette bu bölümde hissettiğimiz yazılı kaynak azlığının getirdiği sıkıntının üstesinden gelmeye çalıştık. Bu bağlamda yakından görme ve inceleme imkânı bulduğumuz Nichirenci

gruplar arasında ibadet ve uygulamalarda bazı farklılıkların olduğu, ancak esas itibariyle Nichirenci öğretilere bağlı kalındığını tespit ettik. Söz konusu tespitlerimiz, bizzat katıldığımız ayin ve uygulamalar esnasında aldığımız notlar ve ilgili taraflarla görüşmelerimiz sonucunda oluşan bilgilere dayanmaktadır. Sonuçta ise elde edilen bilgilerin genel bir değerlendirmesini yapmaya gayret ettik

Bu çalışma konusunun seçiminde ve çalışmanın başından sonuna kadar değerli fikirlerini, tavsiyelerini ve desteğini hiçbir zaman esirgemeyen, bunun yanı sıra metinleri okuma konusunda gösterdiği hassasiyetten dolayı Muhterem Hocam Prof. Dr. Mehmet Katar Bey'e teşekkürlerimi sunuyorum. Çalışmalarım esnasında değerli tavsiyelerde bulunan ve araştırmalarda bulunmam için Japonya'ya gitmem konusunda yardımcı olan Kıymetli Hocam Prof. Dr. Abdurrahman Küçük Bey'e ve Prof. Dr. Ömer Faruk Harman Bey'e teşekkür ediyorum. Japonya'daki çalışmalarım esnasında, tezimle ilgili temel kaynaklara ulaşmamda yardımcı olan Rissho Üniversitesi onursal başkanı Prof. Dr. Hoyo Watanabe'ye ve Prof. Dr. Naofumi Annaka'ya; Rissho Teoloji Enstitüsünden Prof. Dr. Michio T. Shinozaki'ye; Soka Üniversitesi Doğu Felsefesi Araştırmaları Enstitüsünden Prof. Dr. Hirofumi Koseki, Prof. Dr. Mikio Matsuoka, Dr. M. Kobayashi, Dr. M. Ken'ichi ve Dr. T. Yamazaki'ye; Soka Gakkai'den H. Terasaki, Y. Nagaoka ve T. Motoi'ye; Nichiren-shu genel merkezinden S. Komukai'ye, ve Tokyo'da bulunduğum süre zarfında desteğini esirgemeyen "Tokyo Türk Camii'nin" değerli çalışanlarına; ayrıca Nichiren Budizmi'nin yanı sıra geleneksel Japon dini kültürünü tanıtmada konusunda ve Japon misafirperverliğini sergileme hususunda göstermiş olduğu gayret ve samimi yaklaşımlarından dolayı Numazu Seisenni-ji Tapınağı din görevlilerinden arkadaşım rahip Seicho Ishikawa'ya teşekkürü bir borç bilirim.

Ankara 2012

Hüsamettin Karataş

KISALTMALAR

A.E.R.	: An Encyclopedia of Religion
Bkz.	: Bakınız
C.	: Cilt
Çev.	: Çeviren
D.O.B.	: Dictionary of Buddhism
E.R.	: The Encyclopedia of Religion
J.J.R.S.	: Japanese Journal of Religious Studies
J.A.R.S.	: Japanese Association For Religious Studies
N.B.I.C.	: Nichiren Buddhist International Center
N.S.I.C.	: Nichiren Shoshu International Center
S.	: Sayı
s.	: Sayfa
St.	: Saint
Trans. by	: Translated by
W.N.D.	: The Writings of Nichiren Daishonin
W.N.S.	: Writings of Nichiren Shonin

GİRİŞ

A- ARAŞTIRMANIN KONUSU, AMACI, ÖNEMİ, METODU VE SINIRLILIKLARI

1- Araştırmanın Konusu

Araştırmamızın konusu Nichiren Budizmi'dir. Araştırmamızda Japon Budizmi'ne yön veren en önemli rahiplerden sayılan ve aynı zamanda kurduğu mezheple birlikte anılan Nichiren'in hayatı, öğretileri, bu öğretilerin bir ekol haline gelişi ve bu ekole ait inanç ve uygulamalar ele alınıp incelenmiştir. Bu çerçevede Nichiren Budizm'inin tarihsel gelişimi, öğreti, ayin ve uygulamaları ile bu grubun diğer Japon dinleri ve mezhepleriyle olan ilişkisi araştırma konusu yapılmıştır.

2- Araştırmanın Amacı

Budizm yayıldığı hemen her bölgede yerel dinî ve kültürel unsurlarla uzlaşan ve bunları kendi içine dâhil ederek yayılan evrensel bir dindir. Bu din M.S. 6. yüzyılda yayıldığı Japonya'da da yerel dinî unsurlarla karışmış ve Japonya'ya uygun bir görünüm kazanmıştır. 13. yüzyılda bir Budist keşişi olan Nichiren yerel dinî unsurların ve Japon ulusal değerlerinin Budizm içerisinde daha fazla hissedildiği bir Budizme öncülük etmiş ve Nichiren Budizmi'ni oluşturmuştur.

Nichiren Budizmi; kurucusu Nichiren'in ölümünden sonra yayılıp güçlenmeye devam etmiş ve 20. yüzyılda bazı Nichirenci gruplar vasıtasıyla Japonya dışına çıkarak Japon değerlerinin yayıldığı evrensel bir Budizm akımı haline gelmiştir. Bu akım günümüzde dünyanın değişik yerlerinde faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Nichiren Budizmi dünya çapında gittikçe varlığı duyulan bir akım olmasına ve Japon milli değerleri ile Budizmin evrensel değerlerini başarılı bir biçimde kendinde birleştirmiş olmasına rağmen, ülkemiz entelektüel kesimleri tarafından yeterince bilinmemektedir.

Amacımız, Nichirenci düşünce ve felsefenin oluşumu, gelişimi ve tarihsel süreçteki işleyişiyle birlikte, onun Japonya'daki dinlere ve kültürlere olan etkisini günümüze kadar getirmek ve özelde de konuyu Dinler Tarihi açısından ele almaktır.

3- Araştırmanın Önemi

Günümüz dünyasında her alanda olduğu gibi dinlerin ve inançların coğrafyası da artık çok küçülmüş ve bunlar birbirini tanıma noktasında yakınlaşmıştır. Söz konusu yakınlık teknoloji ve iletişim araçlarıyla hızlı bir şekilde sağlanmış, bu durum insanların farklı olana karşı sadece merakını değil, ilgisini de artırmıştır. 19. yüzyılın başlarında sadece bilim adamlarının, seyyahların ve kâşiflerin ilgi duyduğu Uzak Asya'daki dinsel ve kültürel birikimler artık kendi kabının dışına taşmıştır. Bunlar arasında yer alan Budizm, her açıdan günümüzde dünyanın pek çok bölgesinde özellikle de Avrupa ve Kuzey Amerika'da ilgi odağı haline gelmiştir. Bu çerçevede Budizm hakkında sayısız çalışma yapılmış ve yapılmaktadır.

Araştırma konumuzu oluşturan Nichiren Budizmi, Kuzey Ekolü olarak adlandırılan Mahayana Budizmi'nin içerisinde yer almaktadır. Budizm, miladi altıncı yüzyılın ikinci çeyreğinde Çin'den Kore yoluyla Japonya'ya girmiştir. Budizm bu tarihten sonra Japonya'da özellikle imparatorların ve dışarıdan gelen Budist rahiplerin çalışmaları neticesinde, yerel halk dini olan Şintoizm ile birlikte halkın en çok teveccüh ettiği din haline gelmiştir. Doğal olarak bu süreç pek çok Budist akımını ve Budist okulunu ortaya çıkarmıştır. Bu ekollerden biri de Nichiren Budizmi'dir.

Nichiren Budizmi'nin dikkat çekici özelliklerinden biri, kurucusunun bir Japon ve kuruluş yerinin de Japonya olmasıdır. Ayrıca toplumsal değerlere bakış açısı, Japon kültürünü ön plana çıkarmaya çalışması ve ülkenin ekonomik kalkınmasındaki rolü göz önüne alındığında, bu ekolün önemi açık bir biçimde ortaya çıkarmaktadır.

Japon Budizmi ve Japon Budist ekollerinin önemine rağmen ülkemizde bu konularla ilgili bir çalışma yapılmamıştır. Bu alanda yapılacak çalışmaların kültürler ve dinler arası ilişkilerin geliştiği bir dönemde pek çok alandaki ilişkilere olumlu katkı sağlayacağı dikkate alınmalıdır. Son yıllarda Türkiye ile Japonya arasındaki kültürel, ekonomik, eğitim, ticari ve turizm alanındaki ikili ilişkilerin giderek önem kazanması sonucunda; iki ülke ilişkileri gün geçtikçe artmaktadır. Hem Japonya hem de Türkiye’de bu ve benzeri alanlarda çalışmalar yapılırken; din ve dinî kültür konularında istenilen düzeyde değildir. Bu nedenle Japonya’daki dinî hayatın temelinde önemli bir yeri bulunan Nichiren Budizmi’ni çalışma konusu olarak seçilmiştir. Araştırmamızın, daha çok teknolojisiyle ön plana çıkan Japonya’daki bu teknolojik düzeyin geri planındaki kültürel yapıyı tanımamıza önemli katkılar sağlayacağını düşünmekteyiz.

4- Araştırmanın Metodu ve Sınırlılıkları

Araştırmamızda, elde edebildiğimiz kaynaklardaki bilgiler deskriptif yöntemle ele alınıp incelenmiştir. Çalışma planımız doğrultusunda; Dinler Tarihi alanında kullanılan yöntemlerden yararlanılmış, konular gereklerine göre tarihî ve fenomenolojik metotlarla değerlendirilmiştir. Ayrıca Nichiren Budizmi’nin diğer Japon Budist ekolleriyile olan benzerlik ve farklılıklarını ortaya koymak için zaman zaman karşılaştırma metodundan da yararlanılmıştır. Çalışmamız esas itibariyle, miladi 13. yüzyılda yaşamış rahip Nichiren’in kurduğu, Nichiren Budizmi’nin temelleri, ortaya çıkışı, yayılışı ve tarihsel gelişimi ile öğretisi, ibadet ve uygulamalarını kapsamaktadır. Bu çerçevede genel itibariyle Budizm, Japon Budizmi, Mahayana ve Tendai ekollerinin yanı sıra Japon dinî kültürü, gelenekleri ve dinsel açıdan öne çıkan yönler, gerek görüldüğü oranda araştırma konusu içerisinde yer almıştır. Ayrıca o dönemin dinî ve sosyo-kültürel yapısı ele alınırken öncelikle tarihi arka plana da değinilmiştir. Çünkü toplumun içinde bulunduğu şartlar bilinmeden, Nichiren’nin yapıp ettiklerinin anlaşılması ve değerlendirilebilmesi oldukça güçleşir.

B- BUDA VE BUDİZM

Sakyamuni Buda'nın kurduğu dinî ve felsefî sistemin adı olan Budizm; ortaya çıktığı dönemdeki politeist yapıya, aşırı çileci veya hazcı ahlak ilkelerine, kurtuluş yolunun formalitelerine ve kast sistemine tepki göstermiştir. Bununla birlikte ortaya çıkmış olduğu bölgedeki dinlerin en belirgin özelliklerini de bünyesinde barındırmış, bazı öğreti ve uygulamaları aynen sürdürmüş, kültürel ve toplumsal hayata dair konularda ise devamlı surette esnek bir yol takip etmiştir. Bu din uzun tarihsel süreç içerisinde dünyanın çok farklı bölgelerine yayılmış ve günümüzün en çok taraftara sahip dinlerden biri haline gelmiştir.¹

1- Buda'nın Hayatı ve Öğretisi

Kaynaklarda Buda'nın hayatı ve öğretisiyle alakalı çeşitli bilgilere rastlanılmaktadır. Bu bilgi çeşitliliği onun tarihi bir şahsiyet olmasının yanında din kurucusu kimliğine de sahip olmasından kaynaklanmaktadır.

a- Buda'nın Hayatı

Sakyamuni Buda'nın, günümüzden yaklaşık iki bin beş yüz yıl kadar önce, günümüzde Nepal'in Hindistan sınırına yakın bir noktada bulunan Kapilavastu'da doğduğu kabul edilmektedir. Onun tam olarak hangi tarihte doğduğu, kaç yıl yaşadığı ve bu yılların hangi tarihler arasını kapsadığı konusu tartışmalıdır. Kaynaklarda Buda'nın M.Ö. 6. yüzyılın sonları ile M.Ö. 5. yüzyılın başlarında yaşamış olabileceği üzerinde durulmaktadır. Doğum ve ölüm tarihleri tam olarak bilinmeyen Buda'nın yaklaşık olarak seksen yıl yaşadığı tahmin edilmektedir. Bu tahminler doğrultusunda onun, 568-560 yılları arasında bir yılda doğduğu ve 488-480 yılları arasında ise ölmüş olabileceği kabul edilmektedir. Kaynaklara göre Sakyamuni Buda, Hindista'nın kuzeyinde (bugünkü Nepal'in güneyini de içine alan bölgede) başkenti Kapilavastu olan Sakya (*Shakya*) devletinin Kralı Suddhadana ile Kraliçe

¹ Bkz. A. İhsan Yitik, **Hint Dinleri**, İzmir 2005, s. 54-55; Baki Adam - Mehmet Katar, **Dinler Tarihi**, Editör Mehmet Katar, Eskişehir 2002, s. 112.

Mahamaya'nın ilk erkek çocuğudur. Kral Suddhadana, oğluna; “gayesine ulaşmış”, “hünerli”, “becerilikli”, “usta”, “amacını tamamlamış” gibi anlamlara gelen Siddhartha adını vermiştir. Siddhartha ile birlikte zikredilen “Gautoma” veya “Gautama” onun soyadı, Sakyamuni ise Sakya kabilesinin prensi anlamına gelmekte ve mensup olduğu kabileye nispetle kullanılmaktadır. Böylece Sakyamuni Buda, (Siddhartha Gautoma) Sakya kabilesinin prensi olması dolayısıyla savaşçı-yönetici sınıfa mensup olarak dünyaya gelmiştir.²

Kaynaklarda, Sakyamuni Buda'nın din kurucusu olması veya tarihsel kişiliğinin önemine istinaden doğumundan önce, doğumu sırasında ve doğumundan sonra bazı efsanevi olayların yaşandığı dile getirilmektedir.

Rivayetlere göre Buda, Tusita adı verilen cennette “yüce varlık” olarak yaşamını sürdürürken, ıstırap içinde kıvranan insanların haline acımış ve onları bu durumdan kurtarmak için insan bedenine girip yeryüzüne inmeye karar vermiştir. Kendisi için uygun bir anne adayı arayan Buda, Kraliçe Mahamaya'da karar kılmıştır. Mahamaya, hamile kalmadan önce gökyüzünden ışık saçarak inen ve hortumunda lotus (nilüfer) çiçeği taşıyan beyaz bir filin geldiğini ve sağ tarafından karnına girdiğini rüyasında görmüştür. Onun rüyasını yorumlayan kâhinler, Mahamaya'nın rüyasının bir erkek çocuğa delalet ettiğini, onun doğuracağı çocuğun ise ilerde dini önder veya etkili bir hükümdar olacağını belirtmişlerdir. Mahamaya vakti geldiğinde Lumbini adı verilen korulukta acı çekmeden çocuğunu doğurmuştur. Doğumuyla birlikte tabiat canlanmış ve etrafta çiçekler açmıştır. Yeryüzündeki ve gökyüzündeki tanrılar sevinçlerini göstermek için etrafa şekerli çay dökmüştür. Bu esnada Buda, sağ eliyle cenneti

² Bkz. Wing-Tsit Chan, “*Buddha Gotama*”, *An Encyclopedia of Religion* (A.E.R.), Edited by Vergilius Ferm, New Jersey 1959, s. 93-94; Nikkyo Niwono, *Shakyamuni Buddha*, Published by Kosei P.Co., Tokyo 1969, s. 13-14; A.Hilmi Ömer Budda, *Dinler Tarihi*, İstanbul 1935, s. 240-241; Günay Tümer, “Budizm”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi, C. VI, s. 352-353; David J. Kalupahana, *Ethics in Early Buddhism*, Honolulu 1993, s. 26-27;

sol eliyle de dünyayı göstererek konuşmuş, tabiatla olağanüstü olaylar yaşanmıştır. O, doğar doğmaz yürümüş, doğuya, batıya, kuzeye ve güneye doğru yedi adım atmıştır.³

Kaynaklara göre Sakyamuni Buda, yedi günlük olduğunda annesi Mahamaya hayatını kaybeder. Onu aynı zamanda teyzesi olan üvey annesi Mahaprajapati büyütür. Sakyamuni Buda sarayda yaşadığı için çocukluğunda ve gençliğinde rahat bir hayat geçirir. O, on altı yaşında Koliyas kralının kızı Prenses Yasodhara (kuzeni) ile evlenir ve bu evlilikten Rahula adında bir erkek çocuk sahibi olur. Sakyamuni Buda ilk defa yirmi beş yaşında sarayın dışına çıkar ve babasıyla birlikte çiftçilerin düzenlemiş olduğu baharı karşılama festivaline katılır. O, bu festival esnasında çiftçilerin sürdüğü topraktan bazı böceklerin ortaya çıktığını, kaçmaya çalışırken kuşların onları yakaladığını ve yediğini görür. Bir canlının yaşamak için mücadele ederken, öldüğüne; bir diğerrinin ise karnını doyurup yaşamını sürdürmek için onu öldürdüğüne şahit olur. Bir kenara çekilen ve olayları düşünen Sakyamuni Buda, hayatın bu acı yönünden çok etkilenir. Babası durumu fark edince kâhinleri çağırır, onlardan oğlunun durumu ile alakalı ne bildiklerini veya geleceği hakkında ne gördükleri söylemelerini ister. Rivayete göre gelen kişilerin arasında Aziz Asita da bulunmaktadır. Aziz Asita, genç prensi görünce “Nihayet o büyük insan göründü” diye çığlık atar. Diğer kâhinler de prensin gelecekte dini bir şahsiyet olacağına hükmederler. Bu durumdan ve oğlunun hayatından endişe eden Kral Suddhadana, kâhinleri saraydan uzaklaştırır. Buda bir süre daha sarayda yaşadıkdan sonra, yaklaşık olarak yirmi dokuz yaşındayken, saraydan ayrılır ve altı yıl boyunca münzevi bir hayat yaşar.⁴

Bazı kaynaklarda Sakyamuni Buda’nın saray hayatını terk etmesine neden olan olaylar anlatılırken, genellikle onun bazı dünyevi gerçeklere ilk defa şahit olduğu üzerinde

³ Bkz. R. C. Kar, “*The Master’s life in Stone*”, **Guatama Budda**, Editor by, N. N. Law, 1956, s. 7-9; Zekiye Sönmez, **Yaşayan Dinlerin Peygamber veya Din Kurucularının Ortak Özellikleri**, Ankara 2000, s. 48-49 (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi); Yitik, **Hint Dinleri**, s. 46-47; Walter Ruben, **Buddhizm Tarihi**, Çev. Abidin İtil, Ankara 1947, 50-52; Niwono, **Shakyamuni Buddha**, 15-16.

⁴ Anagarika H.Dharmapala - P. Lakshmi Narasu, **The Essence of Buddhism**, Baranes 1907, s. 4; Niwono, **Shakyamuni Buddha**, 18-19.

durulmuştur. Bu bağlamda onun ilk defa yaşlı bir adama rastladığı, ilk defa bir cenazeyle karşılaştığı ve yine ilk defa hasta bir insan gördüğü hikâye edilmiştir. Bu sıradan gibi görünen doğal gerçekler karşısında çok şaşırان ve hayatın bu acı gerçeklerinden kurtulmanın yollarını düşünen Sakyamuni Buda, lüks içinde yaşadığı saray hayatını terk etmeye karar vermiş ve bir süre münzevi yaşam sürmüştür. Sakyamuni Buda, bu sürenin sonunda ne saray hayatının ne de çileci yaşam tarzının mutlu olmak için yeterli olmadığını fark etmiştir. Böylece o, orta bir yol takip etmeye ve tüm aşırılıklardan uzak durmaya çalışmıştır. Buda, söz konusu orta yolu sürdürürken bir süre sonra dünyevi bütün arzuların pençesinden kurtulduğunu, çektiği vicdan azabından arındığını ve bilinç dünyasında aydınlandığını iddia etmiştir. O, bu yolu takip etmeleri durumunda bütün canlıların da kendisi gibi bu dünyanın ıstıraplarından kurtulabileceklerini savunmuş ve hayatının geri kalanını ise bu yeni yolu insanlara anlatmakla geçirmiştir.⁵

Sakyamuni Buda, hayatın gerçeklerine vakıf olduğunu ve aydınlandığını ilan ettikten sonra, yaklaşık kırk beş yıl boyunca edindiği deneyimi insanlara anlatmaya ve onların da aynı gerçeği kavramak suretiyle kurtulmalarına çalışmıştır. O, muhtemelen seksen yaşında iken Hindistan'ın kuzeyinde yer alan ve Kusinara'da (*Kusinagara*) adı verilen yerde ölmüştür.⁶ Taraftarları onun ölümünü büyük ölüm, mutlak yokluk veya gerçek aydınlanmışlık olarak görmüştür. Buda öldükten sonra onun için gösterişli bir cenaze töreni yapılmış, ondan geriye kalanlar ise taraftarları arasında paylaşılmıştır. Buda'dan geriye kalanlar ilk etapta sekiz ayrı grup arasında pay edilmiş, bu bakiyeler daha sonra "stupa" adı verilen tapınaklara yerleştirilmiştir.⁷

⁵ Ryusaku Tsunada, **The Essence of Japanese Buddhism**, Honolulu 1914, s. 13; A. H. Dharmapala - P. L. Narasu, **The Essence of Buddhism**, s. 5-6.

⁶ A. H. Dharmapala - P. L. Narasu, **The Essence of Buddhism**, s. 15-16; Niwono, **Shakyamuni Buddha**, s. 14-15; Abdurrahman Küçük - Günay Tümer - M. Alparslan Küçük, **Dinler Tarihi**, Ankara 2009, s. 227-228; Ekrem Sarıkçıoğlu, **Başlangıçtan Günümüze Dinler tarihi**, Isparta 2002, s. 196-199.

⁷ Heinz Bechert, "Life of The Buddha", **Encyclopedia of Buddhism**, (E.B.), Editor in Chief, Robert E. Buswell, Jr., New York 2004, C. I, s. 86; İlhan Güngören, **Budda ve Öğretisi**, İstanbul 1981, s. 78-79.

b- Buda'nın Öğretisi

Sakyamuni Buda, yaşadığı dönemde mevcut olan ruh anlayışına, filozofların ezeli ve ebedi dünya görüşleri ile yokluk teorilerine karşı çıkmıştır. Bu çerçevede o, söz konusu anlayışların gerçeklerin ortaya çıkmasına engel teşkil ettiğini ve hayat çarkının sonsuza kadar dönmesine sebep olduğunu savunmuştur. Sakyamuni Buda, doğum ölüm ve tekrar doğum çarkını kırmak ve mutlak kurtuluşu elde etmek için dört yüce gerçeği ve sekiz dilimli yol anlayışını açıklamıştır. Zira o, bu gerçeklerin farkına vardığı ve orta yol dediği sekiz aşamadan oluşan anlayışları takip ettiği için aydınlandığını, kendisini izleyenlerin de bu aydınlanmayı yaşayabileceğini belirtmiştir.

Sakyamuni Buda'nın dört yüce hakikat öğretisi kaynaklarda “dört temel hakikat, “dört yüce gerçek” veya “dört kutsal gerçek” olarak ifade edilmektedir. Buda'nın dört yüce hakikat öğretisine göre, ölüm ve yeniden bedenlenme değişmez yasadır. Bu yasanın hem sebebi hem de sonucu ıstıraptır. Asıl yapılması gereken bu acıyı sonlandırmaktır. Bu ıstıraba neden olan şeyin bilgisizlik, cehalet ve şiddetli arzular olduğunun farkına varmak gerekir. Buda'ya göre sadece bunların farkına varmak yetmez, esas olan birbirini tetikleyen bu halkaları kırmak ve yok etmeğe çalışmaktır. Bunun için hayatın her alanını kapsayan, ahlak üzerine inşa edilmiş doğru yollar takip edilmelidir. Bunlar, doğru inanç, doğru düşünme, doğru davranış, doğru niyet, doğru odaklanma, doğru gayret ve doğru geçim yollarıdır.⁸

Buda'nın “orta yol doktrini” olarak açıkladığı sistem, daha sonraki bütün Budist akımların ideali olmuştur. Bunu gerçekleştirebilme çabaları Budizm'in hem dinî hem de felsefî alanda gelişmesini sağlamıştır. Bu bağlamda Budizm, esas itibarıyla nedensellik veya bağımlı varoluş yasası, dört temel hakikat, sekiz dilimli/aşamalı yol, kurtuluş, karma ve

⁸ Bkz. Yitik, **Hint Dinleri**, s. 62-64; B. Adam - M. Katar, **Dinler Tarihi**, s. 116-117; Günay Tümer - Abdurrahman Küçük, **Dinler Tarihi**, Ankara 2002, s. 164; İbrahim Sümer, **Lotusun İçindeki İnci Lamaizm'le Nirvanaya Yolculuk**, İstanbul 2003, s. 39; Annemarie Schimmel, **Dinler Tarihine Giriş**, Ankara 1955, s. 90-92.

yeniden bedenlenme gibi öğretileri benimseyen bir dindir. Bu dinde yaşanan veya yaşanılacak hayatlar, geçmişte yaşanmış olanlardan bağımsız kabul edilmemekte, söz konusu olan zorunluluk, iyi ya da kötü olan bütün eylemleri içermektedir. Sebebe dayalı sonuçların kesin olarak ortaya çıkacağına inanılmakla birlikte sonuçların nasıl, ne şekilde ve ne zaman olacağı konusunda tartışılmalar bulunmaktadır. Ancak sonuçlanıncaya kadar her eylemin potansiyel olarak varlığının devam ettiği ve nihayetinde ise bir etki göstereceği kabul edilmektedir. Dolayısıyla varlıklar tarafından gerçekleştirilen eylem ya da eylemler bütünü, yeni doğumlara ve ölümlere sebep olmaktadır. Budizm’de temel amaç, büyük ölümü yaşamak ve yeniden bedenlenmelerin önüne geçmektir. Büyük ölüm, yani mutlak aydınlanma ise gerçek kurtuluşun göstergesidir.⁹

Budizm’de kurtuluş için farklı yöntemlerin varlığı kabul edilmektedir. Kurtuluş bağlamındaki bu yöntem farklılıkları, çeşitli anlayışların ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu bağlamda bireysel çaba sonucu kurtulmayı ümit edenlerin yanı sıra toplumsal kurtuluş ekseninde hareket edilmesini savunanlar da olmuştur. Bahsi geçen ikinci anlayış sahipleri, bireysel çabanın çileciliği, bunun ise egoların tatminini ve aşırı hazzı doğuracağından dolayı mutlak kurtuluşa engel teşkil edeceğini savunmaktadır. Zira onlara göre Buda, sınır tanımayan nefsanî arzuların neden olduğu her türlü ahlaksızlıklar ile aşırı züht ve çilecilik yolunu seçmiş insanların oluşturduğu topluma karşı orta bir yol önermektedir. Bundan dolayı onlara göre başta münzevi hayat tarzı ve ıstıraba neden olacak arzular terk edilmeli, toplumsal kurtuluşa götürecek yöntemler takip edilmelidir. Bunu için ise sadece kendisini düşünmeyen ve ahlâkî

⁹ Bkz. A.İhsan Yitik, **Hint Kökenli Dinlerde Karma İnancının Tenasüh İnancıyla İlişkisi**, İstanbul 1996, s. 135-139; S. Kuroda, **Outline Of The Mahayana As Taught By Buddha**, Asakusa-Tokyo 1893, s. 7-11; Yitik, **Hint Dinleri**, s. 61-67; F.E. Trotman, **Buddhism**, Westminster 1922, s. 15-16.

düzeyi gelişmiş fertlerden oluşan toplumlar oluşturulmalıdır. Ardından Budalık doğasında yer alan temel değerlerin merhametine sığınılmalıdır.¹⁰

2- Buda'nın Öğretisini Yaymaya Başlaması ve Sangha'nın Oluşumu

Buda, ilk zamanlarda öğretisini doğrudan halka ulaştırma faaliyetlerinden çok kendisini dindarlığa adanmış gezgin rahipler ile münzevilerden oluşan çilecilere orta yolu kabullendirmeye çalışmıştır. O, sonraki yıllarda ise toplumda mevcut olan sınıfsal ayrımı dikkate almamış ve geniş halk kitlelerine ulaşmaya çalışmıştır. Böylece o, her kesimden destek ve taraftar edinmiştir.¹¹

Budizmi, ortaya çıktığı dönemden günümüze taşıyan en önemli şey kurumsallaşma sürecine erken dönemde başlamasıdır. Bu süreci Sakyamuni Buda, Benares'te yaptığı ilk vaazda başlatmış, öğretilerini yaymak için insanları ikna etmeye ve grup/cemaat oluşturmaya çalışmıştır. Buda, öğretisini açıklarken; uyulması gereken kuralların yanında kaçınılması gereken yasakları da belirtmek suretiyle bahsi geçen kurumsal yapının temelini atmıştır. Nitekim daha sonra formüle edildiği iddia edilse de Buda'ya (aydınlanan), dharmaya (öğreti/yasa) ve sanghaya (rahip teşkilatı) sığınmak, bunun yanı sıra dört yüce gerçeğin farkına varıp sekiz aşamalı yola girmek, hırsızlık, yalan, uyuşturucu ve cinayet gibi kötü alışkanlıklardan uzak durmak, söz konusu yapıyı kurumsal manada işlevsel hale getirmiştir.¹²

3- Buda'nın Öğretisinin Yeni Bir Din Haline Geliş Süreci ve Bu Süreçte Sangha'nın Rolü

Sakyamuni Buda'nın ölümüyle birlikte başta “sangha” üyeleri olmak üzere taraftarlarının onun manevi şahsiyetine, öğretilerine ve bakiyelerine gösterdikleri aşırı saygı, bu hareketin

¹⁰ Bkz. Yoshito S. Hakeda, **The Awakening of Faith- Attributed to Asvaghosha**, New York 1967, s. 31-36; Ananda Coomaraswamy, **Hinduizm ve Budizm**, Türkçesi, İsmail Taşpınar, İstanbul 2000, s. 73; Yitik, **Hint Dinleri**, s. 54.

¹¹ Elizabeth A. Reed, **Primitive Buddhism Its Origin and Teaching**, Chicago 1896, s. 154.

¹² Bkz. Allan Menzies, **The Religion of India Brahmanism and Buddhism**, Edited by Oliphant Smeaton, London 1904, s. 69-72; Bradley K. Hawkins, **Buddhism**, London 1999, s. 42-43.

dinleşme sürecini hızlandırmıştır. Böylece Budacılık fikirleri ekseninde dinleşme süreci erken dönemde başlamış, bununla birlikte sangha teşkilatı içinde çeşitli nedenlere dayalı fikir ayrılıkları bölünmelerin de yaşanmasına neden olmuştur.¹³

Budizm'in kurumsal bir din olma süreci Buda'yla başlayıp onun sadık müritleri tarafından yürütülmüştür. Bu çerçevede önemli konuların gündeme alındığı önemli toplantılar düzenlenmiş, başta kutsal külliyat olmak üzere doktrinel meseleler ele alınarak tartışılmıştır. Bazen buna yerel ve genel güç sahibi yöneticiler de destek olmuştur. Buda'nın ölümünden çok kısa bir süre sonra kalabalık bir Budist rahip grubunun katılımıyla ilk konsil gerçekleştirilmiştir. Rajagrha'da toplanan konsilde Budist rahipler, Buda tarafından vaaz edildiği kabul edilen kutsal öğretileri koruma, yaşatma ve kayıt altına alma konularını tartışmıştır. Bu toplantılar Budist hareketin kurumsal manada olgunlaşmasına katkı sağlamıştır. Ancak sonraki dönemlerde ortaya çıkan fikir ayrılıklarının esas itibariyle bu toplantılarda halledilemeyen sorunlardan kaynaklandığı ifade edilmiştir.¹⁴

Erken dönem Budizmi'nin bir diğer önemli gelişmesi ise Buda'nın ölümünden yaklaşık yüz yıl sonra Vaisali'de toplanan konsilde yaşanmıştır. Kaynaklara göre bu konsilde, bekâr rahiplerden oluşan teşkilat üyelerinin uymaları gereken kurallar yanında pek çok konu tartışılmıştır. Bu tartışmalar neticesinde ilk büyük fikir ayrılıkları gün yüzüne çıkmıştır. Konsile katılan rahip grupları arasında, en ılımlı, en eski, en doğru inançların temsilcisi ve yaşatıcısı olma iddiası bölünmelere neden olmuştur. Bazı kaynaklara göre Budist rahipler, Vaisali konsilinin ardından, iki ana gruba ayrılmıştır. Bunların bir kısmı muhafazakâr öğretiyeye sadık kalınmasını, diğer kesim ise daha liberal fikirlerin takip edilmesini savunmuştur. Ancak

¹³ Sakyamuni Buda'nın ölümünden sonra, müritlerinin ve taraftarlarının ona duydukları büyük hürmet ve saygı, Budist cemaatin varlık nedenidir. Bunun en önemli göstergesi ise inanç esasları arasında Buda'nın, öğretilerinin ve onun öğretilerini yaymayı görev bilenlerin, yani "sanghanın" yer almasıdır. Bunlardan herhangi birinin yok sayılması dini açıdan kabul edilemez bir durumdur. Bunun yanı sıra Budistler; Buda'yı aklın, sezgisel gücün, bilgeliğin ve erdemin sembolü olarak kabul etmekte ve Buda'dan geriye kalan her şeye saygı göstermektedir. Zira onlara göre Buda, aydınlanmış, yani mutlak manada kurtuluşu elde etmiş kişidir (E.K. Neumaier, **The Sovereign All-Creating Mind The Motherly Buddha**, New York 1992, s. 35).

¹⁴ Reed, **Primitive Buddhism Its Origin and Teaching**, s. 155.

ayrışmanın sadece bununla sınırlı kalmadığı, Budistlerin kendi içinde en az on beş - yirmi arasında değişen küçük gruba bölündüğü ileri sürülmüştür.¹⁵

4- Budizm'in Hindistan Dışına Yayılmaya Başlaması

Maurya Kralı Aşoka (M.Ö. 274-236), kendi dönemine kadar Kuzey Hindistan'ın Ganj vadisinde yerel bir inanç olan Budizmi, resmi olarak Maurya devletinin dolayısıyla da bütün Hindistan'ın dini haline getirmiştir. Aşoka, Vaisali Konsili ile birlikte Budizm içerisinde artan bölünmelerin önüne geçmek, var olan fikir ayrılıklarını giderip bütün grupları tek çatı altında toplamak için, 240 yılında başkent Pataliputra'da üçüncü büyük Budist Konsilinin toplanmasını sağlamıştır. Zira daha önce Mahasanghikas olarak bilinen grup taraftarlarınca aynı yerde düzenlemiş olan konsilde alınan kararlar, Sthaviras taraftarlarınca kabul edilmemiştir. Bundan dolayı Kral Aşoka, bütün Budist grupların bu konsile katılımını sağlamaya çalışmıştır.

Kral Aşoka'nın çabalarıyla toplanan Pataliputra Konsilinde, başta Buda ve öğretileri olmak üzere ayin ve uygulamalar konusunda önemli tartışmalar yaşanmış, tartışmalar neticesinde fikir ayrılıkları derinleşmiştir. Bölünmelerin önüne geçmek için düzenlenen konsilin sonunda Mahasanghikas grubu sekize, Sthaviras grubu ise on ayrı okula ayrılmıştır. Bu gelişmelere rağmen, Pataliputra Konsili Budizm tarihi açısından bir dönüm noktası olarak kabul edilmiştir. Nitekim bu konsil sonunda, Buda'nın öğretilerini ülke dışına yaymak için temsilciler gönderilmesi ve Buda'nın emanetlerinin (bakiyelerinin) yer aldığı tapınakların (stupa) inşa edilmesi kararlaştırılmış ve bu düşünce Aşoka'nın önderliğinde kısa süre sonra faaliyete geçirilmiştir. Günümüze kadar gelmeyi başaran Budizm'in varlığını söz konusu

¹⁵ Hawkins, **Buddhism**, s. 45-46; Yitik, **Hint Dinleri**, s. 48-49.

faaliyetlere borçlu olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Aşoka sonrası devirde Budizm, Hint ülkesinde yasaklanmış, taraftarları ise değişik yerlere sürülmüştür.¹⁶

5- Büyük Ekoller Dönemi

Budizm, M.Ö. 3. yüzyıldan itibaren Hindistan dışında yayılmaya başlamıştır. Bu süreçte Budizm yayıldığı ülkelerin yerel unsurlarından etkilenmiş, söz konusu etki neticesinde birbirinden farklı anlayışlar ortaya çıkmıştır. Budizm M.Ö. 200 - M.S. 100 yılları arasında teşekkül ettiği varsayılan iki büyük ekolün farklı ülkelerdeki gayretiyle mevcudiyetini sürdürmüştür. Bu ekoller Theravada ve Mahayana'dır. Her iki ekol de kendilerini Budizm'in en erken döneminde ön plana çıkan gruplara dayandırmaya ve onların devamı olduklarını ispat etmeye çalışmıştır.

a- Theravada Ekolü

Theravada ekolü, "Güney Ekolü" olarak da bilinir. Bu ekolün milattan önce ikinci yüzyılda teşekkül ettiği varsayılmıştır. Bu ekole mensup olanlar, kendilerini "Büyüklerin Yolunu" takip edenler, "Ataların Öğretilerine Sadık Kalanlar" olarak tanımlarlar. Theravada, kendisini en eski ve en orijinal mezhep olarak görmüştür.¹⁷

Theravada Ekolünün mensupları, kendilerini ikinci büyük Budist Konsiline katılan ve en etkin gruplar arasında yer alan "Sthaviras" okulunun tek temsilcisi sayarlar. Kendilerinden başka hiçbir ekolü gerçek Budizm'in takipçisi olarak görmezler. Ferdi kurtuluş öğretisi, arhat anlayışı ve maitreya inancı, Theravada Ekolünün en belirgin birkaç özelliğidir. Aşoka dönemindeki yayılmacı politikanın ve ardından gelen sürgün hareketinin etkisiyle başta Sri Lanka olmak üzere Myanmar, Tayland, Laos gibi Güneydoğu Asya ülkelerine giren Budizm,

¹⁶ Bkz. W. Woodville Rockhill, *The Life of The Buddha an The Early History of His Order*, London 1884, s. 182-187; S. Charles Eliot, *Hinduism and Buddhism An Historical Sketch*, London 1962, C. III, s. 5-6; Hawkins, *Buddhism*, s. 47.

¹⁷ Bkz. G. K. Nariman, *Literary History of Sanskrit Buddhism*, Bombay 1923, 2. Baskı, s. 3; R. C. Majumder, *"Buddhism in South-East Asia"*, *Guatama Budda*, Editor by, N. N. Law, 1956, s. 191.

Theravada ekolü ile birlikte Hindistan'da bulamadığı yaşam alanını bu bölgedeki ülkelerde bulmuştur.¹⁸

b- Mahayana Ekolü

Mahayana Ekolü, miladi birinci asırda ortaya çıkmıştır. Mahayana aynı zamanda Kuzey Ekolü olarak da bilinmektedir. Bu şekilde anılmasının sebebi ise yoğunluklu olarak bulunduğu coğrafyadan kaynaklanmaktadır. Nitekim bu ekol daha çok Çin, Tibet, Orta Asya ülkeleri ve Japonya'da yayılmıştır. Bu ekol, Sanskritçe “büyük araç” anlamına gelen Mahayana ismini kullanmaktadır. Mahayana Ekolü, Theravada ekolünün aksine, onları reddetme yoluna gitmemiş, yanlış ve eksik yönleri olan küçük gruplar olarak değerlendirerek bir anlamda kendi büyüklüğünü ispat etmeye çalışmıştır. Bazı Mahayanist gruplar kendilerini ikinci Budist konsilinden sonra ortaya çıktığı düşünülen “Mahasanghikas” okulunun devamı olarak görmektedir. Ancak bu görüş daha kapsayıcı ve kucaklayıcı olmak gerektiğini düşünenler tarafından desteklenmemektedir. Mahayanacılar; Aşoka dönemi dâhil, Budizmi hem Hindistan'da hem de Hindistan dışında kendi ekollerinin temsilcilerinin yaydığını iddia etmektedir.¹⁹

Mahayana düşüncesinin temelinde Bodhisattva anlayışı, onun da özünde fedakârlık ve sıradan insanlara göre zorluk derecesi yüksek pratikler vardır. Bodhisattva anlayışına göre, aydınlanmış olan ve kurtuluşunu elinde bulunduran Bodhisattva, kendini insanlık için hatta bütün canlılar için feda eden kişidir. Bundan dolayı asıl amaç bu ideali gerçekleştirilebilmek olmalıdır. Onlara göre Bodhisattva ideali, bireysel kurtuluş temelli anlayışların tekelinde olan Budizme sadece yeni bir anlayış getirmemiş aynı zamanda onu daha geniş kitlelere ulaşan bir dünya dini haline getirmiştir. Mahayana Ekolü, fedakârlıkla birlikte merhamet temasını ön plana çıkarmıştır. Bunun yanı sıra Budizm'de varlığı ya da yokluğu tartışma konusu olan

¹⁸ Edward. J. Thomas, **The History of Civilization**, New York 1996, s. 249.

¹⁹ Bkz. William Montgomery McGovern, **An Introduction to Mahayana Buddhism**, London 1922, s. 21-24, 191; Reed, **Primitive Buddhism Its Origin and Teaching**, s. 171.

“yüce varlık” fikrine kapı aralamak suretiyle daha geniş halk topluluklarına ulaşmayı başarmıştır. Böylece Buda öğretilerine farklı ve yenilikçi bir yorum getirmiş olan Mahayanacılar, evrensel olma hedeflerine de bir oranda yaklaşmıştır.²⁰

C- JAPON BUDİZMİ

Budizm Japonya’ya Kore yoluyla Çin’den gelmiş ve burada Çin-Kore bölgesinde yaygın olan Mahayana Budizmi yayılmıştır. Budizm Japonya’ya girdikten sonra, başta Şintoizm olmak üzere Japonya’nın yerel inanışlarıyla karşılaşmış ve uzlaşmacı karakteriyle Japon halkının değerlerini belli oranda özümsemiştir. Böylece temelde Budist öğretiye dayanan, bunun yanı sıra yerelde Japon halk inançlarından izler taşıyan yeni bir anlayış ortaya çıkmış ve bu yeni dinî perspektif Japon Budizmi olarak adlandırılmıştır.²¹

1- Budizm’in Japonya’ya Girişi

Japon dini tarihi hakkında bilgi veren kaynaklarda, özellikle 8. yüzyılda kaleme alındığı kabul edilen Nihongi’ye (Nihon Shoki) atfen, Budizm’in Japonya’ya İmparator Kimmei (531-571) döneminde geldiği belirtilmiştir. Japon İmparatoru Kimmei, 538 yılında o dönem Kore yarımadasının güneyine hâkim olmakla birlikte daha çok Çin’in etkisinde olan Paikche (Pakje) adlı devletten gelen resmi heyeti kabul etmiştir. Paikche Kralı Syongmyong, Japon İmparatoruna çeşitli hediyeler göndererek, Kore’nin kuzeyinde yer alan “Silla” devletine karşı kendisini desteklemesini ve yardım etmesini istemiştir. Bu kralın gönderdiği hediyeler arasında altın, gümüş, bronz ve tahtadan yapılmış Buda heykelleri ile Sutralar (Budist Kutsal Metinleri) külliyyatına ait olduğu belirtilen kutsal yazılar yer almıştır. Bu resmi heyetin

²⁰ Riccardo, Venturini, “*A Buddha Teaches Only Bodhisatvas*”, **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 333-336; Neumaier, **The Sovereign All-Creating Mind The Motherly Buddha**, s. 16, 17, 69-71; Hawkins, **Buddhism**, s. 47-47; Nariman, **Literary History of Sanskrit Buddhism**, s. 5.

²¹ Japon Budizmi, Kuzey Eklü olarak adlandırılan Mahayana Budizmi içerisinde yer almaktadır. Japon Budizmi’nin Kuzey Eklüne mensup olmasının en önemli nedeni, Budizm’in Japonya’ya Çin’den gelmesinden ve büyük oranda ise Çin Budizmi’nden etkilenmiş olmasından kaynaklanmaktadır (Bkz. Bkz. Hisho Saito, **A History of Japan**, Translated by Elizabeth Lee, London 1912, s. 25-29; Demien Keown, **Buddhism**, New York 1996, s. 81; McGovern, **An Introduction to Mahayana Buddhism**, s. 25-27; Bozkurt Güvenç, **Japon Kültürü**, İstanbul 2002, s. 147).

içerisinde Çinli olduğu düşünölen Budist rahiplerin de olduğu ve bu rahipler vasıtasıyla Budizm'in öncelikle saray çevrelerinde tanıtıldığı ifade edilmiştir.²²

2- Erken Dönem Japon Budizmi

Budizm'in Japonya'daki ilk dönemleri daha çok devlet eliyle yürütölen politikalar ekseninde geliştiğı için genellikle "Devlet Budizmi" olarak nitelendirilmiştir. Bu dönemde Budizm'in en büyük destekçisi Japon İmparatorluğu olmuştur. Kaynaklarda, Budizmi din olarak kabul eden ve bunu açıklayan ilk Japon imparatorunun 585 yılında tahta çıkan Yomei olduğu belirtilmiştir. Yomei imparator olduktan kısa bir süre sonra hastalanmış, saraydakiler onu sağlığına kavuşturması için Tasuna adlı bir Budist rahipten yardım istemiştir. Rahip Tasuna'nın, Çin'deki Mahayana geleneklerine dayalı manevî bir tedavi uygulayarak imparatoru sağlığına kavuşturduğunun yayılması sadece saray çevresinde değil, halkın arasında da çok etkili olmuştur. Yaklaşık yedi yıl sonra İmparator Yomei'nin ölümüyle boşalan tahta onun kız kardeşi olan Suiko geçmiştir. Suiko döneminde, Japonya'daki ilk Budist mabedi olduğu kabul edilen Hokki-ji Tapınağı Nara'da inşa edilmiştir. Ayrıca ilk Budist tapınakları arasında kabul edilen ve 607 yılında Prens Shotoku tarafında tamamlandığı belirtilen ünlü Horyu-ji Tapınağının da bu dönemde yapımına başlandığı iddia edilmiştir. Aynı zamanda ilk Japon imparatoriçesi olarak kabul edilen Suiko, 594 yılında suikast sonucu öldürölünce yerine Prens Shotoku geçmiştir. Prens Shotoku yaklaşık 28 yıllık iktidarı döneminde, Buda öğretilerinin Japonya'da tanınması ve yayılması için çabalamıştır. Bu

²² Yoshiro Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, Translated by Jeffrey Hunter, Tokyo 2000, s. 26. (Bazı kaynaklarda Budizm'in Japonya'ya daha erken dönemlerde geldiğı iddia edilmiştir. Bu iddiayı savunanlara göre, İmparator Ojin (Hachiman Kami, 269-310) Tenno döneminde Japon-Çin ilişkileri en üst seviyeye çıkmıştır. Dönemin Japon yöneticileri, Çin'deki kültür ve medeniyetten çok fazla etkilenmiştir. Bu çerçevede Japonya'nın sanat, tıp, folklor ve politikanın yanı sıra dini meselelerde de Çin'in etkisi altında kaldığı ileri sürölmüştür. Böylece o dönem itibarıyla Çin'de etkin olan Budizm'in de Japonya'ya ulaştığı varsayılmıştır. Ayrıca bahsedilen sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik ilişkiler vesilesiyle Budizm'e inanan Çinli tüccarların faaliyetlerinin de bu bağlamda etkili olduğu ifade edilmiştir. Bkz. Saito, **A History of Japan**, s. 50-52; John Finnemore, **Peeps At History Japan**, Illustration and Drawings by Wakana Utagawa, London 1911, s. 28-31; A. H. Dharmapala – P. L. Narasu, **The Essence of Buddhism**, s. 37, 115).

yüzden Shotoku, Japonya'daki Budist öğretilerin ve dolayısıyla Japon Budizmi'nin öncüleri arasında kabul edilmiştir.²³

Budizm başlangıçta sarayın desteğiyle halk arasında yayılırken; toplumun üst katmanlarında ve yönetim kademelerinde Budizm'den kaynaklanan çekişmeler yaşanmıştır. Bu bağlamda Soga ailesiyle siyasi rekabet içinde olan bazı önemli aileler ve kabileler bu yeni dini harekete karşı çıkmıştır. Özellikle Mononobe Kabilesi ve onların yanında yer alanlar, yabancı bir dinî geleneğin kabul edilmesi durumunda; ülkedeki tanrıların bu durumdan hoşnut olmayacaklarını gerekçe göstermiş ve yabancıların dini olarak nitelendirdikleri Budizm'in ülkeyi felaketlere sürükleyeceğini ileri sürmüşlerdir. Mononobe Ailesinin mücadelesi daha çok siyasî bir çekişmenin dışı vurumu olarak yorumlanmış olsa da yerel halk inançlarını ve dolayısıyla Şinto dininin geleneklerini korumayı amaçladıkları ileri sürülmüştür. Saray çevrelerinde bu gelişmeler yaşanırken, Budizm yavaş yavaş halka inmeye ve taraftar edinmeye başlamıştır.²⁴

Japonya'da Budizm'in halka inmesini ve yayılmayı sağlayan en önemli etken başta Çin olmak üzere birçok ülkede Buda öğretilerinin en yaygın dini geleneklerden biri olduğu konusunda halkın ikna edilmesinden kaynaklanmıştır. Özellikle Çinlilerin önemli bir bölümünün Budizme inanıyor olduğunun bilinmesi ya da o bağlamda bir söylem geliştirilmesi, Budizm'in Japonlar arasında kolaylıkla yayılmasını sağlamıştır. Böylece Japon halkının, o dönem itibarıyla siyasî, sosyal, kültürel ve ekonomik açılardan kendilerinde çok ileride olan bir medeniyetin dinini kabul etmeleri daha da kolaylaşmıştır. Bu bağlamda Çin merkezli bir Budist anlayışın etkin olmasına katkı yapan bir diğer anlayış ise, Çin kökenli

²³ Bkz. David Murray, **Japan**, Londo 1894, s. 105-106; Tsunada, **The Essence of Japanese Buddhism**, s. 139; A. Lloyd, **Development of Japanese Buddhism**, Toronto 1894, s. 364-365; Dickson, **Japan**, s. 82.

²⁴ Kazou Kasahara, **A History of Japanese Religion**, Translated by Paul Mc Carty - Gaynor Sekimori, Tokyo 2001, s. 47-48; Walter Dickson, **Japan**, With Two Suplementary Chapters of Recent Events by Mayo W. Hazeltine, New York 1898, s. 81.

olan dinî ve kültürel akımların özellikle de Taoizm ve Konfüyüsçülük'ün Japonya'da önemli oranda rağbet görmüş olmasından kaynaklanmıştır.

Erken dönem Japon Budizmi, genellikle “Devlet Budizmi” olarak bilinirken, sonraki üç dönem daha çok imparatorluğa başkent olmuş şehirlerin isimleriyle anılmıştır. Bunlar sırasıyla “Nara”, “Heian” ve “Kamakura” dönemleri olarak kayıtlara geçmiştir.

3- Nara Dönemi Japon Budizmi

Nara, Japonya'da başkent olmuş önemli şehirlerden biridir. Bu şehir, Japon siyasi tarihinde olduğu kadar Japon Budizmi tarihinde de önemli bir yere sahiptir. Japonya'da miladi 645 yılında Taika reformları adı altında yapılan bazı düzenlemelerle birlikte Nara başkent olmuş ve yeni bir dönem başlamıştır. Budizm'in Japonya'da yayıldığı ilk dönemlerde Nara'nın başkent olması, Japon Budizmi tarihine Nara Dönemi (646-794) veya Japonlar arasında daha çok kabul gördüğü şekliyle “Nara Budizmi” olarak geçmiştir. Nara dönemi 794 yılında Heian'ın, yani bugünkü Kyoto şehrinin başkent olmasıyla kapanmıştır.

Nara döneminin en belirgin özelliği, Budizm açısından Japonya'da bazı ilklerin yaşanmış olmasından kaynaklanmaktadır. Nitekim bu süreçte, bazı Budist kutsal metinleri ilk kez Japoncaya çevrilmiş, sadece çevirilerle yetinilmemiş bu kutsal metinlere dayalı yorumların yer aldığı bazı eserler de kaleme alınmıştır. Japonya'da ilk Budist dini festivalleri de bu dönemde gerçekleştirilmiş ve yeni tapınaklar inşa edilmiştir. Ayrıca Japon Budistler arasına ilk mezhep hareketlerinin de bu dönemde ortaya çıktığı kabul edilmiştir. Böylece Nara, genel anlamda birçok ilkin yaşandığı dönem olarak tarihe geçmiştir. Ancak kaynaklarda Budizm'in Japonya'ya çok önceleri girmiş olduğuna ve o süreçlerde de önemli gelişmelerin yaşandığına dikkat çekilmiştir. Nitekim Nara döneminde ortaya çıkan Japon Budist ekollerinin ve bazı

önemli ayin ve festivallerin başlangıçlarının daha önceki yıllara dayandığı da iddia edilmektedir.²⁵

Japon Budizmi hakkında bilgi veren kaynaklarda, Nara döneminden önceki süreçte oluşmaya başlayan ve genellikle dini çerçevede ele alınan sosyo- kültürel gelişmeler, bu dönemle birlikte daha da belirgin bir hal almış, bunların sonucu olarak birbirinde farklı Budist ekoller toplumsal hayata yön vermeye başlamıştır. Bu ekollerden biri “Sanron Okulu” veya “Sanron Mezhebi” olarak bilinmektedir. Japon Sanron mezhebinin, Çin’deki “San-lun” ekolüne dayandığı, miladi 625 yılında Japonya’ya geldiği ve Nagarjuna tarafından belirlenen üçlü kuram, yani Madyamika, Dvadasanikaya ve Sataka teorisi etrafında şekillendiği kabul edilmektedir. Aynı dönemin bir diğer mezhebi ise 660 yılında, Çinli rahip Hsuan Tsang’in (Xuanzang) öğrencilerinden biri olan Dosho tarafından Japonya’da yayılan “Hosso” adlı okuldur. Hosso Ekolü, Japonya’da Budist öğretinin yaygınlık kazanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu dönemde ortaya çıkan bir diğer mezhep ise “Kegon” okuludur. Kegon Mezhebi de temelde “Hua-yen” adlı Çin ekolünün Japonya ayağıdır ve 740 yılında Japonya’da görülmeye başlamıştır. Kegon, Nara’da bulunan ünlü Todai-ji Tapınağında kurulmuş ve özellikle Heian döneminde etkili olmuştur. Bu bağlamda onun özellikle “Tendai” ve “Shingon” mezheplerini etkilediği ileri sürülmektedir. Nara döneminin bir diğer önemli mezhebi de “Ritsu” okuludur. Ritsu okulunun kurucusu olan Ganjin, Çinli rahiplerin daveti üzerine Çin’e gitmiş ve orada eğitim almıştır. Ritsu Ekolünü önemli kılan onun Çin’de eğitim almasının yanında Japonya’da rahiplerin uyması gereken belli başlı kuralları belirlemesi ve rahipliğe atanma merasiminin nasıl yapılacağını göstermiş olmasıdır. Ritsu Mezhebinin, Mahayana Ekolüne mensup olmakla birlikte Theravada mensupları arasında yaygın olan rahipliğe atanma kurallarını takip etmiş olması, o dönemin din anlayışında karma bir yapının varlığını ortaya koyması açısından önemlidir. Nara döneminde ortaya çıkan bu

²⁵ Bkz. Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 29-30; Murray, **Japan**, s. 122-123.

mezheplerin/okulların bazıları bir sonraki dönemde kısmen görülmekle birlikte uzun yıllar varlıklarını devam ettirememiş veya başka mezheplerin içerisinde yok olmuşlardır.²⁶

4- Heian Dönemi Japon Budizmi

Japon Budizmi'nin yayılmasında ve şekillenmesinde, Budist öğretilerle birlikte rol alan bir diğer önemli unsur, Japonya'daki siyasî durum olmuştur. Nitekim Nara döneminin sonlarında Japonya'da ortaya çıkan siyasî karışıklık ve ekonomik çöküntü neticesinde tahta çıkan imparator Kanmu, ilk iş olarak 794 yılında başkenti Nara'dan Heian'a (Kyoto) taşımıştır. Bu tarihten itibaren başlayan Heian Dönemi (794-1185) yaklaşık dört yüz yıl sürmüştür. Bu uzun zaman diliminde, Japon dini tarihi ve Japon Budizmi açısından oldukça önemli gelişmeler yaşanmıştır. Bu yüzden Heian dönemi ayrı ayrı birkaç çalışma konusu yapılacak kadar önemli ve geniştir.

Japon Budizmi açısından Heian Dönemi, Budist öğretilerin Japonya'da en hızlı yayıldığı ve bir o kadar da halktan destek bulduğu yılları kapsamaktadır. Bu dönemde Budizm, başta Şintoizm olmak üzere Japon halkı tarafından kabul edilen diğer inanç ve öğretilerle uzlaşma yoluna gitmiş, ya bu dinleri kendinden bir parça ya da kendisini onların içinden çıkmış ve onlardan bir adım öne geçerek evrensel nitelik kazanmış bir din veya felsefe olarak tanıtmıştır. Bu noktada özellikle Şinto tanrıları, Buda'nın avatarları veya Bosatsu (Bodhisatva) olarak değerlendirilmiş, Japon halkının Budizme teveccühü sağlanmıştır.²⁷ Şinto mabetleriyle Budist tapınaklarının temelde aynı işlevi icra ettiği anlayışı halk arasında yerleştirilmeye çalışılmış, aynı ortamlarda benzer ayinlerin icrasının imkânına kapı aralanmıştır. Japon geleneklerine değer veren bir dinî anlayış benimsenmiş veya böyle bir perspektifin yayılmasına gayret edilmiştir. Heian Dönemi Budist anlayışı, sadece bu

²⁶ Bkz. August Karl Reischauer, **Studies in Japanese Buddhism**, New York 1917, s. 85-88; Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 68-69; Saito, **A History of Japan**, s. 48-49.

²⁷ Reischauer, **Studies in Japanese Buddhism**, 90-91,94.

hususlarda bir birlikteliğin yolunu açmamış, aynı zamanda yeni Budist ekollerin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.²⁸

Heian Döneminde ortaya çıkan Budist mezheplerinden biri Tendai ekolüdür. Tendai ekolünün kurucusu Saicho (Dengyo Dasihi)'dur. Saicho, Kyoto yakınlarında bulunan Hiei Dağı'ndaki ünlü Enryaku-ji Tapınağının da kurucusudur. Saicho, Nara'da eğitimini tamamladıktan sonra başkent Heian'a gitmiş, orada bir süre rahip eğitimi aldıktan sonra Çin'e gitmiştir. Çin'de ünlü "Ti'en-ta'i" mezhebinin öğreti ve uygulamaları ile bazı esoterik öğretileri öğrendikten sonra Japonya'ya dönmüştür. Saicho, Japonya'ya döndükten sonra, Nara döneminde etkin olan ve daha çok "Devlet Budizmi" olarak nitelendirilen ekollerin öğretilerine, özellikle de Hosso Ekolüne karşı çıkmış ve yeni söylemler ortaya koymuştur. O, bu bağlamda Hokekyo (Lotus Sutra) öğretilerini savunmuş, İmparator Kanmu'nun takdirlerini kazandıktan sonra da onun tarafından Hiei Dağında kendisine tahsis edilen alanda, yeni bir tapınak kurmuş ve öğretisini buradan yaymaya başlamıştır. Saicho'nun ardından öğrencileri Ennin ve Enchin de Çin'e giderek "Ti'en-ta'i Ekolü" hakkında bilgi almış ve hocalarının kurduğu mezhebi geliştirmişlerdir. Bu durum aynı zamanda yeni anlayışların ortaya çıkmasına ve ayrı ayrı ekollerin doğmasına da neden olmuştur. Tendai Mezhebi veya "Tendai Budizmi" olarak da adlandırılan bu ekol, sonraki dönemlerde birçok Budist mezhebini (Zen, Shingon, Jodo ve Nichiren gibi) etkilemiştir.²⁹

Heian döneminde ortaya çıkan bir diğer önemli mezhep ise "Shingon Okulu" veya "Shingon Budizmi" olarak da adlandırılan ekoldür. Bu ekolün kurucusu olan Kukai (Kobo Daishi), Japonya'da "dharmanın büyük ustası" olarak bilinmektedir. Kukai, 774-835 yılları arasında Japonya'da yaşamış, Saicho'nun çağdaşı olmuş, hatta onunla birlikte Çin'e giderek orada Buda öğretileri ve diğer Çin kökenli dinler hakkında eğitim almıştır. Onun Nara'da

²⁸ Saito, **A History of Japan**, 51-53.

²⁹ Bkz. George A. Cobbold, **Religion in Japan: Shintoism – Buddhism - Christianity**, London 1894, s. 57-60.

eğitim aldığı dönemde “Konfüçyüs” ve “Lao-Tzu” hakkında geniş bilgi sahibi olduğu, Çin’e giderek bu alanda kendisini geliştirdiği, Hint felsefesi ile esoterik öğretiler hakkında bilgi edindiği de ileri sürülmüştür. Kukai’nin yaklaşık yirmi yıl Çin’de kaldıktan sonra Japonya’ya döndüğü ve önemli bir taraftar kitlesi edindiği belirtilmiştir. Kukai’nin ortaya koyduğu bazı öğretiler kendisinden sonra, sadece “Shingon Mezhebi” tarafından sürdürülmemiş, diğer birçok Japon mezhebini de doğrudan veya dolaylı biçimde etkilemiştir. Bu etki sonucunda birbirinden çok az farkları olan ekoller ortaya çıkmıştır. Kukai, Japonya’da “Mikkyo” olarak bilinen esoterik öğretinin de öncüleri arasında sayılmıştır. Buna paralel olarak Tantrik Öğretiler ışığında geliştiği belirtilen mandara (*mandala*) anlayışının da Kukai tarafından sistematize edildiği ve geliştirildiği ileri sürülmüştür. Bu anlayışların Kukai’den önce de Japonya’da bilindiği ancak onun sayesinde yaygınlık kazandığı ifade edilmiştir. Heian dönemine ve Japon Budizmi’ne damgasını vuran Kukai, kurduğu mezhep ve ortaya koyduğu öğretilerle, zaman içerisinde Japon Budist okullarını ve mezheplerini etkilemiş, kendisinden sonra kurulmuş olan birçok mezhebin ve akımın da fikir babası olmuştur. Nitekim onun kurduğu “Shingon Mezhebi”, Kamakura döneminde ortaya çıkan bazı mezhepleri doğrudan etkilemiş, yeni açılımlarla birlikte zaman zaman farklı öğretilerle kaynaşmış olsa da Japonya’daki varlığını günümüze kadar taşıyan ender okullardan biri olmuştur.³⁰

Heian döneminin bir diğer önemli ekolü, “Temiz Ülke” anlamına gelen “Pure Land Ekolü”dür. Bu ekol Japonya’da “Jodo-mon”, “Jodo-kyo” veya “Jodo-shu” olarak adlandırılmakla birlikte daha çok “Jodo Budizmi” olarak tanınmaktadır. Japon Jodo Budizmi, Çin eğilimli “Ching-t’u Ekolünün” Japonya’daki versiyonudur. Bu ekolün kurucusu, 1133-1212 yılları arasında yaşamış olan rahip Honen’dır. Jodo Ekolü “Amida Buddha” veya Japonca “Amida Butsu” biçiminde ifade edilen öğretiyi temel almıştır. Amida, “sonsuz ışık”, “temiz ülke” veya “ebedi hayat sürdürülen kutsal yer” demektir. Amida Butsu ise “sonsuz ışık

³⁰ Bkz. Tamura, *Japanese Buddhism A Cultural History*, s. 66-70.

âleminde ebedi hayat süren aydınlanmışların yüce merhametine sığınmak” anlamına gelmektedir. Japon Jodo Ekolü mensupları “Namu Amida Butsu” diyerek tapınmakta ve meditasyon yapmaktadır. Onlar bu şekilde tapınanların, Budaların merhameti ve inayetiyle, kusursuz mutluluğu elde edeceğini kabul etmektedir. Rahip Honen, “Amida Butsu” inancının veya tapıncının yanı sıra bazı “esoterik” ve “tantrik” eğilimli öğretileri de Japon halk inançları çerçevesinde uygulamış, ayin konusunda ise diğer mezheplere oranla çok daha kolay teknikler takip etmiştir. Bu sayede o, Japon halkından büyük bir teveccüh görmüş ancak, bu ilgi bir süre sonra onun sürgün cezacı almasına neden olmuştur. Rahip Honen’in öğrencileri “Shinran”, “Bencho” ve “Shoku”; Jodo Ekolüne dayalı yeni ekollerin kurulmasında rol almış, böylece Jodo Ekolü, daha sonra ortaya çıkan birçok mezhebe öncülük etmiştir.³¹

Kaynaklarda Japon tarihinin ve özellikle de Japon Budizmi’nin altın çağı olarak nitelendirilen Heian Dönemi; 1185 yılında kapanmıştır. Bu devirden sonra onun tam tersi olarak kabul edilen; dinî, siyasî, sosyal ve ekonomik anlamda sayısız sıkıntının yaşandığı Kamakura Dönemi (1185-1336) yaşanmıştır.

5- Kamakura Dönemi Japon Budizmi

Kamakura Dönemi miladî bin yüzlü yılların ortalarında Japonya’da başlayan iç savaş ve iktidar çekişmelerinin sonunda Shogunların (seçkin samuray savaşçıları) yönetimi ele geçirmesiyle başlamıştır. Shogunlar, yeni kurdukları ve “Bakufu” adını verdikleri hükümet için daha güvenli olacağını düşünerek, başkenti Heian’dan, Günümüzde Başkent Tokyo sınırları içerisinde yer alan Kamakura’ya taşımış, bu nedenle de Japon tarihinde bu dönem “Kamakura Dönemi” olarak adlandırılmıştır.³²

³¹ Bkz. Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 173-174; **Dictionary of Buddhism** (D.O.B.), Published by Soka Gakkai, Tokyo 2000, s. 528-530; Keown, **Buddhism**, s. 81-82. Richard Hildreth, **Japan and The Japanese**, Boston 1860, s. 63-65.

³² Reischauer, **Studies in Japanese Buddhism**, 104-106.

Kamakura dönemi, Japon siyasi tarihinde olduğu kadar dinî tarihinde de çok önemli gelişmelere sahne olmuştur. Kamakura dönemine bu açıdan bakıldığında birbirini tetikleyen ya da besleyen çok önemli gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. O dönemin Japonya'sındaki dini çevreler, siyasi kaosu neden olduğu ortamı, Buda'nın öğretilerinde vaaz edilen son on bin yıllık çağın, bir başka ifadeyle olumsuzluklar ve kargaşa dönemi olan “mappo” döneminin başladığının kanıtı olarak yorumlamışlardır. Bu bağlamda mappo çağına uygun kurtuluş eksenli öğretiler gündeme taşınmıştır.³³

Japon Budizmi içerisinde Mahayana Ekolünün etkisiyle daha çok toplumsal kurtuluş temeline dayalı anlayışlar gelişmiş olsa da, bu dönemle birlikte ve özellikle de mappo çağı düşüncesinin etkisiyle bireysel kurtuluşu ön plana çıkaran anlayışlar gelişmeye başlamıştır. Kurtuluş bağlamında dikkat çekici bir diğer unsur ise sadece bazı kutsal sözlerin (mantraların) sürekli söylenmesiyle kurtuluşun mümkün olacağı fikri yaygınlaşmıştır. Bu dönemde söz konusu anlayışı savunan birçok okul ortaya çıkmıştır. Yine bu dönemde bazı okullar sadece tantrik ve esoterik düşüncenin ürünü olan anlayışları benimsemeye ve ayinlerini ona göre icra etmeye başlayınca Japonya'da “mikkyo” olarak bilinen anlayış giderek güçlenmiştir. Mikkyo anlayışı aynı zamanda mandara düşüncesinin de önceki dönemlere nispetle yaygınlaşmasında rol oynamıştır. Netice itibariyle mappo çağı düşüncesi ve mikkyo anlayışı, esas itibariyle kurtuluş fikri etrafında gelişmiş olsa da Kamakura Dönemi Japon Budist ekollerinin birçoğunu derinden etkilemiştir.³⁴

Kamakura dönemindeki siyasi ve sosyal çöküntü, sadece dinî düşüncede yeni açılımların önünü açmamış, aynı zamanda birbirinden farklı yeni ekolleri de ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır. Bu ekollerin arasında Japon “Jodo” ekolünün etkisiyle ortaya çıkan “Jodo

³³ Michele Marra, “The Conquest of Mappo”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. XII, S. 4, s. 322-323.

³⁴ Bkz. Lucia D. Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI, S. 3-4, s. 353-357; Thomas, **The History of Civilization**, s. 252-254.

Shin”, “Jodo Ji”, “Nembutsu” ve “Yuzu Nembutsu” mezhepleri bulunmaktadır. Bunların yanı sıra kökleri Çin’e dayanmakla birlikte en büyük gelişimini Japonya’da kateden “Zen Budizmi” o dönemin ekollerinden biridir. Ayrıca Zen Budizmi’nin iki büyük mezhebi “Rinzai” ve “Soto” ekolleri de bu dönemde Japonya’da ortaya çıkmıştır.³⁵

Kamakura döneminin en popüler mezheplerinden biri “Zen Budizmi” dir. Zen Budizmi, Çin’de “Ch’an” olarak bilinmektedir. Bu ekolü ortaya koyduğu öğretilerle sadece Çin’de ve Japonya’da değil, Asya Kıtasındaki birçok ülkede de yayıldığı zikredilmektedir. Kaynaklarda, Japonya’daki ilk Zen üstadının Dainichi Nonin olduğu ve “Nihon Daruma” adlı ekolü kurarak Zen öğretilerini yaydığı belirtilmektedir. Bu dönemde yaşamış olan Zen rahibi Eisai’nin (Zenko Kokushi)-(1114-12159) kurduğu “Rinzai Zen” ekolünün, Japon halkının en elit kesimine hitap eden öğretiler ortaya koyduğu ileri sürülmektedir. Aynı dönemin bir diğer Zen üstadı olan Dogen’in (1200-1253) öncülüğünü yaptığı “Soto Ekolü” öğretilerini biraz daha halka indirgeyerek Japonlar arasında çok geniş bir kitleye ulaştırmıştır.³⁶

Zen Budizmi, Kamakura Dönemi’nde elde ettiği popüleritesini Muromachi Dönemi’nde (1336-1603) de sürdürmüş, bu dönemde Çinli rahip Yin-Yüan (Japonya’da bilindiği şekliyle Ingen), “Obaku Zen” ekolünü kurmuştur. Bu dönemde yönetime hâkim olan Shogunların önemli bir kesimi bunu kabul etmelerinden ve Zen üstatlarını her anlamda desteklemiş ve Zen öğretilerinin yayılması için gerekli ortamı temin etmişlerdir. Siyasi otoritenin bu desteğiyle günden güne gelişen Zen öğretisi, bu süreçte çeşitlenerek yeni alt grupların doğmasına kaynaklık etmiştir. Zen Budizmi’nin en belirgin özelliği, insan zihnini rahatlatarak düşünsel öğelere, gündelik yaşam alanlarını düzenleyecek küçük ya da büyük sanatsal aktivitelere, ruhsal dinginliği sağlayacak duruş ve oturuş şekillerine yer vermeye

³⁵ Katsuro Hara, **An Introduction to The History of Japan**, New York and London 1920, s. 188-191; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 96-101.

³⁶ Bkz. A. Llyod, **Developments of Japanese Buddhism**, s. 344-345; Yone Noguchi, **Kamakura**, Yokohama 1910, s. 35-49.

çalışması olmuştur. Bu bağlamda Zen öğretisinde ayin ve tazimler başta olmak üzere dini aktivitelerin hiç birinde aşırıya kaçılmaması önerilmiştir. Rahipler dâhil herkesin dünyadan el etek çekerek değil, hayatla barışık bir yaşam sürmelerinin daha doğru olacağı, düzenli ve sanatla iç içe bir yaşamın ruhsal doygunluğu getireceği ileri sürülmüştür. Zen üstatları, ibadet için huzurlu ve sükûnetin hâkim olduğu bir ortamda doğru oturuş şekli olarak tanımladıkları “Zazen” uygulamalarının yeterli olacağını savunmuştur.³⁷

Kamakura Dönemi’nde Japon asıllı Budist rahiplerin öncülük ettiği yeni mezhepler de ortaya çıkmaya başlamıştır. Bunların başında Japon asıllı bir Budist rahibi olan Nichiren ve onun kurmuş olduğu “Nichiren Budizmi” gelmektedir. Nichiren, o dönemin hâkim dinî anlayışları çerçevesinde bir eğitim alarak yetişmiş olsa da Japonlara has gelenek ve değer yargılarını ön plana çıkarmaya başlamış, Japonya’daki yerel halk inançlarını da gözetmek suretiyle Japonya’daki Budizm’e yeni bir perspektif kazandırmıştır.³⁸

Nichiren’in öncülüğünde kurulmuş olan bu ekol, Japonca Hokekyo (Lotus Sutra) olarak bilinen Budist kutsal metinlerinde yer alan inanç ve uygulamaları esas almıştır. Bunun yanı sıra kendi halkının örf, adet ve kutsal değerlerini de gözardı etmeyen Nichiren, farklı bir anlayış geliştirmeye çalışmış, başta Japon halk inançları olmak üzere Şinto dini geleneklerine ait öğretisi ve uygulamaları Budizm ile aynı potada eritmeye çalışmıştır.³⁹

³⁷ Kuroda, **Outline Of The Mahayana As Taught By Buddha**, s. 24; Cobbold, **Religion in Japan Shintoism-Buddhism-Christiyanity**, s. 39-43, 59-60; August Karl Reischaur, **Studies in Japanese Buddhism**, New York 1917, s. 93-94; Michael Pye, “*Zen and Modern Japanese Religious*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. I, S. 12, s. 347.

³⁸ Bkz. Whalen Lai, “*After The Reformation Post kamakura Buddhism*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. V, S. 4, s. 280-281.

³⁹ Bkz. A. Küçük – G. Tümer - M. A. Küçük, **Dinler Tarihi**, 245. (Nichiren ve benzeri şahısların Japon ulusal değerlerini Budizme yansıtmaya başlaması “Japon Budizmi” adıyla bilinen anlayışın ortaya çıkmasına zemin hazırlamış, dolayısıyla Japon Budizmi giderek Çin Budizmi’nden ayrılmaya ve Budizm içerisinde ayrı bir yer edinmeye başlamıştır. Bu bağlamda Japon Budizmi’nin ayrı bir kimlik ve karakter kazanmasında Nichiren Budizmi, önemli bir rol üstlenmiştir. Bkz. Lai, “*After The Reformation Post kamakura Buddhism*”, s. 280-281).

I. BÖLÜM

NİCHİREN'İN HAYATI VE ÖĞRETİSİNİ OLUŞTURMA SÜRECİ

A- NİCHİREN'İN DOĞUMU, AİLESİ VE İLKÖĞRENİMİ

Nichiren, 16 Şubat 1222'de⁴⁰ Japonya'nın doğusundaki Awa (Chiba-ken) eyaletine bağlı Tojo Nagase idari bölgesinde bulunan Kominato köyünde doğmuştur.⁴¹ Nichiren'in babasının adı Nukina Jiro Shigetada, annesinin adı ise Umegiku-Nyo'dur.⁴² Nichiren'in ailesi ona, “muhteşem/iyi güneş” veya “erdemli güneşin oğlu” anlamlarına gelen Zennichimaro adını vermiştir.⁴³

Nichiren'in hayatı ve ailesiyle ilgili yazılan eserlerde, onun doğumundan önce meydana geldiği kabul edilen gelişmelerle ilgili bir takım efsanevî anlatımlara rastlanmaktadır. Bu efsanevi anlatımlara göre Nichiren'in annesi Umegiku rüyasında; birçok tapınağın bulunduğu ünlü Heie (Hiei-san) dağının zirvesinde otururken aynı anda, bu dağdan oldukça uzak bir bölgede bulunan kutsal Omi gölünde ellerini yıkadığını, bu esnada Fuji

⁴⁰ Bkz. William Elliot Griffis, **The Religions of Japan From the Dawn of History to the Era of Meiji**, New York 1895, s. 192; Hoyo Watanabe, “*Nichiren*”, **The Encyclopedia of Religion** (E.R.), Edited by Mircea Eliade, New York 1987, C. X, s. 425; Masaharu Aneseki, “*Nichiren*”, **An Encyclopedia of Religion**, (A.E.R.), Edited by Vergilius Ferm, New Jersey 1959, s. 105. (Nichiren'in, Go-Horikawa hanedanına (1212-1232) mensup İmparator Jokyu'nun (Shokyu, 1219- 1222) iktidarının dördüncü yılında doğduğu kabul edilmektedir. Kaynaklarda bu dönemin miladi takvime göre 6 Nisan 1222 tarihine denk geldiği belirtilmektedir (Bkz. Bruno Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, Edited by Shotaro Iida - Wendy Simmonds, Tokyo 1978, s. 1; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 100).

⁴¹ Nichiren'in doğum yeri olan Kominato Köyünün de içinde olduğu Awa bölgesi, Japonya'nın doğusundaki Boso yarım adasında bulunmaktadır. Günümüzde ise Chiba (Chiba-ken) olarak isimlendirilen bölge, başkent Tokyo'ya bağlı önemli bir yerleşim birimini oluşturmaktadır (Bkz. Jack Arden Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, California 2001, s. 21).

⁴² Lloyd, **Development of Japanese Buddhism**, s. 437; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 2; Bazı Kaynaklarda, Nichiren'in babasının ismi; Shigetada Nukima ya da Mukuni no Taifu olarak da geçmektedir. Kaynaklardaki bu farklılıkların değişik gerekçelerle izahına çalışıldığı görülmektedir (Bkz. **Dictionary of Buddhism**, s. 439; **Life of St. Nichiren**, s. 1).

⁴³ Nichiren'in kendi öğretisini ilan edip adını değiştirenceye kadar, belirli dönemlerde farklı isimlerle anıldığı görülmektedir. Doğduğunda ailesi tarafından verilen Zennichimaro ismi, eğitim için gittiği Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki hocası tarafından değiştirilmiş ve ona Yakuo ismi verilmiştir. Yakuo, Budist din eğitimi alıp rahip olduğunda, hocası bu kez onun adını Zesho-bo Rencho olarak değiştirmiştir. Rencho, uzun bir dönem bu isimle anıldıktan sonra 28 Nisan 1253 yılında öğretisini ilan edince kendi adını da Nichiren olarak değiştirmiş ve bu tarihten sonra sadece Nichiren adını kullanmıştır (**The Writings of Nichiren Daishonin** (W.N.D.), Editor-Translator: The Goshō Translation Committee, Tokyo 1999, C. I, s. XXIV-XXV; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 25).

dağında bir güneşin doğduğunu ve bu güneşin koynuna girdiğini görür. Nichiren'in babası da rüyasında; Şinto inançlarına göre akıl tanrısı olarak inanılan Tanrı Kokuzo'yu,⁴⁴ omuzlarında gürbüz bir bebek taşıırken görür ve onunla konuşup o bebeği ister. Bunun üzerine Tanrı Kokuzo bebeği işaret ederek onun en büyük Bosatsulardan biri olan Jogyo Bosatsu olduğunu; insanlık için verilmiş bu hazinenin, bütün canlı varlıkları sonsuza kadar kurtaracak olan gerçek kanunun savunucusu olduğunu söyler ve arkasından onu Shigetada'ya verir. Ertesi gün karı koca gördükleri bu sıra dışı rüyaları birbirlerine anlatırken heyecanlanır ve gördükleri rüyanın bir bebeklerinin olacağına delalet ettiğini anlayarak çok sevinirler.⁴⁵

Nichiren'le ilgili anlatılan efsanevi olaylar, sadece onun doğumu öncesindeki gelişmelerle sınırlı kalmamış, doğumu esnasında da bazı olağanüstü durumların yaşandığı belirtilmiştir. Bu çerçevede Nichiren'in doğduğu günün gecesinde ve gündüzünde, gökyüzünün bulutsuz olduğu, gecenin belirli bir saatinde batması gereken ayın, batmayarak güneşin doğmasını beklediği, kıyıya vuran okyanus dalgalarının dindiği, mevsimi olmamasına rağmen, sahil ve göllerde lotus (nilüfer) çiçeklerinin, karada da kiraz ağaçlarının çiçek açtığı nakledilmiştir. Bu tabiat olaylarının kış mevsiminde gerçekleşmiş olması, Nichirenciler tarafından onun doğumuyla ilgili olarak gerçekleşen mucizeler olarak değerlendirilmiştir.⁴⁶

⁴⁴ Şinto dinine göre akıl tanrısı olan Kokuzo, Japonya'daki bazı Budist ekolleri tarafında Bosatsu (Boddhisatva) olarak kabul edilmektedir. Özellikle mistik Shingon ekolü Budistleri, Şinto tanrısı Kokuzoyu bilgelik Boddhisattvası Akasagarbha olarak görmektedirler (Bkz. **Dictionary of Buddhism**, s. 10, 342, 630).

⁴⁵ Eski toplumlarda, dinî ve toplumsal alanda efsane olmuş kişiler için anlatılan olağanüstü hikâyelere sıklıkla rastlandığı görülmektedir. Bu efsanevi anlatım formları içerisinde sadece bu kahramanların yaşadığı hayat yer almamakta, aynı zamanda onların doğumu öncesinde meydana gelmiş olaylar ile ölümlerinden sonraki gelişmeler de anlatılmaktadır. Aynı şekilde Nichiren'in doğumu ve hayatı boyunca yaşadığı bazı olaylar sonradan abartılarak efsaneleştirilmiştir. Bu çerçevede Nichiren'in yazılarında ailesi, çocukluğu ve ilk gençlik yılları hakkında verdiği bilgiler oldukça sınırlıyken, onunla ilgili taraftarlarınca kaleme alınmış bazı eserlerde bu türden pek çok efsanevi anlatıma yer verilmiştir. Nichiren'in annesinin ve babasının gördükleri rüyalar hikâye edilirken; Budist ve Şinto gelenekleriyle iç içe bir anlatımın olduğu dikkati çekmektedir. Farklı kaynaklarda bu tür rüyaların ya da rüya formunda sunulan anlatımların içerik olarak çeşitlendiği görülmektedir (Bkz. Nissatsu Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, Edited by The Central Office of The Nichiren Sect, Tokyo 1893, s. 1-5; Chibu Manpei, **Life of Nichiren**, Edited and Published by Nichiren Shu Headquarters, Tokyo 1984, s. 4-11).

⁴⁶ Bkz. Asadori Kato, **A Story About Saint Nichiren**, Translated by Shunjusha Committee, Tokyo 1982, s. 8-9; Chokusai Uenaka, **The Pictorial Life of Saint Nichiren**, Published by Nichiren Shu Asia Buddhist Friendship Association, Tokyo 1986, s. 2-7; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 22-23.

Nichiren'in hayatının ilk dönemleriyle alakalı bilgi veren kaynaklarda, onun doğumundan önce ve doğumu esnasında gerçekleştiğine inanılan olağanüstü olaylara yer verilirken okul öncesi çocukluk yıllarıyla ilgili yeterli bilgiye rastlanamamaktadır. Nichiren de eserlerinde bu konulara hiç değinmemiş, sadece ailesi hakkında bazı somut değerlendirmeler yapmıştır. Bazı kaynaklarda, Nichiren'in bu değerlendirmeleri de dâhil bir takım bilgilerin farklı yorumlandığı, bunun sonucu olarak onunla ilgili bilgilerde çeşitliliğin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu kaynaklardaki bilgi çeşitliliği sebebiyle, Nichiren'in babasının ve annesinin isimleri, aileleri ve meslekleri başta olmak üzere, nerede doğdukları, hangi kabilelere mensup oldukları ve toplumdaki statüleri gibi konularda oldukça farklı anlatımlara rastlanmaktadır.

Nichiren'in kendi yazdıklarından onun, fakir bir balıkçının oğlu olduğu ve mütevazı bir çocukluk yaşadığı anlaşılmaktadır.⁴⁷ Bu durum, Nichiren'in ailesinin, toplumun alt katmanlarını oluşturan bir tabakadan geldiğini ortaya koymaktadır.⁴⁸ Ancak Nichiren inancına mensup şahısların, Nichiren hakkında kaleme aldıkları eserlerde onunla ilgili farklı rivayetlere yer verdikleri görülmektedir. Bu rivayetler, Nichiren ekolüne bağlı grupların, hareketin öncüsü ile ilgili bilgileri kendi arzu ve anlayışlarına göre yeniden kurguladıkları intibasını vermektedir. Bu yüzden eldeki mevcut kaynaklarda Nichiren hakkında verilen bilgilerde zaman zaman çelişkilere varan bir takım farklılıklar bulunmaktadır. Farklı bilgilerin yer aldığı bu kaynakların bir kısmında Nichiren'in babasının "Mikuni no Taifu" adında bir samurai olduğu iddia edilmektedir. Bu iddiayı dile getirenler Nichiren'in babasına isnat ettikleri Mikuni adından dolayı, onun atalarının "Shomu" veya "Fujiwara Fuyutsugu" imparator ailelerinden birine dayanabileceğini savunmaktadırlar. Onlar Nichiren ve ailesinin,

⁴⁷ Bkz. Masaharu Anesaki, **History of Japanese Religion**, London 1930, s. 191-192; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 21; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 2; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 303.

⁴⁸ Willam Theodore de Bery, **The Buddhist Tradition in India, China and Japan**, New York 1972, s. 345; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 21-22; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 2-3; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. XXIV.

Japonya’da önemli siyasi ve iktisadi çalkantıların yaşandığı Kamakura döneminde⁴⁹ yaşadıklarını ve soylu bir aileye mensup oldukları için bu çalkantılardan derin bir şekilde etkilendiklerini dile getirmektedirler. O dönemde Mikuni ailesine mensup olanların, iç savaşın çıkmasına neden olan Shogunlara karşı mevcut Japon imparatorunu destekledikleri, savaşın ardından yönetimi ele geçiren Shogunların ise kendilerine karşı savaşanlara çeşitli yaptırımlar uyguladıkları belirtilmektedir. Bu iddiayı savunanlara göre, günümüzde Kyoto olarak bilinen, Enshu bölgesinde yaşayan ve Mikuni ailesine mensup bir Samurai olan Nichiren’in babası da, iktidarın Shogunlara geçmesinden sonra can güvenliği nedeniyle yaşadığı bölgeyi terk ederek basit bir kıyı kasabası olan Kominato’ya yerleşmiş, burada balıkçılık yaparak ailesini geçindirmeye çalışmıştır. Nichiren’in babası; yeni yerleştikleri bölgede de, Samurai kimliğini gizlemiş, tanınmasının kendisi ve ailesi için bir tehlike arz edeceğini düşünerek adını dahi değiştirmiştir.⁵⁰

Nichiren’in atalarının soylu bir Samurai ailesine mensup olduğunu savunanlar, onun Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına⁵¹ eğitim için kabul edilmesini, iddialarının bir kanıtı

⁴⁹ Kamakura dönemi 1185-1362 tarihleri arasını kapsamaktadır. Bu dönem Japon siyasi tarihinde Shogun veya Bakufu hükümetleri dönemi olarak da bilinmektedir. Kamakura döneminde, askerlerin (samurayların) ülke yönetimini ele geçirip uzun yıllar yönetimde kaldıkları belirtilmektedir. Bu dönemde birçok dinî, siyasi ve iktisadi gelişmenin yanında, doğal felaketler ve salgın hastalıklar da yaşanmış, Japon halkı bunlardan oldukça muzdârip olmuştur (Bkz. Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 157-162; Dickson, **Japan**, s. 92-98).

⁵⁰ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 1- 2; **Life of Nichiren Daishonin**, Published by, Nichiren Shoshu International Center (N.S.I.C.), Tokyo 1995, s. 5.

⁵¹ Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı, Japonya’nın doğusundaki Boso yarımadasının ikinci büyük dağı olan Kiyosumi’de bulunmaktadır. Bu tapınak 771 yılında rahip Fushigi tarafından kurulmuştur. Fushigi bir meşe ağacını oyarak üzerine Tanrı Kokuzo’nun (Evrenin hazinelerinin sahibi olan Bosatsu) heykelini yapmış ve orayı bir dağ tapınağına dönüştürmüştür. Bazen Kiyosumidera bazen de Seichi-ji olarak isimlendirilmekle birlikte Kiyosumidera Seicho-ji kullanımının daha yaygın olduğu görülmektedir. Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı, Japon Tendai ekolünün üçüncü başrahibi olarak kabul edilen Jikaku Daishi’nin (Ennin) ziyaretiyle prestij kazanmış ve ondan sonra Tendai Tapınağı olarak kabul edilmiştir. (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin** (W.N.S.), Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 2007, C. IV, s. 203; Senchu Murano, “Nichirensu”, **Encyclopedia of Religion** (E.R.), Edited by Mircea Eliade, New York 1987, C. X, s. 427; Kaynaklarda Nichiren’in eğitim aldığı yer olarak gösterilen Kiyosumidera Seicho-ji’nin bir Budist tapınağı olduğu ve o dönemde Japon Tendai mezhebine bağlı olduğu belirtilmektedir (Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 255; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 24; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 100). Zaman içerisinde farklı Budist ekollerin özellikle Shingon ve Nembutsu öğretilerinin denetim ve etki alanında kaldığı dönemler olmuştur. Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı, asıl önemini Nichirenle birlikte yakalamıştır. Çünkü Nichiren hem ilk din eğitimi burada almış ve rahip olmuş hem de öğretisini burada ilan etmiştir. Nichiren’in hayatında önemli bir yere sahip olan bu tapınak Nichiren Budizm’inin Japonya’da yaygınlık kazanmasıyla birlikte Nichirencilerin denetimine girmiş ve Amatsukominato-Machi adıyla Nichiren Budizm’inin önemli bir merkezi haline gelmiştir (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 2008, C. V, s. 232; **Dictionary of Buddhism**, s. 568, 630).

olarak göstermektedirler. Bu görüşte olanlar, Nichiren'in yaşadığı dönemde sıradan halkın herhangi bir eğitim hakkına sahip olmadığını, sadece aristokrat ailelere mensup olanların, devrin yegâne eğitim kurumları olan tapınaklarda eğitim olanaklarından yararlandıklarını belirtmekte⁵² ve Nichiren'in tapınakta eğitim almış olmasını onun asil bir aileden geldiğinin kanıtı olduğunu ifade etmektedirler.⁵³

Nichiren'in, fakir bir balıkçının oğlu olduğunu savunanlar ise onun Samurai ailesinden geldiğini iddia edenlerin görüşlerini reddederek, Nichiren'in eğitim amacıyla Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına kabul edilmesine, annesinin çalıştığı malikânenin sahibesinin vesile olduğunu belirtmektedirler. Bu iddiayı dile getirenlere göre; Nichiren on yaşlarındayken bir gün annesinin çalıştığı malikâneye gider. Burada malikânenin sahibi ile karşılaşır ve onunla konuşur. Bu kadın, konuşma esnasında çocuk Nichiren'in zekâsından ve yeteneğinden etkilenir ve Nichiren'in annesine, çocuğun okuması için yardım edebileceğini söyler. Nichiren'in ailesi bu teklifi minnetle kabul eder. Malikânenin sahibi, nüfuzunu kullanarak Nichiren'in tapınağa kabul edilmesini sağlar. Bunun üzerine babası onu eğitim için Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına götürüp bırakır ve geri döner.⁵⁴

Bazı Kaynaklarda Nichiren'in, on bir yaşında Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında okumaya başladığı, buradaki eğitim hayatı boyunca bu tapınakta barındığı ve başarılı bir öğrencilik dönemi geçirdiği belirtilmektedir.⁵⁵ Bir Budist tapınağı olan Kiyosumidera Seicho-ji'nin, aynı zamanda yatılı bir okul olduğu, buraya kabul edilen çocukların, sadece din eğitimi

⁵² Masaharu Anesaki, **Religious Life of The Japanese People**, Revised by Hideo Kishimote, Tokyo 1961, s. 74-79; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 101-102.

⁵³ Uenaka, **The Pictorial Life of Saint Nichiren**, s. 1-3; **Life of Nichiren Daishonin**, s. 8-9.

⁵⁴ Ryuei M. Mc Cormick, **Lotus Seeds The Essence of Nichiren Shu Buddhism**, Nichiren Shu, USA 2000, s. 1.

⁵⁵ Masaharu Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, Cambridge/Massachusetts 1916, s. 13; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 3; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 23.

almadıkları, o devrin tapınaklarında olduğu gibi önce okuma ve yazma öğrendikleri ardından da değişik alanlarda eğitildikleri ifade edilmektedir.⁵⁶

Kaynaklarda, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağının o dönem yöneticisi olan rahip Dozen-bo'nun, Nichiren'in eğitimiyle yakından ilgilendiği ve onun kişiliğinin oluşumunda önemli katkılarının olduğu belirtilmektedir. Dozen-bo, tapınakta eğitime başladıktan hemen sonra öğrencisinin ilk adını değiştirerek; önemli bir Bosatsu'nun adı olan Yakuo⁵⁷ ismini ona verdiği zikredilmektedir. Bu tapındaki eğitimini tamamlayıp rahip oluncaya kadar Yakuo olarak çağırılan Nichiren'in, zeki, çalışkan ve başarılı bir öğrenci olduğu, burada iyi derecede Çince öğrendiği ifade edilmektedir.⁵⁸ Nichiren, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki eğitiminin ilk aşamasını başarıyla tamamladıktan sonra Budist din adamı olmaya karar vermiş ve aynı tapınakta din eğitimi almaya başlamıştır. Nichiren'i Budist rahibi olması yönünde, hocası Dozen-bo yönlendirmiş ve teşvik etmiştir.⁵⁹

B- NİCHİREN'İN RAHİPLİK EĞİTİMİNE BAŞLAMASI

Nichiren'in ilk rahiplik eğitimine başladığı Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında nasıl bir din eğitimi aldığı tam olarak bilinmemektedir. Bunun en önemli nedeni Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı gibi küçük ve yerel tapınaklar hakkında yeterli bilginin bulunmamasıdır. Bununla birlikte, Nichiren'in yaşadığı devrin Japonya'sında önemli ekollere ait olduğu belirtilen büyük tapınaklar hakkında detaylı bilgilere rastlanmaktadır. Bu bilgilerden söz

⁵⁶ Yone Naguchi, **Kamakura**, Yokohama-Japan 1910, s. 3-8; Uenaka, **The Pictorial Life of Saint Nichiren**, s. 2.

⁵⁷ Nichiren'e hocası tarafından verilen Yakuo ismi; en ünlü Bosatsulardan (Boddhisatvalardan) birinin adıdır. Şifacıların Efendisi/Üstâdı olarak bilinen Yakuo Bosatsu, Budistler arasında çok önemli bir değere sahiptir (Bkz. **Dictionary of Buddhism**, s. 401-402). Bu önemi sebebiyle Mahayana Budizmi'nin kutsal metinlerinden biri olan Hokekyo'nun (Lotus Sutra) X. ve XIII. Bölümleri kısmen, XXIII. Bölümü ise tümüyle ona hasredilmiştir. Nichiren de bir dönem adını taşımış olduğu Yakuo Bosatsu'ya büyük mandalasında yer vererek onun Budizm için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. (Daha geniş bilgi için bakınız, Shinjo Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, Translated by Nichiren Buddhist International Center (N.B.I.C.), Revised by Daniel B. Montgomery, California 1998, 10., 13. ve 23. bölüm).

⁵⁸ Anesaki, **Religious Life of The Japanese People**, s. 76; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 30. Nichiren'in yaşadığı dönemin Japonya'sında eğitim dilinin Çince olduğu, hem okuryazar olmak hem de Budist din eğitimi almak için öğrencilerin bu dili öğrendikleri anlaşılmaktadır (Bkz. Naguchi, **Kamakura**, s. 35-49; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 25).

⁵⁹ Watanabe, "*Nichiren*", (E.R.), C. X, s. 425; Murano, "*Nichirensu*", (E.R.), C. X, s. 427; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 24-25.

konusu olan tapınakların hangi ekollerin denetiminde olduğu, Budist ekollerle birlikte diğer dinlerle nasıl bir etkileşimin yaşandığı, oralarda ne tür bir eğitimin verildiği ve hangi hocaların bulunduğu belirtilmektedir.⁶⁰ Bu şekilde büyük olmayan küçük yerel tapınaklarda ise ne tür bir eğitimin verildiği tam olarak bilinmemektedir. Bu durumlarda söz konusu yerel tapınakların hangi gruplara ait olduğu ve hangi hocaların oralarda ders verdiği önem arz etmektedir. Bu bilgilerden hareketle küçük yerel tapınaklarda verilen eğitimin mahiyeti belirlenmeye çalışılmaktadır. Japonya'nın doğusunda bulunan ve Nichiren'in rahiplik eğitimine başladığı Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı da bunlardan biridir.⁶¹

Kaynaklarda Nichiren'in Budist din eğitimi aldığı Kiyosumidera Seicho-ji'nin Japon Tendai mezhebine bağlı bir tapınak olduğu belirtilmekle birlikte burada nasıl bir eğitim verildiği tam olarak bilinmemektedir. Bu durum küçük ve yerel olmasının haricinde zaman zaman farklı Budist ekollerin burada etkin olmasına dayandırılmaktadır. Her ne kadar başrahip Dozen-bo ve tapındaki diğer hocalardan Gijo-bo ile Joken-bo'nun, Tendaist olduğu ifade edilse de farklı öğretileri benimseyip uyguladıkları iddia edilmektedir. Kiyosumidera

⁶⁰ Kaynaklarda, bu dönemdeki tapınakların zaman zaman farklı Budist ekollere ait öğretilerden etkilendikleri belirtilmiştir. Bazı tapınaklarda etkileşimin bununla sınırlı kalmadığı üzerinde durulmuş, özellikle Şinto ve Konfüçyüs dinlerine ait değerler ile Japon halk inanışlarının Budizm'le aynı potada eritildiği iddia edilmiştir. (Daha geniş bilgi için bakınız, Naguchi, **Kamakura**, s. 25-32, 44-48, 54-63, 69-76). Bu tür tapınaklar ilk önceleri daha çok Japonya'nın güney ve güneybatı kıyılarına yakın yerlerinde görülmüş, zamanla diğer bölgelerde de ortaya çıkmıştır. Japonya'nın doğusunda bulunan ve Nichiren'in rahiplik eğitimine başladığı Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı da bunlardan biridir. Bu tür dini merkezlerdeki rahiplerin mensup oldukları ekolün dinsel anlayışlarını esas almakla birlikte değişik ekol ve hatta dinlere ait olan inanç ve pratiklerden de etkilendikleri belirtilmektedir. Araştırmacılar bu durumu Budizm'in eklektik yapısıyla, yani gittiği her ülkenin şartlarına göre farklı bir biçim alabileceği, bu bağlamda çeşitli kaynaklardan rahatlıkla beslenebileceği tezi ile izah etmektedirler. Bununla birlikte Budizm'in, Japonya'da Şinto dini inanışlarıyla kolaylıkla uyum sağlaması, Şinto dinine ait dinsel öğelerden bazılarının, Budist öğretilerle doğrudan ilişkili görülmesine, önemli bir kısmının ise onun bir parçası haline gelmesine dayanmaktadır.

⁶¹ Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağı, bulunduğu yer itibarıyla Japonya'ya dışarıdan gelen her türlü etkiden ilk etapta uzak kalmış, böylece orada halka dair değerlerin korunması ve yaşatılması kolaylaşmıştır. Japonya'ya Miladi V. Yüzyılın ortalarında ülkenin güneyinde bulunan Kyushu adasından girmiş olan Budizm, zaman içerisinde diğer bölgelere ulaşmıştır. O dönem için Kyusu bölgesi Japonya'nın batıya dolayısıyla da dünyaya açılan tek kapısı olduğu için yabancı unsurlardan ilk etkilenme doğal olarak buralarda başlamıştır. Sonraki dönemlerde Budizm, Japonya'nın diğer bölgelerine, bu etkileşimin izlerini taşıyarak ulaşmıştır. Bu durum Japon kültürüyle ve Japonlara ait birçok değerle birlikte yaşatılan bir dini geleneği ortaya çıkarmıştır (Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 16-17). Japon halk inançlarının ve Şinto dinine ait geleneklerin bu yerlerde bulunan küçük yerel tapınaklarda daha yoğun olarak yaşandığı, buralarda yetişenlerin ise bu değerlere daha çok sahip çıktıkları kabul görmüştür. Nichiren'in de burada aldığı eğitimden doğal olarak etkilenecek hâkim olan genel anlayış çerçevesinde ibadet ve uygulamalara katıldığı belirtilmiştir (Anesaki, **Religious Life of The Japanese People**, s. 1-11; Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 162-168).

Seicho-ji Tapınağının yöneticisi olan ve Nichiren'in eğitiminde çok özel bir yeri bulunan Dozen-bo'nun, Tendai ekolünün haricinde başta Jodo⁶² ve Shingon⁶³ ekollerinden etkilendiği ifade edilmektedir. Bunlarla birlikte Dozen-bo'nun tapıntaki öğretiyi Tai-Mitsu⁶⁴ olarak da bilinen öğreti çerçevesinde şekillendirdiği belirtilmektedir. Ayrıca bazı kaynaklarda tapınağın bulunduğu bölgedeki yöneticilerin ve halkın önemli bir kısmının en çok rağbet ettiği Nembutsu⁶⁵ inancını kabul ettiği zikredilmektedir. Bu görüşü dile getirenler, Dozen-bo'nun Tendai, Jodo, Shingon ve Tai-mitsu ekollerinden etkilenmiş olsa bile sadece Numbutsu inancını uygulayan biri olduğu savunmaktadırlar.⁶⁶ Nichiren'in hocasının, Budizm'in bu farklı

⁶² Jodo (Pure Land/Temiz Ülke) Ekolü; Budist rahip Honen (Genku) tarafından Japonya'da kurulmuş bir mezheptir. Japon Jodo mezhebi, "Jodo-Mon", "Jodo-Kyo" ve "Jodo-Shu" olarak da isimlendirilmektedir. Birçok ekol gibi Jodo da Çin eğilimli bazı Budist öğretilere dayanmaktadır. Jodo ekolünün en önemli inancı ve pratiği "Amida Budda" öğretisidir. Honen'e göre en özgün Budist öğretisi olan Amida Budda ile mutlak kurtuluşu elde etmek çok kolaydır. Amida Budda öğretisine bağlanan, ona yürekten inanarak dua eden ve onu düşünerek meditasyon yapan; temiz ülke denen yerde yeniden doğmayı elde edebilecek ve mutlak kurtuluşun yolunu açabileceklerdir. Ayrıca gizemli öğretilere de yer verilen Japon Jodo ekolü içerisinde zamanla anlayış farklılıklarından dolayı "Jodo Shin", "Nembutsu (Yuzu Nembutsu)" ve "Jodo Ji" gibi okullar ortaya çıkmıştır (Bkz. Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 79-83; **Dictionary of Buddhism**, s. 528-530; Wing-tsit Chan, "*Japanese Terminology*" (A.E.R.), s. 388).

⁶³ Shingon (True Word/Doğru Söz) Ekolü; Japonyada ortaya çıkan, Budizmin mistik öğretilerini kabul eden ekollerden birdir. Bu mezhebin, Budist Tendai ve Vajrayana ekollerinin karışımı bir öğretiye sahip olduğu kabul edilmektedir. Bu ekolün temel öğretisini, Budizmin kutsal metinlerinden olan "Mahavairokana Sutra" ve "Vajrashekhara Sutra'ya" dayandırdığı, bununla birlikte Hokekyo'daki bazı öğretileri de kabul ettiği belirtilmektedir (Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 98-113).

⁶⁴ Taimitsu (Mistik Tendai Ekolü): Japon Tendai ekolünün kurucusu olan Saicho'nun iki önemli takipçisinden biri olan rahip Jikaku Daishi'nin Çin'de öğrendiği ve Japonya'ya taşıdığı Budizm'in mistik dindarlığı ya da Mistik Tendai anlayışının adıdır. Onun ölümünden sonra öğrencisi Annen tarafından sistematize edildikten sonra, Tendai mezhebin içerisinde sayılmakla birlikte, bazı yerlerde farklı bir öğreti olarak kabul görmüştür. Bu öğretinin en önemli özelliği, Buda'ya büyük Güneş Tanrısı olarak inanılmasıdır. Ayrıca Şinto dini içerisindeki bazı gruplar tarafından, özellikle Riyobu Şinto ve Ichijitsu Şinto'nun da Tai-Mitsu ekolünün bu anlayışını benimsendiği iddia edilmektedir (Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 3-4; **Dictionary of Buddhism**, s. 664).

⁶⁵ Nembutsu/Yuzu Nembutsu, Japonya'daki Budist ekollerinden biri olan Jodo (Pure Land) Budizmi'nin en önemli kollarından birini oluşturmaktadır. Nembutsu, Japonya'da hem bir mezhebin hem de Amida Budda olarak bilinen öğretinin adı olarak bilinmektedir. Bu öğretiye göre; Amida Budda duasını sürekli söyleyen kişi; zengin-fakir, güçlü-zayıf, bilgin-cahil gibi herhangi sınıfsal bir ayrıma tabi tutulmaksızın kurtuluşu elde edecektir. Bu öğreti aynı zamanda Jodo ekolünün en önemli inancı ve pratiği olarak kabul edildiğinden diğer Jodoist ekoller (Jodo Shin, Jodo Ji) tarafından da benimsenmektedir (Bkz. Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 81, 88, 128-129).

⁶⁶ Jacqueline I. Stone, "*Biographical Studies of Nichiren*", **Japanese Journal of Religious Studies** (J.J.R.S.), Nagoya 1999, C. XXVI, S. 3-4, s. 442.

ekollerinin inanç ve uygulamalarının dışında, Şinto inançlarına göre en büyük ilahlardan biri olan, Japonların ünlü akıl tanrısı Kokuzo'ya tapındığı da iddialar arasında yer almaktadır.⁶⁷

Nichiren de hocası Dozen-bo ve arkadaşlarının fikirleriyle şekillenen Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında eğitim görmüş ve onun dinsel düşünceleri doğal olarak hocalarının fikirleri doğrultusunda şekillenmiştir. Bu düşünce yapısının Budizm'in farklı mezheplerine ait öğretiler ile Japonya'nın milli dini olan Şintoizm'in karışımı bir öğreti takip edildiği algısını güçlendirmiştir. Nichiren, bu eklektik öğreti ortamında özellikle Shingon ekolünün gizemli öğretilerini tam anlamıyla bildiği zaman, aydınlanma yolunu daha rahat bulacağına inanmıştır. O, aynı şekilde Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki hocalar tarafından öğretilen ve yakın çevrede bulunan yöre halkının da benimseyerek uyguladığı, Nembutsu inancını öğrenmiş ve bu inançlardan birkaçını kurtuluş ümidiyle tatbik etmiştir. Nichiren, burada sadece Budist öğreti ve pratiklerini uygulamamış aynı zamanda Şinto inancına ait bir takım inanç ve pratikleri de uygulamıştır. Bu çerçevede din eğitimi almaya başlamasından kısa bir süre sonra, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki büyük dua salonunda bulunan Şinto tanrısı Kokuzo'ya ait heykelin önünde meditasyon yapmış ve ondan başarı için yardım dilemiştir.⁶⁸

Nichiren, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki din eğitimini on yedi yaşında tamamlamış ve gelenekler doğrultusunda Zesho-bo Rencho adını alarak Budist rahibi

⁶⁷ Bkz. Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 13-15; Tamura, *Japanese Buddhism A Cultural History*, s. 98; Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun*, s. 3-5; *Dictionary of Buddhism*, s. 135,568).

⁶⁸ Bkz. *Writings of Nichiren Shonin*, C. V, s. 60, 86, 142; Kasahara, *A History of Japanese Religion*, s. 256-258. Kaynaklarda Nichiren'in, Şinto tanrısı Kokuzo'ya tapınması; "Nichiren'in akıl tanrısına duası" veya "Nichiren'in ülküsü" olarak geçmektedir. Nichiren'in yaptığı büyük meditasyonlardan biri olarak da kabul edilen bu olayda onun, Tanrı Kokuzo'yu evrenin en büyük ve gizli hazinesi olarak tanımladığı, ondan bazı isteklerde bulunduğu, bunlar için ona yalvardığı ve dua ettiği, taleplerinin olması halinde ise gereğini yapacağı hususunda ant içtiği belirtilmektedir (*Writings of Nichiren Shonin*, C. V, s. 86-87; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s.24-26; Kasahara, *A History of Japanese Religion*, s. 265). Nichiren, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında hâkim olan inançları öğrenmiş veya öğrenmeye çalışmıştır. Ayrıca onların önemli bir kısmını da uygulamaya çalışmıştır. Bir Budist tapınağının dua salonunda başka bir dinle özdeşleştiği kabul edilen tanrılardan birine ait heykelin bulunması ve Budist rahibi olacak birinin ona dua etmesi, oradaki dinî anlayışı ve aynı zamanda da alınan eğitimi ortaya koyması bakımından kayda değer olduğu görülmektedir.

olmuştur. O, “Ebedi Lotus” anlamına gelen bu yeni adı yaklaşık on beş yıl taşımış ve kendi öğretisini ilan ettiğinde adını bu kez Nichiren olarak değiştirmiştir.⁶⁹

C- NICHIREN’İN KIYOSUMİDERA SEİCHO-Jİ TAPINAĞINDAN SONRAKİ EĞİTİM SÜRECİ

Nichiren, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki eğitimini tamamladıktan sonra aynı tapınağa rahip olarak atanmış ve bir süre orada görev yapmıştır. Ancak o, bununla yetinmeyerek Budist rahibi olduktan sonra da çalışmalarını sürdürmüş, bu çerçevede bir süre sonra Japonya’nın değişik yerlerinde bulunan farklı Budist ekollerine ve hatta Şinto ve Konfüçyüs inancına ait tapınaklara giderek bilgi birikimini artırmaya devam etmiştir. Nichiren bu eğitim faaliyetleri içerisinde ilk etapta Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağının bulunduğu bölgeye yakın yerlerdeki bazı tapınakları ziyaret etmiş ve onların eğitim çalışmalarına katılmıştır. Onun bu amaçla ziyaret ettiği ilk yer, Kamakura kenti ve bu kentteki tapınaklar olmuştur.⁷⁰

1- Nichiren’in Kamakura Yılları

Nichiren, rahip olduktan yaklaşık bir yıl sonra hocasından izin alarak o dönem başkent olan Kamakura’ya gitmiştir. O, eğitim amacıyla geldiği Kamakura şehrinde birçok tapınağı ziyaret etmiş, onların bazılarında kalmış ve oralarda farklı konularda dersler alarak kendisini geliştirmeye çalışmıştır. Nichiren bu çerçevede ilk önce Kamakura’daki en büyük tapınaklardan biri olan Jodo ekolüne ait Jodo-ji Tapınağına gitmiş ve uzun süre orada kalmıştır.⁷¹ O, çok sayıda öğrencinin öğrenim gördüğü bu tapınakta dönemin ünlü rahiplerinden biri olan Dai-a’dan, “Amida Buddha” (Japonca Amida Butsu) inancını öğrenmiş

⁶⁹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 15; Kasahara, *A History of Japanese Religion*, s. 257; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 25.

⁷⁰ Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun*, s. 3; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 27-28; *Life of St. Nichiren*, s. 13-15.

⁷¹ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. XXV.

ve uygulamıştır.⁷² Ancak o, hocası Daia'nın "Amida Budda" öğretisine uymayan bir biçimde acı çekerek öldüğünü görünce, bu öğretinin doğruluğu hakkında şüpheyne düşmüş ve "Amida Budda" öğretisini açıkça eleştirmeye başlamıştır. Nichiren'in bu eleştirileri üzerine "Amida Budda" öğretisine mensup olan Jodo-ji Tapınağının rahipleri onu tapınaktan kovmuştur. Nichiren, Jodo-ji Tapınağından kovulduktan sonra geldiği yere geri dönmeyi düşünmüş ancak daha önce tanrı Kokuzo'ya verdiği sözü hatırlayarak bu kararından vazgeçmiş ve Kamakura'da eğitimini tamamlamaya karar vermiştir.⁷³

Nichiren, Kamakura'daki Jodo-ji Tapınağından ayrıldıktan hemen sonra Tanrı Hachiman⁷⁴ adına yapılmış, Şinto mabetlerinden biri olan Hachiman Jingu'ya gitmiştir. Orada aylarca kalan Nichiren, Hachiman Jingu Mabedindeki kütüphanede farklı inançlara ait Çince yazılı olan birçok metni okumuştur. Nichiren'in bu dönemde tapınağın kütüphanesinde bulunan ve Konfüçyüs'e ait olduğu belirtilen eserleri okuduğu ve Konfüçyüs hakkında detaylı bilgiye ulaştığı belirtilmiştir. Bu dönemle ilgili bilgi veren kaynaklarda, Nichiren'in Hachiman Jingu Tapınağından başka, Kamakura'da bulunan ve Şinto ilahlarına ait olduğu bilinen birkaç tapınağa daha gittiği ve oralarda kalarak hem araştırma yaptığı hem de onların

⁷² Amida Budda öğretisine göre; sonsuz merhamet sahibi olan Budda'nın adını çokça zikreden ve ona inanan kimselerin acı çekmeden öleceği, ölümden sonra ise kurtuluşa hazır bir hayata dirileceği kabul edilmektedir. (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 29). Bununla birlikte bazı kaynaklarda ise Nichiren'in Kamakura'ya geldiği tarihte rahip Daia'nın hayatta olmadığı, dolayısıyla onun Daia'dan ders almış olamayacağı da ifade edilmektedir (Stone, *"Biographical Studies of Nichiren"*, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 443).

⁷³ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 14; **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 60-62; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s.30; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 3.

⁷⁴ Şintoizmin en önemli ilahları arasında yer alana Hachiman, savaş tanrısı olarak kabul edilmektedir. Bu ilah, "Hachiman-Shin" veya "Yawatono-Kami" adıyla da bilinmektedir. Hachiman'ın milattan sonra 201-312 yılları arasında yaşamış olan Japon İmparatoru "Ojin" olduğuna ve zamanla halk tarafından tanrı konumuna yükseltildiğine inanılmaktadır. Japon halkının, Samuray savaşçılarının ve özellikle de Japon İmparatorlarının en büyük koruyucu ilahlarından biri olarak kabul edilmiş olan Hachiman'ın, güvercin ile sembolize edildiği belirtilmektedir. Ayrıca Japon balıkçılarının ve köylülerinin bereket tanrısı olarak da ona ibadet ettikleri zikredilmektedir. Bunların yanında İlah Hachiman'nın en belirgin özelliklerinden biri de Japon Budizm'inde kendisine yer bulmuş olmasıdır. Japon Budizmi'nde Tanrı Hachiman, Japon halkının kurtuluşu için kendisini feda eden bir Bosatsu olduğu kabul edilmiştir. Böylece ilah Hachiman, hem Şintoizm'de hem de Budizm'de kutsal kabul edilen ortak değerlerden biri haline gelmiştir (D.C.Holtom, *"Hachiman"*, **An Encyclopedia of Religion**, s. 318; **Dictionary of Buddhism**, s. 273; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 25, 44).

dinsel uygulamalarını öğrendiği iddia edilmiştir.⁷⁵ Nichiren Kamakura'da bulunan bazı Şinto tapınaklarında yaptığı inceleme ve araştırmaların tamamladıktan sonra yine Kamakura'da bulunan Zen Budizm'ine ait Jufuku-ji Tapınağına gitmiş ve burada bir süre kalarak zen öğretileri hakkında bilgi edinmiştir.⁷⁶

Nichiren, Kamakura'da geçirdiği zaman zarfında sadece dini öğreti ve pratiklerle ilgilenmemiş, aynı zamanda toplumun ekonomik, siyasi ve sosyal yapısı hakkında da analizlerde bulunmuştur. Nitekim o, kendi yazılarında Kamakura'da geçirdiği yılları değerlendirirken başkentte yaşanan sosyal hayata değinmiş, zenginliğin ve fakirliğin insanların bütün yaşam koşullarının belirleyicisi olduğunu, asillerin ve zenginlerin insanları hor gördüğünü, aynı anlayışın tapınaklarda da olduğunu tespit etmiş ve eleştirmiştir. Ayrıca bu şehirde, tahmin edemediği bir hayat tecrübesi edindiğini belirterek, insanların farklı inanç ve öğretiler içerisinde çaresiz kaldıklarını, onların labirentler içerisinde rehbersiz dolaştıklarını ve çıkış yolu bulamadıklarını görmüş, üzüntülerini dile getirmiştir.⁷⁷

Kamakura'da yaklaşık üç yıl kalan Nichiren, oradan ayrıldıktan sonra ailesinin yaşadığı yere, Kominato'ya, geri dönmüştür. Nichiren, kısa bir süre ailesinin yanında kaldıktan sonra, hocası Dozen-bo'nun daveti üzerine tekrar Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına dönmüş ve eski görevine başlamıştır. O, burada büyük bir ilgiyle karşılanmış, yaşadığı tecrübeleri ve edindiği deneyimleri hem arkadaşlarıyla hem de oradaki diğer öğrencilerle paylaşmış ve onları derinden etkilemiştir. Ancak Nichiren, Kamakura deneyiminden sonra geri döndüğü Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında fazla kalmamış, tapındaki hocalarının ve arkadaşlarının orada kalması yönündeki bütün ısrarlarına, hatta hocası Dozen-bo'nun gitmemesi durumunda onu bir süre sonra kendi yerine geçireceğini

⁷⁵ Anesaki, **History of Japanese Religion**, s. 191-193.

⁷⁶ Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 30; **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 48, 61.; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 10, 13).

⁷⁷ **The Writings of Nichiren Daishonin**, (W.N.D.), Editor-Translator: The Goshō Translation Committee, Tokyo 2006, C. II, s. 328; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 13, 79.

söylemesine rağmen, bu tapınaktan ayrılmaya ve araştırmalarını siyasi ve dini açıdan önemli merkezlerden biri olan Kyoto’da sürdürmeye karar vermiştir.⁷⁸

2- Nichiren’in Kyoto Yılları

Nichiren’in, tapınaklarıyla ünlü Kyoto şehrine gitmek için, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağından ayrıldığında yirmi bir yaşında olduğu, tek başına yola çıktığı ve iki hafta süren zorlu bir yolculuğun ardından Kyoto’ya vardığı belirtilmiştir. Onun din eğitimi Kyoto şehrinde sürdürmek istemesinin nedenleri arasında, önemli bir siyasi merkez olmasından daha ziyade Japonya’daki en etkin Budist ekollerin denetimindeki büyük tapınakların ve onların en ünlü hocalarının burada bulunuyor olmasıdır. Kyoto şehrinin muhtelif yerlerinde, Japonya’daki çeşitli dini geleneklerin ve farklı Budist ekollerin denetiminde olan birçok tapınağın bulunduğu belirtilmiştir.⁷⁹

Nichiren, Kyoto’ya vardığında, ilk önce şehrin yaklaşık yirmi kilometre kuzeydoğusundaki Hiei (Hiei-zan) dağında bulunan Enryaku-ji Tapınağına⁸⁰ gitmiştir. Bu tapınak Japon Tendai mezhebinin öncüsü olan Dengyo Daishi (Saicho) tarafından kurulmuştur.⁸¹

⁷⁸ Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki öğrencilerin bir kısmı ve onun dönem arkadaşlarından bazıları ileride Nichiren’in en önemli müritlerinden olacaklardır (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 31).

⁷⁹ Bkz. <http://www.jsri.jp/English/Honen/LIFE/Tendai/turmoil.html>, 02 Şubat 2010.

⁸⁰ Enryaku-ji Tapınağı, Tendai mezhebinin kurucusu ve ilk hocası olan Dengyo Daishi (Saicho) tarafından M.S. 788 yılında kurulmuştur. 794 yılında Japonya’nın başkenti, Nara’dan Heian’a (Kyoto) taşındığında, dönemin ilk İmparatoru Kanmu’nun desteğiyle, Enryaku-ji, kısa süre içinde ülke çapında en önemli dini merkezlerden biri haline gelmiştir. Ayrıca bu tapınağın, Japon halk inançlarından birine göre; kötülüğün kapısı olan kuzeydoğu yönünde bulunması ve buradan gelecek kötülükleri önleyeceğine inanılması sebebiyle önemi daha da artmış ve Japon İmparatorlarından da destek görmüştür. Bu desteğe bir de Rahip Dengyo Daishi’nin Çin’e giderek kariyer yapması eklenince, Enryaku-ji Tapınağı Japonya’nın en gözde dini merkezlerinden biri haline gelmiştir. Bu tapınağın bir diğer özelliği ise; Japonya’daki Mahayana ekolü içerisinde rahipliğe atanma yerinin ve yetkisinin ilk olarak buraya verilmesidir. Bazı kaynaklarda, Japonca “Kaidan” adı verilen; belirli kurallar dâhilinde yapılan ve sonrasında adayların rahip olarak atandıkları bir çeşit kutsanma ve yetki verme ayininin bu tapınakta yapıldığı ve bunun için orada özel bir platformun hazırlandığı belirtilmiştir. Bu seremoninin sadece Japonya’daki Mahayanistlerin değil, bütün Mahayana okullarının tarihinde de ilk olduğu iddialar arasında yer almaktadır (Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 1214, 1220; **Dictionary of Buddhism**, s. 109,386, 558).

⁸¹ Saicho olarak da bilinen Dengyo Daishi (767-822), Japon Tendai mezhebinin kurucusudur. O, 804 yılında Çin’e giderek başta T’ien-ta-i ekolü olmak üzere Zen ve bazı mistik Budist öğretileri öğrenmiştir. Japonya’ya döndüğünde de Japon Tendai ekolünü kurmuştur. Ayrıca Nara bulunan Budist ekollerine karşı mücadele ederek

Bazı kaynaklarda, Nichiren'in Kyoto'ya, dolayısıyla Enryaku-ji Tapınağına sadece bilgisini artırmak için değil, aynı zamanda mensubu olduğu tapınağın da bağlı olduğu ekolün en önemli eğitim kurumunda belli bir takım sınavlardan geçmek ve icazet belgesi almak için gittiği belirtilmiştir. Bu kaynaklara göre küçük ve yerel düzeydeki Budist tapınaklarında din eğitimi alan ve rahip olarak atanan kişiler yirmi bir yaşına gelince bağlı oldukları ekolün en önemli merkezine giderek orada bir dizi sınava girmekte, bu sınavda başarılı bulunanlara her yerde geçerli olan bir icâzet belgesi verilmekteydi. Nichiren de yetiştiği ve rahip olarak atandığı Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağının bağlı olduğu Tendai Budizm'inin, en büyük ve en önemli merkezi olan Enryaku-ji'ye bu icâzeti almak için gitmiştir. Bu iddiayı dile getiren kaynaklar Nichiren'in ilk olarak Enryaku-ji' Tapınağında bir imtihana tabi tutulmasını, başarılı bulunduğu için de tapınağa kabul edilmesini, ayrıca burada uzun yıllar eğitim almasını bu iddialarına kanıt olarak göstermişlerdir.⁸² Onlara göre bütün bu gelişmeler Nichiren'in sıradan bir Tendaist rahip olduğunu kanıtlamaktadır.⁸³

Nichiren'in ne Tendaist ne de başka bir ekolün temsilcisi olmadığını savunanlar, onun Enryaku-ji Tapınağında din eğitimine başladığında kendisine bir yol haritası çizmiş olmasını ve bu doğrultuda hareket etmesini herhangi bir ekole bağlı olmadığını kanıtı olarak göstermişlerdir. Onlara göre Nichiren, hiçbir kişi ya da gruba doğrudan bağlanmamış, hepsine aynı mesafede durmaya çalışmış, hiçbir ekole de önyargılı yaklaşmayacağını Nirvana Sutraya dayanarak beyan etmiştir. Hatta Nichiren'in, bu çizginin dışında olanların bir süre sonra ya kalabalıklar içinde kaybolacaklarını ya da inançlarını kaybederek bir yerlere savrulabilecekleri şeklindeki açıklamaları hatırlatılarak, onun Tendai ekolüne bağlı olmadığı, bu şekilde de dile getirilmiştir. Onlar, Nichiren'in bu düşüncelerine dayanarak ve uzun süren

Kyoto'da (Heie- Enryaku-ji Tapınağı) Japon Mahayana Budizmi'nin ilk rahipliğe atanma platformunu kurmaya çalışmıştır. Onun bu hedefi, ölümünden yedi yıl sonra öğrencileri tarafından gerçekleştirilmiştir (**Wirtings of Nichiren Shonin** (W.N.S.), Edited by George Tanabe Jr, Compiled by Kyotsu Hori, Tokyo 1996, C. II, s. 301; **Dictionary of Buddhism**, s. 109-110).

⁸² **Dictionary of Buddhism**, s. 386; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 37-38.

⁸³ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 255.

eğitim sürecini göz önünde bulundurarak onun hiçbir ekolü tam yetkin bulmadığı için doğrudan herhangi birine bağlanmadığını ve arayışlarını sürdürdüğünü savunmuşlardır.⁸⁴

Nichiren'in Tendaist bir rahip olmadığını savunanlara göre Nichiren, Budist din eğitimini tamamlamak için gittiği ve içerisinde farlı mabetlerin bulunduğu Enriyaku-ji Tapınağına kabul edildikten sonra, meditasyonun ışığı anlamına gelen “Jokoin” adlı mabede yerleşmiştir. O, burada ilk önce Budist Kutsal metin külliyyatının bir bölümü olan Sutralar üzerinde çalışmış, bu çerçevede ilk olarak Nirvana Sutra'yı⁸⁵ okumuştur. Nirvana Sutra, Buda'nın ölümünden kısa bir süre önce verdiği son dersi ya da onun son vaazı olarak kabul edilmiştir. Nichiren, Nirvana Sutra'da bulunan ve değerli hazine (cevher) olarak adlandırılan bir bölümü temel alarak eğitim çalışmalarını sürdürmüş ve o hazineye ulaşmaya çalışmıştır. Bu bağlamda Nichiren, Nirvana Sutra'ya dayanarak anlayış biçimini belirlemiş ve daha sonraki dönemlerde bunu herkese önermiştir. Ona göre mutlak olarak güvenilmesi gereken Buda'nın gerçek öğretisi, yani Dharma olmalı, herhangi bir kişi ya da kişiler, bu inancın yerini asla doldurmamalıdır. Bu çerçevede Dharmanın yani kanunun özünü anlamak için de sadece Sutralardaki öğreti takip edilmelidir. Çünkü Sutralar, Buda'nın ömrünün sonuna doğru vaaz ettiği, hem teoride hem de pratikte doğruluğu ispatlanmış bütün gerçekleri kapsamaktadır. Bu öğretiler, gerçek kanunun son hali olduğu için doğruluğunda herhangi bir şüpheyi yer yoktur. Bu öğretilerde önemli olan sözler, sözlerin dilleri, yazılı metinler veya onların kelime anlamları değildir. Asıl önemli olan onların verdiği mesaj ve derinliğinde yatan manadır. Neticede duru bir zihne sahip olup da bilge olmak isteyen kişi, bu mesajların

⁸⁴ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 13-15.

⁸⁵ Nirvana Sutra, Budist kutsal metinlerinden biridir ve Japonca”Daihatsunehan-gyo” olarak isimlendirilir. Çince yazılı olan bu metnin, kırk bölümlük güney ve otuz altı bölümlük kuzey koleksiyonu olmak üzere iki ayrı versiyonu bulunmaktadır. Nichiren, Japonya’da daha çok Mahayana geleneği içerisinde önemli olan bu metni öğrenim sürecinde okumuş ve onlardan bazılarını çok önemsemiştir (**Wirtings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 327).

derinliğine vâkıf olduktan sonra, ilmin ve aklın yolundan ayrılmamalı, hikmet sahibi olmaya çalışmalı, hiçbir kişi ya da düşünceye karşı önyargıyla yaklaşmamalıdır.⁸⁶

Nichiren, Kyoto’da kaldığı süre içerisinde sadece Heie dağındaki Enryaku-ji Tapınağında kalmamış, bu şehrin merkezinde ya da yakın çevresinde bulunan farklı Budist ekolleri ile diğer dinlere ait olduğu belirtilen birçok tapınağı da ziyaret etmiştir.⁸⁷ Bütün bu ziyaretleri esnasında o, farklı Budist akımlarının dini anlayışlarını ve toplumsal sorunlara yaklaşımlarını sorgulamış, bu çerçevede kurtuluşa götüren gerçek öğretiyi tespit etmeye çalışmıştır.⁸⁸ Onu, bu şekilde hareket etmeye döneminin dini anlayışları ve onların toplumsal sorunlara yaklaşımları zorlamıştır. Nichiren, bu çerçevede dini algılamada ve yaşamada var olan çeşitlilik içerisinde en doğru yolu bulmak için büyük bir çaba sarf etmiş, kafasını sürekli meşgul eden ve onu uzunca bir süre etkileyecek olan bir dizi soruya cevap bulmaya çalışmıştır. O, mevcut Budist ekollerinin insanlara kurtuluş reçetesi olarak sundukları şeylerin insanların ızdıraplarını dindiremediğini ve acının en korkunç yüzü olan doğumu ve ölümü sona erdiremediğini dolayısıyla mevcut sistemlerin yetersiz ya da eksik olduklarını dile getirmiştir.⁸⁹

⁸⁶ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 36-37; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 14.

⁸⁷ Nichiren’in Enryaku-ji Tapınağının dışında başka tapınaklara da gitmiş olması, bu tapınakların bazılarında uzun süreli kalması, bazı tartışmaları da beraberinde getirmiştir. Bazı kaynaklarda Nichiren’in bu şekilde bağımsız hareket ediyor olmasından yola çıkılarak, onun aslında Enryaku-ji Tapınağına kabul edilmediği ileri sürülmüştür. Onlara göre, Nichiren’in hem sosyal statüsü hem de eğitim alarak geldiği bölgenin konumu onun bu tapınağa girmesine engel teşkil etmiştir. Bu durum açıklanırken, Enryaku-ji Tapınağına daha ziyade aristokrat sınıftan ve Kyoto bölgesinden olan rahiplerin alındığı, Nichiren gibi fakir aile çocuklarının ve de taşra olarak görülen Kanto (Tokyo- Kamakura) gibi bölgelerden gelenlerin fazla tercih edilmediği dile getirilmiştir (Stone, *“Biographical Studies of Nichiren”*, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 443-444).

⁸⁸ Nichiren, bazen tek başına bazen de gittiği tapınaklardaki hocaları vasıtasıyla Japonya’daki Budist ekolleri hakkında bilgi sahibi olmaya çalışmıştır (**Life of Nichiren Daishonin**, s. 18-21). O, bununla birlikte Japonya’daki diğer dinleri; başta Şintoizm olmak üzere Konfüçyanizmi ve Taoizmi öğrenme imkânı bulmuş, Japon ve Çin felsefesiyle ilgilenmiş, Japon ve Çin edebiyatına ait bazı klasikleri de okumuştur (Bkz. Ruben L.F. Habito-Jacqueline I. Stone, *“Revisiting Nichiren”*, **Japanese Journal of Religious Studies** (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 228; **Life of Nichiren Daishonin**, s. 20; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 4-5).

⁸⁹ Tetsujo Kubota, **The Tradition of Nichiren Doctrine**, Traslated by Hamilton Graham Lamont, Tokyo 1999, s. 20.

Nichiren, kurtuluşun gerçek formülünü elde etmeye yönelik arayışının etkisiyle bir süre sonra Enryaku-ji Tapınağından ayrılmış ve daha önce Kyoto'da tanışmış olduğu bir sahafın evinin çatı katına yerleşmiştir.⁹⁰ Bu şahıs Nichiren'e evini açmakla birlikte onu maddi olarak da desteklemiştir. Ancak bir rahip olan Nichiren'in tapınak yerine bir şahsın evinde yaşaması, değişik tapınakları rahatlıkla dolaşması, bir hocaya ya da bir öğretiyeye bağlanmamış olması eleştirilmesine sebep olmuştur. Nichiren, bu tür eleştirilere rağmen Kyoto'da istediği yere rahatlıkla girip çıkmış, kentte bulunan tapınak ve kütüphaneleri dolaşmıştır.⁹¹ Nichiren, buradaki araştırmaları sırasında sadece Kyoto şehrinin merkezinde kalmamış, şehrin çevresinde bulunan yerlere de gitmiştir.⁹²

Nichiren'in bu çerçevedeki ilk seyahati, Tendai ekolünün bir alt kolu olarak kabul edilen Jimon mezhebine ait Kyoto yakınlarında bulunan Sakamoto Kasabasındaki Mii-dera ya da Onjo-ji olarak da bilinen tapınak olmuştur. O, bu tapınağın kütüphanesinde araştırmalarda bulunurken sır öğretiler içeren Çince eserler bulmuş ve bunların gizemine kapılarak Çin'e gitmeye karar vermiştir. Nichiren Çin'e gitmek amacıyla Kyoto'da bulunan Sennyu-ji Tapınağına gitmiştir. Onun amacı Sennyu-ji Tapınağının başrahibi olan Çin'li Zen üstadı Doryu (Daigaku Zenji)⁹³ ile tanışmak, ondan hem ders almak hem de Çin'e gitmenin yollarını öğrenmektir. Sennyu-ji Tapınağının başrahibi ve ünlü hocası Doryu'nun derslerine katılan

⁹⁰ Nichiren'e evini açan ve ona maddi anlamda destek olan bu kişinin sonraki yıllarda Nichiren'in fikirlerine inandığı ve evini tapınağa dönüştürdüğü belirtilmiştir (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 42).

⁹¹ Nichiren'in her anlamda rahat hareket ediyor olması durumu, o dönem itibarıyla herhangi bir tapınağa ya da gruba doğrudan bağlı olmadığı şeklindeki yorumları da güçlendirmiştir.

⁹² Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 41.

⁹³ Doryu (Daigaku Zenji); asıl adı Tao-Lung'dur. Çin'de Len-ch'i Ch'an; Japonya'da Rinzaï Zen olarak bilinen ve Zen ekolünün kurulduğu bölge olan Lan-chi'de doğmuştur. Len-ch'i-yüan Tapınağında okuyan Doryu, Zen rahibi olmuştur. Lan-chi bölgesinde doğduğu için Lan-chi li Tao Lung olarak dabilinir. Ayrıca Rankei ya da Rankei Doryu isimleriyle de anılır. Doryu ismi, aslında onun Tao- Lung olan Çince isminin Japonca telaffuz edilmiş şeklidir. Japonya'ya geldikten bir süre sonra Kyoto'daki Sennyu-ji Tapınağına yerleşmiş ve çok sayıda öğrenci yetiştirmiştir. Japon Rizai Zen ekolünün en ünlü hocalarında biri olan Doryu, Kamakura döneminin kudretli Zen üstatlarının başında gelir. Bakufu hükümetinin Kamakura şehrinde yaptırdığı ünlü Kencho-ji Tapınağının da ilk rahibidir. Nichiren'in de bir dönem Kyoto'daki Sennyu-ji Tapınağında ders aldığı Doryu'nun en meşhur lakabı Japon İmparatorluğu tarafında ona verildiği belirtilen ve büyük uyanış anlamına gelen Daigaku Zenji'dir (**Dictionary of Buddhism**, s. 134-135, 548-549; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 96-97).

Nichiren, Çin Budizmi ile Çin’de yaşayan diğer öğretiler ve dinler hakkında bilgi edinmiştir.⁹⁴

Nichiren, Doryu’dan edindiği izlenimler ve onun yönlendirmeleri sonucunda Çin’e gitme fikrinden vazgeçmiştir. Bu konuda büyük bir hayal kırıklığı yaşayan Nichiren, aynı dönemde Japon şiiri, Japon edebiyatı ve Japon tarihine merak salmış ve onların önemli örneklerini okumuştur. Okuduğu edebi metinler ve özellikle şiirler onun üslubunun gelişmesine katkıda bulunmuş ve Nichiren daha sonra öğretisini dile getirdiği vaazlarında bu şiirlerden alabildiği yararlanmıştır.⁹⁵

Nichiren bu dönemde, ayrıca Budist kutsal metinlerini öğrenmeye ağırlık vermiş, özellikle Sutra külliyatı üzerinde yoğunlaşmıştır. Kaynaklarda onun, Japonya’daki mevcut Sutraları bildiği, hatta onları birkaç kez gözden geçirerek okuduğu belirtilmiştir.⁹⁶ Sutralar arasında kıyas yapma imkânı bulan Nichiren, bunlar arasında Buda öğretisini en iyi Hokekyo’nun (Lotus Sutra/Saddharmapundarikasutra) yansıttığına karar vermiş, çalışmalarını bu yöne kaydırmıştır.⁹⁷

Çalışmalarını Hokekyo üzerinde yoğunlaştıran Nichiren, Kyoto ve çevresinde yaptığı araştırma ve incelemelerini tamamladıktan bir süre sonra, Japon Budizmi’nin bir diğer önemli merkezi olan Nara şehrine gitmeye karar vermiştir. Nara şehri, Budizm’in Japonya’ya girdiği ilk dönemlerde, Japon imparatorluğunun da merkezi olması hasebiyle Japon Budizmi’nin ilk ve en önemli merkezi olarak ön plan çıkmış ve Nara olarak adlandırılan döneme adını vererek Japon Budizmi’ne damgasını vurmuştur.

⁹⁴ **Life of Nichiren Daishonin**, s. 19-20; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 3-4; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 43.

⁹⁵ Hoyo Watanabe, “*Miyazawa Kenji: Poet of The Lotus Sutra*”, **Osaki Gakuho**, Edited by Rissho Universty Institution of Buddhism, Tokyo 1989, S. 146, s. 21-22.

⁹⁶ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 58.

⁹⁷ Ruben L.F. Habito, “*Bodily Reading of The Lotus Sutra: Understanding Nichiren’s Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 281.

3- Nichiren'in Nara Yılları

Nichiren yirmi yedi yaşında, eski başkentlerden biri olan ve Budizm'in Japonya'da yayılmasında ve gelişmesinde çok önemli bir yere sahip olan Nara şehrine gitmiştir. O, bu vesileyle Nara döneminde ortaya çıkmış ve o gün de varlığını devam ettiren bazı Budist ekolleri hakkında bilgi sahibi olmaya çalışmıştır. Kaynaklarda Nichiren'in Nara'da bulunan Kegon, Hosso, Sanron, Kusha, Jojitsu ve Ritsu gibi önemli Budist ekollerine ait bazı tapınakları ziyaret ettiği belirtilmiştir.⁹⁸ O, bu ekollerin denetiminde olan bazı tapınaklarda kalarak onların öğretisi ve pratikleri hakkında bilgi sahibi olmuştur. Nichiren bu ekollerin öğretisi ve pratiklerini bir süre uygulamakla birlikte Hokekyo'nun genel çerçevesinden kopmamıştır.⁹⁹ Nitekim o, bu amaç doğrultusunda İmparator Shomu tarafında inşa ettirilen ve Shingon ekolünün denetiminde olan Todai-ji Tapınağına gitmiş, orada rahip ve rahibelerin Hokekyo okuduklarına şahit olmuştur. Ancak onların Hokekyo'yu tam olarak anlayamadıkları için yaşantılarına da yansıtamadıklarını ileri sürmüştür.¹⁰⁰

Nichiren bu tespitinden sonra yine Hokekyo'nun esas alındığını düşündüğü bir başka yer olan Horyu-ji Tapınağına gitmiştir.¹⁰¹ Bu tapınağın en önemli özelliği Budizmin ve Hokekyo'nun Japonya'daki ilk hamilerinden kabul edilen Prens Shotoku tarafından kurulmuş olmasıdır. Nichiren'e göre Prens Shotoku, gerçek öğretinin Hokekyo'da olduğunu görmüş, onun yaygınlaşması için çalışmış ve bu amaçla kurdurduğu Horyu-ji Tapınağında da Hokekyo öğretilerini etkin hale getirmiştir. Ancak Nichiren bu tapınağa gittiğinde geçen süre içerisinde

⁹⁸ **Life of Nichiren Daishonin**, s. 19. (Bu ekoller, Japon Budizminin ilk dönemlerinde ortaya çıkmıştır. Japon Budizminin ilk dönemleri hakkında yapılacak çalışmalarda bunlar ayrı ayrı çalışma konusu yapılabilecek kadar geniştir.)

⁹⁹ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 43.

¹⁰⁰ Kogen Nizuno, **Basic Buddhist Concept**, Translated by Charles S. Terry – Richard L. Gage, Tokyo 1987, s. 161.

¹⁰¹ Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 4.

farklı öğretilerin denetiminde kaldığı için Horyu-ji Tapınağında Hokekyo'nun etkinliğinin yok olduğunu görmüştür.¹⁰²

Nichiren, Nara ve çevresindeki eğitim gezilerini sürdürürken Japon Budist geleneğinin önemli merkezlerini ya da değişik ekoller tarafından ön plana çıkarılan mabetleri de dolaşmaya çalışmıştır. Bu çerçevede Nichiren, Shingon ekolünün öncüsü Kukai (Kobo Daishi)¹⁰³ tarafından Koya dağında kurulmuş olan merkeze gitmiştir. Burada bulunan Kongobu-ji Tapınağı, Japonya'da esoterik Shingon ekolünün ortaya çıktığı yer olarak kabul edilmektedir.¹⁰⁴ Nichiren'in bundan sonraki ilk durağı Prens Shotoku'nun¹⁰⁵ mezarının bulunduğu Shinaga'daki Eifuku-ji Tapınağı olmuştur. O bu tapınağa daha ziyade Prens Shotoku'nun mezarını ziyaret etmek ve ona dua etmek için gitmiştir. Nichiren, Hokekyo'nun esas alındığı ya da Hokekyo öğretilerinin yaşatılmaya çalışıldığı tapınakların yanında Zen Budizm'inin bir kolu olan Soto ekolüne bağlı Kosho-ji ve Hosso Ekolüne ait Yakushi-ji¹⁰⁶ tapınaklarına gitmiş, hatta o bölgedeki bazı Şinto mabetlerini de ziyaret etmiştir. Bu çerçevede Otokoyama'da bulunan ve Iwazhimizu Hachiman adına yapılmış olan Şinto mabedinde bir süre kalmış, Naniva'daki Shi-tenno-ji adlı tapınağa da gitmiştir. Nichiren bütün

¹⁰² Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 43.

¹⁰³ Kukai olarak da bilinen Kobo Daishi (774- 835), sekizinci yüzyılda Japonya'da yaşamıştır. O, Budizm hakkında eğitim alması için Japon devleti tarafından Çine gönderilmiştir. Kukai, Çin'de Hui-Kuo'nun öğrencisi olmuş ve ondan Budist din eğitimi almıştır. Nara döneminin en ünlü hocalarından biri olan Kukai aynı zamanda Japon Shingon ekolünün de kurucusudur (Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 66-69; Aneseki, "*Nichiren*", (A.E.R.), s. 101).

¹⁰⁴ Nichiren açısında bu merkezin önemi ise ilk Budist din eğitimi aldığı Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında öğretilen Tai-mitsu geleneğinin buraya dayanıyor olmasıdır (Lucia D. Dolce, "*Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude toward Esoteric Buddhism*", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 360).

¹⁰⁵ Prens Shotoku (574-622): Erken dönem Japon Budizminin en önemli temsilcilerinden biri olarak kabul edilir. Japonya'nın Budizme, Budizmin Japonya'ya adaptasyonunda Shotoku'nun büyük rolü olduğuna inanılır (Bkz. Nizuno, **Basic Buddhist Concept**, s. 82-83; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 29, 59, 60). Prens Shotoku'nun 604 yılında Buda, Dharma ve Sangha inançları kapsamında on yedi ayrı makale kaleme alarak Budizmin propagandasını yaptığı, bu çerçevede Japonyadaki en eski Budist tapınakları olduğu kabul edilen iki tapınağı da inşa ettirdiği belirtilmektedir. Bu tapınaklardan Horyu-ji Nara'da, Shitenno-ji ise Osaka'da bulunmaktadır (Bkz. **Life of Nichiren Daishonin**, s. 25).

¹⁰⁶ Bkz. **Life of Nichiren Daishonin**, s. 24.

bu ziyaretlerini ve incelemelerini tamamladıktan sonra Nara'dan ayrılarak tekrar Kyoto'ya, Hiei Dağındaki Enryaku-ji Tapınağına geri dönmüştür.¹⁰⁷

Nichiren, bütün bu seyahatleri ve araştırmaları sonucunda, fikirleri büyük oranda netleşmiş olarak Enryaku-ji Tapınağına döndükten sonra, burada bulunan farklı Budist ekollere mensup din bilginleriyle öğretiyeye dair münazaralarda bulunmuş, bir anlamda kendisini ispat etmeye çalışmıştır. Hiei dağında bulunan Enryaku-ji Tapınağındaki büyük salonda gerçekleşen böyle bir ilmi tartışma esnasında Nichiren, kendi fikirlerini dile getirmiş, tek ve gerçek kurtuluş yolu olarak Hokekyo'nun takip edilmesi gerektiğini savunmuş, "Tendai", "Pure Land veya Jodo" ve "Shingon ekollerini kutsal kitap Hokekyo'dan uzaklaşmakla suçlamıştır. Ayrıca Budizm'de olmayan bazı öğretileri ön plana çıkardıklarını söyleyerek, onları sert bir şekilde eleştirmiştir. O dönem itibariyle yaklaşık üç bin kişinin yaşadığı tahmin edilen bu tapınakta, Nichiren'in karşısına hiçbir kişi ya da grubun çıkamamış olması, bu gelişmenin Nichiren taraftarlarınca büyük bir ilmi ve fikri zafer olarak görülmesini sağlamıştır.¹⁰⁸ Bununla birlikte Nichiren, bu münazaranın ardından Enryaku-ji Tapınağından zorunlu olarak ayrılmıştır. O, bu tapıntan ayrıldıktan sonra Kyoto'da durmamış, doğduğu yer olan Kominato dönmeye karar vermiştir.

D- NİCHİREN'İN ÖĞRETİSİNİ AÇIKLAMASI VE İLK VAAZI

Nichiren, Kyoto'daki Enryaku-ji Tapınağından ayrılınca Kominato'ya gitmek için yola çıkmıştır. O, dönüş yolunda Şintoizm'in en önemli merkezi kabul edilen ve İse eyaletinde

¹⁰⁷ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 44; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 4.

¹⁰⁸ Kaynaklarda, o dönemin bir geleneği olarak icra edildiği ifade edilen bu tür ilmi tartışmaların genellikle tapınaklardaki en büyük salonlarda gerçekleştirildiği belirtilmiştir. Bu münazaralara sadece belli bir din eğitimi almış kişilerin katılabildiği, gecenin ilk saatlerinde başladığı, karşılıklı iki mum yakılarak sadece konuşmacıların görünmesinin sağlandığı zikredilmiştir. Tartışmaların zamana bağlı olmadan sürdürüldüğü, tartışmayı terk edenin yenilgiyi kabul ederek salonu terk ettiği ifade edilmiştir (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 39).

bulunan İse Jingu mabedine¹⁰⁹ uğramıştır.¹¹⁰ Nichiren, Şinto dininin en önemli tanrıçası olarak kabul edilen Amaterasu'ya¹¹¹ ait bu tapınakta yirmi bir gün kalmış, burada meditasyonda bulunmuş ve ülkesinin koruyucusu, temel direği ve gören gözü olmak için tanrıça Amaterasu'ya dua etmiştir.¹¹² Bazı kaynaklara göre o, burada adını son kez değiştirmiş ve rahip olarak atandığında hocasının kendisine vermiş olduğu Zesho-bo Rencho adını terk ederek Nichiren adını almıştır.¹¹³

Nichiren, Japonca iki ayrı kelimenin birleşmesinde oluşan bir isimdir. “Nichi”, evrensel aydınlığın kaynağı kabul edilen “Güneş” anlamına gelmektedir. “Ren” ise duruluğun ve kusursuzluğun sembolü olan “Lotus (Nilüfer) Çiçeği” demektir.¹¹⁴ Bu bağlamda Nichiren, “*Güneşin Lotusu*” olarak tanımlanmaktadır.¹¹⁵ Nichiren’in öğretisini Hokekyo üzerine bina ettiği gibi ismini de bu metinlerde geçen bazı ifadelerle izafe ettiği belirtilmektedir.¹¹⁶ Nitekim “Nichi”, kelimesi Hokekyo’nun XXI. bölümüne; “Ren” kelimesinin ise aynı kitabın XV. bölümüne dayandırılmaktadır.¹¹⁷

Hokekyo’nun XXI. bölümüne dayanılarak “Nichi” ifadesi yorumlanırken, bu kelime hem “Güneş” hem de “Ay” ışığına benzetilerek verilmiştir.¹¹⁸ Güneş ve Ay ışığının dünyadaki ışıksız ve karanlık ortamları aydınlattığı gibi, Hokekyo öğretisine inananların ve onun yılmaz

¹⁰⁹ İse Jingu Tapınağının, Japonya’da Güneş Tanrıçası Amaterasu adına yaptırılmış olan en büyük ve en önemli Şinto mabetlerinden biri olduğu kabul edilmektedir (Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 25).

¹¹⁰ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 5.

¹¹¹ Amaterasu, Japonya’da Amaterasu Omikami veya Tensho Daijin olarak da bilinmektedir. Japonların milli dini olan Şintoizm’de Güneş Tanrıçası olarak kabul edilen Amaterasu, aynı zamanda Japon mitolojisindeki tanrılar panteonunun da merkezinde yer almaktadır. Japon Budizm’inde ise bu tanrıçaya koruyucu ilah olarak inanılmaktadır. (**Dictionary of Buddhism**, s. 641-642).

¹¹² Nichiren’e göre; ülkeleri ve milletleri koruyan açık ve gizli güçler vardır. Onların koruyuculuklarının devamı için bireylerin ve toplumların doğru inançlara sahip olması gerekir. Bununla birlikte her fert kapasitesi ölçüsünde bilgili, sezgisel güç sahibi ve dirayetli olmak zorundadır. Bu yapıldığı takdirde ülke ve millet için neyin iyi neyin kötü olduğu rahatlıkla görülebilir. Nichiren’e göre ancak bu meziyetlere sahip olanlar, hem kendilerini hem de halklarını günah denizinden kurtarabilirler. Nichiren, Japon halkını, temiz ülke idealine ulaştırabilecek, onları koruyabilecek önderlere ihtiyaç duyulduğunu bu şekilde açıklamaya çalışmış, anne ve babaların çocuklarına olan ilgileri ile kendisinin ülkesine ve halkına yönelik koruyuculuk duyguları arasında paralellik kurmuştur. Ona göre bu bakış açısı herkeste olmalıdır, çünkü bu çok erdemli bir düşüncedir (**Life of St. Nichiren**, s. 17-19).

¹¹³ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 5.

¹¹⁴ Bery, **The Buddhist Tradition in India, China and Japan**, s. 347; **Life of St. Nichiren**, s. 27.

¹¹⁵ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 15.

¹¹⁶ Bery, **The Buddhist Tradition in India, China and Japan**, s. 347.

¹¹⁷ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 58.

¹¹⁸ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 166.

savunucularının da bütün varlıkları, karanlıktan aydınlığa çıkaracağı vurgulanmıştır. Hokekyo'nun XV. bölümünde “Ren” sözcüğü, “Lotus (Nilüfer) Çiçeği'ne” benzetilerek anlatılmıştır. Lotus (Nilüfer), çamurlu sularda açan ancak bulunduğu ortamdan asla etkilenmeyen, o sulardan beslenmeyen bir çiçek olarak tasvir edilmiştir.¹¹⁹ Bu çerçevede, yaşamın olduğu bütün âlemlerde, kötülüğün ve kötü ortamın olabileceğine dikkat çekilerek iyi insan olmanın, doğru yolu takip etmenin ve gerçek dindarlığın ölçüsü olarak bu kötü çevreden etkilenmemenin gerekliliğine değinilmiştir.¹²⁰

Nichiren'in öğretisini açıklamadan hemen önce “Güneşin Lotusu” anlamına gelen Nichiren adını alması ve Şinto Tanrıçası Amaterasu'ya dua etmesi onun öğretisinin nelere dayanacağını ortaya koymaktadır. Kaynaklarda, “İse Jingu'nun” Şintoistlerin hac merkezi olduğu, o dönem itibariyle Budizm'e inananlar da dâhil Japon halkının önemli bir kesiminin bu merkezi ziyaret ettiği, Nichiren'in de bu amaçla oraya gittiği belirtilmektedir. Bu çerçevede Nichiren'in kendi ismini belirlerken sadece Hokekyo'yu temel almadığı, Japonların milli dini olan Şintoizm ve onun en önemli inancı “Güneş Tanrıçası” ile bağlantı kurmaya çalıştığını söylemek mümkündür.

Nichiren, İse'deki Şinto tapınağından ayrıldıktan sonra evine, anne ve babasının yanına gitmiştir. O, bir süre sonra Kiyosumi dağında yaşayan ilk hocası Dozen-bo'yu ziyaret etmek için Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına gitmiş ve bu dağda bulunan ıssız bir kulübede inzivaya çekilmiştir. Bu inziva bir hafta sürmüş,¹²¹ Nichiren bu süre içerisinde devamlı Hokekyo okuyarak meditasyon yapmıştır. Nichiren, yedinci günün şafak vakti, tam güneş doğarken; Budalık ve bütün varlık âlemlerinin aslına, bir anlık düşünceyle varılabileceğini dile getirmiş, bu düşüncesini Hokekyo'nun özünü oluşturduğunu düşündüğü “Namu-myo-ho-

¹¹⁹ Senchu Murano, **The Lotus Sutra**, Revised by Daniel B. Montgomery, Tokyo 1991, s. 239.

¹²⁰ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 58.

¹²¹ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 33.

ren-ge-kyo”¹²² ifadesiyle açıklamıştır. O, güneşin doğumu esnasında dile getirdiği bu ifadeyi on kez tekrarlayarak bütün varlık âlemlerine duyurmuş¹²³ ve bu olaya güneşin tanık olduğunu dile getirmiştir.¹²⁴

Nichiren aynı gün, yani 27 Nisan 1253’de, varlık âlemlerinin bütün sırlarına ulaştığını ve bunu herkesle zaman geçirmeden paylaşması gerektiğini düşünerek Kiyosumidera Seichoji Tapınağına gitmiş, hocası Dozen-bo ile konuşarak bir açıklamada bulunacağını beyan etmiştir. Nichiren’in rahip olduğu tapınağa geri döneceğini ve oranın yeni hocası olacağını zanneden Dozen-bo, bu durumdan oldukça memnun kalmıştır. Çünkü bu gibi küçük yerlerden çıkıp ülkenin değişik yerlerindeki büyük dini merkezlerde eğitim alan birine ve özellikle her yönüyle iyi olduğunu düşündüğü öğrencisine görevini devretmeyi isteyen Dozen-bo, bu ümitle bütün hocaları, öğrencileri, yöneticileri ve yöre halkını tapınakta yapılacak açıklamayı dinlemeye davet etmiştir.¹²⁵

Nichiren, tapınakta toplanan kalabalığın karşısına öğlen vakti, yani güneş tam tepeye vardığı anda çıkmıştır.¹²⁶ O, ilk önce üç defa Namu-myo-ho-ren-ge-kyo diyerek sözlerine başlamış ve hemen ardında adını “Nichiren” olarak değiştirdiğini, bundan sonra bu adı kullanacağını belirtmiştir. Daha sonra “Namu-myo-ho-ren-ge-kyo’nun”, Buda tarafından vaaz edilen Dharma yasalarındaki en yüce erdemleri içerdiğini, onun özü ve açıklayıcısı olduğunu iddia etmiş, Namu-myo-ho-ren-ge-kyo’nun ne anlama geldiğini ve neden kutsalın özünü teşkil ettiğini örneklerle açıklamaya çalışmıştır. Bu arada inandırıcılığını artırmak için ülkenin

¹²² Namu-myo-ho-reng-kyo: “Aydınlanmış olan “Yüce Sakyamuni Buda” tarafından vaaz edilen kutsal “Hokekyo” öğretileri çerçevesinde tapınmak ve onlara gönülden sığınmak.”

¹²³ **Life of St. Nichiren**, s. 20-22; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 5; Kubota, **The Tradition of Nichiren Doctrine**, s. 21.

¹²⁴ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 34.

¹²⁵ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 56-57.

¹²⁶ Nichiren, kalabalığın karşısına çıkmak için bu zamanı seçmiş olması; doğarken kendisine ve öğretilerine şahit tuttuğu güneşin, aynı şekilde öğretilerini açıklarken de orada bulunan insanların zihinlerini berraklaştırabileceğini ve daha kolay anlayabileceklerini düşünmüş olabilir.

farklı yerlerinde aldığı uzun eğitim sürecinden de bahseden Nichiren, oradakilerin şaşkın bakışları altında konuşmasını sürdürmüştür.¹²⁷

Nichiren, konuşması sırasında uzun ve yorucu bir tapınak eğitimi sürecini geride bıraktığını, farklı tapınaklarda kaldığı dönemlerde Budist kutsal metnlerinin tamamını gördüğünü ve onları okuduğunu beyan etmiştir. Bu bağlamda Japonya'daki Mahayanist Budist ekoller tarafından daha çok önemsenen ve Mahayana geleneğinin bu ülkede var olmasını/yaşamasını sağlayan Sutralar ile bunların dışında kalan ve bazı mezhepler tarafında kutsal oldukları kabul edilen pek çok yazıyı da görme ve değerlendirme imkânı bulduğunu söylemiştir. Nichiren edindiği bilgi ve tecrübelerle dayanarak Buda öğretisinin en doğru ve en kolay şeklinin Hokekyo (Lotus Sura)'da¹²⁸ olduğunu belirtmiş, öğretisinin temelini Hokekyo'nun oluşturduğunu herkese açıklamıştır. Nichiren, sadece Budizm değil Budizm ile ister bağlantısı olsun isterse olmasın diğer din ve dinsel oluşumları da öğrendiğini vurgulamış,¹²⁹ bunun yanı sıra Hokekyo'yu referans göstermek suretiyle gerçek Buda öğretilerinin esas itibarıyla bir olması gerektiğini, farklılıkların ve çeşitliliğin insanoğlunun doğasından kaynaklandığını, önemli olanın ise doğru yolu ve yöntemi bulabilmek olduğunu dile getirmiştir.¹³⁰

Nichiren'in söyledikleri ilk kez söylenen şeyler olmamakla birlikte insanların ilgisini çekmiştir. Ancak vaazın asıl can alıcı kısmı, Nichiren'in sadece kendi söylediklerinin doğru olduğunu ısrarla vurgulaması ve orada bulunan herkesin yanlış yolda olduğunu, yanlış

¹²⁷ Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 58.

¹²⁸ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 3. (Lotus Sutra: Japonca Hokekyo, Sanskritçe Saddharmapundarikasutra olarak bilinen ve Budistlerce kutsal kabul edilen kitaplardan biridir. Bazı Budist ekollerine göre, bu kitap Buda tarafından en son vaaz edilen öğretileri içermektedir. Nichiren de bu geleneği kabul eden Budist rahipleri içerisinde yer almaktadır. Nichiren'e göre, Buda'yı ve Budizmi doğru anlamak ve doğru yaşamak için Hokekyo'yu, yani Lotus Sutra'yı bilmek ve hayatı ona göre şekillendirmek gerekir. Bu görüşü çerçevesinde Nichiren, öğretisini Hokekyo'ya dayandırmıştır Bkz. Nikkyo Niwano, "The Threefold Lotus Sutra: An Introduction", *A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra*, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 27, 47-49).

¹²⁹ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 7-9; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 45.

¹³⁰ Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 45-50.

inançları takip ettiklerini belirtmesi olmuştur. Nichiren, o dönemde yaygın olan bütün Budist mezheplerinin, halkı yanlış yönlendirdiğini, özellikle yakın çevrelerinde etkin olanlardan başlayarak ve isim vererek eleştirmiştir. Bu çerçevede o, Nembutsu'ya inananların, “arık ülke” olarak tanımlanan cennet diyarına sadece “*Amida Buddha*” diyerek ulaşamayacaklarını belirtmiş, insanların bu uğurda kendi hayatlarına son vermelerini, yani intihar etmelerini gerektiren inançları sapkın bir düşünce olarak tanımlamıştır. Aynı şekilde Jodo mezhebine tabii olanların acı çekmeden ölecekleri fikrinin kesinlikle yanlış olduğunu, Jodo-ji Tapınağında şahit olduğu, rahip Daia'nın ölüm döşeginde çektiği acıları anlatarak kanıtlamaya çalışmıştır. Bunların halkı aldatmaktan öteye geçemeyeceğini vurgulamış, onların gidecekleri yerin “barış diyarı” olamayacağını, olsa olsa sonsuz acının yaşanacağı yerler olabileceğini söylemiştir. Zen Budistlerinin inançlarını, büyük şeytanların hâkimiyetine girmiş insanların yolu şeklinde açıklamıştır. Shingon mezhebine mensup olanların ise ulusal bilinci yok etmeye çalıştıklarını; Japon halkına ait dini ve milli gelenekleri, sırlı inançlar olarak açıkladıkları sapkın fikirlerle, yıkmaya gayret ettiklerini iddia etmiştir. Ayrıca Ritsu mezhebinin de din ve millet konularında duyarsız ve hatta hıyanet içinde olduklarını savunmuştur.¹³¹

Nichiren'in bu ateşli konuşmasına tepkiler gecikmeden gelmiştir. O, konuşmaya devam ederken ilk önce hocası Dozen-bo ardından da yerel yönetici Tojo Kagenobu orayı terk etmiştir. Arkasından da orada bulunan Budist rahipler, öğrenciler ve halk inandıkları değerlerin tamamına karşı çıkan, hatta hakaret eden Nichiren'e sert tepki göstermiştir.¹³² Bu tepkiler karşısında eski öğrencisi Nichiren'in hayatının tehlikede olduğunun farkına varan hocası Dozen-bo, onu hemen tapınaktan uzaklaştırmıştır. Tapındaki öfkeli kalabalığın elinden zor kurtulan Nichiren, babasının evine sığınmıştır. Fikirlerini anne ve babasıyla

¹³¹ **Writings of Nichiren Shonin** (W.N.S.), C. V, s. 7-8; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 58-59; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 35.

¹³² Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 34.

paylaşan Nichiren’e ilk inananlar ailesi olmuştur. O da bunun üzerine annesine “Myo-ren”, (mükemmel çiçek), babasına da “Myo-nichi”, (mükemmel güneş) adını vererek onların da isimlerini değiştirmiştir¹³³.

Nichiren’in öğretisini ilan etmesi, ilk vaazını vermesi ve ilk inananlarına kavuşması aynı gün içerisinde olmuştur. O, sabah güneş doğarken, öğretisini bütün varlık âlemlerine duyurmuş, bunu yaparken tek başına olduğunu ve kendisine yalnız güneşin şahit olduğunu belirtmiştir. Güneşin tam tepede olduğu öğlen saatlerde, tapınakta toplanan insanlara ilk konuşmasını yapmış, diğer bütün âlemlere ilan ettiği öğretisini onlarla da paylaşmış ve gerçek kurtuluş isteyenleri kendi öğretilerine davet etmiştir. Nichiren, ilk vaazının akabinde yaşadığı ölüm tehlikesinden, güneşin batışıyla birlikte, yani akşamın ilk saatlerinde kurtulmuş ve sonrasında gittiği yerde de ilk inananlarına kavuşmuştur. Böylece Güneş, Nichiren’in adında olduğu gibi öğretisini açıkladığında yaşanan gelişmelerde de ön plana çıkınca, bu öğreti için en önemli sembol değerlerden biri haline gelmiştir.

E- NİCHİREN’İN ÖĞRETİSİNİ YAYMA FAALİYETLERİ

Nichiren, Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağındaki ilk vaazının ardından karşılaştığı tepkilerden dolayı, bu tapınağı terk etmek zorunda kalmış ve ailesinin yanına gitmiştir. O, yaklaşık iki yıl boyunca bu bölgede öğretisini yaymaya çalışmıştır. Nichiren, öğretisini yaymaya çalışırken statükonun savunucusu durumunda olan rahiplerle ve yerel yöneticilerle mücadele etmiştir.

Bu dönemdeki dini ve siyasi durum, Nichiren’in çalışmalarını etkilemiş ve hareket kabiliyetini sınırlandırmıştır. Onu bu süreçte olumsuz anlamda en çok etkileyen gelişmelerden biri, bölgenin yerel yöneticisi olan Tojo Kagenobu’nun muhalefeti olmuştur. Nichiren’in bölgeden ayrılması için çaba harcayan Tojo Kagenobu, her fırsatta Nichiren’in fikirlerini sert

¹³³ Bkz. *Life of St. Nichiren*, s. 27; Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 51.

bir şekilde eleştirmiş ve onunla ilişkisi olanlara sürekli baskı yapmıştır. Bütün bu gelişmelere rağmen, Nichiren'e yardım eden ve onun fikirlerini destekleyenler de olmuştur. Özellikle Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında okurken birlikte eğitim gördüğü ve birçoğu dönem arkadaşı olan bazı rahiplerden ve onların öğrencilerinden yardım görmüştür. Bunun haricinde Nichiren'e en büyük desteği Nagoe Noama isimli bir kadın vermiştir. Bu kadın Nichiren'i desteklemiş, onun görüşlerinden rahatsız olan mevcut yönetime karşı onu savunmuş ve her anlamda Nichiren'in hamiliğini yapmıştır.¹³⁴

Nichiren, halkla iç içe yaşamasına ve Nagoe Noama gibi bir şahsın maddi ve manevi desteğine rağmen, fikirlerine fazla bir destek bulamamıştır. Bunun üzerine karşılaştığı tepkileri de göz önüne alarak 1255 yılında ailesinin yanından ayrılmış ve başkent Kamakura'ya gitmiştir.¹³⁵ O, 1260 yılına kadar Kamakura'da yaşamış, fikirlerini diğer insanlarla paylaşmak ve öğretisini yaymak için zaman zaman başka bölgelere seyahat etmiştir. Nichiren bu dönemde, konuştuğu her yerde Japon halkının gerçek anlamda dinden uzaklaştırıldığını, bunu da mevcut yöneticilerle işbirliği halinde olan dini hareketlerin (mezheplerin) yaptığını iddia etmiştir.¹³⁶

Nichiren, gezileri esnasında verdiği vaazlarında toplumun siyasi ve dini önderlerini, onların takip ettikleri mevcut inanç ve öğretileri şiddetle eleştirmiş ve genelde tepkiyle karşılaşmıştır. Bu nedenle herhangi bir tapınağa kabul edilmemiş ve dini bir grup oluşturacak

¹³⁴ Kubota, *The Tradition of Nichiren Doctrine*, s. 22. (Nichiren'in öğretisini açıkladığı ilk zamanlarda, ona karşı en sert tepkiyi Tojo Kagenobu adlı kişi göstermiştir. Kagenobu, Kamakura'daki Bakufu hükümetinin bölgeden sorumlu olan asker kökenli yerel yönetici (Jito)'sidir. Tojo Kagenobu, sorumlu olduğu bölgedeki halkın dini anlayışı olan Nembutsu inancını korumak ve desteklemek için Nichiren'e karşı çıkmış, aynı zamanda kendisinin de inancı olan Nembutsu'nun haricindeki diğer öğretilerle mücadele etmiştir. O, bu çerçevede tapınakları daima kontrol altında tutmuş, yönetimle işbirliği yapanları korumuştur. Tojo Kagenobu'ya karşı Nichiren'in en büyük destekçisi Nagoe Noama isimli kadın olmuştur. Bu kadın, zengin ve soylu olmasının yanında o bölgenin eski sivil kökenli yöneticisi olduğu belirtilen ve *Shoen* olarak bilinen adamın da dul eşidir. Bu kadının, eski yöneticinin karısı olması, Nichiren'in öğretisine verdiği desteğin arkasında siyasi bir yönün de bulunduğu izlenimini vermektedir. Ayrıca, Nichiren'in Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına alınmasını sağlayan ve okuması için yardımcı olan kadının da Nagoe Noama olması, kuvvetle muhtemeldir. Bkz. Stone, *Biographical Studies of Nichiren*, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 444; *Dictionary of Buddhism*, s. 423, 746-747).

¹³⁵ Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 61.

¹³⁶ Stone, *Biographical Studies of Nichiren*, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 445-446.

kadar desteğe ulaşamamıştır. Ancak o, bütün bu olumsuzluklara rağmen, Kamakura'nın kenar mahallelerinden birinde küçük bir barakada yaşayarak öğretisini yaymaya devam etmiştir. Bunun için de o, gezgin bir rahip olarak sokak sokak dolaşmış, karşılaştığı insanlara öğretisini anlatmış, taraftar kazanmak için Kamakura'nın çevresindeki yerleşim yerlerine ve komşu eyaletlere seyahatler yapmıştır. Nitekim onun bu dönemde 1258-59 yılları arasında uzunca bir süre Iwamoto'da kaldığı, burada bulunan Jissoji adlı kütüphanede barındığı da belirtilmiştir.¹³⁷ Nichiren amacı doğrultusunda farklı bölgelere gitmiş ve oralarda kalmış olsa da genel olarak Kamakura'da yaşamıştır.

F- NİCHİREN'İN RİSSHO-ANKOKU-RON TEZİNİ YAYINLAMASI

Nichiren, yedi yıl önce memleketinde başlattığı ve daha sonra yaklaşık beş yıl kadar başkent Kamakura'da sürdürdüğü öğretisini yayma faaliyetini, ulusal düzeye taşımaya çalışmış ve bu amaçla Bakufu hükümetine konuyla ilgili olarak bir mektup yazmıştır. O, 1260 yılında dönemin Bakufu hükümetine yönelik olarak kaleme aldığı mektubunda başta din adamları olmak üzere devlet yetkililerinin yaptıkları yanlışları dile getirmiş ve bazı önerilerde bulunmuştur. Nichiren'in bu önerilerini içeren mektubu, "Rissho-Ankoku-Ron" (ülkede; barışın ve adaletin tesisi için yapılması zorunlu düzenlemeler), adıyla bilinmektedir. O, bu mektupta dile getirdiği önerilerde ülkenin korunması, toplumda barışın tesis edilmesi ve Japon halkının her anlamda huzura kavuşması için yapılması zorunlu düzenlemelerin neler olması gerektiğini belirtmiş, tedbir alınmayıp gerekenlerin yapılmaması durumunda karşılaşılması muhtemel tehlikeleri dile getirmiştir.¹³⁸

Nichiren'e göre Japon halkının huzuru ve refahı için, ülke heretik Budist mezheplerin hegemonyasından bir an önce kurtarılmalı, Buda'nın gerçek öğretisi olan Hokekyo halka

¹³⁷ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 5.

¹³⁸ Sanchu Murano, **Two Nichiren Texts**, Published by Numata Center for Buddhist Translation and Research, California 2003, s. 5-7.

anlatılmalıdır.¹³⁹ O, bunların yapılmaması halinde Japonya'nın ve Japon halkının yakın bir gelecekte tanrıların gazabına uğrayacağını, sefaletin insanları perişan hale getireceğini, Japon halkının tamamının müdahil olacağı bir iç savaşın çıkacağını ve her şeyden önemlisi, yetkililerin önlem almaması durumunda Japonya'nın yabancılar tarafından istila edileceğini öngörmüştür.¹⁴⁰

Bakufu hükümetinin mensupları, Nichiren'in; tehdit kokan öneri ve kehanetlerini içeren mektubunu alınca buna sert tepki göstermiştir. Çünkü Nichiren, dile getirdiği fikirlerle hem hükümeti suçlamakta hem de kendince neler yapılması gerektiğini dile getirerek âdete ülkeyi yönetmeye kalkışmaktadır. Üstelik o, Risso-Ankoku-Ron teziyle sadece hükümete yönelik uyarı ve önerilerde bulunmamakta, aynı zamanda dönemin önde gelen Budist mezheplerini de çok ağır bir şekilde eleştirmekte ve bu ekollerin tamamını, Budist dinini bozan, Japon halkını felakete sürükleyen sapkın hareketler olarak tanımlamaktadır.¹⁴¹

Nichiren'in, hükümetin politikaları yanında dini gruplara ve yerleşik dini anlayışlara ağır eleştirilerde bulunması yönetimin ve ülkedeki dini grupların sert tepkisine neden olmuştur.¹⁴² Hükümet yetkilileri, Nichiren'in tutuklanıp cezalandırılmasına karar verirken,

¹³⁹ Nichiren, ilk vaazı ile Rissho-Ankoku-Ron tezi arasında geçen yaklaşık yedi yıllık sürede, ötekilerin yanlışlığını yüksek sesle dillendirirken, insanları kendi inandığı doğrulara yönlendirmeye çalışmış, bu çerçevede sadece Hokekyo'nun izinden gittiğini sık sık dile getirmiştir. Bu dönemde kurumsal bir kimliği ve halk desteği olmayan Nichiren'in, çok az sayıda taraftarı ve birkaç tane de öğrencisi olmuştur. Buna rağmen o, inandığı davadan ve mücadelesinden vazgeçmemiştir (William E. Deal, "Nichiren's Rissho ankoku ron and Canon Formation", *Japanese Journal of Religious Studies* (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 326).

¹⁴⁰ Hoyo Watanabe, "Nichiren's Thought Appearing in the Risso Ankoku Ron and Its Acceptance in The Modern Age", *Proceeding of the Thirty-First International Congress of Human Sciences in Asia and North Africa*, Tokyo-Kyoto 1983, s. 12.

¹⁴¹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 36 (İki nolu Dipnot). (Bu tarihten sonra Risso-Ankoku-Ron tezi hem Nichiren'in hayatında hem de Nichiren Budizm'inin geleceğinde çok önemli bir yere sahip olmuştur. Nichiren, öğretisinin ana çerçevesini ulusal düzeyde ortaya koyan Risso-Ankoku-Ron'u yayınladıktan sonra, meşhur olmuştur. Çünkü o, dile getirdiği bu açıklamalarıyla ülkedeki yöneticilerin ve dini gurupların tepkilerine neden olmakla birlikte büyük kitlelerin de dikkatini çekmeyi başarmıştır. Nichiren, bu durumun uzun vadede öğretisini yaymasına vesile olacağını bilmekle beraber aynı zamanda kendisi ve taraftarı üzerinde baskıların artmasına neden olacağını tahmin etmiş ve taraftarlarını uyarmıştır. O, bu çerçevede Hokekyo'dan alıntılar yaparak çıkacakları yoldaki zorluklara dayananların mutlak kurtuluşu elde edeceklerini belirtmiş ve onları ümitlendirmiştir. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 26-27).

¹⁴² Nichiren, Hokekyo'nun faziletlerini ve onun yüce değerini anlayamayan cahil insanların, kendilerine iftiralara atacaklarını ve hatta kaba kuvvete başvuracaklarını belirterek, taraftarlarına sabırlı olmalarını tavsiye etmiş,

rahipler tarafından galeyana getirildikleri iddia edilen bir grup; Nichiren'in Kamakura'nın Matsubagayatsu semtinde bulunan barakasını basarak onu öldürmek istemiştir.¹⁴³ Onlar bu maksatla Nichiren'in yaşadığı yere, bir gece yarısı baskın düzenlemiş, ancak Nichiren'i orada bulamamışlardır.¹⁴⁴ Onu yerinde bulamayanlar barakasını yakarak oradan uzaklaşmıştır. Nichiren halkın galeyana gelmesi ve kendisini öldürmek istemesi üzerine canını kurtarmak için gizlice Kamakura kentini terk etmiş ve bir yıl kadar çevre köy ve kasabalarda dolaşmıştır.¹⁴⁵ O, bir yıl geçtikten sonra kendisine yönelik tepkilerin dindiğini zannederek Kamakura'ya geri dönmüştür. Ancak Nichiren, Kamakura'ya geldiğinde tahmininde yanıldığını ve hatta din adamlarının ve yöneticilerin kendisine yönelik tepkilerinde bir değişikliğin olmadığını görmüştür. Nitekim o, ortaya çıkar çıkmaz kendisini tutuklamak için arayan yöneticiler tarafından yakalanmış ve yargılanarak sürgün cezasına çarptırılmıştır.¹⁴⁶

G- NİCHİREN'İN İZU YARIMADASINDAKİ SÜRGÜN YILLARI

Nichiren 1261 yılında Bakufu hükümeti tarafından sürgün cezasına çarptırıldıktan sonra, cezasını çekmek için Izu yarımadasına gönderilmiştir. O, sürgün kararının ardından askerler tarafından bir gemiye bindirilmiş ve Izu yarımadasına doğru yola çıkarılmıştır. Ancak askerler onu, İto denilen bir bölgede kıyıda oldukça uzak bir yerde bulunan ıssız bir kayalığa bırakarak, adeta ölüme terk etmişlerdir.¹⁴⁷

böyle yapanların gerçek kurtuluşu elde edeceklerini iddia etmiştir (**Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 2007, C. I, s. 117).

¹⁴³ Anesaki, **History of Japanese Religion**, s. 194.

¹⁴⁴ Nichiren'i öldürmek için gece yarısı baskın yapan insanlar, onu barakasinda bulamamışlardır (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 27). Bazı kaynaklarda, Nichiren'in bu saldırıdan efsanevi bir mucizeyle kurtulduğu belirtilmektedir. Bu efsaneye göre saldırganlar gelmeden kısa bir süre önce, bir grup "beyaz maymun" uykuda olan Nichiren'i uyandırmadan almış ve oradan uzaklaştırmıştır. Böylece Nichiren, bu beyaz maymunlar sayesinde ölümden kurtulmuştur (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 74).

¹⁴⁵ Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 74; Anesaki, **History of Japanese Religion**, s. 194-195.

¹⁴⁶ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 258.

¹⁴⁷ Nichirencilere göre bu kayalıklarda bilinçli bir biçimde ölüme terk edilen Nichiren, bu zor durumda sürekli olarak "Namu-myo-ho-rengo-kyo" diye dua etmiş, Hokekyo'nun yüceliğine ve koruyuculuğuna sığınmış ve Hokekyo sayesinde kurtulmuştur (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 35-37).

Nichiren'i bu ölüm kayalığından, Funamori Yasaburo isimli yaşlı bir balıkçı kurtararak İto sahiline çıkarmıştır. Bu balıkçı Nichiren'i kurtardıktan sonra onu alarak Kawana köyündeki evine götürmüştür. Nichiren'i kurtaran bu adam ve karısı burada da ona ellerinden gelen yardımı yapmışlardır. Onlar, Nichiren'e barınabileceği küçük bir kulübe inşa etmiş ve yiyecek yardımında bulunmuşlardır.¹⁴⁸

Nichiren, İzu yarımadasındaki Kawana köyüne yerleştikten bir süre sonra niçin sürgün cezası aldığı köylüler tarafından öğrenilmiştir. Köylüler başlangıçta ona tepki göstermiş ancak, Nichiren'i koruyan balıkçı ailesinin himayesiyle bu tepkiler atlatılmıştır. Bir süre sonra da Nichiren, yöre halkının sevgisini kazanmayı başarmıştır. Bu ilgiden ve samimi ortamdan güç alan Nichiren, öğretisini burada yaymaya çalışmıştır. Nichiren, buradaki asıl başarısını İto bölgesinde yaşayan zengin bir adamı hastalıktan kurtarınca elde etmiştir. Sukemitsu isimli bu şahıs, hastalığına çare bulması için Nichiren'i evine davet etmiştir. Bu kişi, tedavisinin ardından sağlığına kavuşunca Nichiren'in öğretisine inanmış ve nüfuzunu kullanarak birçok kişiyi de etkilemiştir.¹⁴⁹ Böylece Nichiren, bu olaydan sonra öğretisini yayma noktasında daha rahat hareket etmeye başlamış ve birçok taraftar kazanmıştır. O, İzu yarımadasında iki yıl sürgün cezası çektikten sonra, 1263 yılında affedilmiştir.¹⁵⁰

Nichiren'in neden affedildiği konusunda kaynaklarda herhangi bir bilgiye yer verilmemiştir. Her halükarda bu gelişme taraftarlarını ve öğrencilerini çok sevindirmiş, Nichiren de serbest kaldıktan hemen sonra İzu'dan ayrılarak taraftarlarının bulunduğu Kamakura'ya dönmüştür. Ancak o, sonraki dönemlerde İzu'daki taraftarlarına mektuplar yazarak minnettarlığını belirtmiş ve orada bulunan taraftarlarıyla irtibatını koparmamıştır.¹⁵¹

¹⁴⁸ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 77.

¹⁴⁹ Kubota, **The Tradition of Nichiren Doctrine**, s. 23.

¹⁵⁰ **Dictionary of Buddhism**, s. 313.

¹⁵¹ Nichiren'in İzu yarımadasındaki sürgün yılları hakkında bilgi veren kaynaklar, daha çok Nichiren tarafından yazıldığı kabul edilen, "İzu Sürgünü" başlıklı yazıya dayanmaktadır. Ancak bu yazının nerede ve ne zaman kaleme alındığının bilinmediği de belirtilmektedir. Nichiren, İzu Sürgünü isimli yazısında, olayları detaylarına

H- NICHİREN'İN İZU SÜRGÜNÜ SONRASI YILLARI

Nichiren, Kamakura'ya döndüğünde, kendisinin İzu'ya sürülmesine neden olan Rissho-Ankoku-Ron öğretisinin halk üzerindeki etkilerine daha yakından şahit olmuştur. Onun sürgünde bulunduğu iki yıllık dönemde yaşanan bazı olumsuzluklar; özellikle de deprem, kuraklık, yangın, salgın hastalık ve bunlara bağlı ölümlerin artmış olması, Nichiren'in daha önce bu hususlarda dile getirdiği öngörülerinin ortaya çıktığı şeklinde yorumlanmış, halkın bir kesiminin ona kulak vermesine ve ilgi göstermesine neden olmuştur. Bu çerçevede özellikle bazı soylu aileler ve Samuray sınıfından askerler, Nichiren'in öğretilerine katılmış ve ona destek vermişlerdir. Bu yeni katılımlarla Nichiren hareketi gücünü ve etkinliğini artırırken hareketin bazı mensupları, o zamana kadar uğradıkları baskı ve zulümlere karşı tepki vermenin zamanının geldiğini düşünmeye başlamıştır. Çünkü Nichiren'in sürgünde olduğu zaman zarfında, öğrencileri ve bazı taraftarları kötü muamelelere maruz kalmış, onların pek çoğunun evleri tahrip edilmiş ve mallarına el konulmuştur.¹⁵² Nichirenciler sadece inançlarından dolayı uğradıkları bu tür haksızlıkların ve düşmanlıkların tahammül sınırını aştığını düşünerek harekete geçilmesini önermişlerdir. Bu düşüncüyü destekleyen Samuraylar da her şart altında inançlarından ve görüşlerinden vazgeçmeyen bu insanlara yapılan haksızlık ve kötü muameleye karşılık vermek için harekete geçilmesi fikrini desteklemişlerdir. Fakat Nichiren bu düşünceye karşı çıkmış, bunun yanlış olacağını "Hokke Shu" başlıklı yazısıyla taraftarlarına ve öğrencilerine anlatmaya çalışmıştır.¹⁵³

girmeden aktarmış, özellikle birkaç konunun üzerinde durmuştur. Bu çerçevede kendisine yardımcı olan balıkçı ailesinden minnet ve şükranla bahsetmiş, onları kendi anne ve babası gibi gördüğünü belirtmiştir. Nichiren'in üzerinde durduğu bir diğer konu, o bölgedeki halkın kendisine olan yakın ilgisi olmuştur. Yöre halkı Nichiren'e hiçbir zaman sürgüne gelmiş biri gibi davranmamıştır. Halk, özellikle yöredeki zengin kişinin Nichiren tarafından tedavi edilerek iyileşmesi olayının ardından, sürgün cezası almış olsa bile, onu düşüncesinde samimi bulmuş ve desteklemiştir (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 78-79).

¹⁵² Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 79-80.

¹⁵³ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 15

1- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisini Yayınlaması

Nichiren, İzu sürgününden döndükten sonra, gelişen olaylar ve bunların neticesinde ortaya çıkan yeni durumları da göz önüne alarak “Hokke-shu”, (Ji Hokke Mondo-shu veya Hokkeshuyo-shu) adıyla bilinen öğretisini yayınlamıştır.¹⁵⁴ O, Hokke-shu öğretisini yayınlarken iki konuya öncelik vermeye çalışmıştır. Birincisi toplumun her kesiminden kendi öğretisine yönelik bir teveccühün olduğunu görmüş, hem onları hem de daha sonradan katılacak olanları ilgilendirecek bazı konuları gündemine almış, böylece sürgün sonrası duruma ve ondan sonraki gidişata hâkim olmaya çalışmıştır. İkinci önemli husus ise Nichiren, öğretisine yeni katılmış olan nüfuzlu kesimlerin bu hareketi yönlendirme noktasında yapacakları etkileri kontrol altına almaya gayret etmiştir.

Nichiren, Hokke-shu öğretisini ilmiyal¹⁵⁵ formunda hazırlamış, bu öğretiyle başta dini konular olmak üzere; ahlaki ve toplumsal kurallar hakkında kendisine yöneltilen sorulara cevap vermeye çalışmıştır. O, Buda'nın koruyuculuğuna ve Hokekyo öğretilerini kutsiyetine göndermede bulunarak meseleleri açıklamaya çalışmıştır. Nichiren'e göre bir uçurumun kenarında olan ya da dipsiz bir kuyuya düşün kimse, kendisine uzatılan her ipe tereddütsüz sarılmamalı, öncelikle o ipin kim tarafından ve ne amaçla uzatıldığını ve kendisini kurtarıp kurtaramayacağını düşünmelidir. Şayet bu ip, Buda'nın gerçek öğretisi olan Hokekyo ise o noktada artık tereddüt etmeye gerek duymamalı ve ona sınıksız tutunarak aydınlanma yoluna girmeye çalışmalıdır.¹⁵⁶ Böylece Nichiren, bu ilmiyalle hem kendi dünya görüşünü hem de dini konularındaki fikirlerini açıklama imkânı bulmuştur. Nichiren, Hokekyo öğretileri bağlamında dini kuralları belirlerken, kutsal metin temelli bir yol haritası çizmeye çalışmış, bunu yaparken gelenekleri ve toplumsal kabulleri de göz önünde bulundurmuş, özellikle

¹⁵⁴ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 45.

¹⁵⁵ Bkz. Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 45 (Bir Nolu Dipnot).

¹⁵⁶ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 46.

gündemdeki konuları dikkate alarak taraftarlarına zorluklar karşısında sabırlı olmalarını tavsiye etmiştir.¹⁵⁷

Nichiren, taraftarlarına sabrı tavsiye ederken, inandıkları değerlerin yüceliğinin farkında olmalarını ve bu inançların mutlak ve tek kurtuluş yolu olduğunu bilmeleri gerektiğini belirtmiştir. O, kurtuluş için Buda'ya ve gerçek kanuna (Dharma) inanmayı, onlara saygı duymayı ve onların koruyuculuğunu kabul etmeyi gerekli görmüş, bu inançların ve sabrın insanların kurtuluşuna vesile olacağını açıklamıştır.¹⁵⁸ Nichiren, toplumun içinde bulunduğu durumu dikkate alarak kendisine göre kurtuluş yolunun sınırlarını bu minval üzere belirlerken, bu yolda kurtuluşa engel olacak bazı kötü duygu ve davranışlardan uzak durulması gerektiğini belirtmiştir. O, uzak durulması gereken bu duygu ve davranışların başında kibir, inat ve cehaletin bulunduğunu, bunların yanında ise şöhret ve para hırsının yer aldığını zikretmiştir. Nichiren, bunlara sahip olanları; kurtuluşlarını belli olmayan zamanlara ertelemek zorunda kalanlar ve sonraki hayatlarının, yani yeniden bedenlenmelerinin peşinden koşan inatçı varlıklar olarak nitelendirmiştir. O, bu tür insanların daha çok dünyevi/maddi hırslarını tatmin etmek için her yolu deneyebileceklerini, hatta onların bu uğurda en büyük günahları dahi işlemekten çekinmeyeceklerini, onlara karşı aynıyla muamelede bulunmanın ise en az onlarınki kadar büyük bir yanılsa düşmek olacağını belirtmiştir. Bununla birlikte o, bu insanların gerçekte acınacak durumda olduklarına işaret ederek, onların kurtuluşu için Hokke-shu öğretileri bağlamında dua edilmesini önermiştir. Nichiren, bu tür tavsiyelerde bulunmak suretiyle taraftarları ve karşıtları arasında çıkabilecek olan muhtemel çatışmaların önüne geçmeye çalışmış, bu da toplumsal barışa katkı sağlamıştır. Onun bu tutumu toplumsal

¹⁵⁷ Kaynaklarda Nichiren'in "Hokke Shu" ilmihalinin, nerede ve ne zaman yayınladığı noktasında tam bir fikir birliği bulunmamaktadır. Bazı kaynaklarda Hokke Shu ilmihalinin İzu sürgününden hemen sonra Kamakura'da yayınlamış olabileceği üzerinde durulurken, bu ilmihalin daha sonraki bir tarihte muhtemelen 1272'de Sado Adasında yayımlandığını belirtenler de bulunmaktadır (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin** (W.N.S.), Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 2007, C. III, s. 194). Olayların seyri ve gelişmeleri dikkate alındığımızda Hokke Shu ilmihalinin İzu sürgününden hemen sonra yayınlanmış olma ihtimali daha güçlüdür.

¹⁵⁸ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 46-47.

anlamda gerginliğe yol açacak unsurların önüne geçtiği gibi bu yeni dini cemaatin hangi temellere dayandığını ve halka doğrudan ulaşmada izlenecek yolları ortaya koymuştur.¹⁵⁹

Nichiren'in oldukça zor bir deneyimin ardından Hokke-shu'yu yayınlayarak sağduyulu davranması, ortamı gelecek söylemlerden uzak durması, kendisinin ve taraftarlarının selameti açısından çok önemli bir gelişme olmuştur. Karşıtları, Nichiren'in daha önce saldırgan ve uzlaşmaz bir tavır sergilediğini, Hokke-shu ilmi haliyle bu tutumundan kısmen de olsa vazgeçmiş gibi görüldüğünü belirtmişlerdir. Ancak Nichiren taraftarları, onun hiçbir dönem uzlaşmaz ya da saldırgan bir tutum içinde olmadığını, dolayısıyla muhalefetin bu değerlendirmesinin yanlış olduğunu vurgulamışlardır. Onlara göre Nichiren, öğretisini kutsal metinlere ve halkının geleneksel değerlerine dayandırmış, toplumsal kurtuluşu ve ülke barışını hedeflemiş, bunun için gerekli olan bazı şeyleri yapmaya çalışmıştır.¹⁶⁰ Nitekim o, Japon halkı tarafından yanlış anlaşılması muhtemel söylemlerden kaçınmaya çalışmış, bunu yaparken duruşundan ve savunduğu değerlerden taviz vermemiş ve Hokekyo'ya dayanarak doğru inanca seçkin bağlılığın ilkelerini belirlemiştir.¹⁶¹ Böyle yaparak öğretilerine artı değer katmaya çalıştığı gibi ona inananların da bir ölçüde farklı olduklarını vurgulamak istemiştir.

Nichiren, gerçek kurtuluş için olması gerekenleri ele aldığı Hokke-shu ilmi haliyle, Hokekyo'nun önemi üzerinde durarak, doğru inanca seçkin bağlılık ilkelerinin neler olması gerektiğini belirlemeye çalışmıştır. Nichiren'e göre doğru inanç, neyi istediğinize ve ne

¹⁵⁹ Nichiren, yayınlamış olduğu Hokke Shu ilmi haliyle, öğretilerinde uyulması zorunlu dini kuralları yavaş yavaş halka anlatmaya başlamış, bu kurallarla dini bir cemaat olma düşüncesinin köklü adımlarını ve halka doğrudan ulaşmada izlenecek yolları belirlemiştir. Böylelikle bu türden dini kuralları belirleyerek sürgün sonrası dönemde karşılaşılan yeni durumlara çözüm bulmaya çalışmış, bir şekilde kendi yandaşlarını sakinleştirmiş ve çatışmadan uzak tutmuştur. Ayrıca bu türden tavsiyelerin dini kurallarla ilişkilendirilme ihtimalinin olduğu bir ortamda, yeni oluşan dini hareketi toplumun kabul etmesi daha da kolaylaşmıştır (Hoyo Watanabe, "Issues in Nichiren's Early Proselytization", **Japanese Association For Religious Studies** (J.A.R.S), Tokyo 1986, C. LV, S. 286, s. 116-122).

¹⁶⁰ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 46.

¹⁶¹ Nichiren'e göre doğru öğretiyi kabul edenler ve ona gönülden bağlananlar; ne istediklerini, neye inandıklarını ve neden pratik yaptıklarını bilen seçkin insanlardır (Bkz. Watanabe, "Issues in Nichiren's Early Proselytization", (J.A.R.S), C. LV, S. 286, s. 117-119).

yaptığınıza bağlıdır. Ona göre gerçekten kurtuluşu hedefleyenler, Buda'nın yüce merhametine sığınmalı, gerçek kanunu tatbik etmeli, doğru yerde ve doğru insanlarla birlikte olmalıdır. Bunun yanı sıra öncelikle gurur ve kibir illetinden sıyrılmalı, kendine ve inancına güvenmeli, şöhret ve para hırsından arınmalıdır. Hayattaki bütün kötülükleri birbirine bağlayan zincirin gurur ve inattan oluştuğunu bilmeli, ümitsizlik halinde ise uzatılan her ipe tereddütsüz sarılmamalıdır. Bir gün böyle bir durumla karşılaştığında Buda'nın ve onun biricik öğretisi olan Hokeyo'nun inanılması gereken tek inanç olduğunun farkına varılmalıdır.¹⁶²

Nichiren, Hokke-shu ilmi haliyle öğretisini ilk defa açık ve sistematik bir şekilde halka duyururken, bu ilmi halde çerçevesini belirlediği uzlaşma yolunu takip etmiş, bunu yaparken halkı taraf yapmamak için gayret göstermiştir. Ayrıca toplumdaki farklı dini anlayışları da dikkate alarak hareket etmiş, bütün kesimleri kucaklaşmaya çalışmış ve onlara yeni açılımlar sunmuştur.¹⁶³ Nitekim o bunu yaparken, halkı her anlamda yanlışa sürükleyelerin dini ve siyasi kurumlar olduğunu belirtmiş, onlarla mücadele ederken halkı hedef almayacak şekilde davranmaya gayret etmiş ve suçlamalarını bu kurumlara yöneltmiştir. Nichiren, Hokke-shu ilmi halinde, daha önce Rissho-Ankoku-Ron öğretisinde de eleştirdiği gibi dönemin Japonya'sının etkin mezheplerinden, "Jodo", "Jodo Shin", "Joda Ji", "Shingon", "Zen", "Ritsu" "Soto" ve "Nembutsu'yu" eleştirmiş, ancak daha çok bu tür öğretileri esas alan bazı

¹⁶² Bkz. Watanabe, "Issues in Nichiren's Early Proselytization", (J.A.R.S), C. LV, S. 286, s. 120- 127; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 47.

¹⁶³ Nichiren'in halkla iyi ilişkiler kurduğu, onları dinlediği ve kendisine yöneltilen sorulara cevap vermeye çalıştığı; Şinto dinine inanan bir kadınla olan diyalogunda görülmektedir. Soru cevap şeklinde geçen bu diyalogda; Şintoist kadın, kendi dini geleneklerine göre adetliken tapınağa girmesinin yasak olduğunu çünkü bu durumun ibadete engel teşkil ettiğini belirtmiş ve Nichiren'e bu konudaki fikrini sormuştur. Bununla birlikte en önemli ibadetler arasında kabul edilen; kutsal metinleri okumak, onlara dokunmak ve onları yanında taşımak noktasında; kadınların bu haldeyken nasıl hareket etmeleri gerektiğini öğrenmek istemiştir. Nichiren bu durumun bir kirlilik veya kusur olmadığını, bu yüzden ibadete engel bir durumun da söz konusu olamayacağını belirtmiştir. Ancak bu gibi durumlarda Japon halkının gelenek ve göreneklerine zarar verici uygulamalara yol açmamaya dikkat edilmesini önermiştir. Bunun için en özel ve bağlayıcı şartın kişinin vicdani kanaati olduğunu, bu durumda olanların vicdanlarının sesini dinlemelerinin ve ona göre davranmalarının doğru olacağını belirtmiştir. Kutsal metin okuyacaklara ise, bu metinlere dokunmadan sadece ezberden okuyarak ibadetlerini yerine getirmelerinin daha doğru olacağını tavsiye etmiştir. Sürgün sonrası dönemde bu gibi durumlarla sık sık karşılaşan Nichiren, Japon halkına ve onların inançlarına ne kadar önem verdiği, ayırım yapmadan herkese cevap vererek toplumun tamamına açık olduklarını göstermiş ve büyük bir sempati toplamıştır (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 47; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 39).

tapınakları ve onların üst düzey yetkililerini hedef almış, onları toplumdaki çatışmayı kendi çıkarları için körüklemekle suçlamıştır. O, bu grupları daha çok dini konularda eleştirirken, onlarla işbirliği içinde olan ve onlara destek veren “Bakufu” hükümetinin yetkililerini de yanlışa ortak olmakla itham etmiştir.¹⁶⁴ Nichiren, bütün bu gelişmeleri dikkate alarak Hokke-shu ilmihalini yayınladığı için; Japon halkıyla iyi ilişkiler kurmuş, herhangi bir hedef kitle belirlememiş, herkesin sorunlarına çözüm bulmaya çalışmış ve böylece halka doğrudan ulaşması kolaylaşmıştır.

2- Nichiren’in Ailesini Ziyaret Etmesi ve Komatsubara’da Pusuya Düşürülmesi

Nichiren, Hokke Shu ilmihalini yayınladıktan sonra bunu birebir halka anlatmak ve taraftar kazanmak için seyahatlere çıkmıştır. Bu çerçevede bazı yerlerden özel davetler almış ve ilk etapta bu yerleri tercih etmiştir. Bu gezileri esnasında annesinin hastalandığını duyan Nichiren, onu ziyaret etmek için Kominato’ya gitmiştir. Ölüm döşeginde olan annesini ziyaret eden Nichiren, onun iyileşmesi için dua etmiş ve sonuçta onun hastalıktan kurtulmasına vesile olmuştur.¹⁶⁵ Böylece, benzer bir deneyimi daha önce İzu sürgünü yıllarında da yaşamış olan Nichiren’in, Hokekyo’da ön plana çıkarılan halk hekimliği ya da kutsalla doğrudan ilişkili bir şifacılığın uygulayıcısı olduğu teyit edilmiş ve bunun mucizevî bir iş olduğu üzerinde durulmuştur.¹⁶⁶

Nichiren’in annesini iyileştirmesi Kominato’da yeniden itibar kazanmasına vesile olmuştur. Çünkü Nichiren, yaklaşık on yıl önce Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağında verdiği ilk vaazından sonra bu bölgede bazı üzücü olaylar yaşamış, bu üzücü olayların kötü etkileri bu

¹⁶⁴ Nichirencilere göre, liderlerinin sergilediği bu yaklaşım rakiplerine karşı gerçek din kavgacısı bir tutumun, sıradan halka ise yumuşak ve ikna edici bir üslubun örneğidir (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 46).

¹⁶⁵ Nichirencilere göre Hokekyo’nun XXIII. Bölümünde belirtildiği üzere; hayatın her aşaması acı ve sıkıntılarla doludur. Onlardan kurtulmak için sadece Hokekyo öğretilerine inanmak yeterlidir. Nitekim burada belirtilen sıkıntılardan biri de hasta olan insanların, Hokekyo inancına gönülden bağlı olduklarında sağlıklarına kavuşacaklarına olan inançtır (Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 177-178).

¹⁶⁶ Nichiren’in de bu bağlamda inanarak ve güvenerek dua ettiğine, annesinin iyileşmesine vesile olduğuna değinenler, bu olayın onun şifacılık yönünün ispatı olduğu kadar, bir mucizeyi gerçekleştirdiğinin de göstergesi olduğunu belirtmişlerdir (Kubota, **The Tradition of Nichiren Doctrine**, s. 24).

vesileyle büyük oranda değişmiş, böylece o, iyi bir olayla tekrar gündeme gelerek yeniden orada yaşayan insanların sevgisini ve takdirini kazanmayı başarmıştır.¹⁶⁷

Nichiren'in bu ziyaretiyle alakalı olarak vurguladığı bir diğer önemli husus, öğretisi açısından saygının ve sadakatin kimlere ve ne şekilde olacağını göstermiş olmasıdır. Nitekim o, Hokekyo'da önemle üzerinde durulan bu konuyla ilgili olarak ve bu metinlere atıfta bulunarak kaleme aldığı bazı yazılarında¹⁶⁸ saygının ve sadakatin kimlere ve nasıl olacağını, belirlemiş, bunları öğretisinin değişmez ilkeleri olarak ilan etmiştir.¹⁶⁹ Böylece Nichiren, şartlar ne olursa olsun saygı ve minnet duyulacaklar arasında ebeveynler ile öğretmenlerin yer alması gerektiğini belirtmiştir.¹⁷⁰ O, bu vesileyle ailesinin yanından ayrıldıktan sonra ilk hocası Dozen-bo'yu ziyaret etmek için, beraberindeki arkadaşlarıyla birlikte Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağına gitmiştir. Nichiren, hocası Dozen-bo'nun kendi yanında yer almasını ve kendisine destek vermesini çok arzulamasına ve daha önceden yaptığı gibi teklifini tekrarlamasına karşın, bunu başaramamış, ancak bu ziyaretiyle hocasını memnun etmiştir.¹⁷¹ O, hocasını ikna edememenin üzüntüsünü duymuş olsa da ona karşı minnet ve şükranlarını her zaman dile getirmiş, hatta hocasının ölümünden sonra bile onun kurtuluşu için dua etmiştir.¹⁷²

Nichiren ve beraberindekiler 1264 yılının sonbaharında yaptıkları ziyaretin ardından Kiyosumidera Seicho-ji Tapınağından ayrılmıştır. Onlar bu tapınaktan ayrıldıktan hemen sonra, Nichiren ve arkadaşlarının Kiyosumi dağında olduğunu haber alan, yerel yönetici Tojo Kagenobu adamlarıyla birlikte, o bölgede Komatsubara olarak bilinen yerde bu insanlara pusu

¹⁶⁷ **Life of St. Nichiren**, s. 39.

¹⁶⁸ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 35-37.

¹⁶⁹ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 38-40.

¹⁷⁰ Nichiren'in, annesine ve babasına olan bağlılığını dile getirerek fırsat buldukça onları ziyaret etmesi, kendisi gibi düşünmese de hocasına olan hürmetini her daima sürdürmesi; ortaya koyduğu öğretiyle ilişkilendirilmiş olmak birlikte, Japon kültürünün bir parçası olduğu üzerinde de durulmuştur (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 48).

¹⁷¹ **Life of St. Nichiren**, s. 40.

¹⁷² Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 85.

kurmuştur.¹⁷³ Tojo Kagenobu yönetimindeki askerler ile Nembutsu taraftarı oldukları belirtilen kalabalık bir grup, Nichiren'e ve yanında bulunan kişilere, öldürmek kastıyla saldırmıştır. Komatsubara'da Nichiren'e ve arkadaşlarına karşı düzenlenen bu saldırıda, Kudo Sakonnojo Yoshitaka isimli Nichiren taraftarı ölmüş,¹⁷⁴ Nichiren ile beraberindeki diğer kişiler yaralı olarak kurtulmuşlardır. Bu olayda Nichiren, başına ve vücuduna kılıç darbeleri almış, sol kolu kırılmıştır. Yanındakiler de muhtelif yerlerinden ağır yaralar almışlardır.¹⁷⁵

Nichiren ve taraftarları uğradıkları saldırıdan yaralı olarak kurtulduktan sonra Kamakura'ya dönmüşlerdir. Uğradıkları saldırı ve can kaybına rağmen, Nichiren öğretisini yaymaya ara vermemiş, yaklaşık dört yıl boyunca Japonya'nın birçok yerine seyahatler düzenlemiştir. Bu dört yıllık dönemde o, genel olarak diğer zamanlara kıyasla hayatının en sakin yıllarını geçirmiş ve herhangi bir olumsuzlukla karşılaşmamıştır. Nichiren, bu süreçte iç karışıklığa neden olabilecek olaylardan uzak durduğu gibi taraftarlarını da sakinleştirmeye gayret etmiştir. O, bu yıllarda başta Samuray savaşçıları olmak üzere halkın her kesiminden yeni taraftarlar kazanmış, zengin ve nüfuzlu insanlara kendi doğrularını kabul ettirmeye çalışmıştır. Böylece Nichiren'in öğrencilerinin sayısı artmış, halktan da aynı oranda destek görünce, azımsanmayacak bir taraftar kitlesine ulaşmıştır. Bununla birlikte Nichiren'in genel olarak Japon halkı tarafından tanınması ve Nichiren öğretisinin gerçek yükselişi, Moğolların Japonya kıyılarına gelişiyle olmuştur.

¹⁷³ Nichiren, üzücü bir haber olarak gelmiş olmasına rağmen, iyi neticeler alarak ve güzel bir izlenim bırakarak Kominato'dan ayrılmıştır. O, bu bölgeden ayrılmadan önce yaşlı hocasını belki de son kez ziyaret etmek ve seyahatini taçlandırmak istemiştir. Hocası Dozen-bo ile görüşükten sonra yola çıkmış, dönüş yolunda Komatsubara'dan geçerken, daha önce de sorun yaşadığı yerel yönetici Tojo Kagenobu'nun kurduğu pusuya düşmüştür (Bkz. *Life of St. Nichiren*, s. 39-40).

¹⁷⁴ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 46

¹⁷⁵ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. XXVII, Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 84-87, Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s.48-50. Komatsubara pususunun meydana geldiği yer günümüzde "Yas Ormanı" olarak bilinmektedir. Bazı Nichirenci gruplar bu olayı unutmamak için her yıl aynı yerde anma töreni düzenlemektedir.

3- Nichiren'in Kâhin Olarak Kabul Edilmesi ve Nichiren Budizmi'nin Yükselişi

Nichiren'in Japonya'da geniş halk kitleleri tarafından tanınmasına ve Nichiren Budizmi'nin Japonlar arasında hızla yayılmasına neden olan en önemli gelişmelerden biri 1268 yılında Moğol istilasına tehdidiyle ortaya çıkmıştır.¹⁷⁶ Bu tarihte Moğol İmparatoru Kubilay Han, Kore Yarımadasını ele geçirdikten sonra Japonya'ya elçi göndererek; Bakufu hükümetinden haraç talebinde bulunmuş, bu talebin kabul edilmemesi durumunda ise Japonya'yı istila etmekle tehdit etmiştir.¹⁷⁷ Bu gelişme Japonya'da büyük bir paniğe neden olmuş, bununla birlikte, böyle bir olayın meydana gelebileceğini yaklaşık sekiz yıl önce, 1260 yılında kaleme aldığı Rissho-Ankoku-Ron isimli teziyle dile getiren Nichiren'i Japon halkının gündemine taşımıştır. Japon halkı, Nichiren'in daha önce dile getirmiş olduğu öngörülerinin¹⁷⁸ bir kısmı ortaya çıkmaya başlayınca, onun kâhin olduğuna ve bir takım olağanüstü güçlere sahip olduğuna inanmaya başlamıştır. Nichiren'in gizli güçlere sahip bir kâhin olduğu fikri Japonlar arasında yayılmaya başlayınca, halkın ona ve öğretisine olan ilgisi artmıştır.¹⁷⁹

¹⁷⁶ Watanabe, "Nichiren", (E.R.), C. X, s. 426

¹⁷⁷ Moğol İmparatorluğu, XIII. ve XIV. Yüzyılda Asya Kıtası'nın tamamına yakını, Avrupa Kıtası'nın ise bir bölümünü istila etmiştir. Bu dönemde başta Asya Kıtası olmak üzere dünyanın birçok yerinde Moğol istila hareketiyle doğrudan ya da dolaylı olarak bağlantısı olan bazı gelişmeler yaşanmıştır. Bu gelişmeler siyasi, sosyal ve iktisadi yönden önemli sonuçlar doğurmuş, birçok açıdan dünya tarihine yön vermiştir. Japon tarihinde ender görülen bu olay Nichiren'in de yaşadığı Kamakura döneminde yaşanmıştır. XIII. Yüzyılın ikinci yarısında Moğol İmparatoru Kubilay Han, Kore yarımadasını ele geçirdikten sonra yeni hedefinin Japon adaları olabileceğinin söylentisi dahi Japonya'da büyük bir paniğe neden olmuştur. Japonya'nın dıştan gelebilecek saldırı ve istila tehlikelerine karşı, kıta ülkeleriyle kıyaslandığında, konumunun daha iyi olduğu kabul edilse bile ülkedeki siyasi ve iktisadi durum meseleyi daha da vehim bir hale sokmuştur. Nitekim 1268 yılında, Moğol elçilerinin bazı taleplerle Japonya'ya gelmesi, ülkede büyük bir kargaşaya yol açmanın yanında Nichiren Budizmi'nin de halk arasında yayılmasına bir anlamda vesile olmuştur (Kaasahara, s. 259).

¹⁷⁸ Nichiren, Rissho-Ankoku-Ron adlı yazısında doğrudan hükümet yetkililerini muhatap alarak; dini konularda herhangi bir reform yapılmaması halinde, ülkenin çeşitli doğal afetler, düşman istilaları ve iç karışıklıklarla karşı karşıya kalacağını dile getirmiştir (Anesaki, **History of Japanese Religion**, s. 196).

¹⁷⁹ Nichiren, meşhur Rissho-Ankoku-Ron adlı yazısında, Japonya'daki kötü gidişin nedenleri ve çözüm yolları üzerinde durmuş, tedbir alınmaması durumunda yakın bir gelecekte olabilecekleri tek tek sıralamıştır. Nichiren, ülkede köklü tedbirler alınmaması durumunda, yabancıların Japonya'yı istila edebileceklerini öngörmüş, Moğol elçilerinin Japonya'ya gelmesi, artık bunu öngörü olmaktan çıkarmış, Japonya'nın büyük bir tehlikeyle karşı karşıya olduğunu ortaya koymuştur. Böylece Nichiren'in, yazarak da kayıt altına almış olduğu, Japonya'nın yabancılar tarafından istila edilebileceği konusundaki kehaneti ortaya çıkmıştır. Nitekim o, bu yazısından dolayı Bakufu yöneticilerinin şimşeklerini üzerine çekmiş, hayati tehlikeler atlatmış ve hatta sürgüne gönderilmiştir. Bununla birlikte Nichiren, kehanetinden dolayı Japon halkından daha çok değer görmeye başlamıştır (Bkz. Murano, **Two Nichiren Text**, s. 47-50).

Nichiren'in kâhin olduğu ve olağanüstü gizli güçlere sahip olduğu düşüncesi, onun öğretisinin Japonlar arasında hızla yayılmasına vesile olmuş, o zamana kadar başkent ve çevresindeki eyaletlerde tanınan Nichiren, bu kehaneti sayesinde ülkenin farklı yerlerinde de tanınmaya başlamıştır. O, öğretisinin yayıldığı ve katılımların giderek arttığı bu dönemde, Başkent Kamakura dışındaki şehirlere ve eyaletlere giderek öğretisini halka duyurmaya çalışmış ve grubunu köklü bir yapıya kavuşturacak çalışmalarda bulunmuştur. O, halktan gördüğü teveccühten güç alarak çalışmalarına hız vermiş, taraftar edinme konusunda yaklaşık iki yıl gibi bir sürede önemli başarılar elde etmiştir. Böylece Nichiren, artık sıradan bir Budist rahibi olmanın ötesinde, ülkenin birçok yerinde taraftarı olan ve geleceği bildiğine inanılan dini bir önder konumuna yükselmiştir.¹⁸⁰

Nichiren, yukarıda belirttiğimiz yeni dönemde büyük tapınakların başkanları da dâhil pek çok dini öndere mektuplar yazmıştır. O, bu mektuplarında mevcut inanç ve uygulamaların yanlış olduğunu bir kez daha tekrarlamış, halkın selameti ve ülkenin kurtuluşu için bu tür öğretilerin bir an önce terk edilmesini ve bunların yerine kendisinin, Hokekyo'ya dayalı ortaya koyduğu dini prensiplerin takip edilmesi gerektiğini savunmuştur. Nichiren bir süre sonra, arkasında hissettiği destekten güç alarak aynı tür mektupları üst düzey hükümet yetkililerine de göndermiştir.

Nichiren, ülkedeki dini ve siyasi liderlere yönelik olarak kaleme aldığı mektupları gönderdikten sonra, taraftarlarına da mektuplar yazmıştır. O, bu mektuplarında ilk olarak daha önce yapmış olduğu uyarı ve önerileri sıralamış, ancak bu uyarılarının dikkate alınmadığını ve bunlardan kaynaklı türlü sıkıntılarla karşılaşıldığını hatırlatmıştır. Ardından öncekilere benzer bir takım tehdit ve tehlikelerin ortaya çıkabileceğini de düşünerek taraftarlarını uyarma ihtiyacı hissetmiştir. Nitekim Nichiren, dini önder ve siyasilere gönderdiği mektupların

¹⁸⁰ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 53.

tepkilere neden olabileceğini ve yeni bir zulüm dalgasının başlayabileceğini bu nedenle tedbirli olmaları gerektiğini belirtmiştir.¹⁸¹

Nichiren, sadece kendisinin değil, yanında yer alan herkesin de zor durumda kalabileceğini belirterek uyarılarını sıralarken, her türlü hapis, sürgün veya ölüm cezası gibi durumlara karşı tedbirli olunmasını istemiş, bununla birlikte halkın bilinçlendirilmesi faaliyetlerinin aksatılmamasını tavsiye etmiştir.¹⁸² O, bu konularda yöneticileri ikna edemeseler bile halkı doğru yola kanalize edebileceklerini umduğunu dile getirmiş, özellikle bu aşamada halka karşı daha ılımlı ve kucaklayıcı olmalarını bildirmiştir. Nichiren, yanında yer alanlardan davaları uğruna gerekirse eşlerinden, çocuklarından ve bütün sahip olduklarından feragat etmelerini beklemiş, ne olursa olsun korkmamalarını ve kararlı olmalarını öğütlemiştir.¹⁸³ Bunu yapmanın hem zor hem de büyük bir sorumluluk gerektirdiğini, bunları başarabilenlerin doğum ve ölüm zincirlerini kırarak kurtuluşu elde edebileceklerini dile getirmiş, bundan başka herhangi bir çıkış yolunun olmadığını da ısrarla vurgulamıştır.¹⁸⁴

Nichiren'in öğrencileri ve taraftarları onun mektuplarında dile getirdiği gibi davranmış ve ellerinde bulunan yazılı belgelerle toplumun her kesiminden insana ulaşarak Nichiren'in gelecekte olanları bildiğini, bunu da Hokekyo'nun hikmeti ve olağanüstü gücü sayesinde gerçekleştirdiği fikrini yaymaya başlamışlardır. Nichirenciler, yabancı güçlerin tehdidi altında olmalarının gerçek nedeni olarak, dönemin yöneticilerinin destekledikleri dini anlayışların yanlışlığı üzerinde durmuşlardır. Bu nedenle Nichiren'in uyarılarının önemsenmemesini ve gereken tedbirlerin alınmamasını halka şikâyet ederek seslerini duyurmaya çalışmışlardır.¹⁸⁵

Nichiren'in ve taraftarlarının bu faaliyetleri sonucunda, özellikle de 1268 ile 1270 yılları

¹⁸¹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 53.

¹⁸² *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 763.

¹⁸³ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 456.

¹⁸⁴ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 53.

¹⁸⁵ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 448-449.

arasında geniş halk kitleleri bu harekete destek vermeye başlamıştır.¹⁸⁶ Nichiren, bu desteklerden de güç alarak ülkenin dini ve siyasi liderlerine yönelik söylemini daha da sertleştirmiş ve onları siyasi, sosyal ve dini konularda sorumsuz davranmakla itham etmiştir.¹⁸⁷ O, bu bağlamda kaleme aldığı meşhur on bir mektubundan birini de Bakufu hükümetin Başrahibi olan Ryokwan'a¹⁸⁸ göndermiş ve onu ağır bir şekilde eleştirmiştir.¹⁸⁹

4- Nichiren'in Başrahip Ryokwan İle Mücadelesi, Tutuklanması ve İdama Mahkûm Edilmesi

Nichiren, Moğol tehlikesinin baş göstermesiyle birlikte, halkın bir kısmı tarafından gelecekte olanları bilen bir kâhin olarak kabul görmeye başlamış, yayınladığı mektuplar ve yaptığı konuşmalarla o dönemin Japonya'sında adından en sık bahsedilen kişilerden biri olmuştur. Nichiren'in, Bakufu Hükümetinin başrahibi olan Ryokwan'ı muhatap alarak mektup yazması, onu toplumsal konuları da ilgilendiren dini meselelerde başarısız olmakla suçlaması, bu tür konularda kendisinin daha iyi olduğunu ileri sürerek Ryokwan'ı münazaraya davet etmesi, hükümet yetkililerini ve dini çevreleri endişeye sevk etmiştir.¹⁹⁰

¹⁸⁶ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 445.

¹⁸⁷ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 6.

¹⁸⁸ Ryokwan, halk arasında bilinen adıyla Ninsho, 1260-1300 yılları arasında Bakufu hükümetlerinin başrahipliğini yapmıştır. Dönemin en kudretli rahibi olarak tanına Ryokwan'ın, mistik ritüeller icra ederek yaptığı dualar sayesinde, kurak geçen dönemlerde yağmur yağdırdığına, Moğol istilasına karşı güçlü rüzgârlar estirdiğine, böylece tanrıların da Japonları ve Japonya'yı koruduğuna inanılmıştır. Aynı zamanda Goguraku-ji Tapınağının hocası olan Ryokwan'ın, birçok sosyal projeye imza attığı için de Japon halkı tarafından çok sevildiği belirtilmiştir (**Dictionary of Buddhism**, s. 553). Bakufu hükümetinin ve Japon halkının nezdinde önemli bir yere sahip olan Ryokwan'a karşı gelen Nichiren, bunun bedelini çok ağır ödemiştir.

¹⁸⁹ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 454, 5 nolu dipnot.

¹⁹⁰ Bazı kaynaklarda Nichiren'in Ryokwan'ı halka açık münazaraya davet etmekle birlikte, yağmur yağdırma konusunda da onunla iddialaştığı ve ona bu konuda meydan okuduğu ifade edilmiştir. Bu kaynaklara göre Nichiren, Ryokwan'ın mensup olduğu ve savunduğu dini öğretinin yanlışlığını ispatlamak için, yaşanan kuraklığı da sebep göstererek, yağmur yağdırma konusunda Ryokwan'a meydan okumuş, onun başarısız olacağını; çünkü onun tanrıların nazarında bir değerinin kalmadığını iddia etmiştir. Nichiren taraftarlarına göre yağmur duası konusunda, Nichiren ve Ryokwan öğrencilerini de alarak tespit edilmiş olan eşit sürelerde yağmur duasına çıkmışlardır. Nichiren kısa sürede başarı sağlamış, Ryokwan ise bu konuda iddia edildiği gibi başarısız olmuştur. Nichiren taraftarları yağmur duası meselesinin bu yönüne değinmekle birlikte üzerinde durdukları asıl konu, Nichiren'in hangi şartlarda ve kime karşı çıkmış olmasıdır. Çünkü Ryokwan, o dönemde hem hükümetin başrahipliğini yapmakta hem de Japon halkının en çok saygı duyduğu rahip olarak bilinmektedir (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 26-27; **Dictionary of Buddhism**, s. 659).

Nichiren, Ryokwan'a yazdığı mektubunda, onu halkın da izleyebileceği bir münazaraya davet etmiştir. O, böyle bir tartışmanın niçin gerekli olduğunu vurgulamak için de bazı gerekçeler ileri sürmüştür. Nichiren, Japonya'nın o dönemde dış tehdit ve iç savaş tehlikesiyle karşı karşıya kalmasının ve başta deprem olmak üzere kuraklık, kıtlık, salgın hastalık gibi doğal afetlere maruz kalmasının yanlış dini öğretilerin takip edilmesinden kaynaklandığını iddia etmiş¹⁹¹ ve devletin en üst düzey dini yetkilisi olması sebebiyle Ryokwan'ın da bu gelişmelerden sorumlu olduğunu savunmuştur.¹⁹²

Bazı kaynaklarda Ryokwan'ın, kendisine asla eşdeğer görmediği için Nichiren'in münazara teklifine cevap vermediği, hatta onu sokak satıcısına benzeterek dikkate dâhi almadığı belirtilmiştir.¹⁹³ Bazı kaynaklarda ise Ryokan'ın bu teklife olumlu yanıt verdiği ancak münazaranın yapılacağı gün bir komplo hazırlattığı ve Nichiren'in tutuklanmasını sağladığı da savunulmuştur. Bu iddiayı dile getirenlere göre Ryokwan, Nichiren'in -kendisi dâhil- üst düzey devlet yetkililerine mektup yazmış olmasını gerekçe göstererek onu tutuklatmıştır. Ryokwan'a göre Nichiren, devlet yetkililerini uyarmak için kaleme aldığını belirttiği yazılarında, eleştiri sınırlarını aşacak nitelikte sert ve karalayıcı bir üslup kullanmış ve maksadını aşmıştır. Ayrıca o, bu mektuplarda dile getirilenlerin sadece uyarı ve öneri maksadı taşımadığını, bunların halkı hükümet yetkililerine karşı kışkırtacak ve ayaklanma çıkartacak nitelikte olduklarını da iddialarına eklemiştir. Nichiren taraftarlarına göre Ryokwan'ın bu asılsız suçlamaları ve mesnetsiz gerekçeleri neticesinde tutuklanan Nichiren, yargılanmadan cezalandırılmış, başının kesilerek öldürülmesine karar verilmiştir.¹⁹⁴

Nichiren'in yargılanmadan cezalandırıldığını savunanlar, öncelikle başrahip Ryokwan'ın ağır suçlamalar içeren iddialarını ve Bakufu yönetiminin üst düzey askeri

¹⁹¹ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 454.

¹⁹² Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 101.

¹⁹³ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 55.

¹⁹⁴ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 455.

yetkililerinden biri olan Hie no Seamou'un bir sözünü kanıt olarak kullanmışlardır. Onlar, Nichiren'in gözaltına alındıktan sonra getirildiği hükümet konağında, Hie no Seamou'un alaycı bir tavırla söylediği; "Japonya'nın direği şimdi yıkıldı" şeklindeki ifadeyi¹⁹⁵ kanıt göstererek, Nichiren hakkında verilen cezanın önceden belirlenmiş olduğunu ve onun yargılanmadan cezalandırıldığını iddia etmişlerdir.¹⁹⁶ Nichiren'in mektuplarıyla başlayan, tutuklanmasıyla devam eden ve Tatsunokuchi'de¹⁹⁷ idam cezasına çarptırılmasıyla sonuçlanan süreçte ortaya konan savlar dikkate alındığında onun, yargılanmadan ceza almış olabileceği yönündeki yorumları güçlendirmiştir.

5- Nichiren'in İdamdan Kurtuluşu

Nichiren, Bakufu hükümeti tarafından idama mahkûm edildikten sonra, idam kararının uygulanması için Tatsunokuchi'ye götürülmüş, ancak o, bu idamdan kurtulmuştur.¹⁹⁸ Kaynaklarda, Nichiren'in ölümden nasıl kurtulduğu konusunda ise iki farklı anlatıma rastlanmaktadır. İlk rivayete göre Nichiren, infaz edileceği gün Bakufu hükümeti tarafından affedilmiş, onun hakkında verilen ölüm cezası; siyasi ve sosyal şartlar dikkate alınarak hafifletilmiş ve sürgün cezasına çevrilmiştir. Daha çok Nichirencilerin savunduğu ikinci rivayete göreyse Nichiren'in infazı esnasında mucizevî bir olay yaşanmış ve o bu mucize sayesinde idamdan kurtulmuştur.¹⁹⁹

Bu süreçte Nichiren'in kurtuluşuna vesile olduğu kabul edilen ve kaynaklarda daha çok ön plana çıkarılan gelişmelerden en önemlisi; Nichiren'in Tanrı Hachiman'a olan duasıdır. Nichiren hakkında idam kararı verildikten sonra o, askerler tarafından alınarak infaz için

¹⁹⁵ **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 26.

¹⁹⁶ **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 25.

¹⁹⁷ Tatsunokuchi, o dönem itibarıyla idam cezalarının infazı için belirlenmiş ve özel olarak hazırlanmış bir yerdir. Burası Kamakura'dan yaklaşık otuz kilometre uzaklıktaki batı sahilinde bulunmaktadır. Kamakura döneminde askeri ve sivil birçok Japon'un Tatsunokuchi'de idam edildiği belirtilmiştir (**Dictionary of Buddhism**, s. 659).

¹⁹⁸ **Writings of Nichiren Shonin**, "Shinkoku-o-Gosho", C. I, s. 182-183.

¹⁹⁹ Bkz. Anesaki, **History of Japanese Religion**, s. 196; Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 101.

Tatsunokuchi'ye götürölmek üzere yola çıkarılmıştır. Nichiren, Tatsunokuchi'ye doğru götürölürken henüz Kamakura şehrinden çıkmadan önce Tsurugaoka Hachiman-gu Tapınağının yanına geldiklerinde, orada bulunan yetkililerden izin alarak Tanrı Hachiman'a dua etmek istediğini belirtmiş, onlar da Nichiren'in dua etmesine müsaade etmişlerdir. Kaynaklarda Nichiren'in Tsurugaoka Hachiman-gu Tapınağının önünde Tanrı Hachiman'a ve dolayısıyla da diğer tanrısal varlıklara dua ettiğı ve kendisini korumaları için yakarıp serzenişte bulunduğı ifade edilmiştir.²⁰⁰

Bazı kaynaklarda, Nichiren'in Tanrı Hachiman'a yaptığı duaya şahit olan devlet yetkililerinin, onun ifadelerinden etkilenererek gerçek bir din adamı ve vatanperver bir kişi olduğı kanaatine kapıldıkları ve bu düşüncelerle onun idam edilmemesi için gerekli girişimlerde bulundukları belirtilmektedir. Bu kaynaklara göre Nichiren'in dindarlığına ve samimiyetine inanan bu yetkililer; bir insanın sırf düşüncelerinden dolayı ve kanaatlerinin farklılığı sebebiyle idam edilmemesi gerektiğini devletin üst düzey yetkililerine bildirmiş ve

²⁰⁰ “Ey Hachiman! Sen gerçekten büyük ve kudretli bir tanrı mısın? Büyük üstat Saicho'ya (Dengyo Daishi) o değerli mor cübbeyi sen vermedin mi? Hokekyo'yu ve onun savunucularını bu ülkede şimdiye kadar ve sonsuza kadar koruyacağına söz vermedin mi? Şimdi ben (Nichiren), Hokekyo'nun savunuculuğunu yaptığım için ölmek üzereyim. Büyük koruyuculuğunu göster ve beni kurtar. Benim tek suçum halkımı ve bütün insanları düştükleri kötü durumdan kurtarmak ve ülkemi selamete çıkarmaya çalışmaktır. Biliyorsun bazı zavallıların yüzünden ülkemiz yabancıların (Moğolların) hâkimiyetine girmek üzere, onu ancak sen koruyabilirsin. Ey Hachiman! Büyük tanrılar nerede? Söyle! Yüce Buda, Güneş Tanrıları, Güneş ışığı Bodhisatvası (Suryagarbha), Ay ışığı Bodhisatvası (Chandragarbha-Japonca Gakko Bosatsu-), Hindistan'ın, Çin'in ve Japonya'nın azizleri nerede? Ey ulu tanrılar duyun sesimi! Ey büyük öğretici yüce Buda, Hokekyo'da belirttiğin gibi 'zorluklar karşısında bütün Budalar ve Bosatsular bir araya gelir ve sayısız yardımda bulunur' demiştin. Ey Hachiman! Ey Bosatsu! Vakit o vakit değil midir? Ben de dâhil bütün Japonlar şimdi zor durumda, sadece bunu dillendirdiğim; Hokekyo'yu ve onun öğretilerini, ona inananları koruyacağıma söz verdiğim ve bu uğurda çabaladığım için bu haldeyim. Ant olsun ki hiçbir şeyden korkmuyorum ve verdiğim sözden asla dönmeyeceğim. Biliyorum burada ölsem de kurtulan ben olacağım. Ama diğer insanların çoğı daha bunun farkında değiller. Ey Hachiman! Güneş ve Ay Tanrıları, Bosatsular, onlara yardım etmem için beni kurtarın, hadi ne duruyorsunuz acele edin ve bir şeyler yapın.” (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 27-28; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s.56-57; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 92; **Dictionary of Buddhism**, s. 660). (Nichiren, Tanrı Hachiman'a dua ederken, Hachiman'ın haricinde diğer birçok tanrının da adını zikrederek, onlardan yardım dilemiş, Japonya'nın ve Japon halkının o gün içinde bulunduğı kötü duruma göndermeler yapmış, hem onları hem de kendisini neden korumadıkları hususunda bir nevi serzenişte bulunmuştur. Nichiren'in, Tanrı Hachiman'a duasında dikkat çeken önemli bir ayrıntı da yardım isterken dile getirdiğı ilahların çeşitliliğı olmuştur. Burada asıl önemli olan nokta ise Şintoizm ile özdeşleşmiş olan bir tanrıdan, zor durumda kaldığı bir anda, yardım dилmesidir. Bu durum onun öğretisinin dinamiklerini ortaya koymasından önemli bir gösterge olarak kabul edilebilir. Nichiren'in bu tür dua ve tapınışlarına daha önce de rastlandığını göz önüne aldığımızda onun, dinlere ve tanrılara bakışını tespit etmek ve öğretisinin özgünlüğünü bunlara dayandığını belirtmek daha da kolaylaşmaktadır (**Dictionary of Buddhism**, s. 412, 401-402, 642; **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 312).

onlardan Nichiren'in idam cezasının affedilerek, cezanın sürgüne dönüştürülmesi hususunda ricacı olmuşlardır. Onlar bu isteklerinde muvaffak olmuş ve Nichiren'in idam cezası sürgüne dönüştürülmüştür.²⁰¹

Nichiren taraftarları arasında daha yaygın olan görüş ise onun, devlet yetkilileri sayesinde değil, bir mucize sayesinde idamdan kurtulmuş olduğu yönündedir. Onlar Nichiren'e isnat edilen metinlerden hareketle bir mucizenin gerçekleştiği ve onun bu sayede kurtulduğunu savunmaktadırlar. Bu mucize ile ilgili anlatılanlara göre; Nichiren'in Tanrı Hachiman'a ettiği dua bittikten sonra kabile Tatsunokuchi'ya doğru hareket etmiş ve gece yarısı belirlenen yere ulaşılmıştır. Askerler vakit geçirmeden infazı gerçekleştirmek için hazırlıklara başlamıştır. Cellât Nichiren'in boynunu vuracakken askerlerin, idam görevlilerinin ve bazı Nichiren taraftarlarının da şahit olduğu bir mucize yaşanmıştır. Birden gecenin karanlığını aydınlığa çeviren, gökyüzünü doğudan batıya, güneyden kuzeye ısıt ısıt eden bir ateş topu ortaya çıkmış ve etraf gün gibi aydınlanmıştır. Onlara göre, gökteki ay bütün ışıklarını aynı noktaya toplamış ve karanlığı boğmuştur. Cellâtlar ve bazı askerler korkudan bayılmış, diğer insanlar bu şaşırtıcı olay karşısında panikle kaçışmaya başlamışlardır. İdam görevlileri ve askerler bu olayın neticesinde infaz işleminden vazgeçmişlerdir. Böylece Nichiren bu mucize sayesinde ölümden kurtulmuştur.²⁰²

²⁰¹ Stone, “*Biographical Studies of Nichiren*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 456.

²⁰² Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 765- 768. Nichiren, bu mucizenin gerçekleşmesinde yaklaşık sekiz gün sonra, sadık bir taraftarı olduğunu belirttiği Shijo Kingo isimli bir Samuray savaşçısına yazdığı mektubunda, olayın nasıl ve ne zaman gerçekleştiğini ve bu esnada neler yaşandığını kısmen anlatmıştır. O, bu mektubunda ışık saçan bir objeden bahsetmiş, ancak yukarıda anlatıldığı gibi bir dizi olağanüstü olayların yaşandığına değinmemiştir. Bununla birlikte geçmişte Hokekyo inananlarının başına gelen bazı kötü olayları da hatırlatarak, rakiplerinin başarısız olmasını Hokekyo'nun üstün ve engin koruyuculuğuna dayandırmıştır. Nichiren bu koruyuculuk ve kurtarıcılık olayına bağlı olarak kendisine ikinci bir hayatın bahşedildiğine de vurgu yapmıştır (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 196-197). Nichiren, benzer ifadeleri “Hokekyo'ya Adanmışlık Eylemleri” adlı mektubun da dile getirmiş ve idam kararından önceki ve sonraki gelişmeleri detaylı bir şekilde anlatmıştır. O, bu mektubunda öncelikle bu kararın sebepleri üzerinde durmuş, bazı tarihsel gelişmelerden ve mucizelerden örnekler vermiştir (Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 763-771). Nichiren taraftarları, Nichiren'in idamdan kurtuluşunu değerlendirirken, olayın öncesinde ve sonrasında yaşanmış ya da yaşandığına inanılmış gelişmelere yer vermişlerdir. Bu bağlamda özellikle onun Tanrı Hachiman'a olan duasını ve davasına olan sadakatini ön plana çıkarmış, çeşitli yorumlar da katarak geliştirmişlerdir.

Nichirencilere göre bu olaydan etkilenen yöneticiler, Nichiren'i idam etmek yerine, onu Sado Adasına, öğrencileri ve taraftarlarından oluşan iki yüz altmış adamını da²⁰³ başkentten oldukça uzak bölgelere, sürgüne göndermeye karar vermişlerdir.²⁰⁴

İ- NICHIREN'İN SADO ADASINDAKİ SÜRGÜN YILLARI

Nichiren'in ölüm cezasını sürgüne dönüştüren dönemin Bakufu hükümeti, bir anlamda halka ve Nichiren taraftarlarına iyi niyet gösterisinde bulunmuş, bununla birlikte onu özellikle Sado Adasına²⁰⁵ sürerek, Nichiren'in işlediği suçun büyüklüğünü ortaya koymaya ve emsal teşkil edecek durumları önlemeye çalışmıştır.²⁰⁶ Nichiren, hakkında verilmiş olan sürgün kararının hemen sonrasında Tatsunokuchi'den alınarak Sado Adasına doğru yola çıkarılmış ve otuz beş gün süren bir yolculuğun ardından Sado'ya varmıştır.²⁰⁷ O, sürgüne gönderildiği bu adada yaklaşık üç yıl boyunca başta iklim şartları olmak üzere çeşitli zorluklarla mücadele etmiştir.²⁰⁸ Nichiren karşılaştığı bu zorlukları 1276 yılında kaleme aldığı "Hokekyo'ya Adamışlık Eylemleri" başlıklı yazısında ayrıntılı bir şekilde dile getirmiştir. O, Sado adasındaki ilk dönemlerinde oldukça zor şartlarda yaşamasına rağmen, buraya geldikten hemen sonra öğretisini yaymak istemiş, ancak adadaki insanların ilk başlarda kendisine karşı mesafeli durduklarını, bir süre sonra sürgün cezasının nedeni de ortaya çıkınca, özellikle

²⁰³ Bkz. Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 455, 6 nolu dipnot.

²⁰⁴ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 95-96.

²⁰⁵ Nichiren'in sürgüne gönderildiği Sado Adası Kuzey Japon Denizinde bulunan en büyük adalardan biridir. Bu ada Japonya'da yaşanılması zor yerlerden biri olduğu için genellikle sürgün yeri olarak kullanılmıştır. Nichiren de o zamana kadar hayatının önemli bir bölümünü Pasifik Okyanusu kıyılarında ya da Japonya'nın güney ve iç kesimlerinde geçirdiği için bu adadaki iklim şartlarından ve yaşam koşullarından oldukça fazla etkilenmiştir (Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 6).

²⁰⁶ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 88.

²⁰⁷ Nichiren, ikinci kez sürgün cezasına çarptırıldığında, Kasım 1271'den Nisan 1274'e kadar Sado Adasında sürgün hayatı yaşamıştır (Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 7; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 97).

²⁰⁸ Bazı kaynaklarda Sado Adasının yaşam koşulları açısından oldukça zor bir bölge olduğuna vurgu yapılırken, buranın aynı zamanda çok ünlü bir sürgün yeri olduğuna da dikkat çekilmiştir. Nitekim bazı devrik Japon imparatorlarının ya da imparator adayı prenslerin de zaman zaman bu adaya sürüldüğüne değinilmiştir. Bununla birlikte, Kamakura döneminde hükümete baş kaldıran bazı ünlü samuray savaşçılarından da buraya sürüldüğü belirtilmiştir. Nichirenciler bunlara dayanarak liderlerinin gerçek manada affedilmediğini, aslında bu kararlar taraftarlarından ve halktan uzaklaştırılmak suretiyle pasifisize edildiğini ve hatta yaşam koşullarının çok zor olduğu bilinen bir adaya sürülerek kendi kaderine –hatta ölüme- terk edildiğini savunmuşlardır (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 59).

bulunduğu bölgedeki dini grupların ve tapınak yöneticilerinin aşırı tepkisine maruz kaldığını ifade etmiştir.²⁰⁹

Nichiren'in, Sado Adasına geldikten sonra Enjobo adlı eski bir arkadaşına yazdığı sanılan "Sado'ya Sürgün" isimli mektubuna istinaden, onun vakit geçirmeden öğretisini yaymak istediği ancak oldukça sert tepkilerle karşılaştığı, hatta hayati tehlike dahi atlattığı belirtilmiştir.²¹⁰ Nichiren'in bu mektubunu temel alan bazı kaynaklara göre, Sado Adasındaki çeşitli dini grupların temsilcileri bir araya gelerek Nichiren'i düşünceleri ve davranışları konusunda uyarmak istemişlerdir. Bu bağlamda adadaki dini grupların ileri gelenleri, Nichiren'in sürgün cezası almış olmasından yola çıkarak zaten suçlu olduğunu, öğretisini yaymasına kesinlikle müsaade etmeyeceklerini, şayet böyle bir faaliyete girer ve insanları kendi tarafına çekmeye çalışırsa onu öldüreceklerini belirtmişlerdir.²¹¹

Nichiren'in fikirlerine karşı olmakla birlikte onun öldürülmesine karşı olan bazı rahipler, bir heyet oluşturarak yerel yönetici Homma Rakurozaemon'ı²¹² ziyaret etmiş ve ondan Nichiren'i resmi olarak uyarmasını istemişlerdir. Şayet Nichiren'in bu uyarıları dinlememesi halinde ona karşı şiddet kullanılmasına engel olamayacaklarını da ifade etmişlerdir. Homma Rakurozaemon, rahiplerden oluşan grubu dinledikten sonra, Nichiren'in önemli bir mahkûm olduğunu belirtmiş ve ona dokunmamaları hususunda gelenleri uyarmıştır. O, bunu yaparken Bakufu hükümetinden Nichiren'in korunması ile ilgili mektup

²⁰⁹ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 770-771.

²¹⁰ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 202-203.

²¹¹ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 98.

²¹² Homma Rakurozaemon, Sado Adasındaki yerel askeri yöneticilerden biridir. Bu kişi gelen grubu dinledikten sonra Nichiren'in neden sürgüne gönderildiğini, suçunun ne olduğunu, kendisine resmi yazıyla bildirilmiş olan mektuba istinaden, onlara bazı açıklamalarda bulunmuştur. Bazı kaynaklarda Nichiren'in idamdan kurtuluşuna vesile olan kişinin iktidardaki Hojo ailesine mensup olan Nobutoki isimli bir kişinin olduğu belirtilmiştir. Nobutoki, Nichiren'i özellikle Sado Adasına göndererek orada görev yapan ve aynı zamanda kendi adamı olan Homma'ya emanet etmiştir. Nobutoki, Homma Rakurozaemon'a mektup yazarak ne olursa olsun Nichiren'i korumasını istemiş, bu bir anlamda Nichiren'in hayat sigortası olmuştur (Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 260). (Başka bir kaynaktaki ise yine aynı aileye mensup olan bu kişinin Shijo Nakatsukasa Saburo Saemon-no-jo Yorimoto olduğu iddia edilmiş, aynı şekilde siyasi ortamın ve son gelişmelerin bir rahibin öldürülmesini kaldıramayacak kadar hassas olduğuna vurgu yapılmıştır (**Dictionary of Buddhism**, s. 588).

aldığını ve onun can güvenliğinden kendisinin sorumlu olduğunu da belirtmiştir.²¹³ Rakurozaemon, bu arada onlara bir teklifte bulunarak, Nichiren'in yanlışlarını ortaya çıkarabilecekleri, yöre halkının onun öğretilerinden etkilenmesinin önüne geçebilecekleri ve dini konular üzerinde tartışabilecekleri bir toplantı tertip edebileceğini belirtmiştir. Rahipler bu fikri kabul ettikten sonra Rakurozaemon, Nichiren'i de Tsukahara adlı yerde yapılacak olan münazaraya davet etmiştir. Nichiren de fikirlerin tartışılacağı bu davete icabet etmiş ve Tsukahara'da yapılan münazaraya katılmıştır.²¹⁴

1- Nichiren'in Tsukahara Münazarası

Nichiren, Sado Adasına vardktan yaklaşık dört ay sonra, yani 1272 yılının başlarında, ada yönetimi tarafından tertip edilmiş olan Tsukahara münazarasına konuşmacı olarak iştirak etmiştir. Bu toplantı, yerel yönetici Homma Rakurozaemon başkanlığında gerçekleştirilmiş, münazaraya Nichirenle birlikte Sado adasında bulunan çeşitli dini grupların önde gelen rahipleri katılmıştır. Ayrıca münazaranın halka açık olması sebebiyle, Sado adasında yaşayan ve dini konulara ilgi duyan her meslekten ve her sınıftan insan bu toplantıya dinleyici olarak iştirak etmiştir. Tsukahara münazarasında Nichiren'in karşısında Nembutsu, Shingon Tendai ve Zen ekollerinin temsilcileri yer almıştır. Tsukaharadaki münazaraya katılan rahiplerin kaç

²¹³ Tsukahara münazarasının öncesinde ve sonrasında yaşanan bazı gelişmelerle birlikte, özellikle o dönemin Japonya'sındaki dini, siyasi ve sosyal şartlar incelendiğinde, rahip Nichiren'in yaşamasının öldürülmesinden daha değerli olduğu ortaya çıkmıştır. Nitekim yerel yönetici Homma Rakurozaemon'un Nichiren'in hayatta kalması için verdiği mücadele bunun göstergesi olmuştur. O, ilk önce merkezi hükümetin emriyle Nichiren'i korumuş daha sonra ise görüşlerine inandığı için ona saygı ve hürmet göstermiş ve onu koruyup kollamıştır (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 34).

²¹⁴ Rakurozaemon, Nichiren'i Tsukahara'da yapılacak toplantıya davet ettikten sonra, onun bu toplantıya katılmasının çok önemli olduğunu vurgulamış, bunun sadece dini konuların tartışılacağı bir platform olmayacağını; aynı zamanda Nichiren açısından hayat-memat meselesi olduğunu anlatmaya çalışmıştır. Nitekim o, adadaki dini grupların Nichiren'e karşı art niyet beslediklerini bildiği için tedbir almış, aynı zamanda o insanlara Nichiren'in kendi himayesinde olduğunu bu yolla kanıtlamak istemiştir. Rakurozaemon böyle bir toplantı tertip ederek hem adadaki rahiplerin muhtemel saldırılarını önleyerek onların gösterecekleri aşırı tepkilerini kontrol altına almış, hem de Nichiren'i korumak suretiyle kendi sorumluluğunu yerine getirmiştir (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 34; **Dictionary of Buddhism**, s. 769).

kişiden oluştuğu, hangi mezhebin görüşlerini ön plana çıkardıkları tam olarak bilinmemekle birlikte, onlar Nichiren'e karşı ortak hareket etmiş ve onu her konuda eleştirmişlerdir.²¹⁵

Nichiren, "Tatsunokuchi'den Minobu'ya" isimli mektubunda Tsukahara münazarasının detayları hakkında bilgi vermeye çalışmıştır. O, toplantının başlarında Nembutsu, Shingon, Tendai ve Zen rahiplerinin kendisine söz hakkı dahi vermeden dini ve siyasi meseleler başta olmak üzere birçok konuda suçlamalarda bulunduklarını, bunları dinleyen ve muhtemelen bu gruplara mensup olan kişilerin de hakaret ve alaycı sözlerine muhatap olduğunu belirtmiştir.²¹⁶ Hatta toplantının ilk etapta karşılıklı konuşma şeklinde geçmediğini ifade etmiş, sorulara cevap dahi veremediğini aktarmıştır. Nichiren, yönetici Homma Rakurozaemon'un duruma müdahalesinden sonra, rakiplerinin kendisine yönelttikleri sorulara ve özellikle de suçlamalara cevap vermeye çalışmıştır.²¹⁷ O, konuşması esnasında genellikle Hokekyo öğretisi üzerinde durmuş, kendisinin tek hedefinin insanlara yardımcı olmak ve onları doğru öğreti konusunda bilgilendirmek olduğunu belirtmiştir. Böylelikle Nichiren, iddia edildiği gibi amacının sorun çıkarmak veya kargaşa yaratmak olmadığını vurgulamış, Hokekyo'nun dışında herhangi bir öğretiyi vaaz etmediğini de kanıtlamak için Japonya'da yaygın olarak inanılan ve mevcut olan Sutralardan örneklerle bu durumu açıklamaya çalışmıştır.²¹⁸ Nichiren bu bağlamda, o toplantıya katılan din adamlarını etkilemeyi başaramasa da Hokekyo öğretisi bağlamında söyledikleriyle ve hitabetiyle orada bulunan

²¹⁵ Nichiren "Tatsunokuchi'den Minobu'ya" adlı mektubunda, Tsukahara'da yapılan münazara hakkında bilgi verirken bu toplantının, Homma Rakurozaemon başkanlığında gerçekleştiğini, kendisine karşı olan rahiplerin kalabalık olduğunu belirtmiştir. Ayrıca "Hokekyo'ya Adanmışlık Eylemleri" başlıklı yazısında da toplantıya herkesinden insanın ilgi duyduğuna dikkat çekmiş, hatta kendisi gibi sürgün cezası almış olan farklı meslek grubundan kişilerin dahi katıldıklarını belirtmiştir. Bu durum, yöredeki insanların bu toplantıyı ne kadar çok önemsediklerinin haricinde Sado'daki dini grupların ileri gelen rahiplerinin kısa sayılabilecek bir zaman diliminde Nichiren'e karşı güçlü bir birliktelik oluşturduklarını da ortaya koymuştur (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 34).

²¹⁶ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 769.

²¹⁷ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 771; **Dictionary of Buddhism**, s. 769.

²¹⁸ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 227-229.

sıradan insanların üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Bu sayede de onun öğretisi kısa zamanda Sado Adasının büyük bir kesimi tarafından öğrenilmiştir.²¹⁹

Nichiren rakip grupların önderleriyle yaptığı münazaranın sonunda bölgenin yerel yöneticisine de gelecekte kehanetler içeren bazı sözler sarf etmiştir. Bu çerçevede o, yakında ülkede asayişin bozulacağını ve iyi bir asker olan Homma Rakurozaemon'a Bakufu hükümetinin ihtiyaç duyacağını söylemiştir.²²⁰ Yerel yönetici Rakurozaemon, Nichiren'in bu kehanetinin gerçekleşeceğine fazla ihtimal vermemiş ve Kamakuraya gitmesini gerektirecek bir durumun söz konusu olmadığını ifade etmiştir. Ancak Nichiren'in söyledikleri kısa süre sonra yani, aynı yılın sonlarına doğru gerçekleşmeye başlamıştır.²²¹ Nitekim bu dönemde Japonya'da iktidarı elinde bulunduran Hojo ailesi içinde başlayan iktidar mücadelesi iç savaşa ve kargaşaya dönüşmüş, bu durum Nichiren'i haklı çıkarmıştır.²²² Bu gelişmeler Nichiren'in gelecekte olanları bilen bir kâhin olduğu konusundaki kanaatleri güçlendirmiştir. O dönemde Japonya'nın farklı yerlerine sürülmüş olan Nichiren taraftarları ve öğrencileri bu durumu dini propaganda malzemesi haline getirmiştir.²²³ Onlar, dini önder olarak kabul ettikleri rahip Nichiren'in zaman zaman dile getirdiği ve tedbir alınmaması durumunda vuku bulacağını söylediği olumsuz gelişmelerden birinin daha ortaya çıkması üzerine, bulundukları her yerde

²¹⁹ Nichiren, Tsukahara münazarası esnasındaki başarılı performansı, öğretisinin Sado adasında duyulmasını ve ada halkı arasında hızla yayılmasını sağlamıştır (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 34-35).

²²⁰ Nichiren, çok yakın bir zamanda ülkede işlerin karışacağını, iktidar mücadelesinin patlak vereceğini ve dolayısıyla başkentteki yöneticilerin, ona ve onun gibi askerlere çok ihtiyaç duyacaklarını ileri sürmüştür. Nichiren, bu şekilde bir dil kullanarak hem yönetici Rakurozaemon'u gelecekte olacaklar noktasında uyarılmış hem de dolaylı yoldan Bakufu hükümetine mesaj göndermeğe çalışmıştır (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 99).

²²¹ Nichiren, Tsukahara'daki tartışmada önemli başarılar elde etmiş olsa da öğretisini yayma noktasında ilk zamanlarda çok rahat hareket edememiştir. Bu konuda özellikle Sado Adasındaki dini grupların Nichiren ve öğretisine karşı yürüttükleri karşı propaganda etkili olmuştur. Nichiren bu süreçte pasif hareket etmeyi tercih etmiş, ancak 1272 yılının sonlarına doğru Rakurozaemon'a söylediği bazı gelişmeler yaşanmaya başlayınca, o, öğretisini daha yüksek sesle dillendirmeye başlamıştır. O, söylemleri ve iddialarıyla ada halkını, yöneticileri ve samurayları etkilemeyi başarmış onlardan önemli ölçüde destek görmüştür (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 33-35).

²²² Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 89.

²²³ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 100.

son gelişmeler üzerinden Nichiren'in haklılığını dillendirerek, öğretilerini yaymaya çalışmışlardır.²²⁴

Nichiren'in Tsukahara tartışmasında dile getirdiği kehanetlerinin belli oranda gerçekleşmesi üzerine; Sado adasının yerel yöneticisi olan Homma Rakurozaemon ve çevresinde yer alanlar, Nichiren'i desteklemeye başlamışlardır. Böylece Sado yılları Nichiren öğretisi açısından önemli gelişmelerin yaşandığı bir dönem olmaya başlamıştır. Rakurozaemon sayesinde başta adanın ileri gelen aileleri olmak üzere sıradan halktan önemli sayılacak bir kalabalık eski inançlarını terk ederek Nichiren'e katılmış, bunların haricinde mevcut merkezi yönetimle sorunu olduğu için sürgüne gönderilmiş pek çok kişi de Nichiren'in yanında yer almıştır. Bu insanların pek çoğunun samuray savaşçısı olması ile Japonya'nın o dönemde içinde bulunduğu durum göz önüne alındığında, onların destekleri Nichiren için daha anlamlı hale gelmiştir. Böylece Nichiren, Tsukahara münazarasıyla öğretisini Sado'daki halka duyurma noktasında önemli bir mesafe kat etmiş, bu olaydan bir süre sonra Japonya'da ortaya çıkan bazı gelişmeler sayesinde de o yörede ve Japonya'nın farklı bölgelerinde daha çok tanınmaya başlamıştır. Neticede Nichiren bu süreci iyi değerlendirmiş, kendisini dinlemeye gelen halkı ikna ederek kendi taraftarı haline getirmiş ve bazı olumsuzluklara rağmen, öğretisini her anlamda zirveye taşımayı başarmıştır. Onun bu başarısında sadece kendisinin Sado adasındaki faaliyetleri değil, aynı zamanda ülkenin değişik bölgelerinde faaliyette bulunan yandaşlarının da önemli bir rolü olmuştur.²²⁵

Nichiren, Sado adasında sürgündeyken öğretilerinin ülkenin birçok bölgesinde yayılmaya devam etmesi üzerine Bakufu hükümeti, ona ve taraftarlarına karşı bir taktik değişikliğine gitmeye karar vermiştir. Bu çerçevede ülke yöneticileri Nichiren'in sürgün hayatını sonlandırarak onu başkente getirmeye çalışmışlardır. Böylece onlar, hem Nichiren'i

²²⁴ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 109-112.

²²⁵ **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 35.

affeden ve onu himaye eden bir yönetim görüntüsü vererek, Nichiren yanlılarının desteğini kazanmayı, hem de Nichiren'i başkentte gayr-ı resmi bir şekilde kontrol altında tutarak onun faaliyetlerinden rahatsız olan grupların hoşnutluğunu kazanmayı hedeflemiştir. Ancak Nichiren yöneticilerin bu niyetini sezmiş ve onlarla işbirliği yapar duruma düşmeyi reddetmiştir.²²⁶ Bununla birlikte o, böyle bir tutum sergilerken dikkatli davranmış, amacının devletle çatışmak olmadığını, asıl probleminin hükümetteki bazı yöneticilerin de doğrudan ya da dolaylı olarak koruyup kolladıkları yanlış dini anlayışlar olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Nichiren, bu yeni durum karşısında sergilemiş olduğu tutumun Japon halkı nezdinde yanlış anlaşılmasında için gayret göstermiş, yeni öğretiler ortaya koyarak fikirlerini açıklamaya ve onların desteklerini almaya çalışmıştır. O, bu bağlamda yeni bir hayata, yepyeni bir dünyaya, açığözlerle bakmak olarak tarif ettiği “Kaimoku-shu”, yani “Gözlerin Açılması” adlı öğretisini yayınlamış ve öğretisini yayma çalışmalarını sürdürmüştür.²²⁷

2- Nichiren'in Kaimoku-shu Öğretisini Yayınlaması

Nichiren, gözlerin açılması anlamına gelen “Kaimoku-shu” öğretisini 1272 yılında Sado adasında yazmıştır. O, kendisinin içinde bulunduğu zor şartlara rağmen, insanların öğretisine olan teveccühlerini görmüş, bu durumun Hokekyo öğretilerinin doğru aktarımı ile sağlandığını, buna vesile olan gelişmenin ise “Kaimoku-shu”, yani gözlerin açılması ya da gözlerin açılmasını sağlayan öğretiyle gerçekleştiğini savunmuştur.²²⁸ Nichiren, “Kaimoku-

²²⁶ Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 110.

²²⁷ Bkz. Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 61. Nichiren bu çerçevede aynı yılın sonlarına doğru Toki isimli bir taraftarına yazdığı “Teradomari'den Mektup” başlıklı yazısıyla görüşlerine açıklık getirmeye çalışmıştır. Teradomari: Nichiren'in sürgün cezasını çekmek için Sado adasına giderken anarada en son uğradığı ve Sado'ya geçmeden önce hava muhalefeti yüzünden bir süre beklemek zorunda kaldığı liman kasabasıdır (*The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 206-212).

²²⁸ Nichiren, daha önce katıldığı Tsukahara münazarasıyla adadaki üst düzey yöneticilerin dikkatini çekmeyi başarmış, “Kaimoku-shu” öğretisini yayınladıktan sonra ise ada halkının önemli bir kesiminin sevgisini ve taraftarlığını kazanmıştır. O, öğretisine olan teveccühün kendi yaşam koşullarını olumlu bir biçimde etkilediğini belirtmiştir. Nitekim Nichiren'in bu öğretilerinden etkilenen bazı kişiler, onun o zamana kadar içinde bulunduğu zor şartları değiştirmiş ve ona rahat bir barınma ortamı sağlamışlardır. Zira Nichiren, “Vücudumun sekiz ayrı yerinde hissettiğim soğuktan, açlıktan ve aldığım haberlerin kahrından ölecekken, en büyük tesellim, yüce Hokekyo'nun sayesinde göremeyen gözleri açılan insanların, bana yardım etmelerine ve kurtuluş yolunu bulmalarına şahit oldum” dediği taraftarlarınca aktarılmıştır. Böylece Nichiren yanlıları, liderlerinin “Kaimoku-

shu” öğretisini tamamladıktan sonra ilk olarak Kamakura’da yaşayan Shijo Kingo adındaki taraftarına göndermiş, onun vasıtasıyla da diğer öğrencilerine ulaştırılmasını sağlamıştır. O, daha sonra bu öğretisiyle alakalı düşüncelerini kendisini dinlemeye gelen Sado adasının sakinlerine açıklamıştır.²²⁹

Nichiren, Kaimoku-shu öğretisinde, savunduğu dini anlayışın diğer dini anlayışlara karşı üstünlüğünü ortaya koymaya çalışmış, Budizm içerisinde olmakla birlikte yanlış olduğunu belirttiği ekolleri ve öğretileri şiddetle eleştirmiştir. O, bu tür eleştirilerinin ardından insanların kalp gözlerini açacak ve onları her açıdan mutlu edecek olan üç değer olduğunu açılmaya çalışmıştır. Bu değerlerin, “Sakyamuni Buda”, “Bosatsular” (yol gösteren öğreticiler” ve “ebeveynler” (anne-baba) olduğunu belirtmiş ve onların aynı zamanda saygı ve hürmet edilmesi gereken kutsallar arasında yer aldığını ve kurtuluşa önemli bir rol üstlendiklerini iddia etmiştir.²³⁰ Daha sonra kutsal kitap konusuna değinmiş ve bu çerçevede kurtuluşun Hokekyo öğretilerine bağlı olarak nasıl gerçekleştirilmesi gerektiğini açıklamaya çalışmıştır.²³¹

Nichiren, Kaimoku-shu öğretisinde Budizm ile diğer dinleri karşılaştırırken, Budizm’in üstünlüğünü Hokekyo’ya dayanarak ispat etmeye çalışmıştır. Özellikle Çin kökenli olan ve Japonya’da manevi ve ahlakî medeniyetin doruk noktası olarak bilinen Konfüçyüs dininin ve geleneğinin, Hokekyo’da ortaya konan Budist dini ile boy ölçüşemeyeceğine değinmiştir. Ayrıca Hinduizm, Konfüçyanizm ve Taoizm gibi dini

shu” sayesinde insanların doğruları gördüklerini ve kurtuluş yolunda açık ve gizli olan bütün engelleri fark ettiklerini vurgulamışlardır (Bkz. **Life of St. Nichiren**, s. 65-66).

²²⁹ Kaimoku-shu, Nichiren’in en önemli öğretileri arasında kabul edildiğinden Nichirenci gruplar bu öğretiyi çok önemsemiş ve her grup kendi anlayışı çerçevesinde bunu yorumlamaya çalışmıştır. Nichirenciler tarafından kaleme alınan eserlerin bazılarında Kaimoku-shu, üç ana başlık altında ele alınıp incelenmiş, bazılarında ise iki bölüm halinde değerlendirilmeye çalışılmıştır. Nichirenciler, Kaimoku-hu’yu farklı farklı bölümlere ayırmış olsalar da genel olarak ortak konular üzerinde uzlaşmışlardır (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 306-307).

²³⁰ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 70.

²³¹ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 220; **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 29.

geleneklerin bazı doğruları savunmuş olmalarının, bu dinlerin mutlak manada doğru olacakları anlamına gelemeyeceğini belirtmiştir. Aynı şekilde Hinayana (Theravada) ve “Geçici Mahayana” olarak tanımladığı Budist ekollerini de diğer dini yaklaşımlar gibi değerlendirmiş, onların zaman içerisinde farklı bir dini görünüm kazanarak gerçek Buda öğretisinin dışına çıktıklarını iddia etmiştir.²³²

Nichiren’in Kaimoku-shu’da önemle üzerinde durduğu bir diğer husus ise Hokekyo’nun önemi olmuştur. O, yegâne kutsal metin olarak kabul ettiği bu eseri, mutlak ve doğru yasaların kaynağı olarak görmüş, bundan dolayı öğretisini onun üzerine bina etmiştir.²³³ Nichiren, Hokekyo’da belirtilen gerçek Buda yasalarının yaşanacağı son çağ olarak belirtilen zaman diliminin, yani “Mappo Çağı’nın” yaşanmaya başladığını hatırlatarak,²³⁴ mutlak kurtuluşu sadece Hokekyo öğretisine dayandırmıştır. O, Hokekyo’yu bizzat yaşayarak tatbik ettiğini ve ondan başka güvenilecek rehberin olmadığını da ileri sürmüştür. Nichiren, aynı zamanda Hokekyo ile diğer Budist kutsal metinlerini de karşılaştırmıştır.²³⁵ Ona göre Hokekyo’nun haricindeki diğer Budist kitapları da doğrudur, ancak sadece Hokekyo, bunların hepsini kapsayan yüce öğretileri vaaz etmiştir. Çünkü ona göre Hokekyo, Buda’nın ömrünün sonlarında vaaz edildiğinden bütün kutsal öğretileri ve bu öğretilerin özünü teşkil etmiştir. Nichiren buna dayanarak birçok yazısında Hokekyo’nun Budist dini için tartışmasız en önemli öğretileri içerdiğini ve asla vazgeçilemez olduğu ortaya koymaya çalışmıştır.²³⁶

²³² Nichiren, Kaimoku-Shu tezinde, Budizm ile Budist olamayan dinler kısmında Hinduizm, Taoizm ve Konfüçyanizm gibi dinleri karşılaştırmıştır. Ayrıca, gerçek Budizm’den uzaklaştıklarına inandığı Hinayana ve geçici Mahayana olarak tanımladığı mezhepleri de bu bağlamda değerlendirmiştir. Bununla birlikte Budist dininin içinde olmakla birlikte sapkın olduğunu iddia ettiği diğer dini anlayışları da bu mezheplerle bağlantılı olarak eleştirmiştir. Bunlar özellikle o dönem itibariyle Japonya’da yaygın olarak takip edilen mezhepleri ve onların öğretilerini içermektedir. Burada dikkati çeken en önemli hususlardan biri, Nichiren’in, o zaman itibariyle Japon toplumunda az ya da çok taraftarı olan dinleri ve mezhepleri eksik veya yanlış olarak nitelendirirken, Japon toplumunun çok önemli bir bölümünün geleneksel inancı olan Şintoizm hakkında herhangi bir yorumda bulunmamış olmasıdır (*The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 220-224).

²³³ *Dictionary of Buddhism*, s. 483-484.

²³⁴ *Writings of Nichiren Shonin*, C. I, s. 187

²³⁵ Bkz. *Writings of Nichiren Shonin*, C. II, s. 30-37; *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 288-290.

²³⁶ Bkz. *Writings of Nichiren Shonin*, C. II, s. 37-44, 50-51.

Nichiren, öğretisinin temel noktalarını açıklayan Kaimoku-shu tezini, bu öğretinin nasıl tebliğ edilmesi gerektiği hususundaki tavsiyeleriyle tamamlamıştır. Bu çerçevede o, Kaimoku-shuyu anlamamanın bütün sorunları çözemeyeceğini, asıl önemli olanın bu doğruları herkese ulaştırmak olduğunu belirtmiş, bunu yaparken onlardan dikkatli olmalarını istemiştir. Nichiren bu noktada taraftarlarına zorluklar karşısında sabrı tavsiye etmiş, bunun için her türlü bela ve musibeti ancak Hokekyo'ya dayanarak aşabileceklerini belirtmiştir. Ayrıca onlardan “namu-myo-ho-rengue-kyo” duasını sık sık söylemelerini ve inançlarından vazgeçmeyerek sebat etmelerini istemiştir.²³⁷

Nichiren, Kaimoku-shuyu yayınladıktan sonra, öğretisini yayma çalışmalarına devam ederken halka ulaşmada kullanılacak doğru yöntemleri bulmaya çalışmış, bununla birlikte yandaşlarından sabırlı ve kararlı olmalarını ve zorluklara karşı dirençli olmalarını önermiştir. Onu bu dönemde sabır ve sadakat konularında açıklamalar yapmak zorunda bırakan bazı gelişmeler yaşanmıştır. Nichiren, Sado'daki sürgün yıllarında çetin hayat şartlarının yanında Kamakura'dan aldığı kötü haberlerle hem bedenen hem de ruhen sıkıntı çekmiştir. Bu manada onu sıkıntıya sokan, bazı taraftarlarının ve öğrencilerinin baskı ya da başka nedenlerle onun yolunu terk etmeleri ve mezhep değiştirmeleri olmuştur. Bunların arasında kendisi gibi sürgüne gönderilenlerin de olması Nichiren'in acılarını daha da artırmıştır. Nichiren bu durumu değerlendirirken, onların bazılarının dünyevi çıkarlar uğruna davalarından vazgeçmiş olduklarını, bazılarının ise gerçek yasayı anlayamadıklarını ve kurtuluş yolunu terk ettiklerini belirtmiştir. Bütün bu olayların neticesi olarak o, daha önce Hokke Shu ilmihalinde yaptığı gibi Kaimoku-shu öğretisinde de taraftarlarından ve öğrencilerinden sabırlı olmalarını ve zorluklara katlanmalarını tavsiye etmiştir. Nichiren bu çerçevede bütün taraftarlarından aynı

²³⁷ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 58-64; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 290. (Nichiren, Sado adasında iken 1273 yılının başlarında bir diğer önemli tezi olan “Kanjinhonzonshu” adlı tezini yayınlamıştır. Nichiren'in üç gizli öğretisinden biri olan “Honzon” anlayışı böylece ortaya çıkmıştır. Nichiren yaklaşık altı yıl sonra Minobu dağında bu tezini sistematize etmiş ve taraftarlarına sunmuştur Bkz. Murano, **The Lotus Sutra**, s. 55-59).

zamanda hoşgörölü olmalarını, sadakat ilkelerine bağılıktan vazgeçmemelerini ve erdemli davranışlar sergilemelerini de istemiştir. Böylece o, öğretisinin en temel dayanağı olan Hokekyo'nun on üçüncü bölümünde yer alan sabırlı, azimli ve kararlı duruşun nasıl olacağını belirlemiş, dharmaya sadakatin nasıl olması gerektiğini kendi yaşamıyla göstermeye çalışmıştır.²³⁸ Nichiren, taraftarlarına serinkanlı ve sabırlı olmayı vazederken, haksızlığa boyun eğmemelerini ve kendilerini savunmalarının da tavsiye etmiştir. O, asıl hedeflerinin, kurtuluşun önündeki en büyük engel olan kötü karmalarla mücadele olması gerektiğini ifade etmiş, bunun için özellikle bireysel anlamda yeniden doğuşu geciktirecek olan ölümcül günahlardan ve toplumun genelini olumsuz manada etkileyebilecek ortak karmalardan uzak durmalarını tavsiye etmiştir. O, bu konulardaki olumsuzlukları doğru yaşayarak aşmanın mümkün olabileceğini belirttikten sonra uzak durulması ve kaçınılması gereken üç tür gerçek düşmanın varlığından söz etmiştir. Şayet bunlardan toplu olarak kaçınılmazsa hem bireylerin hem de bütün toplumun zarar göreceğini iddia etmiştir.²³⁹

Nichiren'e göre uzak durulması gereken gerçek din düşmanlarının başında sapkın din adamları gelmektedir. Çünkü bu kişiler sadece kendilerini değil, halkı da kötü yola sevk etmekte ve toplumsal kurtuluşa engel teşkil etmektedirler. İkinci gruptakilerin ise dindarlık taslayan sahte sofulardan oluştuklarını belirtmiştir. Bu insanları sahtekâr ve cahil olarak nitelendirmiş, onlardan mümkün mertebe uzak durulmasını önermiştir. Nichiren, gerçek din düşmanı olarak nitelendirdiği son gruptaki insanların ise davasına ve öğretisine ihanet edenler ile taraf değiştirenlerin olduğunu ileri sürmüştür. Bu gibi insanların itaat ve sadakat duygularının gelişmediğini ve kişisel çıkarlar için taraf değiştirebileceklerini dile getirmiş ve onların gerçekte zavallı olduklarının altını çizmiştir.²⁴⁰

²³⁸ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 284-285; (Daha geniş bilgi için bakınız, Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, 13. bölüm).

²³⁹ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 75.

²⁴⁰ Nichiren, son gruptakileri tanımlarken, muhtemelen Sado'da sürgünde olduğu dönemde kendisini terk eden ve taraf değiştiren yandaşlarını kastetmiştir (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 73-74).

Nichiren, yaşanan bütün olumsuzluklara rağmen, Sado'daki sürgün yıllarında hiç ummadığı bir başarı elde etmiş, her geçen gün taraftarlarının sayısını artırmıştır. Bu dönemde daha önce onun taraftarı iken ayrılanlar, onu umursamayıp görmezden gelenler ve hatta ona düşman olanlar bile Nichiren'e korkuyla karışık saygı duymaya başlamışlardır. Bu gelişmeler aynı zamanda Nichiren'in durumunun, Bakufu hükümeti tarafından tekrar gözden geçirilmesine neden olmuştur.

3- Nichiren'in Affedilerek Kamakura'ya Davet Edilmesi

Nichiren, 1274 yılında Bakufu hükümeti tarafından affedilmiş ve sürgün cezası kaldırılmıştır.²⁴¹ Kaynaklarda Nichiren'in neden ve hangi gerekçelere dayanılarak affedildiği konusunda farklı görüşlere rastlanmaktadır. Bazı kaynaklarda iddia edildiğine göre, Bakufu yönetimini elinde bulunduran Hojo ailesi, 1272 yılında ortaya çıkan ve yaklaşık bir yıl süren iktidar mücadelesinden güçlenerek çıkmış ve Hojo Tokimune yönetimi tamamen kendi kontrolüne almıştır. Tokimune, yönetimi devralınca ilk önce içindeki karışıklıkları ve huzursuzlukları gidermeye gayret etmiş, halkın birlikteliğini sağlamaya çalışmıştır. O, bu çerçevede ülkedeki kötü gidişatı ve yaklaşan Moğol tehlikesini de göz önüne alarak bazı düzenlemelere gitmiş, öncelikle ulusal birliği tesis etmek için genel bir af çıkarmıştır.²⁴² Nichiren de bu genel aftan yararlanarak sürgünden kurtulmuştur. Nichirenci gruplar ise hükümetin bazı taleplerine destek vermediği için Nichiren'in bu genel aftan yararlandırılmadığını, ancak bir yıl sonra, yaklaşan Moğol tehlikesi sebebiyle hükümetin ondan yararlanmak için Nichiren'i affettiğini iddia etmişlerdir.²⁴³ Nichirenciler, yukarıda belirtilen gerekçelerden yola çıkarak liderleri için çıkarılan af kararının ona özel olduğunu ve bu kararın çıkmasına sebep olan bazı gelişmelerin yaşandığını iddia etmişlerdir.²⁴⁴ Onlara

²⁴¹ Bkz. **Life of St. Nichiren**, s. 68.

²⁴² Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 263-264.

²⁴³ Bu dönemde Bakufu hükümetinin çıkarmış olduğu genel af kararına rağmen, Nichiren görüşlerinin kabul edilmemesini gerekçe göstererek bu aftan yararlanmayı reddetmiştir (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 88-89).

²⁴⁴ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 109.

göre Hojo Tokimune başkanlığındaki yeni Bakufu yönetimi; başta Moğol istilasına olmak üzere ülkede yaşanan bir dizi olumsuzluğu, en son ortaya çıkan iktidar mücadelesini önceden tahmin eden Nichiren'in, doğaüstü güçlere sahip biri olduğunu kabul etmiş ve onun bir an önce affedilmesini sağlamıştır.²⁴⁵ Bunun için iktidardaki Hojo ailesinin ileri gelenlerinden bir olan Hojo Tokimori isimli şahıs, Bakufu hükümeti adına, Sado'daki yerel yöneticiye bir mektup yazarak; Nichiren'in saygıdeğer bir din adamı olduğunu ve onun gelecek hakkındaki fikirlerini önemseydiğini bu nedenle de onun affedildiğini ve güvenliğinin sağlanarak Kamakura'ya gönderilmesini istemiştir. Bu arada Tokimori, Nichiren'e önem verdiklerini göstermek için birçok değerli hediye yanında bir de samuray kılıcı göndermiştir.²⁴⁶

Nichiren'in affedilmesine neden olduğu kabul edilen gelişmelerin ve gerekçelerin çeşitliliği, aynı zamanda Nichirenciler arasında da farklı fikirlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bazı gruplar, Hojo Tokimori'nin, Nichiren'e mektup yazmasını, ona kıymetli hediyeler göndermesini ve bazı konularda ona sorular yöneltmesini çok önemsemiş, bunlar Tokimori'nin şahsında Nichiren öğretilerinin resmi olarak kabul edildiğini iddia etmişlerdir. Hatta bu gruplar, Hojo Tokimori'nin bu konuyla bizzat ilgilenmesinden yola çıkarak Nichiren'e ve öğretisine özel önem verdiğini kanıtlamaya çalışmışlardır.²⁴⁷ Bu bakış açısının yanlış olduğunu dile getiren diğer Nichirenciler ise, Tokimori'nin Nichiren'in fikirlerini kabul etmesinin söz konusu olmadığını; onun amacının sadece Nichiren yanlısı olan çok sayıdaki samuray savaşçısını kendi tarafına çekmek ve bu suretle ülke içerisinde ailesinin iktidarını pekiştirmek, dışarıya karşı ise yaklaşmakta olan muhtemel Moğol saldırısına karşı askeri

²⁴⁵ Kubota, *The Tradition of Nichiren Doctrine*, s. 27; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 110.

²⁴⁶ Nichirenciler tarafından kaleme alınan kaynaklarda, Hojo Tokimori tarafından Nichiren'e hediye edilen Samuray kılıcının paha açısından çok değerli olduğu belirtilmekle birlikte asıl üzerinde durulan mesele bu kılıcın "Kutsal Samuray Ruhunu" temsil ettiğinin vurgulanması olmuştur (Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 111). Ayrıca bu kılıcın, en üst düzey Samuray ailesine mensup biri tarafından verilmiş olmasına da dikkat çekilmiş ve böylece Nichiren'in devlet tarafından hem onurlandırıldığı hem de halkın nazarında yüceltildiği ifade edilmiştir. Nichiren'in hediyelerden daha ziyade Tokimori'nin kendisine ve öğretisine olan teveccühüne karşılık verdiği ve onun teklifini kabul ederek Kamakura'ya gitmeye ikna olduğu da belirtilmiştir (Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 90).

²⁴⁷ Bkz. Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 109-110.

anlamda güç depolamak olduğunu savunmuşlardır. Nitekim bu düşünceyi savunanlar, 1274 yılının başlarında Moğol elçilerinin yeniden Japonya'ya gelmesiyle Nichiren'in affedilme zamanının aynı döneme denk gelmesinin tesadüf olamayacağını iddia etmişlerdir. Onlara göre bu gelişmeler Bakufu yönetimini tedirgin etmiş, hükümet de daha önce sorun yaşadığı önemli kişilerle iyi ilişkiler kurmaya çalışmıştır. Bu çerçevede hükümet, Nichiren'in ruhani varlığından ve nüfuzundan yararlanmak için ona af çıkarmış ve Kamakura'ya davet etmiştir. Böylece Nichiren, dini düşüncesinden dolayı üç yıl önce idam edileceği yere hükümet nezdinde saygın bir isim olarak geri dönmüştür.²⁴⁸

Bazı Nichirenciler, yukarıda belirtilen iddiaları kısmen doğrulamakla birlikte Nichiren'in affedilmesi meselesinde asıl sebebin farklı olduğunu dile getirmişlerdir. Onlara göre Nichiren, Sado Adasına sürülmesine rağmen, orada etkinliğini hissettirmiş ve taraftar kazanmaya devam etmiştir. Ülkenin değişik noktalarında faaliyette bulunan taraftarları da onun öğretilerini yaymaya devam etmiş ve böylece kontrol altında olmasına rağmen, Nichiren'in etkinliği ve faaliyetleri kontrol edilemez bir görüntü oluşturmuştur. Bunun üzerine hükümet taktik değiştirmiş ve kendisine muhalif bir görüntü verip sürekli hükümetin icraatlarını eleştiren Nichiren'i kendisiyle işbirliği yapar bir konumda göstererek onun, kendi taraftarları üzerindeki saygınlığını sarsmaya çalışmıştır. Bu çerçevede Bakufu hükümeti, Nichiren'i sözde affederek Kamakura'ya çağırarak, onunla işbirliği yapıldığı şeklinde lanse ederek taraftarlarının nazarındaki ruhani kahraman algısını yıkmaya çalışmıştır. Bu iddiayı dillendiren Nichirenciler, dini önderlerinin Kamakuraya geldiğinde beklediği ilgiyi

²⁴⁸ Masaharu Anesaki'ye göre, Bakufu yönetimi yapmış olduğu hatanın ve haksızlığın farkına varmış, bu yanlış sonlandırmak için Nichiren'e af çıkarmıştır. O, af konusunda hükümetin eğilimini belirleyen iki önemli gelişmenin üzerinde durmuştur. Birincisi, Nichiren'in "Rissho-Ankoku-Ron" tezinde belirttiği bütün olayların gerçekleşmesi; ikincisi ise, Nichiren'in ilk zamanlarda uygun görmemesine hatta onaylamadığını belirtmesine rağmen onun bazı taraftarlarının, özellikle de savaşçı sınıftan olanların, merkezi hükümetle yakın ilişki kurmasını göstermiştir. Anesaki'ye göre bu gelişmeler bir taraftan Nichiren'in manevi gücünü artırmış diğer taraftan da bu yeni dini hareketin giderek ülke yönetimi nezdinde meşrulaşmasını sağlamıştır (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 88-90).

görememesini ve bir başka yere gönüllü sürgüne zorlanmasını iddialarına kanıt olarak göstermişlerdir.²⁴⁹

Nichiren'in Bakufu hükümeti tarafından affedilmesi konusunda ortaya konulan bütün görüşler kendi mantığı içinde tutarlı olmakla birlikte, Nichiren'in bu meseleye yaklaşımı daha farklı olmuştur. Nichiren bu durumun Hokekyo öğretileri özellikle de Kaimoku-shu sayesinde gerçekleştiğini belirtmiştir. Ona göre Kaimoku-shu, göremeyen gözleri açmış ve başta hükümet yetkilileri olmak üzere diğer insanların da bu gerçeği görmesini sağlamıştır. Onlar da yaptıkları hatanın farkına varmış, yanlıştan dönerek Nichiren'in sürgünden kurtulmasına vesile olmuşlardır.²⁵⁰

4- Nichiren'in Kamakura'ya Son Gelişi ve Bakufu Hükümetiyle Görüşmesi

Nichiren, affedildikten sonra Sado Adasından ayrılmış ve Kamakura'ya doğru yola çıkmıştır. Bu yolculukta Nichiren'e Bakufu hükümetinin görevlendirdiği bir grup asker ile Nichiren taraftarı olan bazı samuraylar eşlik etmiştir. Nichiren'in sıkı güvenlik önlemleri altında yolculuk etmesinin sebebi ise dönüş yolunda anlaşılmıştır. Nichiren ve yanındakiler yolculuk süresince birkaç kez Nembutsu ve Shingon rahipleri ile onların taraftarı oldukları tahmin edilen bazı grupların saldırılarına maruz kalmışlardır. Bu yüzden yolculuk yaklaşık iki hafta sürmüştür. Böylece Nichiren tehlikeli ve uzun bir yolculuğun ardında 1274 yılının

²⁴⁹ Bkz. **Life of St. Nichiren**, s. 67-69.

²⁵⁰ Nichiren bu meseleyi Kaimoku-shu bağlamında ele alarak; Sado sürgünü dâhil yaşadığı bütün acıların ve çektiği sıkıntıların nedenini kendisinde aramış, taraftarlarını da böyle düşünmeleri için uyarmıştır. Nichiren'e göre gerçek Budizm'in savunucuları olan Hokekyo geleneğinin temsilcileri sayısız acı tecrübeler yaşamıştır. O, kendisinin ve taraftarlarının da bu tür acılar yaşıyor olmalarını ve gelecekte de benzer sıkıntılar yaşamalarını kaçınılmaz olarak görmüştür. Nichiren, her devirde olduğu gibi o gün de bu gerçeği anlamayan ve göremeyen düşmanların olacağını belirtmiş, onları doğrular karşısında yanlışın tesisine çalışan cahiller ve kötüler olarak nitelemiştir. Nichiren, yaşananları ve çekilen sıkıntıları temellendirirken olayların sadece bu yönüne de dikkat çekmemiştir. Ona göre bu konudaki en önemli neden geçmiş yaşantılarda birey ya da grup olarak toplanan karmaların doğal sonuçlarının yaşanıyor olmasıdır. Nichiren, karma çerçevesinde edinilmiş olan "karmik" birikimlerin yok edilmesi ve kurtuluş yolunun açılması için kişilerin dini zorunluluklarının yanında bu gerçeği de kavramalarını gerekli görmüş, herkesin bu konularda duyarlı ve bilinçli olmasını önermiştir (Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 105-107; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 7).

Mayıs ayında Kamakura'ya ulaşmış ve kalabalık bir taraftar kitlesi tarafından karşılanmıştır.²⁵¹

Bakufu hükümetinin yetkilileri, Nichiren Kamakura'ya geldikten bir hafta sonra, onunla resmi olarak görüşme yapmak istediklerini belirtmiş ve bunun için bir görevli tayin ederek onu hükümet konağına davet etmişlerdir. Hükümet kanadından gelen bu görüşme talebi Nichiren'i ve taraftarlarını mutlu etmiştir. Çünkü yetkililer yapılacak olan bu görüşmenin karşılıklı fikir alışverişi şeklinde olacağını ve Nichiren'in düşüncelerinin bizzat kendi ağzından dinleneceğini belirtmişlerdir.²⁵²

Nichiren, üst düzey devlet yetkililerinin görüşme talebini kabul ettikten sonra belirlenen yere gitmiştir. Hükümet adına toplantıya katılanlar Nichiren'i kibar bir şekilde karşılamışlardır.²⁵³ Onlar, toplantı başladıktan hemen sonra Nembutsu, Jodo, Zen, Shingon gibi mezhepler ile diğer dinler (Konfüçyanizm gibi) hakkında Nichiren'in ne düşündüğünü ya da önceki düşüncelerinde herhangi bir değişikliğin olup olmadığını sormuşlardır. Nichiren, bu meselelerle ilgili olarak daha önceden, "Rissho-Ankoku-Ron", "Hokke-shu" ve "Kaimoku-shu" gibi tezler ortaya koyduğunu ve fikirlerini beyan ettiğini belirtmiş, bu öğretileriyle bağlantılı olarak açıklamalarda bulunmuştur.²⁵⁴ Dini konulardaki soruların ardından,

²⁵¹ **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 38-39; Kubota, **The Tradition of Nichiren Doctrine**, s. 26-27.

²⁵² Nichiren ile üst düzey hükümet yetkilileri arasında yapılan toplantıda, öncelikli olarak Nichiren'in genel olarak dini konulardaki düşünceleri irdelenmiş ve bu çerçevede onun dini öğretileri üzerinde durulmuştur. Bununla birlikte o dönem itibarıyla ülkenin en sıcak gündem maddesi olan Moğol tehlikesi konuşulmuştur. Ayrıca daha çok dini konulara dair görüş alışverişinin yapıldığı bu toplantıda, Japonya'da etkili olan kuraklık konusu da ele alınmış ve bu hususta Nichiren'den yardım talep edilmiştir (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 92).

²⁵³ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 92. (Nichiren, yetkililerin önceki tutum ve davranışlarını bildiği için bu yeni durumu yadırgamış, onların kendisine karşı sergiledikleri tutum karşısında şaşkınlığını gizleyememiş ve bunu yazılarına yansıtmıştır. O, bu olayı şu şekilde aktarmıştır: "Toplantıda bulunan birkaç kişinin haricinde bütün yetkililer beni kibar bir şekilde karşıladılar, görüşme beklenilenden daha yumuşak bir ortamda ve olması gereken kurallar dâhilinde geçti. Onlar, toplantı bittiğinde ise karşılamadaki kadar sıcak olmasa da nazik bir şekilde, beni uğurladılar." Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 25, 40).

²⁵⁴ Nichiren, bu görüşmede Hokekyo'yu temel aldığını ve öğretisini onun üzerine bina ettiğini anlatmaya çalışmıştır. Böylece o, kendisinin vaaz ettiğinin dışındaki bütün dini anlayışların yanlışlığına bir kez daha değinmiş, Japonya'nın ve Japon halkının kurtuluşu için diğer yanlış öğretilerin terk edilmesini ve Hokekyo öğretilerine dayalı bir yol izlenmesini önermiştir (**Writings of Nichiren Shonin**, C. V, s. 39-40).

Heinoseamon adlı askeri bir yetkili, Japonya'nın yabancı istilasıyla karşı karşıya olduğunu belirttikten sonra, Nichiren'in henüz böyle bir şey yokken bunu tahmin ettiğini ve hükümete yapılması gereken şeyler hakkında fikir vermeye çalıştığını hatırlatarak, Moğolların, Japonya'yı ne zaman istilaya kalkışacaklarını Nichiren'e sormuş, onun bunu bilip bilmediğini öğrenmeye çalışmıştır. Nichiren ise hiç beklemeden "bu yıl!" cevabını vermiştir. Bunun üzerine bir yetkili düşmanlara karşı kendi yanlarında yer almasını ve ruhani güçlerini kullanmasını istemiştir. Bu talep üzerine Nichiren, sadece ülkesi ve dini için tanrılara dua edeceğini, bunun da zaten iç ve dış düşmanlara karşı sürekli yapılması gereken dini bir vecibe olduğunu belirtmiştir. Bununla birlikte o, sürgün cezasının affından dolayı, kendisinden istendiği iddia edilen hükümete destek açıklamasını yapmamış, kendisinden özür dilenmesi, şimdiye kadar yaptığı öneri ve uyarıların dikkate alınması ve merkezde bulunan sapkın dini anlayışların terk edilmesi yönündeki şartını yinelemiştir.²⁵⁵ Toplantının sonlarında ise hükümet yetkilileri Japonya'daki kuraklık meselesini gündeme getirmiş ve ondan tabiatüstü varlıklarla olan yakın ilişkisini kullanarak dua ile yağmur yağdırmasını talep etmiştir.²⁵⁶ Ancak Nichiren, hükümet yetkililerinin, aynı dönemde Shingon ekolüne mensup rahiplerden de böyle bir istekte bulunulduğunu öğrenince,²⁵⁷ sapkın olduğunu savunduğu bir dini ekol ile aynı düzeyde değerlendirildiğini düşünmüş ve bu isteğin gereğini yapmayı reddetmiştir.²⁵⁸

²⁵⁵ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 91.

²⁵⁶ Bu toplantının sonlarında Japonya'daki kuraklık gündeme gelmiş, bir yetkili Nichiren'den yağmur duası talebinde bulunmuştur (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 92).

²⁵⁷ Rivayetlere göre Shingon ekolünün rahipleri, hükümetin yağmur yağdırma ve kuraklığa çare bulma hususlarındaki taleplerini yerine getirerek yağmur yağdırmayı başarmışlardır. Hükümet yetkilileri de bu başarıları sebebiyle onları ödüllendirmiştir (**Life of St. Nichiren**, s. 67-68).

²⁵⁸ Kaynaklarda, Bakufu hükümetinin üst düzey yetkilileri ile Nichiren arasında gerçekleşmiş olan görüşmenin mahiyetinden çok, bu görüşme sonrasında ortaya çıkan sonuçlara göre değerlendirmeler yapılmıştır. Bazı Nichirenciler, bu toplantının yapılmış olmasını, Nichiren Budizmi'nin resmen kabul edildiği anlamı taşıdığını savunmuşlardır. Ancak bu fikri savunanlar azınlıkta kalmışlardır. Diğer Nichirenciler ise bu görüşmenin, Nichirenci öğretilerin tanınması anlamına gelmediğini, çünkü iki tarafın da bu görüşmeden umduğunu bulamadığını savunmuşlardır. Onlar göre Nichiren, taviz vermek anlamına gelecek hiçbir anlaşmaya sıcak bakmamış, affedilmesinin karşılığı olarak yorumlanabilecek herhangi bir ödünü vermemiştir (Manpei, **Life of Nichiren**, s. 15).

Kaynaklara göre Nichiren'in uzlaşmaz tavrına ve kendi dini anlayışını dayatan tutumuna rağmen, hükümet yetkilileri muhtemelen ülkenin içerisinde bulunduğu dâhili ve harici problemleri de göz önünde bulundurarak, uzlaşmacı bir tavır benimsemiş²⁵⁹ ve onun isteklerine olumlu ya da olumsuz bir cevap vermeyerek Nichiren'i idare yönüne gitmiştir.²⁶⁰ Bu çerçevede onlar, Nichiren'e üst düzeydeki dini liderlere verilen, istediği yerde kendi tapınağını kurarak öğrenci yetiştirme hakkını vermiş ve bir miktar da maddi yardımda bulunmuşlardır.²⁶¹

Nichiren, hükümetin kendisini incitmemeye, ancak isteklerini de yerine getirmemeye yönelik bu tavrı sonucunda her ne sebeple olursa olsun önerilerinin kabul edilmeyeceğini ve hükümetin ikiyüzlü davrandığını fark ederek, Kamakura'da daha fazla vakit harcamanın gereksiz olduğunu anlamıştır. Bunun üzerine o, birkaç öğrencisiyle beraber Kamakura'dan ayrılarak adeta gönüllü sürgün anlamına gelecek bir yeri tercih etmiş ve Fuji dağının batısında bulunan Minobu'ya gitmiştir.²⁶²

J- NİCHİREN'İN MİNOBU YILLARI

Nichiren, Kamakura'dan ayrılmaya karar verince, Japonya'nın farklı yerlerinden gelen bazı çağrılarını değerlendirmiş ve Yamanashi bölgesinin yöneticisi ve aynı zamanda kendi yandaşı olan Hakiri Sanenaga'nın davetini kabul ederek Minobu'ya gitmeye karar vermiştir. Hakiri Sanenaga, Minobu'da Nichiren için bir ev inşa ettirmiştir. Ancak o, kasaba

²⁵⁹ Nichirenci kaynaklarda, Nichiren'in kendisi ve hareketiyle alakalı olarak hükümetten herhangi bir talepte bulunup bulunmadığı konusunda net bir bilgiye rastlanamamaktadır. Ancak hükümet yetkilileriyle yaptığı görüşmede gündeme gelen bazı konulara bakıldığında Nichiren'in, bazı önerilerde (taleplerde) bulunduğu görülmektedir (**Life of St. Nichiren**, s. 67). Hükümet yetkilileri ise Nichiren'in önerilerine ve tavsiyelerine kulak vermiş ya da öyle davranmıştır. Onları bu şekilde davranmaya iten ve Nichirenle karşılıklı anlaşma zemini oluşturulduğu havası yaratılmasına iki husus neden olmuştur. Bunlardan birincisi, yetkililerin asla uzlaşmayacağını anladıkları Nichiren'i bir süre de olsa dini ve siyasi tartışmaların merkezinden uzaklaştırarak, onu pasifize etme ve bu suretle ülke içerisinde çıkabilecek dini ihtilafları asgari düzeye indirme arzusu; ikincisi ise Moğol istilasına karşı, onun hem manevi gücünden faydalanma hem de samuray savaşı olan taraftarlarının desteğini alma çabasıdır (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 93).

²⁶⁰ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 90.

²⁶¹ Bkz. Manpei, **Life of Nichiren**, s. 16; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 112.

²⁶² Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 113.

merkezindeki bu evde kalmayacağını belirterek, birlikte geldiği öğrencilerini orada bırakmış ve kasabanın yakınlarındaki Minobu-San Dağına çıkmıştır. Nichiren bu dağda derme çatma bir barınak oluşturmuş ve burada inzivaya çekilerek bir süre münzevi bir hayat yaşamıştır.²⁶³

Nichiren'in başkentten ayrılarak ücra bir kasabaya gitmesi ve burada ıssız bir dağda inzivaya çekilerek aktif mücadelesini sonlandırdığı görüntüsü vermesi, bazı kesimler tarafından eleştirilmesine neden olmuştur. Hatta onun, umulmadık bir zamanda ve ani bir kararla Kamakura'dan ayrılışına bazı taraftarları da anlam verememiştir. Nichiren, eleştirilere cevap vermek ve taraftarlarını doğru bilgilendirmek için "Sen-ji Sho" başlıklı yazısını kaleme almış ve başkentten neden ayrıldığını anlatmaya çalışmıştır. Nichiren, "Sen-ji Sho" adlı yazısında, öğretisini ilan ettikten sonra başta dini ve siyasi konular olmak üzere birçok alanda yapılan yanlışların düzeltilmesi için üst düzeyde bulunan yetkilileri üç kez uyardığını ve şikâyetlerini dile getirdiğini belirtmiştir.²⁶⁴ Bunların ilkinin "Rissho-Ankoku-Ron" bildirisi olduğunu, bunun sonucunda kendisinin İzu'ya sürüldüğünü; ikincisinin ise, en üst düzey devlet yetkililerine ve tapınak yöneticilerine yazmış olduğu "on bir" mektubu olduğunu, bu mektuplarında uyarılarını ve önerilerini sıraladığını, ancak bunlara hiçbir karşılık verilmediğini, son olarak da Sado sürgünü sonrası hükümet yetkilileriyle yaptığı görüşmede onları üçüncü defa uyardığını ancak bu uyarılarının gereğinin yapılmadığını dile getirmiştir.²⁶⁵

Nichiren, değişik zamanlarda hükümet yetkililerine yönelik yapmış olduğu uyarılardan yeterince başarı elde edemediğini, ancak daha fazla bir uyarıda bulunmanın ısrar anlamına geleceğini, kendisinin ise ısrarcı bir kişi konumuna düşmek istemediğini ifade etmiştir. O, kendisine saygısı ve özgüveni olan bir kişinin, herhangi bir konuda en fazla üç defa telkinde

²⁶³ Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 114.

²⁶⁴ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 188-192. (Nichiren, inzivaya çekildikten sonra öğrencilerine, taraftarlarına ve kendisine destek olan kişilere çeşitli mektuplar yazarak; onları doğru bilgilendirmeye ve onlarla irtibatını sürdürmeye çalışmıştır. Bunlardan biri de yukarıda temas ettiğimiz hususların da yer aldığı "Öğrencilerime ve Taraftarlarıma Mektup" adlı yazısıdır. Ayrıca bakınız, **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 333).

²⁶⁵ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 579-580.

ve uyarıda bulunmasının daha doğru olacağını, bundan fazlasının ısrarcılığa, ısrarcılığın ise Budizm'in en tehlikeli davranışlardan saydığı hırsla neden olacağını dile getirmiştir. Nichiren, dini konularda dahi hırs yapmanın gözleri kör edeceğini ve gerçeği görmeye engel olacağını belirtmiş, bundan kaçınmamanın kötü karmalara ve dolayısıyla büyük günahlara sebebiyet vereceğini belirtmiştir.²⁶⁶ O, bu bağlamda yönetici konumunda olanları halk adına uyarmanın, onları doğru yola yönlendirmenin ve hatadan dönmelerini sağlamanın aynı zamanda dini bir görev olduğunu zikrederek, kendisinin üzerine düşeni gereğince yaptığını, ancak sonuçsuz kalan girişimlere devam etmesinin doğru olmayacağını ifade etmiştir.²⁶⁷ Bu sebeple de o, Bakufu hükümetiyle yaptığı son görüşmenin ardından, kendisinin istediği yönde gelişmelerin olmadığını ve olmayacağını fark edince, ısrar etmenin yanlış olacağını ve bundan dolayı başkentten uzaklaştığını, ancak davasından vazgeçmediğini, sadece bir süreliğine de olsa gözlerden ırak bir yerde inzivaya çekilerek mücadelesini farklı bir biçimde sürdürmeye çalıştığını dile getirmiştir.²⁶⁸

Kaynaklarda, Nichiren'in inzivaya çekilmesine neden olarak gösterilen gerekçelerin başında, dönemin Bakufu hükümetinin sergilemiş olduğu oyalayıcı ya da umursamaz tavırların yanında Kamakura'daki bazı dini grupların çeşitli vesilelerle Nichirenciler üzerinde toplumsal baskı oluşturmalarının geldiği belirtilmektedir. Bu noktada özellikle Shingon ve Nembutsu rahiplerinin kışkırtmaları, Japon toplumu üzerinde önemli bir etki yaratmış ve bu durum, neticede Nichirenci cemaate karşı baskıların artmasına vesile olmuştur. Bu dini gruplar, sadece halka dayalı propagandalar yürüterek toplumsal baskıyı artırmaya çalışmamış, aynı zamanda hükümet nezdinde de bazı girişimlerde bulunmuşlardır.²⁶⁹ Ancak hükümet, o dönem itibarıyla var olan sıkıntıları da göz önünde bulundurarak, özellikle Nichiren yandaşı

²⁶⁶ Bkz. Burton Watson, *The Record of The Orally Transmitted Teachings*, Tokyo 2004, s. XXV-XXVI.

²⁶⁷ *Writings of Nichiren Shonin*, C. V, s. 22-23.

²⁶⁸ Watson, *The Record of The Orally Transmitted Teachings*, s. XXVII; Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 116.

²⁶⁹ Kasahara, *A History of Japanese Religion*, s. 264.

olan samuray savaşçılarının desteğini kaybetmemeye ve ulusal birlik projesini aksatmamaya çalışmış ve Nichiren karşıtı bu gruplarla doğrudan ya da açıktan işbirliğine girmemiştir. Hatta bunun da ötesinde hükümet yetkilileri, Nichiren ile uzlaşıldığı yönünde mesajlar vermiş ve Moğollarla yaşanacak savaş öncesindeki ortamı iktidarın lehine yönlendirmeye çalışmışlardır.²⁷⁰

Nichiren, Minobu dağında inzivaya çekildikten yaklaşık beş ay sonra, yani 1274 yılının Ekim ayında, Moğol donanmasının öncü birlikleri Japonya'nın güneybatı kıyılarına saldırarak, başta Hakata körfezi olmak üzere Iki, Tsushima ve Dazaifu adalarını ele geçirmiştir. Öncü birliklerinin bu önemli başarısı üzerine Moğol imparatoru Kubilay Han, Japonya'nın tümünü ele geçirmeye karar vermiş ve ordusunu taşıyan büyük donanmayı Japonya kıyılarına göndermiştir.²⁷¹ Rivayetlere göre yüzlerce gemiden oluşan Moğol donanması, 20 veya 21 Ekim 1274'de Japonya'nın en büyük adalarından biri olan Kyushu kıyılarına çıkarma yapmak üzereyken, Japon denizinde büyük bir tayfun çıkmıştır. Bu tayfundan dolayı Moğol donanması çok büyük bir zayıat vermiş, donanmadaki gemilerin çoğu sulara gömülmüş ve on beş ila yirmi bin civarında Moğol askeri ölmüştür. Moğol donanması bu doğal felaketin ardından geri çekilmek zorunda kalmıştır.²⁷²

Japonya'yı istilaya kalkışan Moğol ordusu fırtına sebebiyle bozguna uğrayınca bu olay Japonlar arasında bir mucize olarak yorumlanmış ve tanrıların, Japonya'yı kötülöklere karşı mucizevî bir biçimde koruduğu değerlendirilmeleri yapılmıştır. Bu nedenle bütün dini gruplar,

²⁷⁰ Bakufu hükümetinin yetkilileri, iç politika malzemesi olan bazı konuları görmezden gelerek ya da doğrudan müdahil olmayarak uzunca bir süredir uğraştıkları ulusal birlik projelerini aksatacak girişimlerden uzak durmaya çalışmış, toplumda birlik ve beraberliği sağlamaya gayret etmiştir (**Writings of Nichiren Shonin**, C.V, s. 42).

²⁷¹ Bazı kaynaklarda Moğol ordusun 1274'deki savaşta 900 gemi ve yaklaşık 40 bin civarında askerle saldırıya geçtiği de iddia edilmektedir. Savaşın hemen öncesinde meydana gelen tayfunda ise, bu askerlerden on beş bine yakınının denizde boğulduğu tahmin edilmektedir (Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 115).

²⁷² Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 11; Stone, “*Biographical Studies of Nichiren*”, (**J.J.R.S.**), C. XXVI, S. 3-4, s. 456; Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 264.

mucizevî olarak görülen bu olayı kendilerine mal etmeye çalışmıştır.²⁷³ Nichirenciler ise dini önderlerinin, Japonya'nın yabancılar tarafından istila edileceğini ve ülkelerinin böyle bir saldırıya maruz kalacağını yıllar öncesinden haber verdiğini; hatta onun böyle bir saldırının tam olarak ne zaman gerçekleşeceğini dahi bildiğini dile getirmişlerdir. Böylece onlar kendi üstatlarının Moğol ordusunun Japonya'yı istila girişimi esnasındaki mucizenin de ötesinde yaşanacakların tümünü önceden bildiğine dikkat çekmiş ve bu suretle dini önderleri Nichiren'in üstünlüğüne işaret etmiştir.²⁷⁴ Bu gelişmelerin akabinde Japonya'nın farklı yerlerinde yaşayan birçok kişi, Minobu'ya gelerek, söylediği kehanetlerin çoğu gerçekleşmiş olan Nichiren'i ziyaret etmiş ve Nichirenci saflara katılmıştır. Bu insanlar, Minobu-San dağında inzivaya çekilmiş olan Nichiren'i ikna ederek kendilerine kurtuluş yolunda yardımcı olmasını istemişlerdir. Nichiren ise gördüğü teveccühten de güç alarak faaliyetlerine kaldığı yerden devam etmeye karar vermiştir.²⁷⁵

1- Nichiren'in Minobu-San Kuon-ji Tapınağını Kurması

Nichiren, Moğol istila hareketinin bertaraf olması üzerine; Japon halkının kendisine olan ilgisine kayıtsız kalmamış, Minobu dağında inzivaya çekildiği kulübesinden ayrılarak öğretilerini yaymaya devam etmiştir. Bu süreçte Nichirencilerin, liderlerinin kehanetlerini ön plana çıkararak onu daha güçlü bir şekilde Japon halkının gündemine taşımaları Nichiren'in şöhretinin artmasına vesile olduğu gibi öğretilerinin de hızla yayılmasına katkı sağlamıştır.²⁷⁶ Bu dönemde, Japonya'nın farklı yerlerinde yaşayan insanlar Nichiren'i görmek ve onun öğretilerine katılmak için Minobu'ya akın etmiştir.²⁷⁷ Nichiren, bu gelişmeler üzerine öğretilerine

²⁷³ Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 107; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 115-116.

²⁷⁴ Stone, *"Biographical Studies of Nichiren"*, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 456-457; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 117-118.

²⁷⁵ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 119.

²⁷⁶ Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 7-8; Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 115.

²⁷⁷ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 97.

kurumsal bir kimlik kazandırmak için, Minobu dağında “Minobu-San Kuonji”²⁷⁸ adlı tapınağı kurmuştur.²⁷⁹ Minobu-San Kuon-ji Tapınağının kurulmasıyla birlikte burası Nichiren Budizmi’nin merkezi haline gelmeye başlamıştır. O, bu tapınağı merkez haline getirdikten sonra Hokekyo’yu temel alan vaazlarına devam etmiş, öğretilerinin doktrinel gelişimini tamamlamaya çalışmış, kendisini halka daha iyi anlatabilmek için yazılar kaleme almış ve en önemlisi öğrenci yetiştirmeye ağırlık vermiştir.²⁸⁰

Nichiren, Minobu-San Kuon-ji Tapınağında yetiştirdiği öğrencilerini Japonya’nın farklı yerlerine göndererek öğretisini yaymaya çalışmıştır. Böylece bu tapınak Nichirenci hareketin merkezi olmanın haricinde giderek bu harekete gönül verenlerin Japonya’daki en kutsal yerlerinden biri haline gelmeye başlamıştır.²⁸¹ Bu kutsiyet anlayışının gelişmesinde Minobu-San’da yapılan faaliyetlerin yanı sıra Nichiren’in buraya yönelik sergilemiş olduğu tutumun da önemli katkısı olmuştur. Nichiren, Minobu-San Dağını, Buda’nın uzun bir meditasyonun ardında sonsuz aydınlığa ulaştığı, Bodhi ağacının da içinde bulunduğu geyik parkına benzetmiş ve burayı huzur diyarı olarak nitelendirmiştir. O, ayrıca Minobu dağını tarif ederken Hokekyo’da sıklıkla dile getirilen “Kartal Zirvesi” ya da “Dingin Aydınlığın Mekânı” anlamına gelen ifadeler kullanmıştır.²⁸² Nichiren’in bu dağ için özellikle kartal tepesi, kartal zirvesi veya sükûnet âlemi gibi tarif ve benzetmelerde bulunmasının nedeni ise taraftarlarınca Hokekyo’ya dayandırılmıştır. Budist dünyasında Hokekyo geleneğini savunanlara göre Sakyamuni Buda, Hokekyo öğretilerini açıkladığı ilk vaazını, bugünkü Hindistan sınırları içerisinde bulunan Rajgir (Rajagriha) şehrinin yakınlarında bulunan “Kutsal Kartal Dağı” adlı yerde yapmıştır. Onlara göre Buda buradaki vaazında, gerçek

²⁷⁸ Bazı kaynaklarda “Kuon”, ifadesinin Japonca “Başlangıcı Olmayan Zaman” anlamına geldiği belirtilmiştir (Watson, **The Record of The Orally Transmitted Teachings**, s. XXXV). Nichiren, Minobu dağında kurduğu tapınağı “*Kuon-ji*” adını vermek suretiyle; savunduğu öğretilerin zamana bağlı olmadığına, onların ezeli ve ebedi hikmetler içerdiğine, doğru yerde ve doğru zamanda tekrar tekrar yayılacağına olan inancını bu şekilde ortaya koymaya çalışmıştır.

²⁷⁹ **Dictionary of Buddhism**, s. 353.

²⁸⁰ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 264-265.

²⁸¹ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 98.

²⁸² **Dictionary of Buddhism**, s. 138, 270.

öğretinin kemale ermiş halini, bütün varlık âlemlerine duyurmuş, bundan dolayı bu dağ, bütün insanlar için kurtuluşu müjdeleyen mukaddes öğretilerin ilk çıkış noktası ve merkezi olmuştur.²⁸³ Nichirenciler ise bütün bu kabullerin yanı sıra gerçek Hokekyo öğretilerinin son savunucularından biri olarak gördükleri üstatları Nichiren'in, Minobu-San'ı yukarıda belirttiğimiz biçimde övmesi sebebiyle burayı, kutsal mekân olarak kabul etmişlerdir.²⁸⁴

2- Nichiren'in “Kutsal” Minobu-San Kuon-ji Tapınağındaki Faaliyetleri

Nichiren, taraftarlarınca kutsal mekân olarak kabul edilen Minobu-San Kuon-ji Tapınağında ders vermeye ve öğrenci yetiştirmeye başladıktan sonra, bütün halk kitlelerini kapsayıcı bir üslup benimsemiş, daha sistemli hareket etmeye başlamış, söylemlerini yumuşatmaya ve yazdıklarında itidalli davranmaya çalışmıştır. Kaynaklarda, Nichiren'in öğretilerini yayma konusunda uygulamış olduğu yöntem değişikliğinin temel nedeni şu şekilde ifade edilmiştir. Nichiren'in öğretisini ilk ilan ettiği tarih olan 1253'den 1274 yılına kadar geçen süre zarfında onun fikirleri genellikle orta ve üst sınıftan insanlar tarafından benimsenmiş ve bu çevrelerde daha çok rağbet görmüştür. Ancak yaşanan Moğol savaşının ardından dengeler değişmeye başlamış; Japonya'da özellikle geniş halk kitleleri Nichiren'in “kahin” olduğu yönündeki fikirleri benimsemeye başlamıştır. Nichiren, geniş halk kitlelerinin etrafında toplanmaya başlaması üzerine, öğretilerini, söylemlerini ve yazdıklarını gözden geçirerek sıradan halk kitlelerinin de benimseyeceği kucaklayıcı bir üslup kullanmaya başlamıştır.

Nichiren'in kapsayıcı yaklaşımı sadece öğrenci ve taraftarlarının sayısını artırmamış, aynı zamanda ona inana insanların sınıfsal yelpazesini de genişletmiştir. Bu durum netice itibarıyla Nichiren'e şöhret ve toplumsal destek sağlarken; aynı zamanda bundan rahatsızlık duyan dini

²⁸³ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 3-4.

²⁸⁴ Bazı Nichiren taraftarları, bu tür benzetmelerden dolayı Nichiren'in Bosatsu mertebesine Minobu'da ulaşmış olabileceğini de iddia etmişlerdir. Ancak Nichiren'in yazmalarından onun, daha önce Tatsunoguchi'de idamdan kurtuluşuyla Bosatsu olduğu kanaati yaygınlık kazanmıştır (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 107-108).

çevrelerin ise tepkilerine, eleştirilerine ve dışlayıcı bir yaklaşım sergilemelerine neden olmuştur.²⁸⁵ Bu bağlamda Nichiren'in önceki yazıları ile Minobu döneminde yazmış olduklarını karşılaştıranlar, onu özellikle sıradan insanları etkilemek suretiyle; onları kendi dinine ya da dini anlayışına çevirmeye çalışmakla suçlamış ve onun bu yaklaşımını eleştirmişlerdir. Bu düşünceye karşı çıkan Nichiren taraftarları ise Nichiren'in öğretilerinde ve yaklaşımında sabit durduğunu, sadece daha sonraki dönemde sıradan halkın daha rahat anlayabileceği bir üslup kullandığını belirtmişlerdir. Nitekim onlar Nichiren'in, dini meselelerde olduğu gibi dönemin siyasi ve sosyal olaylarına bakış açısında bir değişikliğin olmadığını savunmuş, sonraki dönemde de onun, bazı yanlışları sert bir biçimde eleştiren yazılar kaleme aldığını dile getirmişlerdir.²⁸⁶

Nichiren muarızlarının Nichiren'in üslubundaki değişime ve onun öğretisinin geneline yönelik eleştirilerine rağmen, bu hareket Moğolların bozguna uğramasından sonra hızla yayılmaya devam etmiştir. Ancak bu hızlı büyüme Nichiren hareketi içerisinde, özellikle de öğreti noktasında, bazı sorunların gündeme gelmesine neden olmuştur. Nichiren ise bu noktada başta öğrencileri ve taraftarları olmak üzere kendisini dinlemeye gelen bütün insanları doğru bilgilendirmek, yanlış anlaşılmalara önüne geçmek, Hokekyo öğretilerinin dışına çıkmadığını kanıtlamak ve bu öğretileri daha iyi açıklayabilmek için yeni tezler ortaya koymuştur. Bu tezler arasında Nichiren Budizmi'nin 'üç büyük gizemli öğretisi' olarak kabul edilen "Honzon-shu", "Daimoku-shu" ve "Kaidan-shu" anlayışlarının yer aldığı ve Hokekyo

²⁸⁵ Stone, "Biographical Studies of Nichiren", (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 446

²⁸⁶ Nichiren yanlışları, liderlerinin eksen değiştirmedini ispatlamak için; Nichiren'in 1275 yılında kaleme aldığı "Moğol Elçileri" başlıklı yazısını delil olarak göstermişlerdir. Nichiren'in bu mektubundan da anlaşıldığı üzere, Moğol İmparatoru Kubilay Han, 1274 yılında yaşanan tayfun faciasının hemen ardından 1275 yılında Japonya'ya tekrar elçi göndererek, önceki isteklerinden vazgeçmediğini, önceki isteklerine ilave olarak savaş esnasında donanmasının uğramış olduğu zararların da Japonlar tarafından karşılanmasını istemiştir. Bakufu hükümeti bir yıl önce hezime uğramış olan Moğol hakanının bu isteklerini pervasızca bulmuş, gelen elçilerin kafasını keserek ona geri göndermiştir. Nichiren, Moğol elçilerinin öldürülmesi olayını değerlendirirken; bazı hükümet yetkililerini ve onların akıl hocalığını yapan dini önderleri vatana ihanet etmekle suçlamıştır. Ayrıca bunu yapanların ülkelerine çok büyük bir zarar vermiş olduklarını da belirtmiştir. Nitekim sonraki yıllarda Japonya uzunca bir süre Moğol ordularının saldırılarıyla uğraşmak zorunda kalmış ve Moğollar; 1278, 1279 ve 1281 yıllarında olmak üzere birkaç kez Japon adalarına saldırmıştır (The Writings of Nichiren Daishonin, C. I, s. 628-630).

öğretilerinin temel esasları anlamına gelen “Hokke-shu” ile birlikte “Kaitai-shu”, “Senji-shu”, “Kanjinhonzon-shu” ve “Kaimoku-shu” adlı öğretileri/yazıları yer almıştır.²⁸⁷ Nichiren, bunları tamamladıktan sonra sayısı yirmi sekiz ile yüz on dört arasında değiştiği kabul edilen “Mandalalarını” yayınlamıştır.²⁸⁸ O, bu dönemde insanoğlunun kavrama yeteneğine en uygun öğretiyi, doğru zamanda ve doğru yerde nasıl edineceğini konu aldığı “Kyoki Jikoku-Sho”²⁸⁹ ve “Senji-Sho”²⁹⁰ başlıklı öğretilerini de yayınlamıştır.²⁹¹ Ayrıca Hokekyo’ya dayalı meditasyonun ne olduğunu ve nasıl yapılması gerektiğini ele aldığı “Rissho Kanjo”²⁹² ve “Jissho-Sho” adlı yazılarını kaleme alarak uygulamalı bir biçimde öğrencilerine ve taraftarlarına göstermiştir.²⁹³ Nichiren, yukarıda isimlerini ve içeriklerini vermeye çalıştığımız bazı öğretilerinin dışında, özellikle taraftarları ya da onun öğretisine meyilli kişilerin sorduğu

²⁸⁷Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 106-109. (Kaynaklarda Nichiren’in üç mistik öğretisi ya da Nichiren Budizmi’nin temel esasları olarak verilen bu öğretiler, Nichiren’in yazmalarında en sık değindiği konular arasında yer almaktadır. Geniş bilgi için bakınız **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 126-135, 142-159, 204-208, 211-217).

²⁸⁸ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 414-416; Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude toward Esoteric Buddhism*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 364-366; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 110.

²⁸⁹ **Writings of Nichiren Shonin**, C. III, s. 96-99.

²⁹⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 188-190.

²⁹¹ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C.I. s. 48-53.

²⁹² **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 218-227.

²⁹³ Nichiren’in “Jissho-Sho” adlı öğretisinde açıkladığına göre meditasyon, şekilsel boyutta icra edilen bir ibadet olmakla birlikte, bunu sadece doğru duruş, doğru oturuş ve doğru el hareketleriyle izah etmek yeterli değildir. Ona göre meditasyon, üç boyutlu bakış açısı gerektiren bir ibadettir. Öncelikle zihnin bir şeye odaklanması ve onu kavraması gerekir. Bununla birlikte kişi düşüncesinde olgunlaştırdığı şeyi kalbinde hissetmeli ve onu içselleştirmelidir. Ardından zaten açık olması gereken gözlerle hem iç dünyasındakileri hem de dış dünyada olanları görüyormuş gibi hareket etmelidir. Nichiren, bu bağlamda meditasyon yapmak için konsantrasyonun da çok önemli olduğuna değinmiş, iyi bir şekilde odaklanmanın doğru kavrayışı ve doğru algılamayı en üst seviyeye çıkaracağını belirtmiştir. O, bunun için gözlerin açık tutulmasını en önemli şart olarak görmüştür. Ayrıca Nichiren, meditasyon yapmak için insanların özel yerler ve ortamlar hazırlamasına gerek olmadığını, hayatın içinde kalarak ve en doğru şekilde odaklanarak ibadetlerin yapılabileceğini önermiştir. Ona göre düşünerek çalışmak, ibadet ettiğini hissederek yürümek, gözlerini açarak ve görüyormuş gibi dua etmek en önemli meditasyonlar arasındadır. Nichiren bunları bizzat yaşayarak tatbik etmiştir. Nitekim o, Minobu dağına ilk geldiğinde sabah ve akşam olmak üzere günde iki kez, bu dağın zirvesinde kalmış olduğu barakasına gidip gelmiş ve bu mesafeyi yürüyerek meditasyon yaptığını belirtmiştir. O, hastalandığında ya da karlı ve soğuk günlerde oraya çıkma imkânı bulamadığında; Minobu-San Kuonji Tapınağı’nın bulunduğu yer ile kasaba merkezi arasındaki dik yokuşa taşlarla kaplı bir yol yaptırmış ve orada ibadet maksatlı yürümüştür. Aynı zamanda bu yolun kenarına 287 basamaktan oluşan uzun ve dik bir merdiven de inşa ettirmiştir. Nichiren Minobu Dağın zirvesine çıkamadığı günlerde bu taşlı yolda ve merdivenlerde yürüyerek meditasyon yapmıştır (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 2-7).

sorulara, yeni ortaya çıkmış olan sorunlara, kişi ismi veya tapınak adı vermek suretiyle cevaplar yazarak, öğretisini halka ve herkese doğru bir biçimde duyurmaya çalışmıştır.²⁹⁴

Nichiren, Hokekyo temeline oturttuğu öğretilerini; Japonlar arasında yaymak ve taraftar edinmek için üslup değişikliğine gitmiş ve muhtemel problemleri de dikkate alarak yeni öğretiler yayınlamıştır. O, bu bağlamda Minobu-San Kuon-ji Tapınağında birçok kişinin katıldığı vaazlar ve dersler vermiş, bu vaazlara ve derslere katılanları kendi öğretilerine davet etmiştir. Ayrıca bu tapınakta yetiştirdiği öğrencilerini Japonya'nın farklı bölgelerine gönderen Nichiren, öğretilerini yaymaya çalışmıştır. Onun öğretileri, Japon halkı arasında sıradan kabul edilen ve sayısal olarak çoğunlukta bulunan insanlara ulaştıkça onların ilgisini çekmeye ve hızla yayılmaya başlamıştır. Bazı kaynaklarda bu hızlı genişlemenin nedenleri üzerinde durulurken, iki noktaya temas edilmiştir. Birincisi, yukarıda da belirtilmiş olan bir takım yeni yöntem ve yaklaşımlarla halkla ulaşılmış olmasına ve onlarla güçlü iletişim bağlarının kurulmasına değinilmiştir. İkincisi ise o dönem itibariyle Japonya'da yabancıların istila girişimiyle yaşanmış olan savaşın etkileri ile tekrar yaşanılması muhtemel bir saldırının yaratmış olduğu korku iklimine dikkat çekilmiş, bu durumun bireyler ve toplum üzerinde psikolojik baskılara neden olduğuna ve insanları yeni arayışlara ittiğine işaret edilmiştir. Ayrıca bu ortamın Japonlar arasında kendiliğinden milli bilincin canlanmasına ve bu bilincin üst seviyelere çıkmasına sebep olduğuna da göndermede bulunulmuştur. Neticede öğretisini açıkladığı ilk vaazlarıyla birlikte milli değerler noktasında hassas olduğunu ortaya koymaya

²⁹⁴ Nichiren'in taraftarlarına ya da sıradan halka yazmış olduğu mektuplarla alakalı bir örnek vermek suretiyle hem Nichiren hareketinin hızlı yükselişinin nedenlerine hem de Nichiren'in halkın sorunlarıyla ne denli ilgili olduğuna değinmekte fayda görmekteyiz. Bazı kaynaklarda, adının Jonin Toki olduğu kabul edilen bir kişinin, Nichiren'e bir mektup yazdığı ve ona bir soru sorduğu üzerinde durulmuştur. Bu kişi mektubunda, çok meşgul olduğunu belirterek, meditasyon yapacak veya kutsal kitap okuyacak zaman bulamadığını dile getirdikten sonra, bu durumda kendisinin ne yapması gerektiğini sormuştur. Nichiren ise o kişiye cevap verirken adeta öğretilerini özetlemeye çalışmıştır. Nitekim o, yaşanılmakta olan zamanın Dharma'nın son çağı, yani Mappo dönemi olduğunu hatırlatarak, bu dönemde kurtuluş için Hokekyo'ya (Lotus Sutra) inanmanın ve onu ezberden okumanın yeterli olacağını belirtmiştir. Buradaki ezberden okumaktan kasıt, Hokekyo'nun özü ya da ana başlığı olarak kabul edilen "Myo-ho-Renge-Kyo" veya "Namu-Myo-ho-Renge-Kyo" ifadeleridir. Aynı kaynakta bu çerçevede olmak üzere, Nichiren tarafından yazıldığına inanılan "Shishin Gohon Sho", yani "Kurtuluş İçin Dört İnanç ve beş İyilik" başlıklı yazının da içerik olarak aynı konular üzerinde durduğuna değinilmiştir (Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 18-19).

alışan Nichiren, sonraki süreçte de bu yaklaşımını devam ettirmiştir. Onun daha çok samuray savaşçılarını etkilemiş olması da bu durumun sonuçları arasında mütalaa edilmiştir. Japon halkının geleneklerini ve onların milli değerlerini önemseyen Nichiren, sıradan halka ulaşmanın yollarını bulup kendisini ve öğretisini birinci ağızdan onlara anlatmaya başlayınca, birçok meselede olduğu gibi milli hassasiyetleri de gözetmiş olması Japon halkı üzerinde önemli bir etki yaratmıştır. Nitekim Nichiren bütün Japonları kurtaracak ve kucaklayacak bir öğreti vaaz ettiğini, Japonya'yı korumak için herkesin üzerine düşeni yapması gerektiğini belirtmiş, bu konuda yıllar önce kaleme aldığı ve üç büyük ant adını verdiği öğretisine göndermede bulunmuştur. Nichiren'in öğretilerinde, benzer hassasiyetleri göz önünde bulundurduğu, onları koruduğu ve yaşatmaya çalıştığı algısı halk tarafından kabul edilince, bu öğretiler ve dolayısıyla Nichiren oldukça meşhur olmuştur.²⁹⁵

3- Nichiren ğretisinin Yaygınlık Kazanmasıyla Birlikte Ortaya ıkan Sorunlar

Nichiren'in Minobu-San Kuon-ji Tapınağındaki etkili çalışmaları ve ğrencilerinin gayretleri, Nichirenci ğretilerin Japonya'da yaygınlık kazanmasını sağlamış, bu öğretilerin yayılması onun yandaşlarının sayısını arttırmıştır. Nitekim Minobu dönemde Nichirenci gruba, hareketin başlangıcından beri Nichiren ğretilerine sempati ile bakan ve destek veren st ve orta sınıf samurayların yanında, özellikle sıradan halktan da büyük bir katılım olmuştur. Bazı kaynaklarda halkın tevecchnn yanı sıra, daha önce din eğitimi almış ve hatta rahip olmuş kişilerin bile bu süreçte Nichirencilerin saflarına katıldığı ileri sürülmüştür. Neticede bu genişleme temayülü yeni sorunları da beraberinde getirmiştir.²⁹⁶

Nichiren hareketi, hızlı yayılma sürecine girdikten sonra genişlemeyeyle doğrudan bağlantılı olarak ortaya çıkan sorunlarla uğraşmak zorunda kalmıştır. Bu sorunların bazıları cemaatin iç dinamikleri ile ilgiliyken bazıları ise harici sebeplerden kaynaklanmıştır. Nichirenciler,

²⁹⁵ Bkz. Kasahara, *A History of Japanese Religion*, s. 265- 268

²⁹⁶ *Dictionary of Buddhism*, s. 30.

genelde öğreti merkezli ortaya çıkan dâhili sorunlarını Minobu-San Kuon-ji Tapınağında yaşayan üstatlarına danışarak çözmeye çalışmışlardır. Nichiren'i ve taraftarlarını en çok uğraştıran ise dış kaynaklı sorunlar olmuştur. Nichiren karşıtları, Nichirenci öğretiler yayıldıkça bu harekete yönelik olan eleştirilerini yoğunlaştırmış ve Nichirenciliği yanlış dinsel anlayış ve uygulamaların takipçisi olarak suçlamışlardır.²⁹⁷ Bu eleştirileri yapanlar, Nichiren'in inanç ve öğreti noktasında sadece Hokekyo'yu temel almasını, bu öğretiler dâhilinde bir yaşam önermesini ve Hokekyo öğretilerinin haricindeki diğer dini anlayışları sapkınlıkla suçlamasını gündeme getirerek onu eleştirmişlerdir. Bu çevreler böyle bir yol takip ederek kendi tezlerini kanıtlamaya çalışırken, Nichiren'in geleneksel Japon toplumunun temel dinamikleri arasında yer alan aile kurumunu da yok ettiğini savunmuşlardır. Onlara göre Nichiren'e inananlar Hokekyo öğretilerine mutlak bağlılık yasasını kabul ederek, ebeveynlere saygıyı, ata ruhlarına hürmeti ve bunlarla bağlantılı olan diğer inançları inkâr etme eğilimi gösterdikleri için hem aile fertleri arasındaki ilişkilerinin zayıflamasına neden olmakta hem de toplumsal çözülmenin yolunu açmaktadırlar. Onlara göre, aile fertleri arasında yaşarken ortaya çıkan inanç ayrılığı, öldükten sonra atalarla ve dolayısıyla ata ruhlarıyla bağların kopmasına sebep olacağından, yüzyıllardır yaşayan dini ve ahlaki değerlerin de yozlaşmasına ve hatta ortadan kalkmasına yol açacaktır. Bu yüzden Japon halkını ayakta tutan geleneksel aile yapısının korunması ve bu yapının devamlılığının sağlanması gerekir. Aksi takdirde toplumsal yapıyı ve aile bağlarını sarsacak ayrı bir cemaat halinde şekillenmeye başlayan Nichirencilerin, toplumda ciddi bölünmelere neden olacağı bunun ise Japon toplumu için ciddi bir tehdit oluşturacağı dile getirilmekteydi.²⁹⁸

²⁹⁷ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 265.

²⁹⁸ Nichiren karşıtları, temelde teolojik ve sosyal içerikli konuları ele alarak Nichiren'in Japon toplumunda çözümlere neden olduğu iddia etmiş ve onu çok sert bir şekilde eleştirmişlerdir. Ayrıca onlara göre şimdiye kadar daha marjinal olan Nichirenci hareket bu hızla yayıldıkça ve Nichiren'in yaklaşımları halk tarafından kabul gördükçe yeni sıkıntıları da beraberinde getireceğinden, gerekli önlemlerin alınmasını faydalı görmüş ve sorunun çözümüne yönelik çalışmalar başlatmışlardır (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 117-119).

Nichiren'in vaaz ettiği öğretilerin yayılmasından rahatsız olan dini ve siyasi güç sahibi gruplar, geleneksel din anlayışını yıkan ve aile bağlarını derinden sarsan Nichiren ekolünün yayılmasını durdurabilmek için onların baskı altında tutulmasını önermiştir. Bunun için de onlar, toplumsal baskının yetmediği noktada, yönetimin devreye girmesini ve duruma müdahale etmesini istemiştir. Nichirenci kaynaklara göre, rakiplerinin bu yaklaşımı Nichirencilere yapılan baskıların artmasın ave çeşitli zulümlerin yaşanmasına neden olmuştur.²⁹⁹ Nitekim kaynaklarda, Nichiren yanlılarının 1276 ile 1280 yılları arasında maruz kaldıkları baskıları, uğradıkları takibatları ve zulümleri konu alan anlatımlara rastlanmaktadır. Bu rivayetlerden birine göre, Fuji bölgesindeki Atsuhara köyünde yaşayan yirmi kadar Nichirenci, o bölgede Ryusen-ji adlı bir tapınağa ait olduğu belirtilen pirinç tarlasından pirinç çaldıkları iddiasıyla gözaltına alınmışlardır. Bu insanlar o bölgede bir süre gözetim altında tutulduktan sonra başkent Kamakura'ya götürölmüşlerdir. Nichiren yanlısı köylüler, kendilerine isnat edilen suçı kabul etmedikleri gibi inançlarından vazgeçmeleri konusunda yapılan baskılara da boyun eğmemişlerdir. Neticede bu insanların üçü 1279 yılında idam edilmiş, geri kalanlar ise Japonya'nın muhtelif yerlerine sürgüne gönderilmiştir.³⁰⁰

Nichiren, başta Atsuharalı yandaşları olmak üzere diğer taraftarlarının maruz kaldığı zulüm ve baskılara sessiz kalmamış, o bölgenin yöneticilerini ve merkezi hükümetin yetkililerini hedef alan sert açıklamalarda bulunmuştur. Bunların yanı sıra kendi taraftarlarına mektuplar yazarak onlara cesaret vermeye çalışmış, zorluklara ve baskılara dayanan ve inançlarında sebat edenlerin kurtulacağını bildirmiştir.³⁰¹ Hatta idam edilen köylülerin isimlerini mandalalara yazmak suretiyle onları kutsamış ve onların nihai kurtuluša eriştini söylemiştir.³⁰²

²⁹⁹ Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 117.

³⁰⁰ *Dictionary of Buddhism*, s. 30-31

³⁰¹ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 817-820

³⁰² *Dictionary of Buddhism*, s. 31.

Nichirencilere yönelik baskıların yoğunlaştığı dönemde, taraftarlarının maruz kaldığı baskılardan ve zulümlerden derin üzüntü duyan Nichiren'i, manevi yönden huzursuz eden bir diğer gelişme ise bazı taraftarlarının baskılara dayanamayıp inançlarını terk etmeleri olmuştur. Ayrıca bu gelişmeler onun, 1278 yılının başlarında yakalandığı tahmin edilen hastalığının da ilerlemesine neden olmuştur. Böylece Nichiren, hem fiziksel hem de ruhsal yönden sıkıntılı bir dönem geçirmek zorunda kalmıştır.³⁰³

K- NİCHİREN'İN SON VAAZİ VE ÖLÜMÜ

Nichiren, zor şartlarda çetin bir hayat sürerek, altmış yıllık ömrüne iki sürgün bir idam cezası sığdırmış, birkaç kez de ölümle burun buruna gelmiştir. o, hayatının ilk on yılı hariç geri kalan zamanını tapınaklarda geçirmiştir. Ömrünün sonuna doğru yerleştiği Minobu'da yaklaşık sekiz yıl yaşamış, burada bir süre münzevi bir hayat sürmüştür. Nichiren, hayatının son yıllarında ölümüne de neden olan ağır bir hastalığa yakalanmıştır.³⁰⁴

Nichiren Minobu-San Kuon-ji Tapınağını kurduktan sonra, hayatı boyunca hiç olmadığı kadar iyi yaşam koşullarına sahip olmuştur. Dolayısıyla Minobu-San Kuon-ji Tapınağı, sadece Nichiren hareketine kurumsal bir kimlik kazandırmakla kalmamış aynı zamanda Nichiren'e rahat yaşayabileceği ve öğretilerini kolaylıkla anlatabileceği bir ortam yaratmıştır.³⁰⁵ Nitekim o, bu dönemde birçok kişinin katıldığı vaazlar ve dersler vermiş; öğrenci yetiştirerek bunları Japonya'nın farklı bölgelerine göndermiş ve Hokekyo öğretilerini yaymaya çalışmıştır. Ancak bu dönemde de Nichiren karşıtları, onu rahat bırakmamış ve özellikle onun taraftarlarını çeşitli sıkıntılara maruz bırakmıştır. Bu durum ve karşılaşılan bu

³⁰³ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 266.

³⁰⁴ Bazı kaynaklarda Nichiren'in hastalığının sindirim sistemiyle alakalı bir rahatsızlık olduğu belirtilmiş, büyük olasılıkla mide ülseri olabileceği belirtilmiştir. Nichirenciler, üstatlarının yakalanmış olduğu hastalıktan bir türlü kurtulamaması üzerine, onu farklı yerlere götürerek tedavi etmek istemişlerdir. Onlar, Minobu dağının özellikle kış sezonunda çok soğuk olduğunu ve daha sıcak bölgelerde bir yere gidilmesi gerektiğini söyleyerek, zaman zaman teklifte bulunmalarına karşın Nichiren bunu kabul etmemiştir. Ancak 1282 yılında hastalığının oldukça ilerlediğini gören Nichiren, termal su kaynakların bulunduğu Hitachi bölgesine gitmeye ikna olmuştur (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 130)

³⁰⁵ Watson, **The Record of The Orally Transmitted Teachings**, s. XXIX.

sorunlar Nichiren'i hem psikolojik açıdan hem de bedenen yıpratmıştır. Nichiren muhtemelen bu sorunların da etkisiyle hastalanmış ve ömrünün sonlarına doğru hem yakalanmış olduğu hastalıktan hem de taraftarlarının maruz kaldığı saldırılardan dolayı büyük sıkıntılar yaşamıştır.³⁰⁶

Nichiren'in yakalandığı hastalıktan oldukça muzdarip olduğunu gören bazı taraftarları, onu tedavi olması noktasında ikna etmişlerdir. Nichiren de tedavi olmak için Minobu'dan daha sıcak bir iklime sahip olan ve aynı zamanda termal su kaynaklarının bulunduğu Hitachi bölgesine gitmeye karar vermiştir. Nichiren Minobu-San Kuon-ji Tapınağından ayrılmadan önce, buradaki son vaazını vermek için kürsüye çıktığında; öğrencilerinin, taraftarlarının ve kalabalık bir grubun hazır bulunduğunu görünce çok sevinmiş ve bunu da dile getirmiştir.³⁰⁷

Nichiren son vaazında, söyleyeceklerini defalarca tekrarlamış olmasına karşın gene de hatırlatmaktan geri durmayacağını belirtmiş ve onlardan Hokekyo öğretilerini ne pahasına olursa olsun takip etmelerini istemiştir. O, kendisine inananları överek, korkmamaları ve sabretmeleri durumunda kurtuluşu elde edeceklerini müjdelemiştir. Nichiren son vaazında, kendi yollarının tek ve gerçek Buda yolu olduğunu, önderlerinin Buda, rehberlerinin ise, Hokekyo olduğunu hatırlatmıştır. O, kendisini ve müritlerini kastederek, kendilerinden öncekiler gibi birçok zorluğa göğüs gerdiklerini, dünyalık sayısız şeylerden feragat ettiklerini, sürgünlerin, idamların ve ölümlerin kendilerini yıldırmadığını ve doğru bildiği şeylerden asla şaşmadığını söylemiştir. Nichiren, doğrulardan asla taviz vermemesine rağmen, hiçbir dönem Japon halkının değer yargılarına zarar verecek sözler söylemediğinin ve bu tür faaliyetlerde bulunmadığının altını çizerek kendisine ve taraftarlarına yapılan iftiralara göndermede

³⁰⁶ Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 267.

³⁰⁷ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 131.

bulunmuştur. Vaazının sonunda dua eden Nichiren, “namu-myo-ho-renge-kyo” diyerek konuşmasını tamamlamıştır.³⁰⁸

Nichiren Minobu-San Kuon-ji Tapınağında yaptığı son vaazın ardından 1282 yılının Eylül ayında buradan ayrılmıştır. O, önceden karar verdiği üzere Hitachi bölgesine girmiştir. Burası günümüzde başkent Tokyo’nun en merkezi semtlerinde biri haline gelmiştir. Nichiren burada, aynı zamanda kendi yandaşı olan samuray savaşçısı İkegami Muneneka’nın malikânesine yerleşmiş ve ömrünün son birkaç ayını burada geçirmiştir. Misafir olduğu evin sahibi İkegami Munenaka, Nichiren’i rahat ettirmek ve iyileşmesini sağlamak amacıyla elinden geleni yapmıştır. Ancak bu çabalar sonuç vermemiş ve Nichiren, 1282 yılının on üç Kasım sabahı günümüzde Hommon-ji adıyla bilinen tapınağın inşa edilmiş olduğu yerde, yani İkegami Muneneka’nın malikânesinde ölmüştür.³⁰⁹ Nichiren öldüğünde, orada bulunduğu inanılan öğrencileri ve taraftarları, onun ölümünden sonra Nichirenci öğretilerin yaşatılmasına ve yayılmasına katkı sağlamışlardır. Bu öğrencilerden bazıları ise Nichirenci harekete öncülük ederek onların günümüze kadar ulaşmasına vesile olmuşlardır.³¹⁰

II. BÖLÜM

NİCHİREN BUDİZMİ’NİN TEMEL ÖĞRETİLERİ

Nichiren’in ortaya çıktığı Kamakura dönemine kadar Japonya’da Çin’e özgü bir Budizm perspektifi egemen olmuştur. Kamakura dönemiyle birlikte bu anlayış değişmeye başlamış ve yerli unsurların daha belirgin biçimde gözlemlenebildiği bir Budizm ortaya

³⁰⁸ *Writings of Nichiren Shonin*, C. II, s. 126- 135.

³⁰⁹ Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun*, s. 11.

³¹⁰ Bkz. Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 134, Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 121-122.

çıkıştır. Bu dönemde Japon Budizmi, Çin Budizmi'nden ayrılmaya ve Japonya'ya özgü bir dinin özelliklerini kazanmaya başlamıştır.³¹¹

Budizm'in Japonya'ya özgü özellikler kazanmaya başladığı bu dönemin en önemli temsilcilerinden biri olan Nichiren, Japonlara has gelenek ve değer yargılarını ön plana çıkarmaya başlamış, yerel halk inançlarını da gözetmek suretiyle Budizm'e yeni bir perspektif kazandırmıştır. Onun bu fikirleri Japonya'daki Budizm'in ayrı bir kimlik ve karakter kazanmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Nichiren'in öncülüğünde kurulmuş olan Nichiren Budizmi, Japonca "Hokekyo" (Lotus Sutra) olarak ifade edilen Budist kutsal metinlerinde yer alan inanç ve uygulamaları esas almış, bunun yanı sıra kendi halkının örf, adet ve kutsal değerlerini de göz ardı etmeden yeni bir dini anlayış geliştirmeye çalışmıştır.³¹² Bu çerçevede Nichiren; Daimoku-shu, Honzon-shu, Kaidan-shu, Kaitai-shu, Hokke-shu ve Senji-shu öğretilerini kendine özgü bir üslupla açıklamış, bu öğretilerin neden gerekli olduğunu izah etmeye çalışmıştır.

A- DAİMOKU-SHU

Daimoku-shu, Nichiren Budizmi'nin temel öğretileri arasında yer almaktadır. Bu öğreti aynı zamanda Nichiren'in üç büyük sır anlayışından biridir.³¹³ Daimoku, kelime olarak "başlık", "isim" ya da "unvan" anlamında kullanılan Japonca bir ifadedir. Shu ise "kural",

³¹¹ Bkz. Saito, **A History of Japan**, s. 25-29; Hildreth, **Japan and The Japanese**, s. 63-65; Dickson, **Japan**, s. 13-14; Finnemore, **Peeps At History of Japan**, s. 25-32; Kasahara, **A History of Japanese Religion**, s. 47-48.

³¹² Bkz. Katsuro Hara, **An Introduction to The History of Japan**, New York and London 1920, s. 189-190; A. Llyod, **Developments of Japanese Buddhism**, Japan 1894, s. 344-345; Kuroda, **Outline Of The Mahayana As Taught By Buddha**, s. 24; Noguchi, **Kamakura**, s. 35-49; Cobbold, **Religion in Japan Shintoism-Buddhism-Christianity**, s. 39-43, 59-60; Reischaur, **Studies in Japanese Buddhism**, s. 92-95.

³¹³ Nichiren Budizmi'nin üç büyük sır öğretisi "honzon-shu", "daimoku-shu" ve "kaidan-shu" anlayışlarından oluşmaktadır. Nichiren'e göre; honzon-shu, daimoku-shu ve kaidan-shu aslında birbirini tamamlayan üç öğretilerdir. Ona göre honzon-shu, özde aydınlanmayı gerçekleştiren Buda aklını; daimoku-shu, bu aydınlanmış aklın kutsal kanun yoluyla varoluşunu; kaidan-shu ise bütün varlıkları gerçek aydınlanma hedefine götürecek olan doğru yolu veya kutsal mekânı temsil eder. Nichiren'e göre bu öğretiler aynı zamanda "hokkeshuyo-shu" anlayışının açılımı ve "kaitai-shu" prensiplerinin de içeriğidir (Bkz. Asai Endo, *"Nichiren Shonin's View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment"*, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI, S. 3-4, s. 239-240).

“kaide”, “temel” ve “prensip” demektir.³¹⁴ Daimoku-shunun terim anlamı, Japonca Hokekyo olarak bilinen kitaptaki, en kutsal öğretilerin yer aldığı ve “namu-myo-ho-reng-kyo” şeklinde ifade edilen on altıncı bölümün başlığı demektir. Bu terim Hokekyo’nun bütünü, esasını ve gizemli taraflarını ifade etmek için kullanılmaktadır.³¹⁵

1- Nichiren Öğretisinde Daimoku-shunun Anlamı

Nichiren, daimoku-shu öğretisinin, Hokekyo’da yer alan ve Sakyamuni Buda tarafından vaaz edilen inanç ve pratikleri kapsadığını ve onların özünü teşkil ettiğini ileri sürmüştür. O, bunun yanı sıra daimoku-shunun gizemli yönlerinin bulunduğunu ve olağanüstü güçlerle ilişkili olduğunu da dile getirmiştir.³¹⁶ Böylece Nichiren, daimoku-shunun kutsal bir öğreti olduğuna işaret etmiş ve bu öğretinin kutsiyetini ifade etmek için onun, Japonca telaffuz ediliş şekli olan “myo-ho-reng-kyo” ifadesinin başına “nam” ya da “namu” ifadelerini eklemiştir.³¹⁷ Böylece “namu-myo-ho-reng-kyo” şeklinde ifade edilen daimoku-shu öğretisi, Nichiren Budizmi’nde iman ve bu imana uygun şekilde yaşamının merkezini oluşturmuştur.³¹⁸

Nichiren Budizmi’nde daimoku-shu olarak bilinen ve “namu-myo-ho-reng-kyo” biçiminde ifade edilen öğreti, esas itibarıyla Hokekyo’nun özüdür ve sıradan bir kitaba işaret etmediği için de çok önemsenmektedir.³¹⁹ Daimoku-shunun daha iyi anlaşılması için, bu öğretinin açılımı mahiyetinde olan “namu-myo-ho-reng-kyo” şeklindeki kullanımda yer alan sözcükleri tek tek ele almak gerekmektedir.

³¹⁴ Daimoku-shu ya da bir başka deyişle “namu-myo-ho-reng-kyo”, aslında Çince “miao-fa-li-en-hua-ching” biçimindeki kullanımın Japonca telaffuzundan ibarettir (**Dictionary of Buddhism**, s. 104).

³¹⁵ Sueki Fumihiko, “*Nichiren’s Problematic Works*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 275.

³¹⁶ Hoyo Watanabe, “*Background of the Formation of Nichiren’s Theory of Daimoku-Juji*”, **Journal of Indian and Buddhist Studies**, (J.I.B.S), Tokyo 2007, C. LV, S. 3, s. 1167-1168.

³¹⁷ Namu kelimesi bazen “Nam” şeklinde de söylenmiş ve yazılmıştır. “Nam” ya da “Namu” şeklindeki kullanımlar diğer Budist ekollerinde de oldukça yaygındır. Nitekim hem Japonya’da hem de diğer ülkelerde farklı Budist ekollerince; “Nam Buda”, “Nam Dharma”, “Namu Amida”, “Namu Amida Buda” gibi kullanımlara rastlanmaktadır (Bkz. Murano, **The Lotus Sutra**, s. 381; **Dictionary of Buddhism**, s. 426).

³¹⁸ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 35.

³¹⁹ Fumihiko, “*Nichiren’s Problematic Works*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 265; **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 36.

Nichiren'in dile getirdiği daimoku-shu ifadesinin ilk kısmını “namu” kelimesi oluşturmaktadır. Namu ifadesi, aslında Sanskritçe olan “namas” sözcüğünün Japonca yazılış ve söyleniş biçimidir. Bu sözcük, kelime olarak “bağlılık”, “özveri” ve “sadakat” anlamlarına gelmektedir. Namu sözünün terim anlamı ise kutsal olarak kabul edilen varlık ya da şeye yönelik olarak söylenen veya gösterilen bağlılığın tezahürüdür. Bu bağlamda namu kelimesinden sonra söylenen veya yazılan herşey kutsal sayılmaktadır. Netice itibariyle namu kelimesi dini pratiklerin öncesinde veya pratiklerle birlikte zikredildiğinde kutsal kabul edilen olgulara karşı bağlılık, adanmışlık ve saygıyı ifade etmektedir. Bu kelime kullanıldığı her yerde yüce değerleri ifade etmenin yanında, bireyin bu yüce varlıklara karşı gönülden bağlılığını da ortaya koymakta ve bu ifadeyi kullananı kutsala karşı sorumlu hale getirmektedir.³²⁰

Nichiren Budizmi'nin en kutsal değerleri arasında yer alan daimoku-shu öğretisinin ikinci kelimesi olan “myo-ho” ifadesi, iki ayrı sözcüğün bir arada kullanılmasından müteşekkildir. Myo; gizem, sır veya mistik olan şey demektir. Bu kelime daha çok kendisinden hemen sonra gelen “ho” ifadesini tanımlar. Ho ise; öğreti, kanun veya inanç esasları anlamına gelir ve genellikle kutsal “dharma” kanunlarını ifade eder. Nichirencilere göre ho, esas itibariyle bütün dharma yasaları, özelde ise Hokekyo öğretileri demektir. Myo ho ise söz konusu öğretilerde yer alan bütün gizemli gerçekler anlamına gelmektedir. Dolayısıyla “myo-ho”nun Buda âlemleriyle birlikte diğer bütün varlık âlemlerini de mistik bir şekilde kapsadığına inanılmaktadır. Bu bağlamda var olan bütün yasalar “myo-ho” içinde görülmekte ve bunların tümüyle kutsal öğretilerin tek doğru ve biricik temsilcisi olduğu dile getirilmektedir.³²¹

³²⁰ **Dictionary of Buddhism**, s. 427; **Nichiren Shoshu Buddhism**, Seiganzan Myoshinji Temple, California 1993, s. 17.

³²¹ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 324. Daisaku Ikeda, **Unlocking The Mysteries of Birth and Death**, Santa Monica 2003, s. 167.

Nichiren'e göre Sakyamuni Buda "ho"yu, bir başka ifadeyle gerçek dharmayı vaaz ederek geçmişin ve geleceğin bütün doğru öğretilerini ve bu öğretilerin bilinmeyen gizlerini açığa çıkarmıştır. Ancak o, söz konusu olan öğretilerin ve bu öğretilerdeki sırların çeşitli vesilelerle açıklanmış olsalar bile herkes tarafından bilinemeyeceğini veya doğru biçimde anlaşılamayacağını belirtmiştir. Nichiren buna istinaden, ho'yu anlamaya çalışmaktan çok, ona inanmanın daha faydalı olacağını belirtmiştir. Böylece o, bu yaklaşımıyla ho'yu, yani dharmayı; bağlılık, sadakat ve tapınmanın merkezine yerleştirmiş, onun mutlak olarak inanılması gereken bir öğreti olduğunu vurgulamıştır.³²²

Nichiren, "ho" öğretisinin sırlarına vakıf olmaktan çok, ona inanmayı ön plana çıkarırken, inanmanın ve bu inanç doğrultusunda yaşamının onu anlamak kadar önemli olduğunu ifade etmiştir. Çünkü ona göre "ho"yu ve dolayısıyla da "myo-ho" anlayışını kabul etmek ve ona inanmak, dharma yasalarındaki bütün gizemlerin farkına varmak demektir. Meseleyi bu bağlamda ele alan Nichiren'e göre söz konusu öğretinin iki yönü bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, "myo-ho"nun, herkesin anlayabileceği öğretilerden, ikincisi ise sadece bazı üstatların kavrayabileceği mistik boyuttan oluşmaktadır.³²³

Nichiren Hokekyo'nun ikinci bölümünde geçen bazı ifadelere atıfta bulunarak yukarıdaki ifadelerine açıklık getirmektedir. Bu açıklamalara göre Sakyamuni Buda, ilk lotus vaazını verirken; orada bulunan müritlerinin dharmayı anlama meselesiyle ilgili ısrarlı sorularına karşılık; dharmanın düşünülerek veya mantık yürütülerek anlaşılabilecek bir yasa olmadığını söylemiş ve onu ancak Budalar ve Buda adaylarının bütüncül olarak anlayabileceğini belirtmiştir. Çünkü Budalar bu dünyaya bir tek amaç için gelmişlerdir; o da bütün varlıklara hakikatin, yani mutlak kurtuluşun yolunu göstermektir. Bununla birlikte Budalar ve Buda adayları, kavramış oldukları hakikati diğer varlıkların da anlayabilmesi için

³²² Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 41-42.

³²³ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 43.

çeşitli yöntemlere başvurmuşlardır. Bu çerçevede Budalar, dharmanın anlaşılamayan taraflarını sorgulamak yerine, ona inanmanın faziletleri üzerinde durmuşlardır. Nichiren de bu bakış açısının “myo-ho” anlayışında saklı olduğunu ve ona inanmanın en az onu anlamak kadar faziletli olacağını zikretmeye çalışmaktadır. Kaynaklarda Nichiren’in “myo-ho” anlayışını bu şekilde ikili bir tasnife tabi tuttuğu ve dharmayı kavramaya çalışmak yerine, ona inanmanın daha faydalı olduğunu belirttiği ifade edilmektedir. Böylece Nichiren’in esas itibarıyla “myo-ho” anlayışıyla halka ulaşmaya ve dindarlığı halk arasında yaymaya çalıştığı yorumları da yapılmaktadır.³²⁴

Nichiren’in daimoku-shu öğretisini ifade ederken kullandığı formülün içerisinde yer alan bir diğer kelime ise “renge” ifadesidir. Renge, kelime olarak lotus çiçeği, yani nilüfer çiçeği demektir. Bu yüzden daimoku-shu ve dolayısıyla da Hokekyo, “Nilüfer Çiçeği Sutrası” olarak bilinmektedir.³²⁵ Nichiren, daimoku-shu içerisinde yer alan renga, yani nilüfer çiçeği ile Hokekyo öğretileri arasında bazı paralelliklerin olduğunu ileri sürmüştür. O, bu bağlamdaki düşüncelerini ifade ederken; Buda inancının dini ve felsefi temelleri ile nilüfer çiçeği arasında deruni bağların olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bu bağlamda Nichiren, Hokekyo’nun on beşinci bölümünde yer alan bazı ifadelerden yola çıkarak Bosatsuları (Bodhisatva), lotus çiçeğine benzetmiştir.³²⁶ O, lotus çiçekleri ile Bosatsular arasında mecazi anlamda bir özdeşliğin olduğunu açıklarken, bunların özellikle kirlilikten arınmış olduklarına ve her halükârda saf ve temiz kalabildiklerine göndermede bulunmuştur.³²⁷ Bu bağlamda

³²⁴ Bazı kaynaklarda Nichiren’in, “myo-ho” anlayışını iki yönlü olarak ele almasının; kendi dönemindeki dini algılamadan kaynaklandığı üzerinde durulmuştur. Bu bağlamda Nichiren’in Kamakura döneminin en karakteristik özellikleri arasında sayılan “mikkyo”, yani “esoterik anlayışlar” temeline dayanan inanç ve uygulamalardan etkilendiği ve bazı öğretilerini halka ulaştırmak için bu tür fikirlerden faydalandığı ileri sürülmüştür (Christensen, *Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan*, s. 57).

³²⁵ *Dictionary of Buddhism*, s. 542-543.

³²⁶ Shinjo Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, California 1998, s. 3.

³²⁷ Budist inancına göre yeni hayatlar, yeni acıların doğmasına sebep olarak görülmüştür. Bu yüzden mutlak kurtuluş için yeni hayatlara kaynaklık eden fiillerden uzak durulması ve böylece yeniden bedenlenmelere, yani tekrar doğumlara neden olan karmik birikimlerin yok edilmesi gerekli addedilmiştir. Bu noktada Bosatsuların, doğum-ölüm ve yeniden doğum döngüsüne neden olan eylem ve söylemlerden uzak durdukları, ideal kurtuluş olan aydınlanmayı gerçekleştirmelerine ramak kalmışken, kurtuluş haklarından feragat ettikleri ve başkalarının da kurtulabilmesi için kurtuluşlarını erteledikleri ileri sürülmüştür. Böylece Bosatsuların acı ve ıstırap olan

Bosatsular, çamurlu sularda açan, ancak bu sulardan etkilenmeyecek kadar güzel gözüken lotus çiçekleriyle özdeşleştirilmiş ve bunların da lotus çiçekleri gibi içinde bulundukları ortamın kötülüklerinden etkilenmedikleri belirtilmiştir. Netice itibariyle Nichiren, nilüfer, yani lotus çiçeğinin yetiştiği ortam ile dünya hayatının bir anlamda özdeş olduğunu, nilüfer çiçeği ile Bosatsuların aynı cevheri paylaştığını ve daimoku-shu öğretileri çerçevesinde Bosatsuların kurtuluş için gerekli olan manevi arınmışlığa ulaşabileceklerini ispat etmeye çalışmıştır.³²⁸

Nichiren, nilüfer çiçeği ile Hokekyo öğretileri arasında başka paralelliklerin de bulunduğunu dile getirmiş ve bu suretle bu ikili arasında kurduğu benzerliği pekiştirmeye çalışmıştır.³²⁹ O, nilüfer çiçeğinin aynı anda hem tohum vermesini hem de çiçek açmasını; karma-tenasüh öğretisiyle ilişkilendirmiş; bunları, yani tohum ve çiçeği nedensellik yasasındaki sebep ve sonuca benzetmiştir. Nichiren, karma ve yeniden bedenlenmede sebep ve sonucun nasıl ve ne zaman gerçekleşmesi gerektiğini sorgulamış, sebebin ve sonucun, yani karma ve tenasühün aşamalı mı yoksa aniden mi olacağı konusunda kendi görüşlerini daimoku-shu çerçevesinde ortaya koymuştur. Nichiren, daimoku-shu öğretilerine dayanarak karma ve tenasühün, yani sebep ve sonucun sadece aşamalı olamayacağını, bunların yaşanmakta olan hayatla eş zamanlı olarak da vuku bulabileceğini savunmuş, nilüfer çiçeğinin aynı anda hem tohum verip hem de çiçek açmasını buna delil olarak göstermiştir. O, aslında bu şekilde bir benzerlik kurarak, nedensellik yasası uyarınca döngüsel olarak devam eden

dünya hayatından etkilenmedikleri ve temiz kalmayı başardıkları zikredilmiştir (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 417-421).

³²⁸ Yaşamı ıstırap olarak kabul eden bir dini anlayışı savunan Budistler, yaşanan her hayatı, yeniden doğumlara ve dolayısıyla yaşanılması muhtemel yeni acılara sebep olarak görmüş ve bundan kurtulmanın yollarını araştırmıştır. Bu temel anlayışı benimseyen Nichiren Budizmi de kurtuluş için Hokekyo öğretilerini takip etme yanında Bosatsuların yaşam tarzının örnek alınması gerektiğini savunmuştur (Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 424-426).

³²⁹ Daisaku Ikeda, **Unlocking The Mysteries of Birth and Death**, s. 178-179.

ölümleri ve yeniden bedenlenmeleri ortadan kaldıracak bir fikir beyan etmemiş, sadece mutlak kurtuluşun, bir tek ömürde ve aniden olabileceğine işaret etmiştir.³³⁰

Nichiren'in daimoku-shu öğretisi formülasyonunda bulunan son kelime ise “kyo” dur. Kyo, kelime olarak “öğreti”, “inanç”, “pratık”, “yol” ve “mezhep” anlamlarına gelmektedir. Kyonun sağlam ve güven veren ses anlamına geldiği de ifade edilmektedir.³³¹ Nichiren'e göre kyo, Sakyamuni Buda'nın tartışmasız en doğru sözlerinin yer aldığı hakikat ve aydınlanma yoludur. Çünkü ona göre bu yolun rotasını yüce Budalık anlayışı belirlemekte ve bu anlayış aydınlanma yolunda sezgili ve sezgisiz bütün varlıklara rehberlik ve önderlik etmektedir. Nichiren, kyo öğretilerini nesilden nesile aktaranların ve bu öğretilerin yaşatılması için çaba harcayanların da en az Budalar kadar güvenilir olduklarını ve bu özellikleri dolayısıyla özel bir saygıyı hak ettiklerini ifade etmektedir.³³²

Nichiren, kyonun en doğru öğreti olduğunu kabul edenlerin, her zaman aydınlanmışların yolunda olacaklarını ve onların sesini duyacaklarını ileri sürmüş, bu öğretileri aktaran, yaşayan ve yaşatmaya çalışanların da güvenilir olduklarının altını çizmiştir. Nichiren, kutsal kabul ettiği bu yolun takip edilmesi durumunda kurtuluşun yakın olduğunu belirtmiş, daimoku-shu öğretisi kapsamında yapılan her türlü dua ve ibadetin Bosatsu

³³⁰ Nichiren'in yaşadığı devrin siyasi, sosyal ve iktisadi meseleleri analiz edildiğinde, bu devrin insanların önemli bir bölümünün hayattan zevk almak bir yana, gelecekteki yeni hayatlarını düşünerek ümitsizliğe ve karamsarlığa kapıldıklarını söylemek mümkündür. Japon halkının bu durumunu dikkate alan Nichiren, bu insanları bir sonraki hayata mecbur bırakmayacak ve bir anda kurtulabilmelerinin yolunu açacak öğretileri ön plana çıkararak; başta samuray savaşçıları olmak üzere karmik birikimlerinin, kurtuluşları önünde engel teşkil edeceğini düşünen bütün insanlara umut ışığı olmuştur. Bu çerçevede Nichiren, kurtuluşun aşamalı olabileceği gibi bir tek yaşam süresinde de mümkün olacağını savunmuş, bu düşüncesini Hokkekyo öğretilerine dayandırmış ve lotus çiçeğiyle özdeşleştirerek sembol değer haline getirmiştir. Netice itibarıyla o, Hokkekyo öğretilerinde yer alan ve anlık aydınlanmaya imkân veren bir anlayışı savunmuş, sebebin ve sonucun aynı zaman diliminde, yani eş zamanlı olarak gerçekleşmesinin önünde herhangi bir engelin bulunmadığını ileri sürmüştür (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 422).

³³¹ Budist inancına göre karmalar, yeniden bedenlenmelere neden olmakta, bu yeniden bedenlenmeler ise ya kademeli olarak ya da ani kurtuluşlar yoluyla son bulabilmektedir (**Dictionary of Buddhism**, s. 195-196, 419, 947).

³³² **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 414-415.

pratikleriyle, yani Bosatsuların yaşamları boyunca yaptıkları her türlü dua, ibadet ve hayat anlayışlarıyla eşdeğer olduğunu savunmuştur.³³³

2- Nichiren Öğretisinde Daimoku-shunun Önemi

Nichiren, daimoku-shunun, yani “namu-myo-ho-renge-kyo”nun önemine işaret ederken; onun, sadece Hokekyo’da (Lotus Sutra’da) değil, diğer Budist kutsal metinlerinde yer alan bütün doğru ilkeleri içerdiğini ileri sürmüştür. Dolayısıyla o, daimoku-shunun; Budalık doğasına uygun bütün mukaddes öğretilerle, yani ezeli ve ebedi dharma kanunlarıyla aynı özü paylaşan gizemli bir cevher olduğunu savunmuştur.³³⁴ Nichiren, bu cevherin Budacı öğretilerin ve Buda felsefesinin temelini teşkil ettiğini, özünde ebedi hakikatler taşıdığını, değişime uğramadan varlığını sürdürdüğünü, dolayısıyla hem inanç hem de ibadet açısından değerlendirilmesi gerektiğini iddia etmiştir.³³⁵

Nichiren, Budalık doğasının ve düşüncesinin özü olarak kabul ettiği daimoku-shunun, bu âlemin başlangıcından itibaren mevcut olduğunu, ayrıca farklı varlık âlemlerinde de yaşatıldığını ileri sürmüş, böylece bu fikrin farklı biçimlerde tezahür etmesinin mümkün olduğunu dile getirmiştir. Bunun yanı sıra o, daimoku-shunun kendi içinde sayısız hikmetler gizlediğini, bu hikmetlerin ise sezgili ya da sezgisiz varlıklar tarafından doğru anlaşılamayabileceğini öne sürmüştür. Nichiren, daimoku-shu öğretisine temel yaklaşımın nasıl olması gerektiğini dile getirirken, herkesin söz konusu olan öğretileri anlamasını veya ondaki esas hikmetlerin farkına varmasını beklemenin güçlüğüne değinmiştir. O, bu durumu açıklarken, bütün varlıkların doğru zamanda ve doğru yerde bulunmalarının mümkün

³³³ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 40-41.

³³⁴ Watanabe, “*Background of the Formation of Nichiren’s Theory of Daimoku-Juji*”, **J.I.B.S.**, C. LV, S. 3, s. 1174.

³³⁵ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 190.

olmadığını belirtmiş, aynı zamanda onların gerçekleri kavrayabilecek kapasiteye ulaşmalarının da zor olduğunu ifade etmiştir.³³⁶

Nichiren, daimoku-shunun doğru anlaşılmasının ve ona hakkıyla inanılmasının zorluğunu dillendirirken, aynı zamanda bu güçlük karşısında nasıl bir yol izlenmesi gerektiğine de işaret etmiştir. Bu amaçla o, kavranamaz ve anlaşılamaz olsa dahi, tereddüt edilmeden daimoku-shuya inanılmasının gerektiğini ifade etmiştir. Nichiren, bu vesileyle inancın en güçlü ayağı olan sadakat ilkesine göndermede bulunarak bağlılığın sürekliliğine vurgu yapmış, söz konusu sadakati ise kurtuluşun yegâne yolu olarak göstermiştir.³³⁷

Nichiren, “kanjinhonzonshu”, adlı tezinde daimoku-shunun inanç yönünden kutsiyetini ortaya koymaya çalışırken aynı zamanda onun sırlarla dolu bir öğreti olduğunu da izah etmeye çalışmıştır.³³⁸ O, Hokekyo’da bahsedilen on farklı âlem içinde üç bin çeşit varlığın olduğunu ve bunların mahiyetlerine vakıf olmak için daimoku-shuya inanmak gerektiğini belirtmiştir. Nichiren’e göre, on ayrı varlık âleminde yaşadığını kabul ettiğimiz tüm varlıkları görmek ve onların mahiyetlerini kavramak mümkün değildir. Bu durumda en kolay yol hikmeti sonsuz olan daimoku-shuya inanmak ve onun pratiklerini yerine getirmektir.³³⁹

Nichiren’e göre daimoku-shu, inanılması gereken bir öğreti olmanın yanında pratikte de uygulanması gereken bir ibadet veya duadır.³⁴⁰ Bu bağlamda o, daimoku-shunun ibadet

³³⁶ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 282.

³³⁷ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 31.

³³⁸ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 126.

³³⁹ Watanabe, “*Background of the Formation of Nichiren’s Theory of Daimoku-Juji*”, **J.I.B.S.**, C. LV, S. 3, s. 1168; **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 127-128.

³⁴⁰ Nichiren Budizmi’ne göre daimoku-shu, başlı başına bir inanç olmanın yanında pek çok ritüelde de dua olarak kullanılmaktadır. Özellikle, “namu-myo-ho-renge-kyo” şeklindeki ifadeyi veya duayı sürekli ve ezberden okumak çok değerli bir ibadet olarak görülmektedir. Bu kıymeti sebebiyle Nichirenci Budistler, onu ezberlemeyi, yazmayı, yazılı olarak üzerlerinde taşımayı ve onlara saygı göstermeyi çok önemsemektedir. Ayrıca onlar, bireysel yahut toplu ayinlerde, daimoku-shuyu açıktan veya sessizce okumaya ya da onunla birlikte okunan duaları dinlemeye büyük bir önem vermektedir (Bkz. Matsumara Juken, **Shingyo Hikkei: A Handbook For Members of The Nichiren Order**, Translated by, Kyotsu Hori, Tokyo 1978 s. 2-3).

yönünün de inanç kadar kıymetli olduğunu vurgulamış, hatta onsuz ibadetin ve dolayısıyla nihai kurtuluşun mümkün olamayacağını belirtmiştir. Nichiren, daimoku-shunun bu ibadet boyutuna dikkat çekerken, Buda'nın öğretisini büyük oranda daimoku-shu üzerine inşa ettiğini ve bunun inanç yanında pratik boyutuna da özel bir önem verdiğini ifade etmiştir.³⁴¹ O, “kanjinhonzonshu” adlı tezinde, evrenin efendisi ve en büyük ustası olarak gördüğü Sakyamuni Buda'nın, özde daimoku-shu ruhunu yaşamak suretiyle aydınlanmayı başardığını belirtmiştir.³⁴²

Nichiren'e göre daimoku-shuyu duyan ve ona inanan her varlık, onu Sakyamuni Buda'nın ağzından işitmiş ve ilk lotus vaazına şahit olmuş gibi hisseder. Çünkü ona göre Buda, insanlara yönelik merhametini ortaya koymak için Hokekyo öğretilerini vaaz etmiştir ve bu suretle sadece orada bulunanların değil, onu duyacak olan herkesin de kurtuluşuna vesile olmuştur. Bu yüzden Nichiren, Buda'nın merhametine açılan kapının yegâne formülünün, Hokekyo'nun özü olan daimoku-shu inancında gizli olduğunu savunmuştur. Nichiren'e göre daimoku-shunun gerçek olduğuna inanmak; belki söz konusu olan tüm sırları ifşa etmek ya da onlardaki şifreleri bütünüyle çözmek için yeterli olamayabilir; ancak bu kadarını bile anlamak, kurtuluş için çok önemli bir başarıdır. Nichiren'e göre zaten daimoku-shunun özünü, sadece Budalar, Bosatsular ve bu inanca gönül veren bazı Hokekyo inanlıları kavrayabilecek ve açıklayabilecek konumda bulunmaktadır. Sıradan insanların ise ona iman etmesi ve bu inancın gereğini yapması, kurtuluş için yeterli olacaktır.³⁴³

³⁴¹ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 1-5.

³⁴² Nichiren, yukarıda bahsedilen “kanjinhonzonshu” adlı tezinde; Sakyamuni Buda'nın aydınlanmasına yerde ve gökte olan bütün varlıkların tanık olduklarını ve bu tanıklığın nesilden nesile aktarıldığını savunmuştur (Bkz. Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 72-73).

³⁴³ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 46-48. (Nichiren, fikirlerini daimoku-shu çerçevesinde şekillendirirken, o dönemin mistik eğilimlerini dikkate almış ve toplumun inanç ve ibadet hususundaki ihtiyaçlarına cevap vermeye çalışmıştır. Nitekim bu konuda o, toplumun dinsel ve mistik ihtiyaçlarına büyük oranda cevap olduğunu düşündüğü daimoku-shuyu bütün sutraların özü olarak kabul etmiş ve dolayısıyla da dharma geleneğinde yer alan diğer öğretilerin, onda gizli olduğunu savunmuştur. Böylece Nichiren, kendi devrinin en karakteristik özelliklerinden biri olduğu kabul edilen mistik yaklaşımları, hem itikadi hem de ameli bir konu ile birlikte işleyerek önemli bir başarı elde etmiştir. Bu bağlamda Nichiren, daimoku-shunun anlaşılmasından daha çok ona inanılması gerektiği üzerinde durmuş, bu konuyu “Honen'e Mektup” adlı

Nichiren, daimoku-shunun kendi öğretisi açısında önemine atıfta bulunurken, doğum ve ölüm döngüsünde devam eden yaşamın, gerçekte ızdırap olduğunu bir kez daha vurgulamış ve daimoku-shuyu; ızdıraplardan kurtulmanın yolunu bulan Sakyamuni Buda ile özdeş görerek açıklamaya çalışmıştır. O, bu gerçeğin tam manasıyla farkına varanların ve ona bağlı kalanların, Sakyamuni Buda'nın şefkatli ve koruyucu kalbinde yer ettiklerini ileri sürmüştür. Bu bağlamda Nichiren daimoku-shuyu Buda'nın merhametli kalbine benzetmiş, kendi yaşadığı dönemdeki sıkıntılara ve zor şartlara göndermede bulunmak suretiyle söz konusu durumlardan muzdarip olan insanlara bir çıkış yolu sunmaya çalışmıştır. Böylece o, sıkıntı çeken insanlara daimoku-shunun sığınılacak bir inanç ve icrası kolay bir ibadet olduğunu göstermek istemiştir.³⁴⁴

Nichiren, daimoku-shunun inanç boyutu yanında bir ibadet boyutunun bulunduğunu ve insanların bu iki unsuru birlikte gerçekleştirmekle kurtuluşlarını hızlandıracaklarını belirtmektedir. Ona göre çok önemli bir inanç olan daimoku-shu, pratikte de uygulanması gereken bir ibadet veya duadır. Bu yüzden daimoku-shuya hem inanmak hem de onun özüne sadık kalarak ibadet etmek gerekir. Nichiren, Sakyamuni Buda'nın öğretisini büyük oranda daimoku-shu üzerine inşa ettiğini, bundan dolayı onun ibadet yönünün de inanç kadar kıymetli olduğunu vurgulamakta; daimoku-shu olmadan yapılan ibadetin ve dolayısıyla da nihai kurtuluşun mümkün olamayacağını belirtmektedir.³⁴⁵ Nichiren'e göre daimoku-shu prensibi çerçevesinde inanç ve ibadet birlikte gerçekleştirildiğinde; beden ve zihin bütün

yazısında örneklerle açıklamaya çalışmıştır. Nichiren, dindar için; ibadetin, duanın, düşünmenin ve farkında olarak meditasyon yapmanın önemli olduğunu vurgulamış, fakat bunlardan daha önemlisinin daimoku-shuya inanmak olduğunu ifade etmiştir. Bu bağlamda o, daimoku-shu inancı olmadan yapılan her şeyi, büyük gayretler sarf edilerek ulaşılmış olan hazinelerle dolu bir dağdan, elleri boş geri dönmeye benzetmiştir. Bkz. Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 17; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 520-522).

³⁴⁴ Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 71-73; Watanabe, "Background of the Formation of Nichiren's Theory of Daimoku-Juji", **J.I.B.S.**, C. LV, S. 3, s. 1170.

³⁴⁵ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 1-5

kötülüklerden arınacak, özellikle de arzu ve şiddet duygularını kontrol altına almak mümkün olacaktır. Böylece kalp ve zihin, huzuru ve mutluluğu yakalayacaktır.³⁴⁶

B- HONZON-SHU

Nichiren tarafından vaaz edilen ve onun “üç büyük sır öğretisinden” biri olduğu kabul edilen honzon-shu, Nichirenci Budistlerin inandıkları ve bağlandıkları en temel öğretilerden biridir. Bu öğretiyi bazı kaynaklarda “honzon-shu”, bazılarında ise ifadenin baş tarafına, kendisinden sonra kullanılan şeyin kutsiyetine işaret eden, ona saygı ve hürmet anlamı katan “go” sözcüğü getirilmek suretiyle “go-honzon-shu” biçiminde kullanılmıştır.³⁴⁷

1- Nichiren Öğretisinde Honzon-shunun Anlamı

Honzon-shu (go-honzon-shu); kelime olarak asil, soylu, yüce gönüllü ve ulu kişi anlamlarının yanında hakikatin özü, mükemmelliğin menşei, temel ilke ve ana prensip gibi manaları da bünyesinde barındırmaktadır. Honzon-shunun terim anlamı ise bir Budist mezhebinin veya grubunun başlıca (en temel) tapınım unsuru demektir.³⁴⁸ Nichiren ekolüne göre burada söz konusu olan “başlıca tapınım unsuru” ifadesinden maksat, doğaüstü güçlere sahip olduğuna inanılan varlık veya varlıklara tapınmak yahut bu varlıkların belirlediğine

³⁴⁶ Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 80. (Nichiren’e göre ibadet amacıyla daimoku-shuyu, yani “namu-myo-ho-rengue-kyo” şeklindeki duayı söyleyerek tapınmak, kutsal kitabın özüne zihinsel düzeyde itaati gerçekleştirdiği gibi Sakyamuni Buda’da tezahür eden erdemleri elde etmeyi sağlayacaktır. Ona göre daimoku-shuyu samimi bir kalple zikretmek, kişiyi yukarıdaki kazanımlar yanında büyük bir mutluluğa eriştirecek, hatta bunun ötesinde bedensel ve psikolojik birçok rahatsızlığın da ortadan kalkmasına vesile olacaktır. Bunun yanı sıra Nichiren, “Gözlerin Açılması” adlı yazısında, aynı duruma ilişkin olarak; daimoku-shuya inanan ve samimiyetle “namu-myo-ho-rengue-kyo” duasını tekrarlayan günahkârların, cahillerin, sıradan insanların ve kadınların da kurtuluşa ulaşabileceklerini belirtmektedir. **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 40).

³⁴⁷ Kaynaklardaki “honzon-shu” veya “go-honzon-shu” şeklindeki kullanımlar, Nichirenci grupların tercihi ile alakalı bir durumdan kaynaklanmaktadır (**Dictionary of Buddhism**, s. 252).

³⁴⁸ **An Introduction to True Buddhism**, Nichiren-shosho and Myoho-ji Temple, Los Angeles 1999, s. 3-4. (Budizm’de belirgin olmadığı iddia edilen tanrı fikri, Budist ekoller tarafından benimsenen “başlıca tapınım unsuru” anlayışı içerisinde kısmen ifade edilmiştir. Budist inancında çoğunlukla Sakyamuni Buda veya daha genel bir kabulle, aydınlanmanın eşiğinden dönen büyük Bosatsuları da içeren Budalık düşüncesi; “başlıca tapınım unsuru”, “yüce varlık” ya da “tanrı” olarak algılanmıştır. Budist ekollerinin “başlıca tapınım unsuru”, “yüce varlık” ya da “tanrı” anlayışına bu yaklaşımları, sadece bir çeşit tanrısal varlık anlayışını ortaya koymamış, aynı zamanda bağlanılan yüce varlıklar ve temel ilkelerde de çeşitlenmelere neden olmuştur. Bu durumun neticesi olarak, farklı yer ve zamanlarda ortaya çıkan yeni Budist oluşumlar; bazı temel kabullerin dışında, birbirinden oldukça farklı anlayışlar çerçevesinde şekillenmiş, hatta bunlar zaman zaman bulundukları yerdeki coğrafi ve kültürel şartların da etkisiyle Budizm’in dışında başka bir dini gelenek olarak da algılanabilmiştir. Bkz. Lucia D. Dolce, “Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The ‘Ancient Buda’ of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren”, **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 228)

inanılan temel ilkelere gönülden bağlanmaktır. Bu bağlamda Nichiren Budizmi'nde honzon-shu, saygı duyulmayı en çok hak edenleri ve onların savunduğu öğretileri ifade etmektedir.³⁴⁹

Nichiren'in, honzon-shu öğretisini; "başlıca tapınım unsuru" anlayışı içinde ele aldığı kabul edildiğinde, onun tanrı fikrine yaklaşımı önemli hale gelmektedir. Bu çerçevede Nichiren'in honzon-shuyu nasıl tanımladığı, içeriğini nelerden oluşturduğu, sınırlarını ne şekilde çizdiği ve meseleyi bütüncül anlamda nasıl aktardığı önem kazanmaktadır. Ayrıca honzon-shuya inananların, ona yükledikleri anlam ve onu yaşatma konusunda gösterdikleri gayret de belirleyici unsurlar arasında yerini almaktadır. Bu bağlamda Nichiren Budizmi'ndeki honzon-shuyu ele alıp değerlendirmek, onun varlığının ve işlevselliğinin tespitiyle mümkündür.

Nichiren Budizmi'nde honzon-shu, çeşitli unsurlardan müteşekkil olduğuna inanılan bir tapınım objesidir. Bu yüzden Nichirenciler açısından honzon-shu hem inancın hem de ibadetin merkezinde yer alan en önemli olgu olarak kabul edilmektedir. Bu olgunun temelinde Budalık düşüncesi, bir başka deyişle aydınlanmayı elde etme fikri bulunmaktadır. Nichiren'e göre Budalık düşüncesinin esasını Hokekyo öğretileri oluşturmaktadır. Çünkü olağanüstü güçlere sahip varlıklar tarafından vaaz edilen ve sürekli olarak onlar tarafından korunan kutsal dharma yasaları, öz itibarıyla Hokekyo'da bulunmaktadır.³⁵⁰ Nichiren'e göre Hokekyo'daki Budalık düşüncesinin iki önemli ögesi bulunmaktadır. Bunlardan birincisi ezeli ve ebedi dharma kanunları; ikincisi ise bu kanunların uygulayıcısı konumunda olan Budalardır.³⁵¹

Nichiren, Buda ve dharma anlayışlarını bir bütün olarak algılamakta ve onları aynileştirerek honzona yerleştirmeye çalışmaktadır. Bu şekilde o, iki olguyu birbirinin

³⁴⁹ Honzon-shu (go-honzon-shu) kavramının içerisinde hem tapınılan yüce bir kişi hem de bir düşüncenin varlığı söz konusudur. Dolayısıyla buradaki honzon-shu kavramının altında görülebilen veya dokunulabilen bir varlık yanında soyut olan herhangi bir fikre de işaret edilmektedir. Nitekim Nichiren'e göre honzon-shu, bu iki yaklaşımı da içerisinde yaşatan bir anlayıştır (Bkz. Bruno Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 22-23).

³⁵⁰ Ikeda, **Unlocking The Mysteries of Birth and Death**, s. 167.

³⁵¹ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 148.

tamamlayıcı olarak telakki etmektedir. Nichiren, Hokekyo ile sürdürülen dharma yasalarının Budalar sayesinde devamlı surette muhafaza edilmesinin yanında her devirde farklı şekillerde de olsa varlığını sürdürdüğüne inanmaktadır. Bu inancını honzona yansıtan Nichiren, kutsal dharma yasalarının Hokekyo’da, bunların temsili varlığının ise daimoku (namu-myo-ho-rengue-kyo) formülünde saklı olduğunu belirtmektedir. Ona göre daimoku, sadece bir kitabın ya da kitaptaki bir bölümün adı değil, aynı zamanda Budalık düşüncesini bütün varlık âlemlerinde yaşatan kutsal dharmadır. Dolayısıyla Nichiren’e göre kutsal dharmayı, yani Budalık yasalarını Hokekyo ile aynileştirmek mümkündür. Bundan dolayı o, daimokuyu, yani dharma yasalarının özünü, en çok hürmet gösterilecek düşünce olarak görmekte ve onu asıl öge olarak honzona yerleştirmektedir.³⁵²

Nichiren’in honzon-shu anlayışında bulunan bir diğer önemli unsur ise aydınlanma düşüncesinin temsilcileri mahiyetinde olan Budalardır. Ona göre Budalar aydınlanmayı elde ettikleri için tapınılmayı hak eden yüce varlıklardır. Nichiren’e göre Budalara tapınmak; onların yolunun doğru olduğuna inanmak, belirledikleri kuralları takip etmek ve onların merhametine sığınmak demektir. Yukarıda geçen çoğul Buda ifadesinden de anlaşılacağı gibi Nichiren Budizmi’nde, tapınım objesi olarak kabul edilen honzonun içerisinde farklı Buda anlayışları mevcuttur. Bu durumu şu şekilde izah etmek mümkündür. Nichiren’e göre Budalık anlayışı, aydınlanma geleneğinde devamlılık sağlayan bir anlayışa dayanmaktadır. Söz konusu gelenek Hokekyo’da “İlksel Buda” veya “Hombutsu” anlayışı olarak ifade edilmektedir. Nichiren, ilksel Buda düşüncesini kabul etmekte ve ilksel Buda’nın Sakyamuni Buda olduğunu belirtmektedir. Ona göre Budalık geleneğinin ikinci sırasında bulunan ve bu geleneğin devamını sağlayan Buda ise Prabhutaratna Buda’dır. Nichiren’e göre Budalık geleneğinin üçüncü unsuru ise on farklı âlemi temsil eden Buda anlayışdır. Farklı varlık âlemlerinde tezahür ettiği kabul edilen bu üç Buda, tapınım objesi olarak Nichiren

³⁵² Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 55.

Budizmi'nin tanrı anlayışını oluşturmaktadır. Ancak bu tanrı anlayışı, fonksiyonları itibariyle klasik bir tanrı tasavvuruyla uyuşmamaktadır.³⁵³

Nichiren, honzondaki Budalar meselesini “kanjinhonzonshu” adlı yazısında ele alırken, ilksel Buda, yani Sakyamuni Buda'nın dışındakileri de kendince açıklamıştır. Ona göre “Prabhutaratna Buda”, ne zaman ve nerede yaşadığı tam olarak bilinmemekle birlikte, muhtemelen bizim yaşadığımız dünya âlemine benzeyen, yön olarak bu dünyanın doğu tarafında kalan ve muhtemelen “ratnavisuddha” olarak adlandırılan bir âlemde, çok uzun zaman önce yaşamıştır. Böylece ona göre “Prabhutaratna”, geçmişin en önemli Budaları arasında yerini almıştır. Nichiren'e göre bu Buda'yı önemli kılan ise Hokekyo öğretilerini vaaz etmiş ve onun yayılması için çaba harcamış olmasıdır. Bu amaçla o, kutsal bir tapınak (stupa) inşa etmiş, bu tapınakta diğer tanrılar, özellikle de on âlemi temsil eden tanrıların her biri için ayrı bir yer ayırmış ve onların da Hokekyo öğretilerini yaymalarını sağlamıştır. Prabhutaratna Buda'nın takipçileri, üstatlarının ölümünden sonra, onun kutsal bakiyelerini kendi yaptığı tapınağa yerleştirmiştir. Prabhutaratna Buda, bu tapınakta meditasyon yapar halde diğer Budaların Hokekyo öğretilerini yaymalarını ve diğer varlıkların da kurtulmalarına vesile olmalarını beklemiştir.³⁵⁴

Nichiren'e göre Sakyamuni Buda; dünya âleminde ortaya çıkıp, Hokekyo öğretilerinin ilk bölümünü, yani “shakumon” olarak adlandırılan kısmı vaaz ederken; Prabhutaratna Buda'dan ve diğer on âlemdeki Budalardan övgüyle söz etmiş ve bu Budaların dharma anlayışındaki değerlerine göndermede bulunmuştur. Bu bakış açısından hareketle Nichiren, Buda anlayışının da ezeli olduğuna inanmış ve söz konusu Budalardan bahsederek geçmiş ile gelecek arasında bir köprü oluşturmaya çalışmıştır. Bu bağlamda o, honzonda bulunan Sakyamuni Buda'nın aydınlanmayı bizzat yaşadığını ve Budalık geleneğini sürdürdüğünü

³⁵³ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 137-138.

³⁵⁴ Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 55.

ileri sürmüş, onu aydınlanmanın en yakın temsilcisi olarak kutsamış ve tapınılmayı hak ettiğini ifade etmiştir.³⁵⁵

Nichiren'in honzonunda yer alan ve tapınılmayı hak eden anlayışlar sadece daimoku-shu öğretisi, ilksel Buda ve Prabhutaratna Buda anlayışlarıyla sınırlı değildir. Bunların haricinde evrenin herhangi bir noktasında bulunduğu düşünülen, yer ve zaman mefhumunun dışında olarak telakki edilen ve daha çok bulundukları yönler göre (doğu, batı, güney, kuzey, kuzeydoğu, kuzeybatı, güneydoğu ve güneybatı) tanımlanan âlemleri ve bu âlemlerdeki yüce varlıkları da kapsamaktadır.³⁵⁶ Burada asıl önemli olan ise bu âlemlerde bulunduğu inanılan tanrı ya da tanrısal varlıkların da Budalık düşüncesi içerisinde düşünülmesi ve dolayısıyla da honzona alınmış olmasıdır. Nichiren'in düşüncesindeki yüce varlık ya da temel tapınım objeleri, evrendeki bütün olağanüstü güçleri ve iyi fikirleri bünyesinde barındırmakta ve Nichiren'in ifadesiyle Budalık düşüncesi kendi doğasına uygun olan en geniş forma bürünmektedir. Nichiren'e göre bu algı biçimi sayesinde bütün varlık âlemleri, ayırım yapılmaksızın aynı çerçevenin içerisinde değerlendirilmekte ve dolayısıyla da sayıları bilinmeyen tüm bosatsular ve diğer tanrısal varlıklar burada temsil imkânı bulmaktadır. Nichiren'e göre bütün bu tanrı ya da bu tanrısal varlıklar, aslında ilksel Budalık fikrinin, bir başka deyişle Budalık doğasının avatarlarıdır. Ona göre söz konusu tanrısal varlıkların asıl görevi ise varlıklar ile Budalık düşüncesi arasındaki ilişkiyi ve iletişimi sağlamaktır.³⁵⁷

Nichiren, yukarıda belirtilen bütün doğaüstü varlıkları bir bütün olarak "başlıca tapınım unsuru" konumunda ele almış ve onların esas itibariyle honzonu oluşturduklarını kabul etmiştir. O, honzonun tapınılması gereken en doğru obje olduğunu ve onun tanrısalılık boyutunun bulunduğunu iddia ederken; özellikle üç noktaya dikkat çekmiştir. Bunlardan birincisi Hokekyo'da belirtilmiş olan gerçek dharma yasalarıdır. Nichiren bu yasalara

³⁵⁵ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 207-208.

³⁵⁶ **Dictionary of Buddhism**, s. 666.

³⁵⁷ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 22.

inanmanın zorunlu olduğunu dile getirmiştir. Nichiren'in dikkat çektiği ikinci nokta Sakyamuni Buda'nın şahsıyla özdeşleşen Budalık anlayışıdır. Onun dikkat çektiği üçüncü husus ise farklı varlık âlemlerinde olduğuna inanılan tanrılar ya da tanrısal varlıklardır. Nichiren bunları kendi içinde hiyerarşik bir düzene tabi tutmak suretiyle honzon anlayışını şekillendirmiştir. O, bu sayede bütün tanrıların; bulundukları âlem de dâhil olmak üzere diğer âlemlerde yaşayan varlıklarla sürekli ve güçlü bir ilişki içinde olduklarını savunmuştur. Nichiren, bu ilişkiyi düzenleyen ve sürekli kılan bazı kuralların varlığından söz etmiş, bu kuralların ise temel olarak nedensellik yasasına ve dolayısıyla da Budalık doğasına dayandığını ileri sürmüştür. Bu bağlamda o, bütün varlıkların esas itibariyle Budalık doğasından bir parça taşıdıklarını, bu sebeple varlıklar âleminin en alt katında yer alanların bile yüce erdemlere ulaşma şansının olduğunu savunmuştur.³⁵⁸ Nichiren, tanrılar ile varlıklar arasındaki bu ilişkiye dikkat çekerken, bunların arasında tek düze bir bağın olamayacağına da işaret etmiş, bahsettiği ilişkilerin gerçek dharma yasalarında detaylı bir biçimde düzenlenmiş olduğunu belirtmiştir. Netice itibariyle o, dharma yasalarının özünün honzonda bulunduğunu, bu nedenle honzon-shu öğretisinin gerçek Budalık düşüncesini yansıttığını ve hem tanrıların hem de diğer varlıkların neler yapmaları gerektiğinin bu öğreti kapsamında ifadesini bulduğunu dile getirmiştir.³⁵⁹

Nichiren'e göre tanrılar ile diğer varlıklar arasındaki ilişkiyi düzenleyen ve gerçek Budalık düşüncesini ortaya koyan honzon-shu öğretisidir. Bu yüzden ona göre honzon-sh; dini bağlılığı, inancı ve saygıyı en üst seviyede gerekli kılan bir inanıştır. Bununla birlikte Nichiren, honzon-shunun yalnızca dini bağlılık ve sadakat ilkeleri ile açıklanamayacağını vurgulamakta, onun bütüncül olarak gerçek Budalık ruhuna uygun temel öğretileri ve herkesçe bilinmesi imkânsız olan gizemli gerçekleri içerdiğini savunmaktadır. Bu açıdan

³⁵⁸ Murano, *Two Nichiren Texts*, s. 56.

³⁵⁹ *Writings of Nichiren Shonin*, C. II, s. 131-132.

bakıldığında ona göre honzon-shu, doğru ve kutsal olan her şeyin özünü teşkil etmekte ve bünyesinde barındırdığı tüm kutsallara inanmayı gerekli kılmaktadır.³⁶⁰

Nichiren, yukarıda bahsedilen inancının gereği olarak, söz konusu olan bütün kutsalları aynı çatı altında toplamaya çalışmış, bilinen veya bilinmeyen tüm varlık âlemlerinin kurtuluşuna vesile olmak için mandaralar (mandalalar) hazırlamıştır. O, mandaralarını hazırlarken honzon-shu öğretilerini temel almış, bu bağlamda özellikle itikadi fikirlerini koruyuculuk ve kurtarıcılık motifleriyle özdeşleştirmiş, gizemli düşüncelerini ise tanrı ya da tanrısal varlıklara atıfta bulunarak izah etmeye çalışmıştır.³⁶¹

2- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandara Anlayışı

Nichiren Budizmi'nde honzon-shu inancına dayalı mandara (mandala) anlayışını ifade etmek, öncelikle mandara anlayışının açıklanmasını gerekli kılmaktadır. Mandara, Sanskritçe olan “mandala” kelimesinin Japon diline geçmiş biçimidir. Mandara ifadesi kelime olarak; “en yüksek noktaya sahip olmak”, “her şeyin esasını bilmek” ve “en önemli parçaları birleştirmek” anlamlarına gelmektedir. Terim anlamı açısından mandara (mandala), doğaüstü güçlere sahip varlıkların ve onlarla ilgili bütün gizemli hakikatlerin yer aldığı temsili gösterge demektir. Bu temsili göstergeler için hazırlanmış olan grafiklere veya şekilsel nesnelere mandara (mandala) tabloları veya dua çarkları ismi verilmektedir.³⁶²

Mandaralar veya mandalalar Hint ve Uzak Doğu kökenli dinlerde, özellikle de bu dinlerdeki gizemli inançları ön plana çıkaran ve daha çok tantrik ve esoterik inançları savunan gruplar tarafından kullanılan dua veya tapınım çarklarıdır. Mandaralar, bu din ve dini gruplarda tapınmak yahut yüce varlıklardan bazı taleplerde bulunmak maksadıyla

³⁶⁰ Murano, *Two Nichiren Texts*, s. 57.

³⁶¹ *Writings of Nichiren Shonin*, C. II, s. 149.

³⁶² Lucia D. Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 364.

kullanıldığından, inancın ve ibadetin en kutsal değerlerinin temsili sayılmaktadır.³⁶³ Bunlar genellikle daire ya da köşeli bir düzlem üzerine, harf, şekil, resim veya bazı özel işaretlemelerle oluşturulmuş tablolarıdır. Çoğunlukla daire, kare veya dikey dikdörtgen şekillerin tercih edildiği bu tablolar, kutsalı sembolize eden figürleri içerdiğinden dolayı tapınılacak objeler olarak görülmektedir.³⁶⁴

Nichiren Budizmi'nde mandara anlayışı, genel olarak honzon-shu öğretileri içinde ifadesini bulmuş ve bu inancın dışı yansıyan yönünü temsil etmiştir. Nichiren Budizmi'nde mandaralar, esoterik ve tantrik eğilimli dini gruplarda olduğu gibi, meditasyon yapmak, dua etmek ve tapınmak için kullanılmıştır.³⁶⁵ Bu maksatla Nichiren tarafından çeşitli özellikleri ön plana çıkarılmış olan bazı mandara veya dua çarkı örnekleri oluşturulmuştur.³⁶⁶

Nichiren'in, honzon-shu bağlamında inanç ve ibadet amaçlı oluşturduğu mandarlarda veya simgesel ibadet tablolarında, genellikle dikey dikdörtgen şekiller kullanılmış, bazen de kare ve daire biçimli şekiller tercih edilmiştir. Onun, zamanın şartlarına göre hazırladığı bu tabloları; deri, kumaş, tahta veya kâğıt malzemeler kullanılmıştır. Bu türden gereçlerin üzerine kendi içinde uyumlu ve anlamlı olan şekiller çizen Nichiren, çeşitli mandaralar oluşturmuştur. Onun hazırladığı bu mandaralar, diğer grupların mandaralarında olduğu gibi harfler, kelimeler ve kendi içinde özel anlam taşıyacak biçimde yansıtılmış simgesel şekillerle ifade edilmiştir. Ayrıca Nichiren'in mandaralarında yer alan her ögenin ayrı bir mistik

³⁶³ Bkz. Kogen Nizuno, **Basic Buddhist Concept**, Translated by Charles S. Terry – Richard L. Gage, Tokyo 1987, s. 35-36; Cybelle Shattuck, **Religions of The World Hinduism**, Series Editor Ninian Smart, London 1999, s. 55-56.

³⁶⁴ Budizm'deki mandaralar, özellikle esoterik eğilimli yaklaşımlarda, kutsallığın içkin dinamiklerine ve onlardaki gizli güçlerin potansiyel etkilerine işaret sayıldığından, mutlak kurtuluşa ulaşmanın en doğru yöntemlerinden biri olarak görülmektedir. Bu dinde mandaralar özellikle esoterik eğilimli ekollerde yaygın olmakla birlikte, diğer gruplar tarafından da kullanılmaktadır. Kaynaklarda Japon Budizm'i içerisinde özellikle "Heian" ve "Kamakura" dönemlerinde söz konusu olan mandara (mandala) anlayışının yoğun olarak görüldüğüne işaret edilmektedir. Dolayısıyla Kamakura döneminin en önemli ekolleri arasında kabul edilen Nichirençi Budist hareketin de bu bağlamdaki gelişmelerden etkilenmiş olduğuna değinilmektedir (Bkz. Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 67, 77; **Dictionary of Buddhism**, 390-391; E. K. Neumaier, **The Sovereign All-Creating Mind The Motherly Buddha**, s. 153).

³⁶⁵ Dolce, "Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism", **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 355.

³⁶⁶ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 25.

yönünün olduğuna, bunların mucizevî bir olguyu yansıttığına ve aynı zamanda da Hokekyo öğretilerini tüm yönleriyle temsil ettiğine inanılmıştır.³⁶⁷

Nichiren'in mandaraları, hazırlanış biçimi ve içerik olarak birbirlerinden farklıdır. O, genellikle "koshiki" adı verilen ve daha kapsamlı olan mandaralar hazırlamıştır. Bunun yanı sıra, çeşitli kısaltmalar kullanılarak farklı tipte ve daha küçük olan mandaralar da oluşturmuştur.³⁶⁸ Nichiren, mandaralarındaki bu çeşitliliği, yaşadığı dönemin genel şartlarına ve insanların mandaraları anlama kapasitelerine bağlamıştır. O, bu bağlamda mandaralarını hazırlarken; kendi değer yargıları yanında halkın kabulünü kolaylaştıracak bazı kültürel hususları yansıtmaya da özen göstermiştir. Bu kapsayıcı yaklaşımı nedeniyle de Nichiren ekolünde kullanılan mandaraların sayısı ve çeşidi artmıştır.³⁶⁹

Nichiren'in mandaralarında yer verdiği ve bir şekilde sembol değer haline getirdiği her öge, sadece bütünün herhangi bir parçası olarak değil, tek başına da değerli kabul edilmiştir. Buna göre mandarlarda yer bulan unsurlar, zaman zaman tek başlarına ön plana çıkarılmış olsalar da kendi içlerinde hiyerarşik bir sıralamaya tabi tutulmuşlardır. Buradaki hiyerarşik değer onların yüklendikleri kutsallık veya kutsallarla olan ilişkilerindeki konumlarından kaynaklanmıştır. Nichiren'in mandarlara yüklediği bu hiyerarşik değer, onun öğretilerinin yansıması olarak görülen mandaraları saygı duyulan ve tapınılan objeler haline getirmiştir.³⁷⁰

3- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandaraların Şekli ve İçeriği

Nichiren Budizmi'nin temelinde yer alan honzon-shu öğretisi, mandaraların şekil ve içeriğinin belirlenmesinde önemli bir rol üstlenmiştir. Bu bağlamda Nichiren, inanılmasını gerekli gördüğü bütün yüce olguları ve bu olguların özünde saklı olduğunu düşündüğü bütün

³⁶⁷ Dolce, " *Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism*", **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 367.

³⁶⁸ Dolce, " *Criticism and Appropriation Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism*", **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 364-365.

³⁶⁹ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 85.

³⁷⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 149.

gizemli fikirleri, kendine has bir şekilde düzenlemiş, bunları sistemli olarak mandaralarına yerleştirmiştir. O, bunun için yazı ve şekillerin yer aldığı şematik tablolar hazırlamış ve bunları sembollerle ifade ederek somut hale getirmiştir.³⁷¹ Nichiren, kaleme aldığı bazı metinlerde hazırlamış olduğu mandaraların içeriğinden bahsetmiş, bunun yanı sıra onları nasıl şematik hale getirdiğini ve tablolara ne şekilde yerleştirdiğini açıklamıştır.³⁷² Nichiren, özellikle Sado Adasında sürgünde olduğu yıllarda bu konuya ağırlık vermiş, 1273 yılında yazdığı “kanjinhonzonshu” başlıklı yazısıyla bu meseleyi etraflıca izah etmeye çalışmıştır.³⁷³ O, “kanjinhonzonshu” yazısı ile mandaraların hem teorik yönünü hem de pratik yönünü ortaya koymuş, inanç ve ibadetle alakalı bazı konuları ise honzon-shu öğretisi etrafında şekillendirmiştir.³⁷⁴

Nichirenci gruplar arasında, mandaraların sayısı başta olmak üzere bunların hangi unsurlardan meydana geldiği, mandaralarda yer alan öğelerin ne şekilde ifade edildiği ve hangi sisteme göre yerleştirildiği konusu tartışılmış, bununla birlikte söz konusu olan mandaraların büyük çoğunluğunun Nichiren tarafından oluşturulduğu kabul görmüştür. Çeşitli kaynaklarda Nichiren’in yirmi sekiz ila yüz arasında değişen sayıdaki mandarayı hazırladığı ifade edilmiştir.³⁷⁵ Biz burada Nichiren’in hazırladığı bu mandaralardan en yaygın biçimde kabul edilen birkaç tanesini tanıtmak ve en kapsamlı mandara olan “Hokekyo Da-i Mandaranın” ise açılımına yer vermek amacındayız.

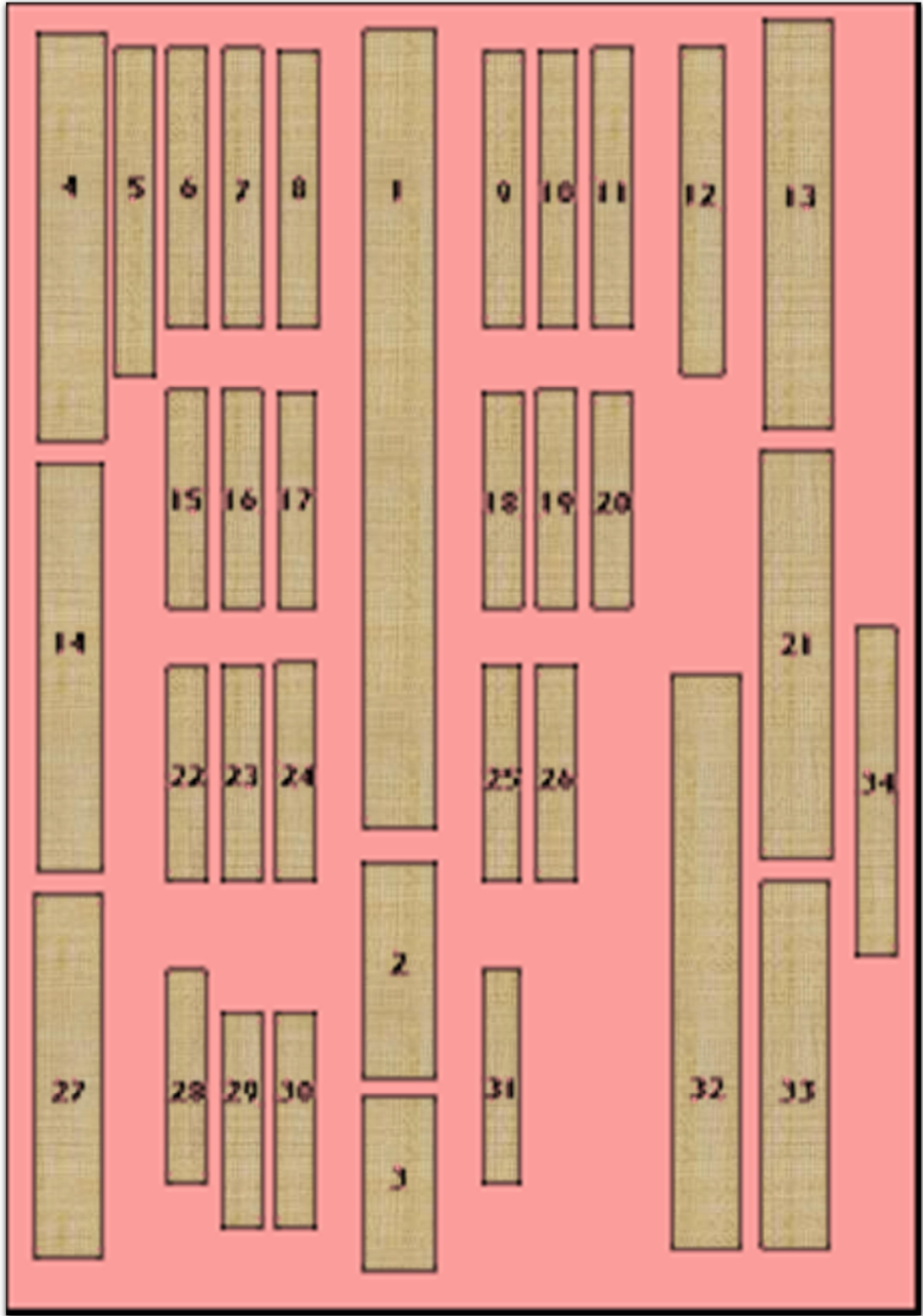
³⁷¹ Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 364.

³⁷² **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 168.

³⁷³ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 415.

³⁷⁴ Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 365; **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 169. (Kaynaklarda Nichiren’in “kanjinhonzonshu” adlı tezini hazırladıktan çok sonra büyük mandarasını oluşturduğunu ileri sürenler yanında, onun ilk mandaralarını bu tarihten bir ya da iki yıl önce hazırlamış olduğunu, büyük mandarasını da bu metni kaleme almadan önce oluşturduğunu iddia edenler bulunmaktadır. Bu farklı yaklaşımlara rağmen, genel kabule göre Nichiren “dai mandara” veya “Hokekyo da-i Mandara” olarak adlandırılan en kapsamlı mandarasını “kanjinhonzonshu” tezini yayınladıktan yaklaşık bir yıl sonra oluşturmuştur. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 410.)

³⁷⁵ **Living Buddhism**, Soka Gakkai Publications-World Tribune, USA 1997, s. 13-17.

Tablo 1: Nichiren'in Büyük Mandara (Hokekyo Da-i Mandara) Şeması, Nichiren'in büyük mandarasında yazı ve şekille ifade ettiği her öge için ayrı bir kutu oluşturulmuş ve bu kutuların her birine ayrı bir rakam verilmek suretiyle izahına çalışılmıştır.

Nichiren, yukarıda gösterilen büyük mandarasında, başta Hokekyo içerisinde yer alan öğretileri olmak üzere, dini ve ahlâkî konulardaki bütün düşüncelerini yazı ve sembollerle ifade etmeye çalışmıştır. O, burada söz konusu olan inanç ve öğreti ilkelerini mandaralara yerleştirirken; bunları formüle etmiş ve tablolaştırmıştır. Bu bağlamda Nichiren bu tablonun merkezine “daimokuyu”, yani “*namu-myo-ho-rengé-kyo*” biçiminde yazılan karakterleri yerleştirmiştir. Nichiren yukarıdaki tabloda bir nolu kutuya yerleştirdiği daimokuyu, şemanın tam ortasına, yukarıdan aşağıya doğru ve dik bir şekilde yerleştirmiş, buradaki bütün harfleri ise büyük yazı karakterleriyle yazmıştır. Böylece o, öğretisinin temel dayanağı haline getirdiği ve Hokekyo yasalarının özü olarak kabul ettiği daimokuyu en merkezi konuma yerleştirmiştir.³⁷⁶

Nichiren, daimokunun yazılı olduğu bir nolu şeklin altında yer alan iki nolu kutuya ise “*Nichiren Bosatsu*” yazmıştır. Bu şekilde o, bosatsu öğretisine olan inancı ile birlikte kendisinin de bir bosatsu olduğunu ve özellikle de Jogyo Bosatsu olduğunun altını çizmiştir. Böylece Nichiren, Hokekyo öğretilerinin yayılmasında ve yaygınlaşmasında büyük emeği olduğu kabul edilen Jogyo Bosatsu ile kendisini aynı mesabede gördüğünü belirtmiştir. Daha sonra bunların hemen altında yer alan üç numaralı yere “*Zai-Gohan*” olarak bilinen imzasını atmıştır.³⁷⁷

Nichiren, büyük mandara tablosunun merkezinde yer alan, “*namu-myo-ho-rengé-kyo*”nun her iki tarafına Hokekyo’da en çok vurgulanan iki Buda’yı yerleştirmiştir. O, bu tabloda sekiz numarayla belirlenen yere “*Sakyamuni Buda’yı*”, dokuz nolu yere ise “*Prabhutaratna Buda’yı*” yerleştirmiştir.³⁷⁸ Nichiren, büyük mandarasında Sakyamuni Buda’nın yanında bulunan dört, beş, altı ve yedi numaralı yerlere, önemli bosatsuları

³⁷⁶ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 9-10.

³⁷⁷ Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 366.

³⁷⁸ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 80.

temsilen; Mansujri Bosatsu, Samantabhadra Bosatsu, Maitreya Bosatsu ve Bhaisalyaraja Bosatsu'nun adlarını yazmıştır.³⁷⁹ O, Prabhutaratna Buda'nın yanındaki on, on bir, on iki ve on üç nolu yerlere ise sayısı bilinmeyen büyük bosatsuları temsilen; Visistacaritratira Bosatsu, Anantacaritra Bosatsu, Visuddhacaritra Bosatsu ve Supratisthitacaritra Bosatsu'nun adlarını yazmıştır.³⁸⁰

Nichiren, büyük mandarasındaki on dört nolu kutuya tanrı Acala'nın; on beş nolu kutuya tanrı Ragaraja'nın; on altı numaraya ilah olarak görülen Ameterasu Kami'nin ve on yedi numaraya ise ilah Hachiman Kami'nin adlarını yerleştirmiştir. Bazı kaynaklarda Nichiren'in, burada bahsi geçen ilahları, dharmanın koruyucu tanrıları olarak tanımladığı ve bu tanrıların koruyuculuk özelliklerinden dolayı onları büyük mandarasının dört ayrı köşesinde kullandığı zikredilmiştir. Bazı kaynaklarda ise Nichiren'in, bu tanrıların adlarını mandarasında doğrudan zikretmediği; ancak onları ifade eden birtakım semboller kullandığı iddia edilmiştir. Bu bağlamda Nichiren'in, Sanskritçe bir yazı biçimi kullanılarak oluşturulan ve "siddham" adı verilen tekniği kullandığı, bu sayede her bir tanrı için farklı bir sembol belirlediği ve onları bu şekilde büyük mandarasına aldığı ifade edilmiştir.³⁸¹

Nichiren, büyük mandara şemasındaki on sekiz, on dokuz ve yirmi numaralı bölümlere, "dünya âlemi" ile alakalı tanrıları ya da tanrısal güce sahip olduğuna inanılan varlıkları yerleştirmiştir. Bu bağlamda kral olduğuna inanılan tanrıları, güneş, ay ve yıldız tanrılarını, karanlıklar ülkesinin efendisini; Fudo adıyla bilinen güneyin tanrısını ve Aizen isimli kuzeyin tanrısını da bahsi geçen bölümlere yazmıştır. Bunun ardından o, mandarasında son dört âlemin temsilcilerine yer vermiştir. Bu bağlamda Nichiren, yirmi üç numaralı bölüme dördüncü sıradaki "asurlar" âlemini ve bu âlemin düşmanlık, kin ve öfkenin temsilcisi olan acımasız tanrısı Devaloka'yı yerleştirmiştir. O, yirmi iki nolu yere "hayvanlar" âleminin kralı

³⁷⁹ A. Lloyd, *Development of Japanese Buddhism*, Toronto 1894, s. 348.

³⁸⁰ *Living Buddhism*, s. 14.

³⁸¹ *Living Buddhism*, s. 23.

olan Ejderha'yı; yirmi dört numaraya "aç ruhlar" âleminin temsilcisi olan ve aynı zamanda şeytanların annesi olan tanrıça Hariti'yi ve onunla birlikte şeytanın ve kötü ruhların on kızını temsil eden tanrıça Kishimojin'i; yirmi altıncı bölüme ise son âlem olan "cehennem" âleminin efendisini, yani kötülük tanrısı Devadatta'yi ve Kokalika'yi temsili olarak yerleştirmiştir.³⁸²

Kaynaklarda, Nichiren'in mandarasında yukarıda zikredilen farklı isimlerden hareketle farklı dinlere ait tanrı veya tanrısal varlıklara yer vererek onları kutsadığı ifade edilmektedir. Bu bağlamda onun, mandarasında Budizm yanında Şintoizm ve Hinduizm gibi dinlerle özdeşleşmiş olan tanrı ve tanrısal varlıklara yer verdiği belirtilmektedir. Nichiren, Budizm dışında Şintoizme ait olan Ameterasu ve Hachiman gibi ilahlara yer vermekte ve onları Budalık düşüncesinin veya Buda doğasının "avatarları" olarak tanımlamaktadır.³⁸³ Bu noktada onun, özellikle Hokekyo'nun en önemli temsilcileri arasında kabul edilen bazı bosatsulara ve bu öğretiler için çaba harcamış olan dini önderlere mandarasında yer verdiği belirtilmektedir.³⁸⁴ Bu bağlamda onun, Çin'deki Tientai mezhebinin kurucusu ve ilk hocası olan Chih'i ile Japon Tendai ekolünün kurucusu Saicho'ya, Budizm'in Japonya'da yayıldığı dönemlerde Hokekyo ve öğretilerine ayrı bir önem verdiğine inanılan prens Shotoku'ya mandarasında yer verdiği zikredilmektedir.³⁸⁵ Bunların yanında Nichiren'in, Japon toplumunda atalar kültü ile şamanizm gibi unsurların etkisiyle ön plana çıktığı kabul edilen bazı ilahlara, özellikle de dağ vb. yüksek yerlere ait yüce varlıklara ima yoluyla mandarasında

³⁸² Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 183. (Nichiren, büyük mandarasının içeriğini oluştururken; Hokekyo'da mevzu bahis olan; on ayrı âlem ve bu on âlem içinde yer alan üç bin çeşit varlığın mevcudiyetini de göz önünde bulundurmıştır. O, söz konusu olan on ayrı âlemi ve bu âlemlerdeki bütün varlıkları, sembolik de olsa kendi mandarasına yerleştirmeye çalışmıştır. Böylece Nichiren, kurtuluşun sadece Budaların ve Bosatsuların bulunduğu âlemlerle sınırlı olmadığını, diğer sekiz âlemdeki varlıkların da kurtulma imkânının bulunduğunu vaaz etmeye çalışmıştır. Bunu da farklı varlık âlemlerine ait varlıkları mandarasında temsil etmekle ortaya koymuştur. Bkz. Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 9-11; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 82)

³⁸³ Bkz. Lloyd, **Development of Japanese Buddhism**, s. 442-443; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 24, 26.

³⁸⁴ Mandarasında tanrılar yanında tanrıçalara da yer veren Nichiren, öğretilerinde eril-dişil ayrımı yapmamış ve dindarlıkları noktasında insanlar için, erkek ya da kadın farkının olmadığını belirtmiştir. Bu anlayışla o, erkekler gibi kadınların da kurtulmalarının önünde hiçbir engelin bulunmadığını açıklamıştır (Bkz. Laurel Rasplica Rodd, *"Nichiren and Setsuwa"*, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), Japan 1978, C. V, S. 2-3, s. 173).

³⁸⁵ **Living Buddhism**, s. 26.

yer verdiği ifade edilmektedir.³⁸⁶ Nichiren, bütün bu yerel unsurların ötesinde, Budizm'in ortaya çıktığı yer olan Hindistan'a ait ilahlara bile mandarasında yer vermekte, bu bağlamda Hint tanrı panteonunun önemli ilahları İndra ve Brahma'yı Buda'nın avatarları olarak mandarasına yerleştirmektedir.³⁸⁷

Mandaralarına birçok farklı unsuru yerleştiren Nichiren, Sakyamuni Buda sonrası dönemlerde binlerce, belki de milyonlarca mandara örneğinin ortaya konduğunu ancak, kendi mandaralarının kapsam ve değer açısından benzersiz olduğunu ileri sürmüştür. O, farklı dini kültürlerde yüce varlık olarak kabul gören bazı ilahları, beşinci âlemin tanrıları olarak nitelendirmiş ve mandarasına yerleştirmiştir.³⁸⁸ Bununla birlikte yedinci ve sekizinci âlemlerdeki varlıklara da sadece kendi mandarasında rastlanılabileceğini iddia etmiştir.³⁸⁹ Nichiren söz konusu iddiasını temellendirirken, mandaralarının esas itibariyle kutsal metin merkezli öğretiler çerçevesinde şekillendiğini ve bütün varlıkları kucaklayabilecek değer yargılarına sahip olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Bu çerçevede mandara geleneğini sürdüren diğer ekolleri de eleştiren Nichiren, onların dar ve sığ fikirler peşinde koştuklarını ve bu yüzden halka inemediklerini belirtmiştir.³⁹⁰ Netice itibariyle o, kendi mandaralarının benzerlerinden farklı olduğunu vurgulamış, özellikle kapsayıcılık ve işlevsellik yönlerini ön plana çıkarmaya çalışmıştır.³⁹¹

4- Nichiren Öğretisinde Honzon-shuya Dayalı Mandaralardaki Temel Değer Yargıları

Nichiren Budizmi açısından büyük öneme sahip olan mandaralar, aynı zamanda kutsallığın içkin dinamiklerini de bünyesinde barındırmaktadır. Burada söz konusu olan kutsalları ayrı

³⁸⁶ Griffis, *The Religion of Japan From The Dawn of History to The Era Meiji*, s. 173; Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun*, s. 24-25.

³⁸⁷ Griffis, *The Religion of Japan From The Dawn of History to The Era Meiji*, s. 171-172.

³⁸⁸ Nichiren mandarasında yer verdiği İndra, Brahma ve Shakra gibi tanrıların, Hokekyo'da adlarının geçtiğini ve bunların aslında Buda avatarları olduğunu ileri sürmüştür (Bkz. Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 85).

³⁸⁹ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 408.

³⁹⁰ Murano, *Two Nichiren Texts*, s. 67.

³⁹¹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 82; Rodd, "Nichiren and Setsuwa", *J.J.R.S.*, C. V, S. 2-3, s. 178; Dolce, "Nichiren's Attitude Toward Esoteric Buddhism", *J.J.R.S.*, C. XXVI, S. 3-4, s. 369

ayrı değerlendirmek gerekmektedir. Dolayısıyla Nichiren'in honzon-shu öğretisi etrafında şekillendirmiş olduğu mandaralardaki temel değer yargılarını ve kutsiyet atfedilen unsurları üç ana başlık altında toplamak mümkündür. Bunlardan birincisi, ezeli ve ebedi olduğuna inanılan, Hokekyo öğretilerinin de esasını teşkil eden, dharma geleneğidir. İkincisi, mutlak aydınlanmayı gerçekleştirmiş olan Sakyamuni Buda veya Budalık düşüncesidir. Üçüncüsü ise Hokekyo'da belirtilen on ayrı âlemdeki tanrılar ile bu âlemlerdeki varlıklar arasındaki ilişkiyi düzenleyen kutsal anlayıştır.

a- Dharma Anlayışı

Nichiren Budizmi'nde honzon-shu öğretilerine dayalı mandaralar, bütüncül olarak değerlendirildiğinde hem inanca dair konuları hem de bu konuların dini hayata yansımaları olarak görülen tapınma kurallarını içermektedir. Nichiren'e göre mandaraların içeriğinin en önemli yönü kutsal kabul edilen ve sığınılması gereken inançların başında gelen dharma anlayışını yansıtır olmasıdır. Bu bağlamda o, mandaraların, aslında dharma geleneğinin ve dolayısıyla Budalık doğasının devamı olduğunu ve süreklilik arz ettiğini ifade etmektedir.³⁹²

Nichiren, Japonca "ho" sözcüğüyle ifade ettiği dharmanın esas itibarıyla kutsal kanunun bütün yüce değerlerini kapsadığını, kesintisiz bir devamlılığa sahip olduğunu ve kurtuluş için ondan başka çıkar yolun bulunmadığını vaaz etmiştir. Dolayısıyla Nichiren, öğretisini kutsal yasa olan 'ho'ya, yani dharmaya dayandırmıştır. Bu vesileyle Nichiren, mandaralardaki öğretilerin, özde dharma yasaları olduğunu belirtmiş, bu öğretilerin temel dayanağı olan Hokekyo'nun ise iki ana bölümden oluştuğuna ayrıca dikkat çekmiştir. Onun bu noktayı vurgulamasının asıl nedeni; Hokekyo'nun ilk bölümünün dharma tarihinin bütün izlerini bünyesinde barındıran öğretilerden; ikinci bölümünün ise gerçek dharma yasalarından,

³⁹² Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 77.

yani asıl Hokekyo öğretilerinden müteşekkil olduğuna işaret etmektir.³⁹³ Böylece Nichiren bu bakış açısıyla; aynı zamanda dharma yasalarının, yani Budizm'in kutsal kanunlarının ebedi, ezeli ve değişmeyecek tek gerçeği temsil ettiğini de ispata çalışmıştır. Bunun yanı sıra o, söz konusu kutsal metinlerin ilk bölümü için “shakumon” ifadesinin kullanıldığını, bu kelimeyle hayat çarkının içinde yer alan ve daha çok geçici ve dünyevi olan kısımların anlatıldığını; ikinci kısım için de “honmon” tabirinin tercih edildiğini, bu ifadenin ise dharmanın esaslarını vurguladığını iddia etmiştir.³⁹⁴

Nichiren değişik zamanlarda kaleme aldığı yazılarında, honzon-shuya dayalı mandara tablolarının kutsal olduğunu, bu kutsiyeti sağlayan en temel unsurlarından biri olan “namu-myo-ho-rengе-kyo”, nun ise dharma kanunlarının esasını oluşturduğunu ileri sürmüştür. Bu bağlamda o, özellikle “kanjinhonzonshu” adlı tezinde; kutsal dharma yasalarını içeren tapınım tablolarının hem inanç hem de ibadet esasları açısından önemli olduğunu zikretmiştir. Nichiren, hayatın ve evrenin değişmeyen tek yasasının ve tüm gerçek öğretilerin son şeklinin dharma prensipleri içinde vücut bulduğunu dile getirmiştir. O, bu prensiplerin eşyanın tabiatını içerik ve mana yönünden olgunlaştırdığı gibi varlık âlemleri arasındaki irtibatı da sağladığını iddia etmiştir.³⁹⁵ Nichiren, söz konusu irtibatın ise Buda ve Buda adayları tarafından gerçek dharmanın devamlı vaaz edilerek sağlandığını savunmuştur. Bu yüzden o, kendi devrine kadar geçen zaman diliminde ortaya çıkan Hokekyo merkezli Budacı

³⁹³ Kaynaklarda, Hokekyo'nun bölümleri, bu bölümlerin isimleri ve bunlara ait alt başlıkların sayısı hakkında farklı bilgiler yer almaktadır. Örneğin, birinci ana bölüm için “Shakumon”un yanı sıra “Shakumuon” ve “Hoben” ifadeleri kullanılmış; ikinci ana bölüm için kullanılan “Honmon” ile birlikte “Hommon” ve “Juryo” gibi isimler tercih edilmiştir. Bu noktada Nichiren ve Nichirenci gruplar, daha çok “Çin Tientai” ve “Japon Tendai” geleneğindeki kullanımı sürdürmüştür (Bkz. Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 228).

³⁹⁴ Bazı kaynaklarda “Shaku” ve “Hon” tabirlerinin aslında Mahayana geleneğindeki Buda doğası anlayışını yansıttığı, bu anlayışa göre Budalığın iki yönünün olduğu belirtilmektedir. Bunlardan birincisi olan “Shaku”, dünyevi yanları baskın olan Buda doğasını anlatmaktadır. İkincisi olan “Hon” ise Budalığın manevi ve gizemli yanlarını ifade etmektedir (Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 39).

³⁹⁵ William E. Deal, “Nichiren's Rissho Ankoku ron and Canon Formation”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 325.

yaklaşımları önemsemiş, onların kutsal dharma yasalarının esası olan daimokuyu koruduklarını belirtmiştir.³⁹⁶

b- Yüce Varlık Anlayışı

Nichiren öğretisinde honzon-shuya dayalı mandaralardaki temel değer yargılarından biri de Sakyamuni Buda'nın şahsıyla özdeşleşen yüce varlık olgusudur. Bu olgu daimoku-shu öğretisiyle birlikte Nichiren'in mandaralarındaki en önemli unsurlardan birini oluşturmaktadır.³⁹⁷ Dolayısıyla yüce varlık anlayışı ya da tanrılık fikri Nichirenci Budistlerin en önemli değerleri arasında yerini almıştır. Nichiren, özellikle bu konu hakkında, Kyo'o adlı bir taraftarının sorusuna verdiği cevapta, mandara içinde şekillenen yüce varlık olgusuna, yani tanrılık düşüncesine inanmayı çok önemseydiğini ortaya koymakta, ona inanmanın ve sığınmanın gerekliliğini vurgulamaktadır. Hemen bunun ardından da Budalık ve Bosatsuluk kavramları üzerinde durarak yüce varlık anlayışını Buda ve Bosatsularda simgeleştirdiğini ortaya koymaktadır.³⁹⁸

Nichiren'in mandalarında Sakyamuni Buda ve onun avaturları diyebileceğimiz tanrılar ile aydınlanmayı hak etmiş olan bosatsuların yer bulması, olağanüstü güçlere sahip olduğuna inanılan varlıkları ön plana çıkarmaktadır. Onun mandaralarındaki bu tanrısal varlıklar; hakikatin, hikmetin ve gücün sembolü biçiminde sergilenmekte ve bunlar tapınmanın en önemli olgusu haline getirilmektedir.

Nichiren, mandarasına yerleştirmek suretiyle tapınmanın en önemli öğelerinden biri haline getirdiği Budalık anlayışını, yüce varlık motifi altında değerlendirirken; ilk etapta bunu tarihsel Buda olarak da bilinen Sakyamuni Buda ile müşahhaslaştırmıştır. Bu anlayışa göre

³⁹⁶ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 80. (Nichiren, çok önemli gördüğü mandalarına sahip çıkılması konusunda taraftarlarını uyarmış, bunların yanlış anlamalardan ve kasıtlı tahribatlardan korunmasını istemiştir. Bunun ötesinde o, mandalarının koruyucusunun Sakyamuni Buda olduğunu ifade etmiştir. Bkz. Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 52-55).

³⁹⁷ **Dictionary of Buddhism**, s. 253.

³⁹⁸ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 412.

Sakyamuni Buda sayısız hikmete sahip, ezeli ve ebedi olan yüce kanunun kendisi ve en büyük öğreticidir.³⁹⁹ Çünkü o, yani Sakyamuni Buda aynı zamanda ilksel Budadır. Bu ilksel Buda, geçmişin bilinmeyen zamanlarından birinde, kutsal kanunun özü olan daimokuyu “namu-myo-ho-rengue-kyo” bizzat yaşamak ve onu içselleştirmek suretiyle aydınlanmış ve ardından da gerçek kurtuluşu elde etmiş bir varlıktır.⁴⁰⁰ Ona göre bu kurtuluş düşüncesi, aynı zamanda ilksel Buda’nın mandara içindeki yerini ezeli ve ebedi olmak kaydıyla sabitlemiştir. Bu bağlamda Nichiren, Sakyamuni Buda’nın, yani ilksel Buda’nın geçmişte ölmediğine, gelecekte ise bir daha doğmayacağına inanmıştır.⁴⁰¹

Nichiren’in, mandarasında yer alan yüce varlık inancı; temelde aydınlanma düşüncesine dayanmaktadır. Bu bağlamda gerçek aydınlanmanın en yakın temsilcisinin ise tarihsel Buda olarak da bilinen Sakyamuni Buda olduğuna inanılmaktadır. Nichiren, tarihsel Buda’nın gerçek aydınlanmanın en önemli temsilcisi olduğunu, ancak onun aydınlanmasından önce de aydınlanmaların gerçekleştiğini kabul etmektedir. Nitekim o, Sakyamuni Buda’nın aynı zamanda ilksel Buda olarak aydınlandığını, bunun dışında Prabhutaratna Buda’nın da aynı gerçekliği tecrübe ettiğini ileri sürmektedir. Nichiren, bu ifadelerden hareketle Budalık düşüncesinin, yani aydınlanmanın devamlılığını vurgulamakta, bunun yanında bosatsu anlayışını da aydınlanma düşüncesi içerisinde değerlendirmektedir.⁴⁰² Ona göre yüce varlık

³⁹⁹ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 83(iki nolu dipnot).

⁴⁰⁰ Nichiren, honzon-shuya dayalı mandaralarını tapınmanın odağına yerleştirirken, yüce varlık anlayışı ile dharma anlayışının öz itibarıyla bir olduğunu ve bunların birbirinden ayrılamaz iki gerçek olgu olduğunu savunmuştur. O, kutsal kanunla özdeş olan aydınlanma doğasının mandaralara sirayet ettiğini; aynı zamanda bunların manevi ve fiziki varlığının da onlara doğrudan yansıdığını ifade etmiştir. Nichiren’e göre söz konusu olan yüce varlık anlayışının temelinde, biri öğreti diğeri ise yüce varlık odaklı iki ayrı fikir gözükmekle birlikte aslında onda tek ve aynı olgu bulunmaktadır. Farklı gibi gözüken bu iki olgunun ortak noktası ise kutsiyet düşüncesinde gizlidir. Bu anlayışın yazı veya söz yoluyla yüce kişilere hasredilmiş olması; onların kutsal olarak kalmalarını ve dolayısıyla da kutsallık mefhumunun nesiller boyu sürdürülmesini sağlamaktadır (Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 415-417).

⁴⁰¹ Nichiren, ilksel Budalık ruhunu kavrayabilmek ve dolayısıyla Sakyamuni Buda’nın merhametine sığınmak için mandarada yer alan yüce varlık olgusuna inanmayı şart koşmuştur (Bkz. Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 76-78).

⁴⁰² Nichiren, yukarıdaki anlayışın kurtuluş öğretisiyle ilişkisini açıklarken, mandaralara inanmanın neden gerekli olduğunu da açıklamaya çalışmıştır. Ona göre mandaralardaki temel öğelere inananlar, gerçek kurtuluşu zihinsel aydınlanma yoluyla elde edebilir. Çünkü gerçek kanun esas itibarıyla aydınlanmış zihnin ürünüdür. Nitekim Nichiren, yüce varlık inancını Budalık çerçevesinde izah ederken; onun aslında başı ve sonu olmayan içsel

anlayışının Budalardan sonraki en önemli temsilcileri olan ve aydınlanan ya da aydınlanmanın eşiğinde bulunurken şahsi feragatte bulunan Bosatsular, kutsal kanunun özünü yaymakta ve bütün varlık âlemlerinin kurtuluşu için çalışmaktadır.⁴⁰³ Nichiren’e göre Sakyamuni Buda ile kendisi arasındaki dönemde yaşayan Bosatsular, Hokekyo geleneğinin gerçek temsilcileri ve mandara anlayışının da gerçek koruyucuları konumunda bulunmaktadır.⁴⁰⁴

Nichiren, honzon-shuya dayalı mandaralarında yer alan yüce varlık anlayışının çeşitli bedensel formlardan veya özelliklerden müteşekkil olduğunu kabul etmektedir. O, söz konusu bedensel formları izah ederken özellikle Sakyamuni Buda’nın şahsında toplandığına inanılan üç ayrı bedensel özelliği ön plana çıkarmaktadır. Bunlardan birincisi “Hosshin” (dharma-kaya), ikincisi “Hojin” (sambhoga-kaya), üçüncüsü ise “Ojin” (nirmana-kaya) anlayışdır.⁴⁰⁵

b. 1 – Hosshin Anlayışı

Nichiren Budizmi’nde hosshin, dharma-kaya anlayışı demektir. Hossin, dharma beden ya da kanun beden özelliği olarak bilinmektedir.⁴⁰⁶ Bu bağlamda Nichiren öğretisinde hosshin anlayışı, esas itibariyle yüce varlık fikri etrafında şekillenmektedir. Söz konusu yüce varlık anlayışının temelinde ise Budalık ve dolayısıyla da dharma anlayışları bulunmaktadır.⁴⁰⁷ Nichiren’e göre hosshin anlayışının gerçek mahiyetini anlamak, Budalık doğasını bilmekle mümkündür. Ona göre bu düşünce içerisinde yüce varlık ile kutsal kanun anlayışları öz itibariyle iç içe girmiş durumdadır. Böylece hosshin, bir anlamda metafizik bir olgunun varlığına işaret etmektedir.⁴⁰⁸ Nichiren’in yüce varlık anlayışı içinde hosshini bu şekilde algılaması, kutsal metinlerinde geçen anlatımlara dayandırılmaktadır. Nitekim bazı

dinginlik âlemi olduğunu, kutsal kanun yoluyla varlık âlemlerine rehberlik ettiğini ve en doğru öğretileriyle kutsal kitaplarda bedenleştirdiğini belirtmiştir (**The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 42).

⁴⁰³ Nichiren kaleme aldığı bazı yazılarında, özellikle kendi şahsında Bosatsuları tanımlarken, yukarıdaki kutsiyet anlayışının devamlılığına göndermede bulunmakta ve onların gerçekte kutsal kanunun özünü yaydıklarını ve bütün varlık âlemlerinin kurtuluşu için çalıştıklarını ileri sürmektedir (Bkz. Murano, **Two Nichiren Texts**, s. 57).

⁴⁰⁴ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 10.

⁴⁰⁵ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 22.

⁴⁰⁶ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 1275.

⁴⁰⁷ Bunyio Nanjio – M. A. Oxon, **A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects**, 1886 Asakusa-Tokyo, s. 142.

⁴⁰⁸ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 110.

kaynaklarda Buda'nın, "her kim dharmayı görürse, beni görmüş olur" şeklinde ifadeler kullandığı aktarılmaktadır.⁴⁰⁹

Nichiren'e göre hosshin anlayışı, gerçekte tahmin edilemeyecek kadar çok olan yüce varlıkların mevcudiyetinin yanında, onların kutsal yasa dharma ile her zaman güçlü bağlarının bulunduğu fikrine dayanmaktadır. Bu anlayışın bir başka özelliği ise yüce varlık fikrinin devamlı ve aktif olmak kaydıyla merhametin odağında yer aldığı ve dharma yasaları ile tüm varlık âlemlerinde işlevselliğini sürdürdüğüdür. Böylece farklı âlemlerinde var olan farklı yüce varlıklar, doğrudan ya da dolaylı olarak Budalık düşüncesindeki yerlerini almaktadırlar. Nichiren bundan hareketle bahsedilen âlemleri temsilen bazı yüce varlıkları mandaralarına yerleştirmiş, bu sayede herkesin kurtulabileceği düşüncesini hosshin anlayışına taşımıştır. Ona göre bütün varlıklar, potansiyel olarak kurtuluşu elde edebilecek cevhere sahiptir ve bu cevher başta Sakyamuni Buda olmak üzere diğer bütün varlıklarda mevcuttur. Nichiren'e göre bahsi geçen cevheri anlamlı kılan şey, ezeli ve ebedi olduğu kabul edilen hikmetli yasalar ile Buda'nın şahsi manevisinde değerini bulan merhamet anlayışıdır. Ona göre bu merhamete sığınanlar veya onun farkında olanlar, bu durumun hosshin anlayışının da özünü teşkil ettiğini ve aydınlanmanın esasını oluşturduğunu kabul etmektedir.⁴¹⁰ Bu kabule göre kutsal kanunu vaaz eden ve onun uygulayıcısı olan Sakyamuni Buda, doğum ve ölüm çemberinin dışına çıkarak mutlak aydınlanmaya ulaşmış ve kurtulmuştur. Böylece hosshin anlayışı bağlamında Sakyamuni Buda, sadece en büyük hedefi gerçekleştiren yüce varlık değil, aynı zamanda bilinç dünyasının ışığı ve onu isteyenlerin de umudu konumundadır.⁴¹¹

Nichiren Budizmi'ndeki hosshin anlayışı, Sakyamuni Buda'nın yanı sıra diğer yüce varlıkları da kapsamaktadır. Çünkü hosshin anlayışı içinde yer alan özellikler tanrılık

⁴⁰⁹ Ruben L.F. Habito, "Buda-body Theory and The Lotus Sutra: Implications for Praxis", **A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 313-314.

⁴¹⁰ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 22-23.

⁴¹¹ Dolce, "Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The 'Ancient Buda' of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren", **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, s. 231.

meftumunun asli unsurlarını oluşturmaktadır. Ortaya çıktıkları yerin ve mekanın farklı olması onun gerçek tabiatını değiştirmemektedir. Nichiren’e göre honzon-shu merkezli mandaralarda yer bulan yüce varlıklar, hosshin anlayışı bağlamındaki bütün olağanüstü özellikleri taşımaktadır. Bundan dolayı hosshin anlayışı, tanrılık düşüncesinin doğrudan yüce varlıklar nezdindeki ve mandaralar üzerindeki tezahüründen ibarettir. Nichiren’e göre mandaraların kutsiyetine inanmak esas itibariyle hosshine ve dolayısıyla da Budalık düşüncesine sığınmak demektir. Ancak o, söz konusu durumun, yani tanrılık meftumunun çoğu zaman insan aklının sınırını açabilecek gizemli bir gerçeklik olduğunu da bu vesileyle ifade etmektedir. Nichiren, hosshini öz itibariyle kutsal kanun ya da bu kanunun tanrısal tecellisi olarak görmekte, bunun yanı sıra tabiatta var olan toprak, su, ateş, rüzgâr ve gaz gibi elementleri de bu anlayış içerisinde değerlendirmektedir. Böylece o, bir anlamda tabiat tanrılarıyla Budizm arasında kurulan yakın ilişkinin de kaynaklarına göndermede bulunmaktadır.⁴¹²

b. 2 – Hojin Anlayışı

Nichiren öğretisindeki yüce varlık olgusunun bir diğer özelliği “hojin”, yani “sambhoga-kaya” anlayışıdır.⁴¹³ Hojin anlayışı, esas itibariyle ilim, irfan ve bilgelik demektir. Bu özelliği sebebiyle hojin, Budalık doğası içinde ulaşılabilecek en önemli aşamalar arasında sayılmakta ve aydınlanma yolunda bir ödül olarak değerlendirilmektedir. Hojin, anlayışı aydınlanma fikri çerçevesinde ele alındığından daha çok zihinsel farkındalık olarak telakki edilmektedir.⁴¹⁴ Nichiren’e göre hojini tam manasıyla anlamak ya da onu elde etmek bosatsu pratiklerinin tamamlanmasıyla mümkündür. Ona göre bosatsu pratiklerini tam manasıyla yerine getirmek için öncelikle saf ve temiz düşünceli olmak gerekir. Bunun yanı sıra ahlâkî erdemlere sahip olunması ve onların her şart altında tatbik edilmesi bir zorunluluktur. Bunların tümünü gerçekleştirmek ancak doğru ibadet tekniklerini bilmek ve onları

⁴¹² Dolce, “*Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The ‘Ancient Buda’ of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren*”, *A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra*, s. 231-232.

⁴¹³ Nanjio-Oxon, *A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects*, 142.

⁴¹⁴ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet* s. 110.

uygulamakla mümkündür. Bu durum doğal olarak daha zor uygulamaları da beraberinde getirmektedir. Bu yüzden hojin, sıradan insanlar tarafından anlaşılması kolay ama gerçekleştirilmesi zor olan bir durumdur. Ancak Nichiren’e göre bu zorluğu, mandara inancı sayesinde ortadan kaldırmak mümkündür. Ona göre mandaraya veyahut bir başka deyişle tanrılık mefhumuna sığınmak sadece inanç açısından değil, aynı zamanda pratiklerden kaynaklanan güçlükleri aşma konusunda da çok önemlidir. Bu bağlamda Nichiren, hojini esas itibariyle bosatsu pratiklerine bağlı bir mükâfat olarak değerlendirmekte ve sıradan insanların onu elde edebilmesi için ona inanmalarını gerekli görmektedir.⁴¹⁵

Nichiren, hojin konusunu honzon-shuya dayalı mandara inancı bağlamında ele alırken “ji no ichinen-sanzen” anlayışıyla izah etmektedir. Nichiren’e göre ji no ichinen-sanzen, birbirinden ayrı üç bin varlık âlemini kabul etmek ve bu âlemlerdeki bütün varlıkların kurtuluşunun mümkün olacağına inanmayı ifade etmektedir. Bu öğretiye göre kurtuluş, bir tek hayatta gerçekleşebileceği gibi bir anlık düşünce ile de mümkün olabilecektir. Bunun için kurtulma ümidi olan varlıkların bilinçlerinin açık, algılama güçlerinin yerinde ve gerçeğin farkına vardıklarında bunu kaldırabilecek kapasiteye sahip olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla bu durum dikkate alındığında Nichiren’e göre hojini gerçekleştirmek için fiziki şekil, algı, kavrayış, irade ve bilinç gibi özelliklere de sahip olma zorunluluğu söz konusudur. Netice itibariyle hojini kavramak ve onu gerçekleştirmek; bütün âlemlerdeki ilim ve irfana sahip olmakla ve mandaraya inanmakla mümkündür.⁴¹⁶

b. 3 – Ojin Anlayışı

Nichiren’in honzon-shu öğretilerine dayalı mandaralarındaki yüce varlık fikri içinde yer alan “ojin”, yani nirmana-kaya anlayışı, esas itibariyle Budaların sahip oldukları fiziki formlar anlamına gelmektedir. Bu bağlamda Nichiren’e göre “ojin” anlayışı, temelde

⁴¹⁵ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 22-23.

⁴¹⁶ Bkz. Habito, “*Buda-body Theory and The Lotus Sutra: Implications for Praxis*”, **A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra**, s. 305-307.

Budaların, bir başka deyişle yüce varlıkların farklı formlara bürünebileceklerini kabul etmektir. Ona göre ojinin gerçekliğine inanmak, yüce varlık fikrinin farklı şekillerde tezahür edebileceğini göstermektedir. Dolayısıyla Nichiren'in mandaralarında yer alan tanrı ya da tanrısal varlıkları bu kategoride değerlendirmek gerekmektedir. Bu yüzden Nichiren, mandaralarını oluştururken on ayrı âlemi de temsil eden yüce varlıklara yer vermeye çalışmıştır. Bununla birlikte o, aydınlanma düşüncesi çerçevesinde özellikle Sakyamuni Buda, Prabhutaratna Buda ve Bosatsu anlayışlarına özel vurgu yapmıştır. Bu vurgunun asıl nedeni ise ojin anlayışını esas itibariyle merhamet olarak düşünmesinden kaynaklanmıştır. Zira Nichiren, Sakyamuni Buda'nın merhamet edici yönünü sürekli ön plana çıkarmaya çalışmıştır.⁴¹⁷ Böylece o, ıstıraplarla dolu olan dünya âleminden kurtuluş için yüce varlık inancına sığınmanın gerekliliğine mandaraları yoluyla işaret etmiştir.⁴¹⁸

Nichiren için ojin anlayışında önemli olan bir diğer husus ise farklı bedensel formlara bürünmüş olan yüce varlıkların ya da onları temsil eden objelerin; duyu organları yardımıyla fark edilebilir olmasıdır.⁴¹⁹ Nichiren'e göre yüce varlıkları; görme, işitme, koklama ve hissetme gibi duyu organlarıyla anlamak mümkündür. Bunun yanı sıra o, zihinsel farkındalık yoluyla da ojinin anlaşılabilirliğini ifade etmektedir. Bu durumun önemine dikkat çeken Nichiren, Budaların, Buda adaylarının, tanrıların ve tanrısal varlıkların hayali olmadıklarını, çeşitli bedensel formlarda yaşadıklarını ve varlık âlemlerinin kurtuluşu için çabaladıklarını savunmaktadır.⁴²⁰

Nichiren, çeşitli bedenlere bürünmüş olduğuna inandığı yüce varlıkların, kurtuluş düşüncesinde önemli bir yere sahip olduklarını belirtmiş ve bu noktada Sakyamuni Buda'ya

⁴¹⁷ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 110.

⁴¹⁸ Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 22-23; **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 149.

⁴¹⁹ Nanjio-Oxon, **A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects**, 143.

⁴²⁰ Bkz. Susan Mattis, *“Chih-i and the Subtle Dharma of The Lotus Sutra: Emptiness or Buda-Nature”*, **A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 245-246.

ve onun gerçek öğretilerini yayan Bosatsulara dikkat çekmiştir. Bu bağlamda o, özellikle yüce varlık olgusunun devamlılığına değinmiş, tarihsel süreçte Budalığın kesintisiz bir biçimde devam ettiğini iddia etmiştir. Nitekim Nichiren, her dönem bir Budanın bulunduğunu ve bunların kutsal yasayı eksiksiz bir şekilde nesilden nesile aktardığını iddia etmiştir. Ona göre, Sakyamuni Buda sonrası dönemlerde ise doğru öğreti, Buda adayları, yani bosatsular ve gerçek kanunun soylu neferleri tarafından korunmuş ve varlık âlemlerine iletilmiştir. Bu çerçevede Nichiren, Budizmi Hindistan'dan Çin'e taşıyan Yakuo Bosatsu (Bhaisajyaraja Bodhisatva), Jogyo Bosatsu (Visistacaritra Bodhisatva) ve bu öğretinin Japonya'da yayılmasına öncülük eden Chih'i (Tendai Daishi) ile Saicho (Dengyo Daishi) gibi şahıslardan övgüyle bahsetmiştir. Ayrıca o, gerçek Budizm'in Japonya'da birçok kişi tarafından öğrenildiğini, ancak sadece kendisi ve taraftarlarının bu öğretiye uygun bir anlayış ve yaşayışı benimsediklerini de savunmuştur.⁴²¹

c- Tanrı-Âlem Anlayışı

Nichiren Budizm'inde honzon-shuya dayalı mandara anlayışı, tapınmanın ve bağlılığın merkezinde yer almakta, varlığı itibariyle soyut ve somut öğeleri bünyesinde barındırmaktadır. Nichiren'e göre mandaraların bu yapısı, fizikötesi bir hakikate dayanır. O, söz konusu hakikatin varlığına ve ona tapınmanın gerekliliğine işaret ederken; mandaranın içeriğinde yer alan ve fizikötesi güçlerle açıklanabilen durumun kişisel bir tanrıya tapınma fikrine dayanmadığını belirtmektedir.⁴²² Nichiren, doğaüstü güçlere sahip varlıkların mevcudiyetini kabul etmekte, ancak Sakyamuni Buda da dâhil doğaüstü güçlere sahip

⁴²¹ Dolce, "Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The 'Ancient Buda' of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren", **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra** s. 225, 226, 231, 232; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 22; **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 155; Habito, "Buda-body Theory and The Lotus Sutra: Implications for Praxis", **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, s. 308-309.

⁴²² Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 13.

olduğuna inanılan hiçbir yuce varlığın, tek başına tapınılacak tanrı olmadığını ileri sürmektedir.⁴²³

Nichiren Budizmi'nde başlı başına kişisel bir tanrıya tapınma olmadığı gibi, sadece soyut bir gerçeğe tapınma da yoktur. Bundan dolayı tanrı mefhumunun, dolayısıyla da yuce varlık anlayışının içerisinde hakikatin kutsal bilgisi ve yuce kişi anlayışı bulunmaktadır. Bu anlayış daimoku-shu çerçevesinde şekillenerek en belirgin halini “namu-myo-ho-rengo-kyo” öğretisinde bulmakta, mandalar yoluyla da sembolize edilmektedir. Böylece Nichiren'in mandalarında yer alan yuce varlık olgusu, bir bütün olarak değerlendirildiğinde, esasında Budalık düşüncesinde bulunan tanrılık anlayışını yansıtmaktadır. Fakat bu yuce varlık parçaları itibariyle içerisinde hem maddi hem de manevi unsurları barındırmaktadır. Burada söz konusu unsurlardan her biri, Nichiren öğretisindeki tanrılık düşüncesini bölen ya da eksiltен değil, onu tamamlayan öğeler olarak kabul edilmektedir. Bu durum, yuce varlık fikrine inananlar açısından aynı zamanda üstün görülenle karşılıklı etkileşimin alanını da genişletmektedir. Böylece Nichiren Budizm'inde tanrıyla iletişime geçmenin veya tapınma için gerekli görülen iç gözlem haline ulaşmanın, mandalardaki tanrılık fikri sayesinde gerçekleşeceğine inanılmaktadır.⁴²⁴

Nichiren'e göre mandara içerisinde yer alan tanrılar veya tanrısal varlıklar; bulundukları âlemler ve o âlemlerdeki varlıklarla doğrudan ilişki içerisinde. Bununla birlikte burada söz konusu olan doğrudan ve karşılıklı ilişki, sadece mevcut âlem ile sınırlı değildir. Çünkü Nichiren'e göre on farklı âlem vardır ve bu âlemler aynı zamanda kendi dışındaki diğer dokuz âlemi de kapsamaktadır. Böylece âlemler nicelik olarak arttığı gibi etkileşim de aynı oranda fazlalaşmaktadır. Bu durum hem sebepler hem de sonuçlar üzerinde

⁴²³ Budizm'in ortaya çıktığı ilk dönemlerde, belirgin ve aşkın bir tanrı fikrinin olmadığı belirtilmekle birlikte, başta Sakyamuni Buda olmak üzere olağan üstü güçleri ve tanrısal özellikleri olduğu kabul edilen birçok kişi veya varlık, sonradan ilah konumuna yükseltilmiştir (Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 77).

⁴²⁴ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 78.

etkili olmakta, dolayısıyla da tanrısal varlıklar kendi âlemi içindeki önemini dışarıya da yansıtabilmektedir. Meseleyi bu çerçevede ele alan Nichiren, farklı dini kültürlerde ön plana çıkmış olan tanrısal varlıkları da “Buda avatarları” adı altında mandaralarına almak suretiyle inanç yönünden karşılıklı etkileşimin boyutunu genişletmektedir. Bu yolla o, çevresindeki insanlara kolaylık sağlamaya ve mandaralarının, benzerlerinden farklı olduğunu ispatlamaya çalışmaktadır.⁴²⁵ Ayrıca, on farklı âlem içinde yer alan üç bin çeşit varlığı temsili olarak mandaralarına yerleştiren Nichiren, tanrılar ve âlemler arasındaki iletişimi kutsal düzeye taşımaktadır.⁴²⁶

Nichiren’e göre varlık âlemlerine hükmeden yüce varlıklar ile bu âlemlerdeki diğer varlıklar arasındaki en belirgin ilişki tapınma eylemidir. Bununla birlikte tanrılar ve diğer varlıklar arasındaki tapınma ilişkisi, her varlığın sahip olduğu özelliklere göre değişebilmektedir. Aslında bu tür değişkenliklerin aynı âlemde yaşayan varlıklar için geçerli olduğu belirtilmektedir. Nichiren, bütün varlıkların kurtulabileceğini öngörürken, kurtuluş için inançlı olmayı ve mümkün olduğunca doğru pratik yapmayı tavsiye etmektedir. O, bu pratiklerin tanrılar ile diğer varlıklar arasındaki bağı güçlendirdiğini zikretmektedir. Nichiren, tanrılar ve âlemler arasındaki bağı kuvvetli olması için, deruni bir ilişkiye ve güçlü bir etkileşime gereksinim duyulduğunu belirtmekte, tapınma eyleminin ise her şekilde ve her şart altında yapılabileceğini savunmaktadır.⁴²⁷ Çünkü ona göre sadece insanlar dikkate alınmış olsa bile, onların yeteneklerinin ve kabiliyetlerinin farklılığı bunu gerekli kılmakta ve bu farklılık doğal olarak tapınma şeklini ve tapınım objelerini çeşitlendirmektedir.⁴²⁸

Nichiren’in honzon-shuya dayalı mandara anlayışındaki temel değer yargıları arasında yer alan tanrı – âlem ilişkisinin bir diğer boyutu ise ahlâkî temelli eylemler ve bu

⁴²⁵ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 10-11.

⁴²⁶ Endo, “*Nichiren Shonin’s View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 239-240.

⁴²⁷ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 79.

⁴²⁸ Endo, “*Nichiren Shonin’s View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 252-253.

eylemleri tetikleyen düşüncelerle ilgilidir. Nichiren, tanrılarla karşılıklı etkileşim halinin en önemli göstergesi olan tapınma esnasında en temel amacın, tanrısal varlıkların sahip olduğuna inanılan ahlâkî erdemleri edinmek olduğunu dile getirmektedir. Ona göre, tapınan ile tapınılan arasında kurulacak ahlâkî bağ, sadece kurtuluşa vesile olmayacak, bu yolla kazanılmış olan erdemler ferdin yaşamını da doğru yönde etkileyecektir. Nichiren bu durumun, dindarlık noktasında kişilere saygı ve hürmet kazandıracağını, bunun yanısıra aile, toplum ve devlet yaşamına da önemli katkı sağlayacağını ifade etmektedir.⁴²⁹

5- Nichiren Öğretisinde Honzon-shunun Yeri ve Önemi

Nichiren, honzon-shunun önemini ve Budalık düşüncesi içindeki yerini ortaya koyarken, onu Budizm'in en temel amaçlarından biri olan evrenin bilgisine ulaşma fikriyle izah etmeye çalışmıştır. O, bu doğrultuda honzon-shunun içerik olarak bütün kutsal öğretileri kapsadığını, onun sayesinde edinilecek hikmetlerle aydınlanmanın sağlanacağını ileri sürmüş ve honzon-shuya dayalı mandaraların Budalık ruhuyla eşdeğer olduğunu iddia etmiştir. Nichiren, bu önemi sebebiyle Buda sonrasında çeşitli mandara örneklerinin ortaya konduğunu, ancak bunların birçoğunun ya yetersiz ya da eksik kaldığını, bundan dolayı Budalık doğasının ve dolayısıyla da gerçek kurtuluş düşüncesinin hakkıyla anlaşılamadığını belirtmiştir.⁴³⁰

Nichiren, zaman zaman Budalık düşüncesinin ve kurtuluş öğretisinin tam olarak anlaşılamadığı gerekçesiyle, öncelikli olarak büyük mandarasının kapsamını genişletmiş, bu bağlamda kutsal metinlerde bahsi geçen önemli tanrılara ve tanrısal varlıklara yer vermeye çalışmıştır. O, bunun yanı sıra Japon halk inançları içinde önemli bir yere sahip olan ilahları da Budalık doğasının “avatarları” olarak kabul etmiş ve onların bazılarını mandaralarına yerleştirmiştir. Bu bağlamda Nichiren, honzon-shu inancı çerçevesinde oldukça geniş

⁴²⁹ Peggy Morgan, “*Ethics and The Lotus Sutra*”, **A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 356-357; Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet** s. 79.

⁴³⁰ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 9.

sayılabilecek bir yelpazede hazırlamış olduğu mandara örneklerine başta Sakyamuni Buda ve bosatsuları, bunların yanı sıra da bazı Hindu ve Şinto ilahlarını koymuş, böylece başka dinlere inanan insanları da kurtuluş düşüncesi bağlamında kendi inancına çekmeye çalışmıştır. O, buna dayanarak kendi mandarasının biricik olduğunu ve her anlamda gerçekleri ortaya koyduğunu, bunun aynı zamanda Budalık düşüncesinin ve kurtuluş felsefesinin ruhuna da uygun olduğunu belirtmiştir.⁴³¹

Nichiren, honzon-shu öğretisini merkeze alarak hazırladığı mandaralarının önemini belirtmek maksadıyla bazı yazılar kaleme almıştır. O, bu yazılarında özellikle dharma kanunlarının mistik yönlerine işaret etmiş, bunların tanrısal güçlerle ilişkisine dikkat çekmiş ve insanoğlunun çaresiz kaldığı durumlarda nasıl kendisinden güçlü varlıklardan yardım dileme ve onlara tapınma ihtiyacı duyduğunu dile getirerek izah etmeye çalışmıştır. Nichiren, bu durumu açıklarken insanların başta hastalık, yaşlılık ve ölüm gibi kaçınılmaz hallere maruz kaldıklarını, bunun yanında dünyevi hırsların pençesine düştüklerini ve bu yüzden bir dizi kötü karmanın ortaya çıkmasına neden olduklarını dile getirmiştir. O, bundan kurtulmanın yegâne yolunun ise Budalık öğretisine ve dolayısıyla da mandaralardaki temel unsurlara inanmak olduğunu belirtmiştir.⁴³² Nichiren, kötü karmaların insanoğlunun hayatını derinden etkilediğini, bu durumun başta Budalık anlayışı olmak üzere evreni tanıma ve kurtuluşu gerçekleştirme düşüncelerinin anlaşılmasını zorlaştırdığını ifade etmiştir. Bu bağlamda o, mandaralar aracılığıyla öğretisinin yelpazesini geniş tutarak bütün varlıklara Budalık doğasını anlama ve onu gerçekleştirme yolunun açık olduğunu göstermeye çalışmıştır.⁴³³

Nichiren, honzon-shu öğretisi ve mandara anlayışı çerçevesinde, mutlak kurtuluş hedefi için olağanüstü güçlere sahip varlıkların yardımına ihtiyaç olduğunu belirtmiştir. Fakat ona göre insanoğlu, çoğu zaman bu varlıkların asıl güçlerini ve onların gizemlerini anlama

⁴³¹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 86.

⁴³² *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 414.

⁴³³ Murano, *Two Nichiren Texts*, s. 90-91.

konusunda sıkıntı yaşamıştır. Nichiren, bu tür durumlarda onlarla irtibatı sağlayacak olan kutsal söz, yazı ve şekillerden müteşekkil yardımcılara, yani mandaralara müracaat edilmesini önermiştir. O, sembollerle ifade edilen kutsal şeylerin aynı zamanda sır öğretiler içerdiğini, bu gizemli yanları sebebiyle anlaşılmasalar bile inanılmalarının zorunlu olduğunu ifade etmiştir.⁴³⁴ Nichiren hakikatin bir bütün olarak içselleştirilebilmesi için aklın, kalbin, sezgisel gücün ve gözün bütün kutsal değerleri birlikte algılamasını gerekli görmüş, bu çerçevede kabul edilebilir ve kavranabilir olduğunu düşündüğü bütün kutsal değerleri mandarada bir araya toplamaya çalışmıştır.⁴³⁵ O, buna rağmen insanların öğretisi olarak honzon-shu ile tapınım unsuru olan mandarayı anlama konusunda sorun yaşayabileceklerini düşünmüş, mâna yönünden aynı olmakla birlikte içeriği biraz değişebilen farklı mandaralar hazırlamıştır. Böylece Nichiren hem insanların anlama kapasitelerini dikkate almış hem de kurtuluşun bir anlık düşüncede bile olsa doğruya inanmaktan geçtiğini vaaz ederek insanlara kurtuluş yolunda bir çeşit kolaylık sağlamaya çalışmıştır.⁴³⁶

C- KAİDAN-SHU

Kaidan-shu, Nichiren Budizmi'nin temel öğretilerinden biridir. Bu öğretisi, Nichiren tarafından vaaz edildiği kabul edilen üç büyük sır öğretisi arasında yer almaktadır. Nichirenciler tarafından kaleme alınan eserlerde, kaidan-shu öğretileriyle alakalı değerlendirmelerin çeşitlendiğine ve özellikle de bazı konularda farklı yaklaşımların sergilendiğine rastlanılmaktadır. Bunun en önemli nedeni ise kaidan-shunun sır esasına dayalı öğretilerden müteşekkil olduğuna inanılmasıdır.

⁴³⁴ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 86.

⁴³⁵ Bkz. Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun*, s. 26-27.

⁴³⁶ Murano, *Two Nichiren Texts*, s. 112.

1- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Anlamı

Nichiren Budizmi'nde kaidan-shu; sır esasına dayalı inanç ve uygulamaların yanı sıra ahlâkî prensiplere ve toplumsal kabullere uygun olmak kaydıyla icra edilen ayin ve törenlerin yapıldığı kutsal ve gizemli mekân anlayışları demektir.⁴³⁷

Nichiren'e göre kaidan-shu, temelde kutsal mekân anlayışına dayanan, bunun yanı sıra içerisinde gizemli doktrinler, ahlâkî prensipler ve faziletli bir yaşam için gerekli kurallar barındıran bir öğretilerdir. O, bu bağlamda kaidanı Budist ahlâkıyla ahlâklanan ve erdemli davranışlar sergileyen fertlerin yaşadıkları ya da yaşamak isteyecekleri, özünde gizemli anlayışların olduğu bir yer olarak görmektedir.⁴³⁸ Nichiren, mekân olarak kaidana girildiği takdirde, söz konusu olan bütün faziletlerin edinileceğini ve Budaların gerçek yolunun farkına varılacağını ileri sürmektedir. O, kaidan-shu çerçevesinde erdemli bir yaşam sürdürmenin ahlâkî kurallara riayetle mümkün olacağını belirtirken, yüce ışıık âlemi olarak tanımlanan mutlak kurtuluş diyarına ulaşmanın da bu yolla elde edilebileceğini savunmaktadır.⁴³⁹

Nichiren Budizmi'ndeki kutsal mekân anlayışı, kaidan-shuya dayalı inanç, uygulama ve öğretiler çerçevesinde şekillenmiştir. Bu öğreti içerisindeki anlayışların pekçoğu ya kutsal kitaplarda geçen ifadelerle ya da sır temelli düşüncelere dayandırılmıştır. Özellikle gizem anlayışının esas alınması sebebiyle kutsal mekânın mahiyeti, nasıl bir yer olduğu, sadece bir mekâna hasredildiğinde işlevsel değer taşıyıp taşıyamayacağı veyahut somut bir mekân olması halinde ne kadar kapsayıcı olabileceği gibi konular tartışmalara neden olmuştur.⁴⁴⁰

Nichiren'e göre bir yerin kutsal mekân olabilmesi için orada kutsalla doğrudan ilişkinin kurulmasına engel teşkil edecek herhangi bir unsurun bulunmaması gerekir. Ona göre bu tür mekânlar sürekli olmak kaydıyla mutlak mânâda huzur ve dinginlik veren

⁴³⁷ Arai, *Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect*, s. 9; *Dictionary of Buddhism*, s 486-487.

⁴³⁸ Nanjio-Oxon, *A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects*, 145.

⁴³⁹ Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 104-105.

⁴⁴⁰ Arai, *Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect*, s. 17.

yerlerdir. Bu nedenle buraların sadece manevi değer taşıması yeterli görülmemekte, aynı zamanda fiziki koşullarının da uygun olması gerekli görülmektedir. Nichiren bu şekilde kutsiyet atfedilmiş uygun mekânlarda yüce varlıklarla deruni etkileşimin olabileceğini ve bu etkileşimin zaman sınırlamasının olamayacağını dile getirmektedir. Ona göre kaidan-shu öğretisine dayalı kutsal mekân anlayışındaki bu aşkın sınırlar veyahut ruhani bağlantılar; kutsanan mekânı birçok açıdan gizemli kılmakta ve mutlak huzura erişmek isteyenlerin sığınacakları mekânlar haline getirmektedir.⁴⁴¹

2- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shuya Dayalı Gizemli Kutsal Mekân Anlayışı

Nichiren öğretisinde kaidan-shuya dayalı gizemli kutsal mekânların, birbirinden farklı üç ayrı yer olduğu, bu yerlerde bazı toplantıların yapıldığı ve önemli gelişmelerin yaşandığı kabul edilmektedir. Bu mekânlardan birincisi, Hokekyo’da “*mushi honnu no dai-mandara mitsudan*” olarak ifade edilen toplantının yapıldığı yerdir. Bu yere aynı zamanda “mutlak kaidan” adı da verilmektedir. Nichiren’e göre mutlak kaidan sır dolu bir platformdur. Çünkü bu yerin şeklini ve orada yapılan toplantının mahiyetini bilmek mümkün değildir. Orası şekilsizlik âlemi olduğu gibi zamanın da bilinmeyen noktasıdır. Nichiren’e göre kendiliğinden ve başlangıcı olmayan zamanda yaşanmış olan mutlak kaidana, muhtemelen varoluşun bütün özgün formları iştirak etmiştir. Ancak bu hadisenin yaşandığı yer ve zaman başta olmak üzere orada bulunanların niteliklerinin ve niceliklerinin anlaşılması imkânsızdır. Dolayısıyla bu yerin varlığı ve mahiyetiyle ilgili bilgiler mutlak manada bir inanca dayanmaktadır.⁴⁴²

⁴⁴¹ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 64-65. (Nichiren, muhtelif dönemlerde kaleme aldığı yazılarında, kutsal mekân konusuyla alakalı olarak özellikle Japonların kutsal kabul ettikleri güneş tanrısına ve güneşin ülkesi olan Japonya’ya methiyelerde bulunmuştur. Masaharu Anesaki, Nichiren’in Sado Adasındaki sürgünden döndükten sonra güneş tanrısı hakkında şöyle dediğini nakletmektedir. “Ben Nichiren, Japonya’da, yani güneş tanrısının ülkesinde doğdum. Güneş tanrısı şefkatli ve merhametli bir annedir. Ulusumun başlangıcında o vardı, ben de çocukluğumdan beri ona saygı duyarım. Çünkü güneş tanrısı mistik güçlerin kaynağıdır. Ayrıca onun yurdu, yani benim yaşadığım ülke kutsal bir yerdir.” Bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 105)

⁴⁴² Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 61. Nanjio-Oxon, **A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects**, 133-134.

Nichiren'e göre kaidan-shu öğretisinde yer alan gizemli kutsal mekânların ikincisi uzayın (gökyüzünün) derinliklerinde bir yerde gerçekleşmiştir. O, Hokekyo'ya dayanarak burada bir toplantının yapıldığını ve toplanılan yer için kutsal kitapta “*honmon koku dai-e no dai-mandara mitsudan*” ifadesinin kullanıldığını belirtir. Nichiren'e göre söz konusu mekân gizemli bir yeri işaret etmektedir. Kaynaklarda bu yerin gizemli olduğu, toplantıya ise evrendeki yüce varlıkların katıldığı belirtilir. Bazı kaynaklarda ise yüce varlıkların yanı sıra evrendeki bütün varlıkların da bu toplantıya iştirak ettiği, bundan dolayı şekilsizlik formunun sona erdiği ve bilinen soyut varlıklar âlemine geçildiği iddia edilmektedir. Dolayısıyla bu gelişme aynı zamanda kısmi bir başlangıç olarak değerlendirilmekte ve zamanın esas itibariyle bu sırlı noktada başladığı savunulmaktadır.⁴⁴³

Nichiren'e göre kaidan-shuya dayalı üçüncü kutsal mekân, Hokekyo'daki ifadesiyle “*mappo oji no dai-mandara mitsudan*”dır. O, bu yerde zamanın bozulduğu çağda gizemli bir toplantının yapıldığını, ancak bu toplantının yeri ve katılımcılarının tam olarak bilinmediğini belirtmiştir. Nichiren, mappo oji no dai-mandara mitsudanın öncekilere nazaran mappo çağında olduğunun bilindiğini ve dönemsel açıdan biraz daha netleştğini ifade etmiştir. O, mappo çağının, Sakyamuni Buda'nın ölümünden yaklaşık iki bin yıl sonra başladığını, on bin ila yüz bin yıl süreceğini ve bu dönemde çok kötü şartların yaşanacağını öngörmüştür. Nichiren, buna dayanarak Buda merhametini ön plana çıkarmış, bu merhametin yaşanan dönemle doğrudan ilişkisi üzerinde durmuştur. O, bahsedilen merhametin herkesi kapsayacak düzeyde olduğunu vurgulamış ve kurtuluşun çerçevesini bütün varlıkları kapsayacak biçimde genişletmiştir. Böylece Nichiren, ölüm ve yeniden doğum döngüsünden kurtulmaları imkânsız

⁴⁴³ Nanjio-Oxon, *A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects*, 134-135; Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun* s. 62.

gibi görülenlerin dahi, kaidan-shuya inandıklarında ve ona sığındıklarında kurtulabilmelerinin mümkün olabileceğini iddia etmiştir.⁴⁴⁴

Nichiren herkesin kurtulabileceği fikrinden hareket etmekle birlikte, Hokekyo öğretilerinin kesintisiz bir şekilde uygulandığı ülkeler olan Hindistan, Çin ve Japonya’da kutsal kaidan merkezlerinin varlığından söz etmekte, bu tür kutsal mekânlar sayesinde insanoğlunun ahlâkî düzeyinin arttığını, toplumsal barışın tesis edildiğini ve böylece kurtuluş fikrinin yaygınlaştığını ileri sürmektedir. O, kutsal mekân anlayışı bağlamında bahsi geçen ülkelerin önemine işaret ettikten sonra, Japonya’yı ön plana çıkarmakta ve bu bağlamda mappo oji no dai-mandara mitsudanın kendi ülkesindeki “*Minobu-san*” dağında gerçekleştiğini savunmaktadır. Nichiren, mappo çağının başlamasıyla birlikte hakiki Buda öğretilerinin tekrar ve en doğru şekliyle kendi öğretilerinde yaşanmaya başladığını, Minobu-san dağının ise kutsal kaidan merkezi olduğunu ileri sürmektedir. O, burada gerçek dharma yasalarının uygulandığını, ahlâkî kaidelere riayet edildiğini ve birçok gizemin ortaya çıktığını ifade etmektedir. Nichiren, Minobu-san dağında inzivaya çekildiğini, “*namu-myo-ho-renge-kyo*” duası eşliğinde meditasyon yaptığını ve bir anda aydınlanmayı elde ettiği belirtilerek; buranın gizemli kutsal mekan olduğu ispatlamaya çalışmaktadır.⁴⁴⁵

Nichiren, Minobu-san dağında yaşadığı deneyimin esas itibariyle Hokekyo öğretileri sayesinde olduğunu vurgulamış, bu sırlarla dolu hali yaşamak isteyenlere yol göstermiştir. O, Minobu-san dağının kutsiyetine ve önemine inanmakla birlikte sadece söz konusu deneyim için buraya gelinmesi konusunda açıkça fikir beyan etmemiştir. Çünkü ona göre varlıkların bir

⁴⁴⁴ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 63.

⁴⁴⁵ Nichiren, Minobu-san dağını tarif ederken hem coğrafi özelliklerine dikkat çekmekte hem de manevi bir atmosfere sahip olduğunu belirtmek suretiyle bu yeri adeta cennet olarak nitelendirmektedir. O, özellikle orada inzivaya çekilerek zihinsel ve bedensel açıdan huzura kavuştuğunu, çok büyük ve esrarengiz gerçeklerin farkına vardığını ifade etmektedir. Nichiren, Minobu-san dağında Sakyamuni Buda ile manevi birliktelik yaşadığını, onun varlığında saklı olan kutlu erdemlerin farkına vardığını, orada düşündükçe yüreğinin ve zihninin genişlediğini zikretmektedir. O, Minobu-san dağındaki münzevi hayatına devam ettiği süre zarfında, hakikat çemberinin kendi parmakları arasında döndüğüne, aldığı her nefeste yeniden doğduğuna ve en nihayetinde üstün aydınlığın eşliğine vardığına inanmaktadır (Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 93, 98-99).

anda kurtuluşu elde etme ihtimaleri vardır ve o an geldiğinde mekânın ehemmiyeti ortadan kalkmaktadır.⁴⁴⁶

Nichirenciler, aydınlanmanın gerçekleştiği mekânlarda olağanüstü güçlere sahip varlıkların bulunduğu, edinilen kötü karmaların ise bu mekânlara girildiğinde gizemli güçler tarafından iyi ve erdemli davranışlara dönüştürüleceğine inanmaktadır. Bu nedenle onlar, genellikle kötü karmalara sahip olanların bile kaidan-shu öğretilerine inanmaları ve kaidan merkezli uygulamaları yapmaları durumunda, kurtulabileceklerini kabullenmektedir.⁴⁴⁷

3- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Ahlâkî Prensiplerle İlişkisi

Nichiren, kaidan-shunun ahlâkî kurallarla ilişkisini doğrudan Hokekyo'ya dayandırmış, böylece bu öğretinin hem kuramsal hem de uygulama yönlerinin bulunduğunu göstermeye çalışmıştır. O, Budizm'deki ahlâkî kuralların, esas itibariyle daimoku-shunun, yani namu-myo-ho-reng-kyonun özünde saklı olduğunu ileri sürmüş, bir diğer deyişle söz konusu kuralların Hokekyo öğretilerinin de esasını teşkil ettiğini belirtmiştir. Nichiren, namu-myo-ho-reng-kyoya inanıldığı takdirde, “üstün ahlâka” sahip olunacağını zikretmiş, üstün ahlâkî ilkelerin ise ancak içsel dinginliğin, huzurun ve saflığın merkezi kutsal kaidan-shuda edinilebileceğini savunmuştur.⁴⁴⁸

Nichiren kaidan-shunun ahlaki kurallarla münasebeti konusunda özellikle uzun yıllar içerisinde yer almış olduğu Japon Tendai geleneğine paralel sayılabilecek fikirler serdetmiştir.

⁴⁴⁶ Arai, **Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect**, s. 18; (Ayrıca geniş bilgi için bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, “*Minobu San Goshō*”, C. IV, s. 125-131).

⁴⁴⁷ Bkz. Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 164-165. (Nichiren, Minobu-san dağında bazı deneyimler yaşadığını belirtince, bu yerin kutsal mekân olduğu fikri Nichirenciler arasında yaygınlık kazanmaya başlamıştır. Nichirenciler açısından Minobu-san dağını önemli ve kutsal kılan bir başka değer ise Nichiren'in aydınlandığı yerde kurulduğuna inanılan tapınaktan kaynaklanmaktadır. Kaynaklarda Nichiren'in, uzun yıllar bu tapınakta yaşadığı, orada vaazlar verip öğrenci yetiştirdiği, kendi öğretilerine katılanları burada kutsadığı, onlar için katılım ayinleri düzenlediği, yetiştirdiği öğrencileri ülkenin farklı yerlerine gönderdiği belirtilmektedir. Bu nedenle bazı Nichirenci gruplar, rahipliğe atanma ve üyeliğe kabul törenlerinin Minobu-san dağında bulunan tapınakta ya da buradan icazet almış rahiplerin kontrolündeki yerlerde olması gerektiğini savunmaktadır. Bkz. Kato, **A Story About Saint Nichiren**, s. 39-41)

⁴⁴⁸ **Writings of Nichiren Shonin**, “*Sandai Hiho Honjoji*”, C. II, s. 290-291.

Bu bağlamda o, kaidan-shunun teorik açıdan ahlâkî temellerini “ji no kaidana” (Budaların özgün doğasında bulunmakla birlikte tümünün sadece Hokekyo’da açıklandığı kabul edilen ahlaki kurallar bütünü) dayandırmıştır. O, aynı şekilde kaidan-shunun pratik açıdan ahlâkî temellerini ise “ri no kaidanın” (Budalara veya Bosatsulara özgü uygulamalar bütünü) oluşturduğunu savunmuştur.⁴⁴⁹

Nichiren, yukarıda belirtilen anlayışları benimsemekle birlikte, kaidan-shu öğretisine ahlakî açıdan farklı bir bakış açısı getirmekte ve bunu ifade etmek için “do-jo” tabirini kullanmaktadır. Nichiren’e göre, do-jo, sadece Hokekyo öğretilerindeki ahlaki prensipleri değil evrensel düzeydeki bütün ahlâkî normları kapsamaktadır. Ona göre do-jo anlayışını kabul etmek, her varlığın kendi/öz doğasında etkin olan “ji-riki” (kişisel güç veya iradi kudret) ile “ta-riki” (yüce varlıkların doğasında bulunan mutlak kapsayıcı güç, potansiyel kudret) gücünü harekete geçirmek demektir.⁴⁵⁰ Nichiren’e göre ahlaki açıdan bunu başarabilmek, toplumlara özgü geleneksel uygulamaları, yerele has inançları ve daha genel evrensel değerleri anlamak hususunda katkı sağlayacaktır. Netice itibariyle ona göre do-jo anlayışı, toplumdaki dini ve sosyal hayatı, ahlâkî kurallar bağlamında düzenlemekte ve zaten var olduğuna inandığı doğru yaşam potansiyelini etkilemek suretiyle işlevsel hale getirmektedir.⁴⁵¹

Nichiren, kaidan-shu öğretisindeki ahlâkî boyuta dikkat çekerken, sürekli olarak kurtuluş fikrini ön plana çıkarmıştır. O, bu noktada kaidanı kurtuluş yolu, kurtuluş diyarının eşiği veya kurtuluş için ibadet edilen mekân olarak görmüştür. Nichiren özellikle teori, uygulama ve toplumsal kabulleri (halk inançlarını) birbirine yaklaştırarak orta bir yol takip etmiş, geleneklerine bağlı insanları kaidan-shu dairesinde telakki ederek onların da

⁴⁴⁹ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 61.

⁴⁵⁰ Nanjio-Oxon, **A Short History of The Twelve Japanese Buddhist Sects**, 145.

⁴⁵¹ Morgan, “*Ethics and The Lotus Sutra*”, s. 356-357; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 61, 73.

kurtulabilmesinin mümkün olduğunu ifade etmiştir. O, bu türden bir kurtuluş anlayışının aslında kaidan-shuda yer alan gizemli öğretilerden kaynaklandığını belirtmiştir. Nichiren, kaidan-shu öğretisinde yer alan ve herkesçe anlaşılamayan gizemli anlayışların tümüyle Hokekyo’da bulunduğunu, bu öğretilerin ise “namu-myo-ho-renge-kyo” yoluyla aşikâr olduğunu ifade etmiştir. Bundan dolayı Nichiren, “namu-myo-ho-renge-kyo” ifadesini tekrar ederek meditasyon yapanları kaidan-shu dairesinde kabul etmiş ve bunun kurtuluş için yeterli olacağını ileri sürmüştür. Hatta bu noktada o, Sakyamuni Buda’nın aydınlandığı mekânın ve diğer Buda adayları bosatsuların, “namu-myo-ho-renge-kyo” duası eşliğinde meditasyon yaptıkları ve aydınlanmanın eşiğine ulaştıkları yerlerin de kaidan-shu olduğunu savunmuştur. Nichiren onların kaidan-shuya girerek ahlâkî açıdan bütün erdemleri elde ettiklerini ifade etmiş, Hokekyo’ya atfen bu mekânların öz itibarıyla “kutsal elmas tahtı” olduğunu belirtmiştir. Böylece o, kaidan-shuyu sonsuz ışık âlemine girişin kapısı ya da eşiği olarak görmüş ve onu maddi ve manevi yönden yücelişin göstergesi olan mücevherlerle süslü bir taht ile sembolize etmiştir.⁴⁵²

4- Nichiren Öğretisinde Kaidan-shunun Yeri ve Önemi

Nichiren öğretisinde kaidan-shu, temelde kutsal mekân merkezli bir anlayışa dayanmakla birlikte, bu anlayışın içerisinde birbirinin tamamlayıcı niteliğinde kabul edilebilecek çeşitli yaklaşımlar bulunmaktadır. Bu yaklaşımlar arasında, Budizm’in en önemli öğretilerinin ve değer yargılarının başında yer aldığı kabul edilen ve Budacı literatürde “sila”, (shila) veya “kai” prensipleri olarak adlandırılan “ahlâkî kurallar” ön plana çıkmaktadır.⁴⁵³ Söz konusu ahlâkî kurallar büyük veya küçük bütün Budist ekoller tarafından kabul edilmekte, bu doğrultuda hareket edilmesinin zorunlu olduğu vurgulanmaktadır. Bunun yanı sıra kaidan-

⁴⁵² Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 107; Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 66.

⁴⁵³ Kaynaklarda kaidan-shunun kelime anlamının oldukça geniş olduğu ifade edilmektedir. Bu bağlamda “kai”nin; iyilik, erdemli davranış, ahlâkî prensip, büyüleyici mekân, tapınak ve korkuyla karışık huzur veren yer anlamında kullanıldığı “dan”ın güzel konuşmak, kendini iyi ifade etmek ve doğru söylemek manasına geldiği; “shu”nun ise kural, kaide ve temel manalarının olduğu belirtilmektedir (Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 60; Murano, **The Lotus Sutra**, s. 373).

shu; Budacı ahlak öğretileri çerçevesinde gerçek kurtuluşu hedefleyenlerin, çeşitli kurallar dâhilinde katıldıktan sonra takip ettikleri doğru yol ya da doğru yaşam tarzı olarak da görülmektedir.⁴⁵⁴ Ayrıca kaidan-shu veya kaidanın, Japon toplumunda özellikle Kamakura dönemi sonrası yaygınlık kazanan “mikkyo”, yani esoterik anlayışlar çerçevesinde geliştiği, Edo döneminde ise daha farklı bir boyut kazandığı ifade edilmektedir.⁴⁵⁵

Nichiren, kaidan-shu öğretilerine inananları ve yaşamlarını bu doğrultuda sürdürenleri övmüş, onların kurtuluşa yakın olduklarını iddia etmiştir. O, kaidan-shu bağlamında Hokekyo öğretilerine inanan fertlerin yaşadıkları evler de dâhil bütün yaşam alanlarının, özellikle de Hokekyo öğretilerinin uygulandığı tapınakların kutsal olduğunu ileri sürmüştür. Nichiren, tapınaklarda yaşamını sürdürenler ile zaman zaman buralara gelip bağlılıklarını ve inançlarını ifade edenlerin, gerçekte kaidan-shunun ruhunu ve anlamını idrak ettiklerini ifade etmiştir.⁴⁵⁶

Nichirenciler tarafından kaleme alınan bazı eserlerde, Nichiren’in özellikle yukarıdaki değerlendirmelerine de atıfta bulunularak kaidan-shunun, Nichirenci dini teşkilatları ve Nichirenci cemaati kapsadığı belirtilmiştir. Bu bağlamda Budizm’deki ahlâkî kuralların çeşitliliğine ve dini teşkilat yapısındaki anlayış ve uygulama farklılıklarına dikkat çekilmiş,

⁴⁵⁴ **Dictionary of Buddhism**, s. 516-517.

⁴⁵⁵ Kaynaklarda, kaidanın “mikkyo” anlayışı çerçevesinde farklı bir boyut kazandığı zikredilmektedir. Bu esoterik anlayışa göre kaidan, geleneksel Japon halk inançlarının içinde yer alan cin, peri ve hayalet hikâyelerinin, tanrılara veya tanrılaştırılan kişilere uyarlanarak anlatılmasıdır. Böylece bozulduğu düşünülen dini ve sosyal hayatın tekrar ve doğru biçimde düzenlenmesi hedeflenmektedir. Bunun için eski dini önderlerin yeniden başka bedenlerde ve olağanüstü güçlere sahip olarak doğduğu anlayışı vurgulanmaktadır. Kaidanla alakalı bu anlayışın Japonya’da; Kamakura yıllarında görüldüğü, ancak bunun 1603-1868 yılları arasında kapsayan ve Edo olarak bilinen dönemde yaygın hale geldiği kabul edilmektedir. Japonya’da bu dönem itibarıyla dini açıdan birçok gelişmenin yaşandığı ileri sürülmekte, özellikle bazı grupların diğer din ve mezheplere inanan kimseleri kendi inançlarına yönlendirmek için hayalet ve korku hikâyeleri oluşturdukları ve bu suretle onları korkutarak kendi yanlarına çektikleri iddia edilmektedir. Bu hikâyelerin ise tarihte yaşamış önemli Budist rahiplerin veya tanrılaştırılmış insanların efsaneleştirilen hayatlarına atfedildiği belirtilmektedir. Zira Japon toplumunda ölen ata ruhları tanrı, Budizmle birlikte bu tanrıların “Butsu/Bosatsu” olduğu kanaati oldukça yaygındır. Kaynaklarda bu konuyla alakalı Edo dönemine ait olduğu kabul edilen birçok meşhur anlatımın bulunduğu, bunların bazılarının ise günümüzde korku filmlerine konu edildiği zikredilmektedir. Ayrıca bu hikâyemsi anlatımlara kaidan ile aynı anlama gelen “kwaidan” dendiği de belirtilmektedir (Bkz. Whalen Lai, “*Post-Kamakura Buddhism*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. IV, S. 5, s. 277-278; Dolce, “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude Toward Esoteric Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 357-359).

⁴⁵⁶ Fumihiko, “*Nichiren’s Problematic Works*”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 266.

kaidan-shunun gerçekte sangha teşkilatı olup olmadığı konusu tartışılmıştır. Bazı Nichirenci gruplar bu noktadan hareketle kaidanın doğrudan sangha teşkilatı sayılamayacağını iddia etmiştir. Onlara göre sadece ruhbanlar değil, bu ruhban sınıfın yanı sıra ahlâkî kurallara uyan, Nichiren öğretilerini benimseyen ve bu kurallara bağlı kalan bütün cemaat üyeleri kaidanda yer almaktadır. Bir başka deyişle Nichiren'in ortaya koyduğu öğretilere inanan, onu uygulayan ve bu yolla kurtuluşu elde edeceğine kanaat getiren herkes bu teşkilatın doğal üyesi sayılmaktadır.⁴⁵⁷

Nichiren öğretisinde kaidan-shu anlayışını önemli kılan unsurlardan biri, kaidanın kutsal mekânla özdeşleştirilmesidir. Özellikle Nichiren'in aydınlanmanın eşiğine ulaştığına inanılan Minobu-san dağına bu kutsiyetin atfedilmesi, orada kurulan tapınağın da kutsal kabul edilmesinde rol oynamıştır. Bu bağlamda diğer dinlerde de görülen kutsal mekân ya da kutsal tapınak olgusu, Nichirenciler arasında kaidan-shu anlayışıyla birleşmiş, söz konusu olan tapınak bazı önemli ayin ve dinsel törenlerin yapıldığı mekân haline gelmiş, rahip atamalarına ve dine kabul törenlerine sahne olmuştur. Bu anlayış aynı zamanda ahlâkî öğretilerin de en doğru biçimde kutsal kaidan merkezlerinde edinileceği ve yaşatılacağı fikrini doğurmuştur.⁴⁵⁸

D- KAİTAİ-SHU

Nichiren Budizmi'ndeki “kaitai-shu” öğretisi, kutsal metinlerde yer alan ahlâk ilkeleriyle alakalı bütün anlayışları içermektedir. Kaitai-shu, ahlâkî öğretilerin yanı sıra Budistler açısından en önemli uygulamaların başında geldiğine inanılan yoğunlaşma (konsantrasyon) ve kavrayış (bir şeyin iç yüzünü anlama) esaslarıyla da dolaylı bağlantısı olan bir öğretilerdir. Söz konusu bu üçlü yapının, yani her bakımdan ahlâklık olma çabasının, zihni bir olgu üzerinde yoğunlaştırma yetisinin ve herhangi bir şeyi yüzeysel değil derinliğine kavrama

⁴⁵⁷ Hoyo Watanabe, “*Nichiren's Thought Appearing in the Risso Ankoku Ron and Its Acceptance in The Modern Age*”, *Proceeding of the Thirty-First International Congress of Human Sciences in Asia and North Africa*, Kyoto 1983, s. 7-11.

⁴⁵⁸ *Life of St. Nichiren*, Compiled by Seigakukan, Chiba 1975, s. 23.

yeteneğinin birbirine bağlı olduğu zikredilmektedir. Örneğin ahlâkî açıdan yeterli olmayan birinin, herhangi bir konu üzerinde düşünürken; zihnini istenilen düzeyde odaklayamayacağı ve dolayısıyla da o konuyu derinliğine anlamasının mümkün olamayacağı kabul edilmektedir.

1- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu'nun Anlamı

Kaitai-shu, kelime olarak ahlâkî esaslar demektir. Bu ahlâkî esaslar Budizm'deki dharma yasalarının görünen ya da görünmeyen en etkili gücü olarak kabul edilmektedir. Kaitai-shu'nun terim anlamı ise yüce erdemlere sahip öğreticinin gözetiminde ve onun vaaz ettiği kanunlara göre tertip edildiğine inanılan kutsama ve üyeliğe kabul törenleri esnasında kabul edilen ahlâkî prensipler bütünüdür.⁴⁵⁹

Nichiren'e göre kaitai-shu prensipleri, Buda tarafından vaaz edilen dharma kanunlarının özüne uygun olmak zorundadır. Ona göre bu kanunların özünü, başta Hokekyo öğretileri olmak üzere diğer kutsal sutralardaki ahlâkî prensipler oluşturmaktadır. Bu çerçevede Nichiren'e göre kaitai-shu, aslında "erdemli kurallar" bütünüdür. Bu kurallar Budacılık düşüncesinin en doğru esaslarını yansıtır. Bu yüzden ona göre ahlâkî konularda asıl olması gereken Buda'nın Hokekyo'da belirttiği erdemli ilkeleri kabul etmektir. Bunun yanı sıra o, yerel ve evrensel ahlâkî normların da bu çerçevede değerlendirilmesi gerektiğini belirtmektedir. Ayrıca Nichiren, Budacı ahlâk ilkelerinin doğru şekilde yaşanması için oluşturulan kurumsal yapının da bahsedilen ahlâkî normlara uygun olması gerektiğini dile getirmektedir.⁴⁶⁰

Nichiren'e göre Budizm'de kutsama, rahipliğe atama, rahiplerin terfi etmesi ve dine giriş maksatlarıyla düzenlenen ayinlere veya merasimlere katılan bütün adaylar, kendileri için belirlenmiş olan ahlâkî kuralları kabul ettiğini belirten sözler verdikten sonra, Budacı yüce erdemleri edinmekte ve bu erdemlerin üstün faziletler içerdiğini onaylamaktadır. Bu

⁴⁵⁹ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 66.

⁴⁶⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, "*Hokkeshuyo-sho*" C. II, s. 214.

bağlamda o, kaitai-shu ilkelerinin üç aşamadan oluştuğunu belirtmektedir. Bunların birincisi “kaiho”, yani ahlâkî öğreti ya da öğretinin ahlâkîliği meselesidir. İkincisi “kaigyo”, yani fiillerin ve davranışların ahlâka uygunluğudur. Üçüncüsü ise “kaiso” olarak tanımlanan özel ahlâkî normların varlığını kabul ve yaşatma anlayışıdır. Netice itibariyle bir birey kaitai-shu ilkelerini bütüncül olarak kabul ettikten ve ona uygun davranışlar sergiledikten sonra “kaishi” adını almakta ve üstün ahlâklılar arasına girmektedir. Nichiren Budizmi’nde kaishi olabilmek mertebeye ya da gruba göre belirlenmemekte, kaitai-shu prensiplerine inanan, onu anlayan ve içselleştirerek yaşayan herkes kendi konumunu kendisi belirlemektedir.⁴⁶¹

2- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerinin Oluşum Aşamaları

Nichiren Budizm’ine göre ahlâkî öğretiler üç aşamalı olarak elde edilebilir. İlk aşama inanç esaslarının kabulüne, yani inanca; ikinci aşama bu inançlardan kaynaklanan sorumlulukları yerine getirmeye, yani ibadete; üçüncüsü ise bunların neticesinde ortaya çıkacak olan ahlâkî ilkeleri içselleştirerek yaşamaya bağlıdır. Bu sistemde inancın ibadeti gerekli kıldığı, ibadetin ahlâkî olgunlaştırdığı, ahlâkın ise bütüncül manada insanı erdem sahibi yaptığı kabul edilmektedir.⁴⁶²

Nichiren, Japonca “kongo-hoki-kai”, yani “elmas kapta sunulan ahlâkî ilkeler” olarak bilinen bütün kuralların, esas itibariyle Hokekyo öğretilerinde müteşekkil olduğunu belirtmiştir. O, bu ilkelerin özünü ise “namu-myo-ho-rengue-kyo”nun oluşturduğunu savunmuştur. Nichiren, içeriği ve sayısı hakkında farklı görüşler bulunan ahlâkî kuralları, bir bütün olarak değerlendirmiş, Buda tarafından elmas kapta sunulduğuna inanılan ahlâkî prensiplerin, herkes için bağlayıcı olduğunu dile getirmiştir.⁴⁶³ Nichiren, kaleme aldığı “öğretiler-uygulamalar-deliller” adlı yazısında, bu kuralların bir bütün olduğunu ispatlamaya çalışmıştır. Ona göre Budalar ve Buda adayları, yani aydınlananlar veya aydınlanmanın

⁴⁶¹ Petzold, *Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun* s. 67.

⁴⁶² Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 144.

⁴⁶³ *Dictionary of Buddhism*, s. 516.

eşiğinde olanlar esas itibariyle üç farklı bedensel özelliğe sahiptir. Onların sahip oldukları bu üç bedensel özellik, nitelik ve nicelik açısından ahlâkî öğretilerin yansımasıdır. Dolayısıyla Nichiren, elmas kaptaki ahlâkî yasalar ile söz konusu olan bedensel özelliklerin Budalarda müşahhaslaştırıldığını ileri sürmüş, buna inananların ise doğrudan Buda merhametine sığınmış olacaklarını savunmuştur.⁴⁶⁴

Nichiren'e göre Hokekyo'da yer alan ahlâkî kuralların erdemine inanan ve Buda merhametine sığınan kişi, ilk önce inandığı şeyi kalbiyle doğrulamalıdır. Hatta bu eylem bir anlık bile olmuş olsa mutluluk (esas kurtuluş) için yeterli olabilir. Daha sonra neye inandığını anlamaya çalışmalı, onu etraflıca kavramak için çaba harcamalıdır. Ardından başkalarının da bunu anlamasını arzu etmelidir. Son olarak ise kalbi, aklı ve gözü bu inanca açılan kişi, inancının derinliklerindeki sırlara vakıf olmaya başlayınca; bunları nasıl başardığını düşünmeli, dua ve ibadet ederek yoluna devam etmelidir.⁴⁶⁵

Nichiren'e göre yukarıdaki dini kabuller, bazı ahlâkî kuralları beraberinde getirmektedir. Ona göre söz konusu olan kurallar beş aşamadan oluşmaktadır. Birincisi, Nichirenci öğretileri kabul eden kişi Hokekyo'yu nerede duyarsa duysun dinlemeli ve bundan haz duymalıdır. İkincisi, onu öğrenmeye çalışmalı, onu okumak, yazmak ve ezberlemek için gayret etmelidir. Üçüncüsü, öğrendiklerini başkalarına anlatmalıdır. Dördüncüsü, öğretinin derinliğine inmek için zihinsel çabalarını artırmalıdır. Beşinci aşamaya geldiğinde ise o ana kadar öğrendiği bütün doğruları günlük yaşamına taşımalı, edindiği erdemleri çeşitli ahlâkî uygulamalarla destekleyerek örnek davranışlar sergilemelidir. Bu davranışlar başta Hokekyo öğretileri olmak üzere, yaşanan toplumun geleneklerine, göreneklerine ve halkın değer yargılarına uygun olmalıdır.⁴⁶⁶

⁴⁶⁴ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, "Shishingohon-sho", C. IV, s. 107-108.

⁴⁶⁵ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 157-158.

⁴⁶⁶ **Dictionary of Buddhism**, s. 517.

3- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkeleri

Nichiren, “kaitai-shu” ilkelerinin, Hokekyo’da açıklanmış olan ahlâkî kurallardan ve bu kuralların uygulamalarından ibaret olduğunu belirtmekte, özellikle bu kitabın on yedinci bölümünde yer alan ahlâkî ilkeleri ön plana çıkarmaktadır.⁴⁶⁷ Bu bağlamda Nichiren öğretisindeki “kaitai-shu” ilkelerini, altı ana ilke altında toplamak mümkündür. Nichiren’e göre bu ilkelerin birincisi, erdemli olmaktır. Erdemli olmak için yapılmaması gereken bazı fiiller bulunmaktadır. Bunlardan uzak durmak hem kalbi hem de zihni temizler. Söz konusu olan eylemler, aynı zamanda Budizm’de kabul edilen beş temel yasaktan müteşekkildir. Bu yasaklar; her ne şart altında olursa olsun cana kıymamak, yasak olan cinsel ilişkiden uzak durmak, başkalarının malını çalmamak veya gasp etmemek, yalan söyleyerek başkalarını kandırmamak, insan sağlığına zararlı olan uyuşturucu ve sarhoş edici özellikler içeren maddeler kullanmamaktır. Bu tür yasaklara riayet ederek kazanılacak olan faziletler için herhangi bir ön şart bulunmamaktadır. Dolayısıyla Nichiren’e göre kişi bu fiillerden uzak durduğunda erdemli kabul edilir.⁴⁶⁸

Nichiren öğretisinde, kaitai-shu ilkelerinin ikincisi, cömert olmaktır. Nichiren’e göre Sakyamuni Buda’ya ve onun kutsal vaazlarını içeren Hokekyo’ya inanan kişi, cömert olmalıdır. Bu bağlamda ona göre cömertlik sadece maddi değeri olan şeyleri vermek değildir. Esas cömertlik, dini değerlere ve erdemlere sahip olmak ve onları ahlâkî davranışlarla süslemektir. Ardından ise örnek davranışlar sergilemek, bunları başkalarına öğretmek ve herkese elinden geldiğince yardımcı olmaktır.

Nichiren’e göre kaitai-shu ilkelerinin üçüncüsü; sabırlı olmaktır. Nichiren’e göre zorluklar karşısında durabilmek ve bu zorlukları alt edebilmenin en temel şartı sabırdır. Ona göre

⁴⁶⁷ Nichiren, Hokekyo’daki ahlâkî yasaların yanı sıra, diğer Budist ekoller tarafından benimsenen ahlâkî kuralları, evrensel ilkeleri ve yerel normları da esas itibarıyla kabul etmektedir. Böylece Nichiren doğrudan Budist öğretisi içinde zikredilmemiş olsa da çeşitli ahlaki prensipleri farklı biçimlerde yorumlanmakta ve onları kendi öğretisi içinde işlevsel hale getirilmektedir (Watson, *The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras*, s. 283-285).

⁴⁶⁸ Bkz. Murano, *The Lotus Sutra*, s. 253-257.

insanoğlunun sıkıntılara katlanması ve hatta acılara tahammül etmesi, onun sabırlı olduğunun göstergesidir. Nichiren'e göre bir kişi; dini, canı ve vatani için, sıkıntıları bertaraf etmek için, azimle mücadele ediyorsa o kişi faziletlidir.

Nichiren öğretisinde kaitai-shu ilkelerinin dördüncüsü; güçlü ve sağlıklı olmaktır. Nichiren'e göre, inancın gereği olarak yapılması zorunlu işleri ve ödevleri yerine getirmek, hem bedensel hem de ruhsal bakımdan sağlıklı ve güçlü olmayı gerektirir.⁴⁶⁹

Kaitai-shu ilkelerinin beşincisi; dikkatli olmaktır. Dikkatli olmak her şeyden önce zihni bir noktaya odaklayabilme kabiliyetine sahip olmak ya da bunu yapabilecek seviyeye ulaşmak için gayret etmek demektir. Bununla birlikte Nichiren'e göre dikkatli olmak, zihinsel anlamda odaklanabilmenin yanında kalp ve göz açıklığını da gerektirmektedir. Dikkatli olmak, daha çok meditasyon için gerekli olan konsantrasyonla alakalı bir durum olarak bilinmektedir. Ancak Nichiren'e göre konsantrasyon veya dikkat; sadece meditasyonla sınırlı değildir. Bu kural diğer ibadetler için de geçerlidir. Nichiren dikkatli olmanın ahlâkî bir yeti olduğunu vurgularken, başta meditasyon olmak üzere diğer ibadetlerin de sadece zihinsel odaklanma ile yapılamayacağını dile getirmektedir. Bu bağlamda o, bir kişinin en iyi şekilde ibadet edebilmesi için zihinsel odaklanmanın yanında; temiz ve imanlı bir kalp ile bütün gerçekleri görebilecek açık gözlere sahip olmasının gerektiğini ifade etmektedir. Böylece Nichiren genel olarak zihinsel anlamda dikkatli olmakla eşdeğer görülen meditasyonun, aslında zihnin, kalbin ve gözlerin ortak eylemi olduğunu ileri sürmektedir. Bu vesileyle o, bütün ibadetlerin esas itibarıyla en üst düzeyde algı açıklığı ve dikkat gerektiren eylemler olduğunu dile getirmektedir.

Nichiren öğretisinde kaitai-shu ilkelerinin altıncısı; hikmet sahibi olmaktır. Nichiren'e göre hikmet sahibi olmak bilgili olmakla eşdeğer değildir. O sadece bilgeliğin yolunu daha

⁴⁶⁹ Bkz. Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 143-149.

rahat açabilecek bir araçtır. Bilge olmak, Hokekyo öğretisini anlamak ve Buda doğasını kavramakla mümkün olabilir. Bu ise üstün ahlâklı olmaya ve söz konusu öğretileri içselleştirmeye bağlıdır.⁴⁷⁰

Nichiren, yukarıda bahsedilen kaitai-shu ilkelerinin, dört aşamada hayata geçirilmesini mümkün görmektedir. Ona göre ilk aşamada ahlâkî ilkeler bir bütün olarak kabul edilmeli ve hepsinin doğruluğuna inanılmalıdır. İkinci aşamada, sözkonusu kurallar doğru şekilde öğrenilmeli ve onlara sadakatle bağlanılmalıdır. Üçüncü aşamada; edinilen ahlâkî ilkeler hangi şart altında olursa olsun akıldan çıkarılmamalı ve onların üzerinde devamlı surette düşünülmelidir. En son aşamada ise bu ahlaki ilkeler çevremizde olanlara öğretilmeli ve mümkün olan en geniş şekilde yayılarak diğer insanların da bundan haberdar olması sağlanmalıdır.⁴⁷¹

Nichiren, kaitai-shu ilkelerine göre hayatını düzenlemek isteyen kişilerin, yukarıda bahsedilen temel davranış esaslarını kabul ettikten sonra, yapmaları gerekenleri şu şekilde sıralamaktadır. Hokekyo'ya inanan ve onun kutsiyetine sığınan kişiler, bu kitaptaki kutsal sözleri duydukları her ortamda mutlu olmayı başarabilmelidir. Böylece bu şahıslar ahlâkî ilkelerin ilk merhalesini başarıyla geçmiş olacaklardır. Bu kişiler, mutluluklarını sürekli kılmak için kutsal metinleri okumalı, yazmalı ve onu ezberlemek için çaba harcamalıdır. Bu şekilde ikinci merhaleye geçmiş ve ahlâken olgunlaşmış olacaklardır. Ahlâkî açıdan daha da olgun hale gelebilmenin sonraki merhalesi ise bu kurallara bağlı kalmak kaydıyla bosatsu pratiklerini yapmak ya da en azından bunlar için gayret sarfetmektir. Nichiren'e göre kişilerin hayatındaki bu gelişmeler ve olgunlaşma çabaları, onları ahlâkî açıdan geliştirdiği gibi gündelik hayatlarının da daha düzenli olmasını sağlayacaktır.⁴⁷²

⁴⁷⁰ Bkz. Burton Watson, *The Record of The Orally Transmitted Teachings*, Tokyo 2004, s. 144-147.

⁴⁷¹ Gene Reeves, *“Appropriate Means as the Ethics of the Lotus Sutra”, A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra*, s. 386.

⁴⁷² Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 144.

Nichiren Budizm’indeki ahlâkî kurallar ve uygulamalar sadece bunlarla sınırlı değildir. Örneğin insanoğlunu erdemli olmaktan alıkoyacak eylemlerden ve mesleklerden uzak durmak gerekir. Bu bağlamda Nichiren’e göre hem özel hayatın hem de çalışma hayatının içindeki bedensel ve zihinsel bütün aktiviteler, kaitai-shu prensiplerine uygun olmalıdır. Böylece çalışma hayatı, ahlâkî uygulamaların da icra edildiği bir yer haline gelecek, kişi üstlendiği görevi hakkıyla yerine getirecek ve sosyal sorumluluk taşıdığının farkına varacaktır. Bunun yanı sıra Nichiren’e göre geleneklere ve göreneklere uygun davranmak da bir tür sosyal sorumluluk ve ahlâkî gerekliliktir. Ona göre ahlâklı fert, kendisiyle aynı inancı ya da görüşü paylaşmıyor olsa bile aile büyüklerine karşı saygıda kusur etmemeli, ölmüş olan atalarına hürmet göstermelidir. Ailesine ait olan butsudanı (dua sunağı) devamlı surette temizlemeli, bakımını yapmalıdır. Aile mezarlığını ziyaret etmeyi ihmal etmemeli, yakınlarının cenaze törenlerine katılmalı ve onlara gereken saygıyı ve ihtimamı göstermelidir. Bunların yanı sıra temiz ve sade giyinmeli, lüksten uzak durmalı ve muhtaçları gözetmelidir. Sabah ve akşam ayinlerini aksatmamalı, mümkün mertebe bütün dini ayin ve kutlamalara da katılmaya çalışmalıdır. Müreffeh ve huzurlu bir toplum hayatı için aile kurumunun ve çocukların korunmasının önemini kavramalı, bu çerçevede verilen eğitime katılmalı, öncelikle kendi ailesi içinde karşılıklı sevgi, saygı ve işbirliği esaslarına riayet etmeye çalışmalıdır.⁴⁷³ Nichiren, ahlâkî olgunluk düzeyine ulaşmış kişilerin; her anlamda bireyselleştikten arınacağına, toplumsal sorumluluk duygusuyla hareket edeceğine inanmakta ve bu durumun kurtuluş anlayışı üzerinde etkili olacağını vurgulamaktadır.

4- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerine Dayalı Kurtuluş Anlayışı

Nichiren, Budalık düşüncesine en yakın ahlâkî öğretilerin Hokekyo’da yer aldığını ve dolayısıyla da kaitai-shu prensiplerinin kurtuluş noktasında en elverişli yaklaşımı yansıttığını

⁴⁷³ Bkz. **Nichiren Shoshu Basics of Practices**, Nichiren Shoshu Temple, Tokyo 2003, s. 67-69.

savunmuştur.⁴⁷⁴ O, bu öğretiler sayesinde kurtuluş yolundaki yüce gerçeklerin, yani bosatsu uygulamalarının farkına varılacağını ileri sürmüştür. Nichiren, doğru düşünme ve doğru hareket yöntemlerinin Bosatsu uygulamaları sayesinde edinileceğini, bunları uygulayanların ahlâkî açıdan olgunlaşacağını ve ayrıca başkalarının ahlâkî gelişimine de katkı sağlayacağını zikretmiştir. O, kaita-shu ilkelerine inanılması ve onların doğru uygulanması durumunda; elmas kadehteki ahlâkî prensiplerin elde edileceğini ve böylece sayısız ıstıraplardan kurtulacağını iddia etmiştir.⁴⁷⁵

Nichiren, kaitai-shu öğretisiyle kurtuluşun mümkün olduğunu dile getirirken, esas itibarıyla edinilen karmik birikimlerin mutlak olan etkilerini ortadan kaldırmanın gerekli olduğunu vurgulamakta, bunun yolunun ise Bosatsu uygulamalarıyla mümkün olabileceğini belirtmektedir. O, akıl, dil ve bedenin her türlü kötülükten arındırılması için ahlâkî esasların tesis edilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Bu çerçevede Nichiren, Budacı ahlâkın tesis edilebilmesi için düşüncede temizliğin, eylemde iyiliğin sözde ise doğruluğun gerekliliğine inanmaktadır.⁴⁷⁶ Bunun yanı sıra Nichiren, ahlâkî öğretiler ve buna bağlı kurtuluş anlayışları konusunda ise bazı Budist ekollerini eleştirmektedir.⁴⁷⁷ O, bu ekollerin insanları ahlâkîlik düzeyine göre kategorize ettiklerini ve bu yüzden kurtuluşu geciktirdiklerini düşünmektedir.

⁴⁷⁴ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 73.

⁴⁷⁵ Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 74.

⁴⁷⁶ Endo, “Nichiren Shonin’s View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment”, (**J.J.R.S.**), s. 257-258.

⁴⁷⁷ Nichiren, Budacı ahlâk ilkeleri olarak bilinen bütün prensipleri esas itibarıyla kabul etmektedir. Bununla birlikte o, söz konusu ilkeleri kurtuluş öğretisi içinde değerlendirirken, bunları kurtuluşun ahlâkîliği meselesi kapsamında sorgulamaktadır. Nichiren bu çerçevede özellikle “Theravadacıların” ve “Mahayanacıların” (Nichiren’in tanımladığı şekliyle “Geçici Mahayanacılar”), insanları gruplara ayırmış olmalarının temelde kurtuluş öğretisiyle bağdaşmadığını savunmaktadır. Nichiren, Theravadacıların ahlâkî ilkeleri belirlerken, insanları beş ayrı gruba; Mahayanacıların ise üç ayrı gruba ayırmalarını, her iki ekolün de söz konusu gruplar için farklı kurallar belirlemelerini ve hatta bu kuralların yaklaşık olarak beş ila beş yüz arasında değişmesini eleştirmektedir. Nichirene göre bu ekoller, insanları gruplara ayırırken, onların dini algılarını, dini bilgilerini ve dinsel yaşam biçimlerini göz önünde bulundurmamakta ve tedrici bir yükseliş esas alınarak ahlâkî ilkeler belirlenmektedir. Örneğin Theravada ekolündeki ilk beş kural; öldürmemek, hırsızlık yapmamak, cinsel yanlışlardan uzak durmak, yalan söylememek ve sarhoş edici madde kullanmamak şeklinde belirlenmiştir. Bunun yanında Mahayanacılar ise cana kıymamak, çalmamak, zina etmemek, yalan söylememek, içki satmamak, ölmüş olsa dahi hiçbir Budist hakkında kötü konuşmamak, övünmemek, yalakalık yapmamak, Budizm için yapılan hiçbir çalışmayı boş görmemek, hangi şart altında olursa olsun sinirlenmeden sakin ve sabırlı olmak, Buda, dharma ve sangha hakkında kötü konuşmamak gibi kurallar belirlemişlerdir. Her iki ekol tarafından belirlenen

Nichiren, herhangi bir kişinin ahlâkî açıdan ne tür sorumlulukları olduğunu ve hangi ahlâkî eylemleri yapıp yapamayacağını belirlenmiş olmasının, aslında doğrudan elde edilmesi muhtemel olan kurtuluşu geciktirdiğini ileri sürmektedir. O, bazı ekollerin insanları rahip, rahibe, dindar ya da dindar olmayan gibi sınıflara ayırmak suretiyle kural belirlemelerinin aslında kişisel sorumluluk ve kurtuluş ilkeleriyle bağdaşmadığını savunmaktadır. Nichiren, ahlâkî ilkelerin ilk önce dindar ya da dindar olmayanlara göre, ardından ise kadın veya erkeklere göre ayrılmış olmasının; başta eşitlik ilkesi olmak üzere bir tek hayatta kurtuluşun mümkün olabileceği anlayışına ters düştüğünü ve dolayısıyla da Budalık doğasına aykırı olduğunu ifade etmektedir.⁴⁷⁸ Nichiren bu konudaki eleştirilerini özellikle Theravadacı ve bazı Mahayanacı okullara yöneltmektedir. Nichiren'e göre bu gruplar, insanların kabiliyetlerini, yönelimlerini ve yaşam koşullarını hakkıyla dikkate almamakta, insanları dindar, dindar olmayan, kadın ve erkek gibi sınıflandırmalara tabi tutmak suretiyle onların kurtuluşlarına engel koymaktadır. O, bu konuda Theravada ekolünü eleştirmekte ve onların kurtuluşu, sadece ruhban sınıfına hasretmelerini doğru bulmamaktadır. Nichiren, bu bağlamda sıradan insanların ise ancak ruhbanların inayeti ve rehberliğinde kısmi bir mutluluk yaşayabilecekleri görüşünü de kabul etmemektedir. O, bazı Mahayanacı okulları ise toplumsal kurtuluşu savunmuş olmalarına rağmen, özellikle ahlâk temelli kurtuluşun önünü ruhbanlık ve tapınak kurallarıyla kapattıkları için suçlamaktadır. Nichiren, Budacılığın gerçek öğretilerini ve onun ahlâkî kurallarını işletemeyenlerin, insanları yanlışla sürüklediklerini ve ıstırap çarkının tekrar tekrar dönmesine vesile olduklarını düşünmektedir. O, bunların yanı sıra Hokekyo öğretilerini savunduğunu iddia eden bazı grupları da benzer

kurallar, en alt grupta yer alan sıradan insanlar için nasıl bağlayıcı ise en üst düzey din görevlisi içinde aynı derecede bağlayıcıdır. Bu noktada Nichirene göre asıl sorun, fertler için bir sorumluluk alanının belirlenmiş olmasından kaynaklanmakta ve netice itibarıyla sıradan insan, sadece bu kurallardan sorumlu olduğu için muhtemel kurtuluşunu geciktirmektedir. Nichiren ayrıca Theravada ve Mahayana ekollerinde yer alan ve sadece dindarları ya da rahibe ve rahipleri ilgilendiren ahlaki esasları da aynı mantık düzleminde eleştirmektedir (Bkz. Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 68-70; **Dictionary of Buddhism**, s. 516-518).

⁴⁷⁸ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 108.

yanlırlara düştükleri ve kurtuluş anlayışı noktasında Hokekyo'nun özünü kavrayamadıklarından dolayı eleştirmektedir.⁴⁷⁹

5- Nichiren Öğretisinde Kaitai-shu İlkelerinin Yeri ve Önemi

Nichiren Budizmi'nde kaitai-shu prensiplerini kabul etmek, her şeyden önce Hokekyo'daki bütün temel öğretileri kabul etmek demektir. Kaitai-shu bağlamında yer alan temel prensiplerin başında ise Sakyamuni Buda'nın şahsında aydınlanma düşüncesi ve Hokekyo'nun kutsallığı yer almaktadır. Onların koruyuculuğuna ve doğruluğuna inanmak, doğrudan onlara sığınmakla eşdeğerdır. Bunu yanı sıra Hokekyo öğretilerinin Sakyamuni Buda tarafından vaaz edilen son öğreti olduğunun kabul edilmesi ve orada belirtilen kurallara göre yaşanıldığında kurtuluşun elde edileceğine inanılması, bunu kabul eden herkesi ilgilendirmektedir. Dolayısıyla kaitai-shu prensipleri sadece rahip ve rahibelerden oluşan ruhban sınıfına hasredilmemekte; inanan herkesi kurtuluş fikri bağlamında kapsamaktadır.⁴⁸⁰

Nichiren Budizmi'nde kaitai-shu prensipleri, esasında doğru inanç ve doğru uygulama yöntemlerine dayanmaktadır. Bu yöntemler sayesinde yaşanmış ya da yaşanması muhtemel sıkıntıların bertaraf edileceğine, ruhsal dinginliğin sağlanacağına ve huzurun elde edileceğine inanılmaktadır. Kaitai-shu kurallarına göre hayatını idame ettiren bireylerin; kendini beğenmişlik, kibir ve gurur gibi insanı alçaltıcı his ve duygulardan arınacağı beklenir. Bu bağlamda onların fakir ve kimsesiz insanlara yardım edecekleri ve bu sayede ise Buda merhametine sığınacakları umulur. Buda merhametine sığınanların, insanlar arasında ayırım yapmayacağı, onlara karşı önyargılı olmayacağı ümit edilir. Nichiren Budizmi'nde kaitai-shu prensiplerini benimseyen kişilerin, ailevi ve toplumsal meselelerde sorumlu davranacağı

⁴⁷⁹ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun** s. 69-73.

⁴⁸⁰ Watson, **The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras**, s. 292-293.

evlilik müessesesini önemseyeceği, kadın ve çocuk hakları konusunda duyarlı olacağı da varsayılmaktadır.⁴⁸¹

Nichirencilere göre kaitai-shu, minnet ve şükran gibi erdemli duyguların yaşanmasına ve yaşatılmasına vesile olan bir öğretilerdir. Bundan dolayı onlar, Nichiren'i yalnız mezhep kurucusu olarak değil, aynı zamanda kurtulmalarına aracı olan, üstün meziyetlere sahip bir üstat olarak da görmektedir. Onlara göre Nichiren, hayat şartlarının bozulduğu ve insanoğlunun yozlaştığı bir ortamda, ölüm dahil her türlü meşakkati göze alarak Hokekyo öğretilerini yaymıştır. Bunun yanı sıra o, bosatsu pratiklerini hakkıyla uyguladığı için aydınlanmış, diğer insanların kurtuluşu için feragatte bulunmuş ve bu öğretinin bu güne gelmesine vesile olmuştur. Nichirencilere göre bu vasıflara sahip olan Nichiren, dini konuların yanında milleti ve ülkesi için kaygılanmış, bazı konularda yöneticileri uyarmış ve bu vesileyle sonraki nesillere de yol göstermeye çalışmıştır. Hatta o, milleti ve ülkesi ile alakalı bazı konulara değindiği için zaman zaman eleştirilmiş, sürgünlere ve idama mahkûm olmuş, ancak inandığı değerlerden asla vazgeçmemiştir. Bundan dolayı Nichiren'e sadakatle bağlanmak aynı zamanda kaitai-shu ilkelerine de uymak demektir.⁴⁸²

E- HOKKE-SHU

Nichiren Budizmi'nde "Hokke-shu", bazı temel öğretileri bünyesinde barındıran anlayışlardan oluşmaktadır. Bu temel anlayışlar arasında; kutsal metin, Buda, dharma, orta yol ve mutlak kurtuluş fikirleri yer almaktadır. Nichiren'e göre söz konusu anlayışlar; en doğru ve en anlaşılır şekilde Hokekyo'da ortaya konmuştur. Bundan dolayı Nichiren, "hokke-shu" öğretisi içindeki anlayışların doğru anlatılmasını ve özellikle de kişisel yorumlardan arındırılması gerektiğini belirtmiştir.⁴⁸³

⁴⁸¹ **Life of St. Nichiren**, s. 31-32.

⁴⁸² Bkz. Watanabe, *"Background of the Formation of Nichiren's Theory of Daimoku-Juji"*, s. 1167-1172.

⁴⁸³ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 204.

1- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Kutsal Metin Anlayışı

Nichiren'in "hokke-shu" öğretisindeki kutsal metin anlayışının temel dayanağı Hokekyo'dur. Hokekyo, Budist kutsal metinlerinin en kapsamlı ve önemli kitaplarından biri olarak kabul edilmektedir. Bu kitap, yazılı metin olarak üç cilt, yirmi sekiz bölüm ve 69384 kanjiden (*Çince'de harf yerine kullanılan şekil*) oluşmaktadır.⁴⁸⁴ Kaynaklarda, Nichiren'in kutsal metin anlayışına temel teşkil eden Hokekyo nüshasının 406 yılında "*Kumarajiva*" tarafından Sanskritçe'den Çince'ye çevrildiği belirtilmektedir.⁴⁸⁵ Kumarajiva tarafından tercüme edilen metinler, Sanskritçe "*Saddharmapundarikasutra*", Çince "*Miaofalianhuajing*" Japonca ise "*Hokekyo*" olarak adlandırılmaktadır.⁴⁸⁶ Kaynaklarda, Budist kutsal metin külliyatı içinde en yaygın ve en popüler olan Hokekyo nüshasının Kumarajiva'ya ait olduğu kabul edilmekle birlikte başka Hokekyo versiyonlarının olduğu da dile getirilmektedir.⁴⁸⁷

Nichiren, Kumarajiva tarafından tercüme edilen nüshanın aslına uygun olduğunu ve gerçek Buda öğretileriyle örtüştüğü kabul etmektedir. O, bu çerçevede Kumarajiva'dan sonra

⁴⁸⁴ Ruben L.F. Habito, "*Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren's Buddhism*", **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 290.

⁴⁸⁵ Bugün yaygın olarak bilindiği ve kullanıldığı şekliyle, Hokekyo ya da Lotus Sutra'nın Sanskritçe orijinal adı "*Saddharmapundarikasutra*"dır. Hokekyo, bu kitabın Japonca ifade ediliş şeklidir (Murano, **The Lotus Sutra**, s. v). (Lotus, "nilüfer çiçeği" demektir. Sutra ise "vecizeler, özlü sözler" anlamına gelmektedir. **English-Turkish Dictionary**)

⁴⁸⁶ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 3. (Bazı kaynaklarda "saddharma" kelimesinin mükemmel yasa anlamına geldiği, "pundarika"nın ise "nilüfer çiçeği" manasına geldiği, özellikle de beyaz nilüfer çiçeğini ifade ettiği belirtilmektedir. Beyaz nilüfer çiçeği, Mahayana Budizmi'nin en önemli uygulamalarından biri olan Bosatsu pratikleriyle sembolize edildiği için Hokekyo, bazı kaynaklarda genel olarak "harikulade beyaz nilüfer çiçeğinin mükemmel kanunu" veya "beyaz nilüfer çiçeğinin üstün yasası" şeklinde tercüme edilmiştir. Bu durum Hokekyo'nun on beşinci bölümünde şu şekilde dile getirilmiştir. "Buda dinine inananlar, Bosatsu pratiklerini en iyi şekilde öğrenir ve uygularlar. Dünyevi hiçbir şey onları kirletemez. Onlar tıpkı nilüfer çiçeğine benzerler ki nilüfer çiçeğini çamurlu su bile kirletemez". Burada çamurlu suyun bile kirletemeyeceğinden kasıt, nilüfer çiçeklerinin kirli/çamurlu sulara açtıkları halde; bu çamurlu sulardan etkilenmediklerine olan vurguyu dile getirmektir. Aslında ön plana çıkarılmak istenen ise her türlü kötülüğün yaşandığı ve her şeyin ıstıraba neden olduğu bu dünyada, Bosatsuların temiz ve günahsız olduğunu göstermektir. Bkz. Danial B. Montgomery, **The Lotus Sutra**, Translated From Chinese by Senchu Murano, Tokyo 1991, s. 239.)

⁴⁸⁷ Kaynaklarda, Kumarajiva tarafından tercüme edilen ve Hokekyo'ya ait olduğu belirtilen nüshanın haricinde de başka nüshaların belirtildiği görülmektedir. Bunların arasınada 286 yılında "Dharmaraksha" tarafından Sanskritçeden tercüme edildiği ve on cilt olduğu belirtilen "*Sho-Hokekyo*" ile Dharmagupta ve "Jinanagupta" tarafından daha erken dönemlerde yine Sanskritçeden çevrildiği ve yedi bölümden oluştuğu iddia edilen "*Tembon-Hokekyo*" adlı nüshalar yer almaktadır. Ancak bu nüshalarda yer alan metinlerin bazılarının ya yeterince anlaşılamadığı ya da kaybolduğu için yaygınlık kazanamadığı ifade edilmektedir. Ayrıca bunların haricinde, oldukça kapsamlı olduğu tahmin edilen üç ayrı nüshanın ise kayıp olduğuna inanılmaktadır (Bkz. Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra** s. 1-2).

yaşayan bazı Çinli üstatların, bahsedilen nüshayı tetkik edip analiz ettiklerini ve doğruluğunu onayladıklarını belirtmek suretiyle iddiasını kanıtlanmaya çalışmaktadır.⁴⁸⁸ Bu üstadlar arasında Chu Tao-sheng (d.434), Fa-yun (467-529), Chi-tsang (549-623), Chih-i (538-597) ve Saicho (767-822) bulunmaktadır.⁴⁸⁹ Nichiren, bu rahiplerden özellikle Chih-i'nin, Hokekyo temelli Budizmi Çin'de yaydığını, Saicho'nun ise bu anlayışın Japonya'ya ulaşmasında ve yaygınlaşmasında önemli bir rol üstlendiğini kabul etmektedir.⁴⁹⁰

Nichiren, “hokke-shu” öğretisinin temelini oluşturan metinlerin kutsal olduğunu, bunların aynı zamanda Japon Budizmi'nin şekillenmesinde önemli bir rol üstlendiğini savunmuştur.⁴⁹¹ O, bu vesileyle Japonya'da Hokekyo'ya inanan ve onu takip eden kişi ve grupların çıktığını, ancak bunların arasında kendisinin ve taraftarlarının yerinin ayrı olduğunu da belirtmiştir. Çünkü Nichiren Hokekyo'ya inanmakla kalmamış, kurduğu ekolü sadece onun üzerine bina ederek savunuculuğunu üstlenmiştir.⁴⁹²

2- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Budalık Anlayışı

Nichiren, hokke-shu öğretisinde üstün güç sahibi varlıklardan bahsederken, doğrudan Budalık anlayışına ve dolayısıyla da Sakyamuni Buda'ya göndermede bulunmuştur. Bu çerçevede o, Buda'nın hikmet sahibi olduğunu, erdemli ve gizemli güçleri bulunduğunu

⁴⁸⁸ Japonca'nın yanı sıra iyi derecede Çince bilen Nichiren, Hokekyo'nun Çince yazılı versiyonu olan ve “Miaofalianhuaing “adı altında Japonya'ya girmiş olan metinleri incelemiş ve bu konuda yapılan yorumlar hakkında bilgi sahibi olmuştur. Hatta bazı tapınaklarda hokekyonun yanlış aktarıldığına şahit olmuş ve o tapınaklardaki rahipleri eleştirmiştir. Bu durum Japonya'da Hokekyo öğretilerinin oldukça çeşitli ve aynı zamanda da yaygın olduğunun kanıtı sayılmıştır (Bkz Habito, “*Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren's Buddhism*”, **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 282).

⁴⁸⁹ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. III, s. 100; Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s 219. (Yukarıda belirtilen Çinli rahiplerin, Budist kutsal metinlerini iyi bildikleri ve kendi alanlarında uzman oldukları kabul edilmiştir. Daha geniş bilgi için bkz. **Dictionary of Buddhism**, s. 657, 177, 81-82, 742-743)

⁴⁹⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, C. III, s. 103; Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 1.

⁴⁹¹ Kaynaklarda, Budizm'in Japonya'ya altıncı yüzyılın ortalarında girdiği belirtilmiştir. Hokekyo'nun Japonya'ya tam olarak ne zaman girdiği bilinmemekle birlikte, Japon İmparatorlarından Shotoku'nun Hokekyo'yu daha iyi anlamak için “hokke gisho”, yani Hokekyo'nun açıklaması ve yorumu adlı bir çalışma yaptırdığı aktarılmıştır. Bu durum Hokekyo'nun Japonya'ya erken dönemlerde girmiş olabileceğinin kanıtı sayılmıştır. Ancak bazı kaynaklarda Hokekyo öğretilerinin Japonya'daki ilk temsilcisinin Saicho (Dengyo Daishi) olduğu da belirtilmiştir. Bu bağlamda Saicho'nun, Kyoto yakınlarındaki Heie dağında bir okul kurduğu ve söz konusu öğretileri Japon halkı arasında yaymaya çalıştığı zikredilmiştir (Bkz. Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 1-3).

⁴⁹² Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 2.

belirtmiştir. Nichiren, kutsal metinleri okuyanların ve yazarların söz konusu güçleri elde edebileceği gibi onda Buda'yı görebileceklerini ve onun merhametine sığınacaklarını ifade etmiştir.⁴⁹³

Nichiren, hokke-shu öğretisi bağlamında Budalık anlayışını ele alırken, tarihi bir şahsiyet olarak Buda'nın, Hindistan'da yaşamış, aydınlanmayı elde etmiş ve varlığıyla aydınlanmanın gerçekliğini kanıtlamış olanın, Sakyamuni Buda olduğunu belirtmiştir.⁴⁹⁴ Ona göre Sakyamuni Buda aynı zamanda "hombutsu", yani ilksel Buda'dır. Hombutsu anlayışına göre Buda, sayısız defalar gelmiş ve insanlığı acı ve ıstırap olan hayat çarkından kurtaracak öğretiler sunmuştur. Ancak o, yani ilksel Buda, önceki gelişlerinde mutlak manada kurtuluşu elde etmemiştir. Nichiren'in bu noktada değindiği, Budalık anlayışı ya da aydınlanma düşüncesi konusunda Budistler arasında bir mutabakattan söz etmek mümkün değildir. Bu konu aynı zamanda kurtuluş öğretisi ile doğrudan bağlantılı olduğu için ekoller arasında farklı anlayışların ortaya çıkmasına neden olmuştur.⁴⁹⁵

⁴⁹³ Bkz. **The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras**, Translated by Burton Watson, Tokyo 2009, s. 361-364; Habito, "Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren's Buddhism", **J.J.R.S.**, C. XXVI, S. 3-4, s. 289.

⁴⁹⁴ Bkz. Dolce, "Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The 'Ancient Buda' of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren", **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, s. 230

⁴⁹⁵ Theravada Ekolüne göre; Buda, bütün arzu ve isteklerini geride bırakmış ve hayat çarkının dışına çıkmayı başarmıştır. Bu çerçevede Buda, hem bedensel hem de zihinsel aksiyonlar açısından sönmüslüğü elde etmiş ve nirvana adı verilen şekilsizlik âlemine geçmiştir. Mahayanacılara göre Buda olabilmek veya bu gerçeği idrak edebilmek için sayısız bilinmeyen tekrar bedenlenmelerin yaşanması gerekmektedir. Bu bedenlenmelerin sonucunda bir Buda'nın sahip olması gereken otuz iki özellik elde edilecek ve kurtuluş ancak bu şekilde gerçekleşebilecektir. Hokekyo öğretilerine göre Buda olabilmek ise mutlak manada aydınlanmakla eşdeğer görülmüştür. Mutlak aydınlanma için üç erdeme sahip olmak gerekir. Bunlardan birincisi hür ve egemen olmaktır. İkincisi öğretici ve yol gösterici olmaktır. Üçüncüsü ise ebeveyn şefkatine ve merhametine sahip olup; herkese karşı adil olmak ve herkesi koruyup kollamaktır. Bu erdemlere sahip olan, Hokekyo'ya inanan ve onu uygulayan herkes, potansiyel olarak kurtuluşu elde edebilecektir. Nichiren'e göre, tarihsel Buda olarak da bilinen Sakyamuni Buda varlığıyla söz konusu mutlak kurtuluşu, yani en büyük ideal olan aydınlanmayı gerçekleştirmiştir. Ona göre aydınlanma bir yokluk âlemi veya gerçek kurtuluş diyarıdır. Nichiren'e göre önceki Budalar mutlak kurtuluşu, Sakyamuni Buda gibi elde edememişlerdir. O, önceki Budalar için Hokekyo'da doğrudan nirvana değil de pari-nirvana, (Japonca Hatsunehan) tabirinin kullanılmış olmasının; aslında onların öldüğünün delili olduğunu ileri sürmüş, bu tür ölümlerin tam bir yok oluş olmadığını ve muhtemel yeniden bedenlenmeler neden olabileceğini ifade etmiştir. Nichiren, bu görüşlerini Hokekyo'nun on altıncı bölümüne, yani "Tathagataların Hayatı ve Varoluş Süreçleri" başlığı altında geçen ifadelerle dayandırmıştır (Daha geniş bilgi için bkz. Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 102-103; Murano, **Lotus Sutra** s. 214-249; Watson, **The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras**, s. 265-273; Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 129-142).

Nichiren'e göre Budalar ve diğer tanrısal varlıklar, farklı yer ve zamanlarda gelerek kurtuluşa uygun öğretiler yaymışlardır. Bunların birçoğu aslında Sakyamuni Buda'nın, avatarlarıdır. Ona göre Sakyamuni Buda için kullanılan veya ona atfedilen isimlerin çokluğu da bundan kaynaklanmaktadır. Nichiren'e göre Buda avatarları, farklı gibi görünen yöntemler uygulamış olsalar da aynı öğretiyi vaaz etmişlerdir. Ona göre farklı yöntemlerin uygulanması temelde varlıkların kapasitesinden kaynaklanmaktadır. Nichiren'e göre Sakyamuni Buda, varlıklar için hedef gösterilen en büyük ideali, yani aydınlanmayı bizzat tecrübe etmiş, büyük yok oluşu yaşamış, ölüm ve gene doğum girdabının dışına çıkılabileceğini farklı kapasitelerdeki varlıklara kanıtlamıştır. Ona göre Budalık anlayışı en doğru şekilde "hokke-shu" öğretisinde ortaya konmuştur. Dolayısıyla bu anlayış öz itibarıyla varlığını sürdürecektir ve nihai hedefi gerçekleştirmek isteyenlere rehber olacaktır.⁴⁹⁶

3- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Dharma Anlayışı

Nichiren'in hokke-shu öğretisindeki dharma anlayışı, Japonca "ho" kelimesiyle ifade edilmektedir. Bu bağlamda "ho"nun kelime anlamı; "korumak", "sürdürmek" ve "sahip olmak" demektir.⁴⁹⁷ Bunun yanı sıra "kanun", "doktrin" ve "öğreti" anlamları da bulunan honun, yani dharmanın, bünyesinde birçok erdemli davranışı, örfi sorumluluğu ve ahlâkî ilkeleri barındırdığı; hikmetli, gizemli ve süreklilik arzeden yasalardan oluştuğu kabul edilmektedir.⁴⁹⁸

Nichiren, hokke-shu öğretisindeki dharma anlayışının mükemmel olduğu kadar ezeli ve ebedi olduğuna da inanmaktadır. O, bahsi geçen anlayışın zamana veya mekâna göre değişiklikler içermiş olmasını kabul etmekte; bu durumun bir çelişki olmadığını, aksine hakikatin her devirde yaşadığının ve varlıkların kurtuluşuna vesile olacak öğretilerle

⁴⁹⁶ Bkz. Dolce, "Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The 'Ancient Buda' of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren", *A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra*, s. 231.

⁴⁹⁷ *Dictionary of Buddhism*, s. 114.

⁴⁹⁸ *Writings of Nichiren Shonin*, C. IV, s. 74-75.

genişlediğinin kanıtı olduğunu ileri sürmektedir. Nichiren, dharma anlayışının aynı zamanda kurtuluş öğretisi çerçevesinde geliştiğini, bu durumun onun doğruluğuna delil teşkil ettiğini belirtmektedir. O, aydınlanmanın, yani mutlak manada kurtuluşun hokke-shu öğretisiyle sağlanabileceğini savunmakta ve ona sığınılması önermektedir. Nichiren, kötü zamanın yaşandığı bu son devirde, tekrar bedenlenmeye gerek kalmadan kurtulabilmek için “ho”ya, yani dharmaya inanmanın ve orta yol öğretisini takip etmenin gerekli olduğunu belirtmektedir.⁴⁹⁹

4- Nichiren’in Hokke-shu Öğretisinde Orta Yol Anlayışı

Nichiren, “hokke-shu” öğretisinin esas itibarıyla orta yol anlayışı olduğunu iddia etmiştir. O, Sakyamuni Buda’nın Hokekyo’yu ömrünün son yıllarında vaaz ettiğini ve böylece doktrinel birliği sağlandığını ileri sürmüştür. Nichiren, bu iddiasını ispat etmeye çalışırken, Hokekyo’nun iki ana bölümden oluştuğunu, birinci bölümün, yani “shakumon”un doktrinel birliğin hazırlayıcısı olduğunu, ikinci bölüm “honmon”un ise söz konusu birliği orta yol anlayışı kapsamında tesis ettiğini savunmuştur.⁵⁰⁰ Bu çerçevede Nichiren’e göre orta yol fikrinin temelinde “sanjo-ho”, yani “Sravaka”, “Pratyekabudda” ve “Bosatsu” (Bodhisatva) anlayışları bulunmaktadır. Ona göre, bu anlayışlar doktrinel birliğin yanında, insanlara elverişli kurtuluş yolları da sunmaktadır.⁵⁰¹

⁴⁹⁹ Bkz. Jacqueline I. Stone, “When Disobedience Is Filial and Resistance Is Loyal: The Lotus Sutra and Social Obligations in the Medieval Nichiren Tradition”, **A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra**, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s 262-265.

⁵⁰⁰ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s 26-27.

⁵⁰¹ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 222. (Nichiren’in orta yol düşüncesindeki “Sanjo-hoyu”, yani Sravaka, Pratyekabudda ve Bosatsu anlayışlarını şu şekilde aktarmak mümkündür. Sravaka, kelime olarak “dinleyenler”, “ses duyanlar” veya “işitenler” demektir. Terim anlamı ise dharma öğretilerini doğrudan Budaların, özelde ise Sakyamuni Buda’nın ağzından duyanlar veya onları aracısız dinleyenler manasına gelmektedir. Bu çerçevede Sravaka, Japonca “Shomon” veya “Shomon-jo” şeklinde ifade edilmektedir. Ayrıca bazı anlayışlara göre Sravakalar, “Arhat” olarak da bilinmekte ve nirvanaya ulaşanları tanımlamaktadır. Nichiren’e göre bu grupta yer alanlar, Sakyamuni Buda’nın öğretilerini dinleyen, onu doğrulayan ve kurtuluşu ümit edenlerdir. Ancak onlar sadece kendi kurtuluşları için çaba harcadıklarından mutlak kurtuluşa ulaşamamışlardır. Sanjo-ho kapsamındaki ikinci düşünce ise “Pratyekabudda” anlayışıdır. Pratyekabudda’nın kelime anlamı “Özel Buda” demektir. Terim olarak ise her zaman aydınlanmayı (kurtuluşu) arayanlar anlamına gelmektedir. Japoncada bu ifade için iki ayrı kelime kullanılmaktadır. Birincisi, kurtuluşunu kendi başına ve hiçbir rehberle ihtiyaç duymadan arayanlar için “Dokkaku” ifadesi tercih edilmekte, ikincisi ise her şeyin sebebini, sonucunu ve bunların arasındaki bağıntıyı kendi başına keşfedebilenler için “Engaku” terimi

Nichiren'e göre Sakyamuni Buda tarafından, bütün varlık âlemlerini kapsayacak şekilde vaaz edilen yasalar, temel hakikatlere ve doğru inançlara dayanmaktadır. Ona göre asıl amaç, bu hakikatleri doğru anlamak ve yayılmasını sağlamaktır. Söz konusu amaç doğrultusunda farklı yöntemlerin benimsenmiş olmasına değinen Nichiren, bu durumun öğretiden değil, insanoğlunun kapasitesinden ve zamanın şartlarından kaynaklandığını belirtmektedir. O, dharma yasalarındaki anlayış çeşitliliğini ve yöntem açısından ortaya çıkan esnekliği bu şekilde izah etmeye çalışmakta ve hakikatin hokke-shu öğretilerinde belirtilen orta yol anlayışında mevcut olduğunu ispat etmeye çalışmaktadır.⁵⁰²

Nichiren, hokke-shunun esas itibarıyla orta yol öğretisi olduğunu, bu öğretinin temelinde ise "honmona" dayanan Bosatsu anlayışının yer aldığını savunmuştur. Böylece o, gerçek kurtuluş yolunun honmon merkezli bosatsu anlayışında aranması gerektiğini ifade etmiş, bosatsu düşüncesinin en büyük araç olduğunu ileri sürmüştür.⁵⁰³

Nichiren, orta yol öğretisini, bir başka deyişle bosatsu anlayışını takip edenlerin, kutsal metinlerde geçen "anuttara-samyak-sambodhi" veya Japonca ifadesiyle "mujo-shoto-shogaku" düşüncesini kabul ettiklerini belirtmektedir. Ona göre "mujo", en yüce ve emsalsiz

kullanılmaktadır. Sanjo-ho anlayışına göre Pratyekabuddalar, hayattan elini eteğini çekmiş, dağlarda veya ormanlık alanlarda yaşayan, kendi kurtuluşlarını kendilerine has pratikler yaparak arayan münzevilerdir. Sanjo-ho içindeki son anlayış ise bosatsulardır. Bosatsu, kelime olarak, "aydınlanmayı amaç edinmek" veya "aydınlanmayı arzu etmek" demektir. Terim olarak Bosatsu, aydınlanmanın, yani mutlak kurtuluşun farkında olmak demektir. Ancak Bosatsulara göre, bu yüce gerçeğin farkında olmak veya aydınlanmayı elde etmek şahsi bir gaye ile sınırlandırılmayacak kadar büyüktür. Bundan dolayı Bosatsu olmak, diğer insanların kurtuluşu için fedakâr olmayı gerektiren erdeme sahip olmak demektir. Nichiren'e göre ilk iki grupta yer alanlar, sadece bireysel kurtuluş özlemi peşinde koşan, ancak gerçek anlamda aydınlanmanın farkına varamamış kişilerden oluşmaktadır. Bununla birlikte bu kişiler bulundukları veya elde ettikleri konumları gereği, aşağıdan yukarıya doğru sıralandığında ilk altı âlemde asla doğmayacaklardır. Bu durum aynı zamanda onların kurtuluşa yakın olduklarının da kanıtı sayılmaktadır. Bosatsular ise asıl gerçeğin farkın varan ancak bu farkındalığın mutlak kurtuluş için yeterli olmadığını da kavrayacak bilgiye, merhamete ve hikmete sahip olanlardır. Onlar ise aşağıdan yukarıya doğru dokuzuncu âlemde yaşamaya devam edeceklerdir ve aydınlanmaya en çok onlar yaklaşmışlardır Bkz. Willam Theodore de Bery, *"Nichiren's Faith in The Lotus"* **The Buddhist Tradition in India, China and Japan**, New York 1972, s. 353-354; **Dictionary of Buddhism**, s. 736-737).

⁵⁰² Bkz. Sato Hiroo, *"Nichiren's View of Nation and Religion"*, **Japanese Journal of Religious Studies**, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI, S. 3-4, s. 309-310.

⁵⁰³ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 30.

olanı, “shoto”; mutlak hakikat kanunlarını, “shogaku” ise gerçek aydınlanmanın mümkün olduğunu tastik etmek demektir. Nichiren, hokke-shu öğretisinde yer alan “mujo-shoto-shogaku” anlayışının tarih boyunca aydınlanmayı hedefleyenler tarafından takip edildiğini, Sakyamuni Buda tarafından ise mutlak olarak gerçekleştirildiğini belirtmektedir. Nichiren bu bağlamda orta yol anlayışının önemine değinirken, doğrudan bosatsu fikrine işaret etmektedir. O, bosatsuların dokuzuncu âlemde yer aldığını ve kurtuluşa en çok onların yaklaştığını dile getirmektedir.⁵⁰⁴

Nichiren, orta yol anlayışının özünde inanç ve amaç birliğinin bulunduğunu savunmuştur. O, kutsal kitap Hokekyo’nun “honmon” olarak bilinen ikinci kısmında bu durumun net bir şekilde vurgulandığını belirtmiştir.⁵⁰⁵ Bu noktada Nichiren, özellikle Buda merhametini ön plana çıkarmış, onun merhametine sığınmak için Hokekyo’ya inanmanın ve onda gizemli güçlerin bulunduğunu kabul etmenin gerekliliğini ifade etmiştir. O, Buda merhametine sığınmanın inanç boyutunu ele alırken Hokekyo’nun yirmi sekizinci bölümünde geçen şu ifadelerle atıfta bulunmuştur. “Şayet dünyevi âlemde yaşayanlar; Hokekyo’nun kutsallığını kabul ederek ona inanır, ibadet ve tazim için okur ve ezberlemeye çalışır ise mükemmel güçler tarafından korunmuş olur.”⁵⁰⁶ Nichiren’e göre söz konusu olan “dünyevi âlemde yaşayanlar” tabiri, kanunun son zamanında yaşayan varlıkları, özellikle de sıradan ve günahkâr insanları ifade etmek için kullanılmıştır. O, bu devirde yaşayan insanların kurtulmak için üstün güçlere sahip olan varlıklara ve onların rehberliğine her zamankinden daha fazla ihtiyaç duyduklarını iddia etmiştir.⁵⁰⁷ Nichiren, aydınlanmayı amaç edinenlerin farklı gibi gözüксе de aynı öğretileri savunmuş olmalarının da buna delil olduğunu, bununla birlikte hokke-shu öğretilerine göre bütün varlıkların Buda olabileceğini, yani kurtuluşu elde etme potansiyellerinin olduğunu dile getirmiştir. Nichiren bütün varlıklarda aydınlanmayı

⁵⁰⁴ **Dictionary of Buddhism**, s. 22-23.

⁵⁰⁵ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 226.

⁵⁰⁶ Murano, **The Lotus Sutra**, s. 368-369

⁵⁰⁷ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 26

sağlayacak potansiyel özün, farklı âlemlerde olsalar dahi hokke-shuya inanan varlıklarda kurtuluşu mümkün kılacağını ileri sürmüştür.⁵⁰⁸

5- Nichiren'in Hokke-shu Öğretisinde Mutlak Kurtuluş Anlayışı

Nichiren, hokke-shu öğretisinde mutlak kurtuluş anlayışını ele alırken; bu konunun teorik ve pratik olmak üzere iki boyutu üzerinde durmaktadır. Nichiren'e göre; Hokekyo'nun bütün kutsal yazıları mana yönünden kapsadığını ve onların hepsinin üstünde olduğunu kabul etmek, esas itibariyle kurtuluşun teorik boyutunu oluşturur. Bunu kabul etmek, doğrudan kutsal dharma (ho) yasalarındaki bütün sözleri ve prensipleri doğrulamak ve ona gönülden sığınmak demektir.⁵⁰⁹ Bu bağlamda Nichiren, "ho"nun, yani dharmanın öz itibariyle Hokekyo'da mevcut olduğunu, bundan dolayı dharma tarihi boyunca geçmiş ve gelecek bütün öğretileri kapsadığını savunmakta, onun farkına varan ve ona inanan kişilerin ise mutlaka kurtuluşu elde edeceğini iddia etmektedir.⁵¹⁰

Nihiren, hokke-shu öğetisinde yer alan ve temelde kurtuluşun pratik yönüne işaret eden durumu ise şu şekilde açıklamaktadır. Ho (dharma) yasaları zaman zaman şartlara bağlı olarak değişkenlik göstermiş gibi algılansa da esas itibariyle Hokekyo'da özü korunmuş ve bu öze uygun olarak zaman içerisinde şekillenmiştir. Hokekyo'daki Bosatsu uygulamaları bütünüyle kurtuluşun pratik tarafını yansıtmaktadır. Bu uygulamalar çerçevesinde Hokekyo'nun ibadet maksadıyla okunması, ezberlenmesi, yazılması ve diğer insanlara duyurulması gerekmektedir. Nichiren'in yazılarında, hokke-shu öğretisinin aslına uygun bir şekilde uygulanması durumunda kurtuluş gerçekleşeceği iddia edilmekte, bu uygulamaların sayısı ise bezen ömürde bir defaya kadar düşürülmektedir. Buna göre bir kişi, günde, haftada, ayda, yılda ya

⁵⁰⁸ Malcolm David Eckel, *"By The Power of the Buddha", A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra*, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002, s. 129-130.

⁵⁰⁹ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 3-5.

⁵¹⁰ Bkz. Habito, *"Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren's Buddhism"*, *J.J.R.S.*, C. XXVI, S. 3-4, s. 290-293.

da ömründe bir kez dahi olsa kutsal metin okumuş ve özellikle de “namu-myo-ho-reng-kyo” diyerek dua etmiş ise⁵¹¹ onun kurtuluşu mümkün görülmüştür.⁵¹²

Nichiren, hokke-shu öğretisinde mutlak kurtuluş konusunu ele alırken iki noktaya özellikle dikkat çekmiştir. Bunların birincisi, Sakyamuni Buda’dan öncekilerin ve onun döneminde yaşayanların nasıl kurtuldukları; ikincisi ise ondan sonra gelenlerin kurtulmak için hangi yolu takip etmeleri gerektiğidir. Nichiren’e göre bahse konu olan kurtuluş fikirlerinden ilki, Sravakalar ile Pratyekabuddaları, ikincisi ise Bosatsuları kapsamaktadır.

Saravakalar doğrudan Budaların ağzından gerçekleri duyup aydınlanmaya çalışanları, Pratyekabuddalar ise kişisel gelişim yoluyla kurtuluşa uygun hakikatleri kendi başlarına öğrenenleri içermektedir. Bosatsular ise yüce öğreticinin vaaz ettiği gerçeğin farkında olarak kendileri ile beraber başkalarının da kurtuluşları için çaba harcama anlayışını benimseyenlerdir.

Buradaki iki görüş arasındaki en önemli farklardan biri, bireysel kurtuluş ile toplumsal kurtuluş anlayışı iken; diğeri ise kutsal metin anlayışıdır. Nitekim Nichiren’e göre Hokekyo öğretilerinin vaaz edilmesiyle birlikte yukarıdaki “Sravaka” ve “Pretyekabudda” temelli kurtuluş yolları sakıt olmuştur. Ona göre artık tek kurtuluş yolu Hokekyo öğretilerine dayalı “Bosatsu” pratikleriyle elde edilecektir. Dolayısıyla kurtulmak için Hokekyo öğretilerine inanmak, ahlaki erdemler edinmek ve bosatsu uygulamalarını sürdürmek gerekmektedir.⁵¹³ Bu çerçevede o, bosatsu statüsünü elde edenlerin bu statüden geriye gitmeyeceklerini ve Buda olmaları için birkaç hayatın yeterli olacağını belirtmiştir.⁵¹⁴ Nichiren bu ifadeleri yorumlarken, Bosatsu olabilmek için gerekli olan inanç, pratik ve ahlâkî erdemlerin

⁵¹¹ Habito, “*Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren’s Buddhism*”, J.J.R.S., C. XXVI, S. 3-4, s. 287-288.

⁵¹² Watson, *The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras* s. 235-237; Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 115-119; Murano, *Lotus Sutra*, s. 210-213.

⁵¹³ Gene Reeves, “*Appropriate Means as the Ethics of the Lotus Sutra*”, *A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra*, s. 386.

⁵¹⁴ Watson, *The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras*, s. 283-285.

Hokekyo’da yer aldığını, bunun farkına varanların Bosatsu olabileceklerini, bir ömürde kurtuluşun mümkün olabileceğini iddia etmiştir.⁵¹⁵

F- SENJİ-SHU

Nichiren Budizmi’nde “senji-shu” öğretisi, Nichiren’in “zaman anlayışı” konusundaki fikirlerine dayanmaktadır. Senji-shu, kelime olarak “doğru zamanı seçmek” anlamına gelmektedir. Terim anlamı ise kutsal sayılan öğretilerin yeniden canlandırılması veya hayatın her alanına hâkim kılınması için beklenen doğru zamanın geldiğine inanılması demektir. Nichiren, senji-shu öğretisi kapsamında öncelikli olarak doğru zaman algısını ele almakta, Budacılığın hangi devirlerde, nerelerde ve ne nasıl şekillendiğine kendi penceresinden ışık tutmaktadır. Bu yönüyle senji-shu öğretisi, bir açıdan Budacı öğretilerin kısa tarihçesini, diğer taraftan ise Nichiren’in, zamana yüklenen kutsiyet düşüncesini nasıl algıladığını ortaya koymaktadır. Nichiren bu bağlamda kutsal ya da doğru zaman algısının nasıl olması gerektiğini, bunu için insanoğlunun anlama kapasitesinin veya yaşadığı yerin önemli olup olmadığını aynı öğreti içinde tartışmaktadır.⁵¹⁶

1- Nichiren’in Senji-shu Öğretisinde Doğru Zaman Anlayışı

Nichiren’in “senji-shu” öğretisinde “doğru zaman” anlayışının iki boyutu bulunmaktadır. Bunlardan birincisi, Nichiren’in yanı sıra birçok Budacı ekol tarafından da kabul edilen ve Buda sonrası yaşanacağına inanılan üçüncü devrin, yani “mappo çağının” başlamış olmasıdır. İkincisi ise mappo devrinde yaşanılacağına inanılan muhtemel kötü şartların Japonya’da ortaya çıktığına inanılmasıdır. Söz konusu olan bu iki durum, esas itibarıyla ahir zaman anlayışlarında görülebilen bir algının neticesidir. Ancak burada asıl önemli olan Nichiren’in Hokekyo öğretilerine yüklediği veya yüklemeye çalıştığı zamanı

⁵¹⁵ Endo, “Nichiren Shonin ‘s View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment”, *J.J.R.S.*, C. XXVI, S. 3-4, s. 257-258.

⁵¹⁶ *Writings of Nichiren Shonin*, C. I, s. 187.

yorumlama konusundaki algı farklılığıdır.⁵¹⁷ Bu algı farklılığının temelinde ise genel olarak kötü zamanı yaşayan insanoğlunun kurtuluşu, özelde ise Japon halkının içinde bulunduğu zor durumdan bir an evvel nasıl kurtulabileceği düşüncesi yatmaktadır.⁵¹⁸

Nichiren, “senji-shu”, yani doğru zamanın seçimi adlı öğretisini 1275 yılının ortalarında kaleme almıştır.⁵¹⁹ O bu teziyle doğru zamanın neden mappo çağı olduğunu izah etmeye çalışmıştır. Nichiren öncelikle varlıkların bu öğretiyi anlama düzeyleri üzerinde durmuş, ardından da zamanın ve şartların uygunluğuna göndermede bulunmuştur. O, bu bağlamda önceki dönemlerin Hokekyo öğretilerinin bütüncül olarak yaygınlaşması için müsait olmadığını düşünmüş, mappo çağıyla birlikte şartların öğretiyi yaymak için doğru zamanı zorunlu hale getirdiğini savunmuştur.⁵²⁰ Nitekim bazı kaynaklarda bu tarihin Japonya için bir dönüm noktası olduğu belirtilmiştir. Kaynaklara göre bu dönemde Moğol orduları, Japon adalarını istila etme girişiminde bulunmuş ve güney batı kıyılarında bulunan bazı adaları ele geçirmiştir. Bu duruma kayıtsız kalmayan Nichiren, söz konusu yazısında gerçek Buda öğretilerine sığınılması gerektiğini, kurtuluş için bundan başka çarenin olmadığını vurgularken aynı zamanda da birlik ve beraberlik çağrısında bulunmuştur. Ayrıca hükümet yetkililerini ve dini önderleri de yapılan yanlışlıklar hususunda uyarmıştır. Nichiren siyasî ve dinî otoriteyi elinde bulunduran sorumluların pek çok konuda yanlış yaptıklarını ileri sürmüş, Japon halkının geleceği için bu yanlışlardan bir an önce dönülmesi gerektiğini ifade etmiştir. O, uyarılarını sıraladıktan sonra içinde bulunulan zor şartlardan tek çıkış yolunun ise Hokekyo’ya inanmak ve o doğrultuda hareket etmek olduğunu belirtmiştir.⁵²¹

Nichiren, adlı yazısında, Hokekyo öğretisi için belirlenen, bu öğretinin neden daha önceki dönemlerde yaygın hale gelmediği yönündeki yaklaşımlara cevap vermeye çalışmıştır.

⁵¹⁷ **Writings of Nichiren Shonin**, C. III, s. 98-99.

⁵¹⁸ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 188-190.

⁵¹⁹ **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 187.

⁵²⁰ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 544.

⁵²¹ Tamura, **Japanese Buddhism A Cultural History**, s. 93.

Nichiren doğru zaman anlayışını Hokekyo öğretisi çerçevesinde ele alırken özellikle gerçek dharma geleneğinin kesintisiz devam ettiği fikrini ve Sakyamuni Buda'nın şahsında aydınlanma düşüncesini ön plana çıkarmıştır. Nichiren'e göre Sakyamuni Buda, kutsal kitabın on altıncı bölümünde kendi varlığını dharma kanunlarına dayandırmış, sayılamayacak kadar çok zamandan beri var olduğunu dile getirmiştir. Ona göre Sakyamuni Buda bu zaman dilimlerinin her birinde farklı yerlerde ve farklı formlarda ortaya çıkmıştır. Nichiren, bilinenlerin dışında, varlıkların yaşadığı zamanın muğlak olmasını ya da hesaplanamayacak kadar çok olmasını, varoluşun döngüsel hareketliliği ile izah etmiş, söz konusu hareketliliği ise nedensellik yasasına dayandırmıştır.⁵²² Nichiren, nedensellik yasasını ve kutsal metinleri dayanak göstermek suretiyle dönemsel doğru zamanların yanında kısa süreli doğru zamanların da bulunduğunu ifade etmiştir. O, Buda'nın on küçük kalpa (zamanı belirten kısa dönem) süresince oturarak meditasyon yaptığını ve bu sürenin sonunda mutlak aydınlanmayı elde ettiğini Hokekyo'nun yedinci bölümünü kaynak göstererek ortaya koymuştur.⁵²³

Nichiren'e göre yukarıda bahsedilen kalpalar, aydınlanmaya erişmek için zamanın doğruluğunun ve şartların olgunluğunun göstergesi olmuştur. Nichiren, aynı bölümde Buda'nın, bodhi ağacı altında aydınlamış olmasının detaylı bir şekilde anlatıldığına işaret

⁵²² Budizm, doğrusal değil döngüsel zaman anlayışını kabul eden dinlerdendir. Zaman için herhangi bir başlangıç belirlenmediği gibi son da söz konusu değildir. Budacı Ekoller arasında bu konuda çok önemli bir tartışma bulunmamakla birlikte asıl mesele doğru (kutsal) zaman anlayışı üzerinde olmuştur. Pek çok meselede olduğu gibi doğru zaman anlayışı konusunda da Budacılar arasında bir öğreti birlikteliği bulunmamaktadır. Özellikle doğru zaman konusunda büyük Budacı ekoller arasında görülen tartışma; daha sonra ortaya çıkan küçük gruplar arasında da görülmüş ve farklı anlayışlar artarak devam etmiştir. Bu bağlamda, yani doğru zamanı belirleme meselesinde mezhep kurucularının ya da dini önderlerin kutsal metinleri yorumlamaları etkili olmuştur. Bu çerçevede, Budist kutsal metinleri incelendiğinde; zamanı ifade etmek için kullanılan sözcüklerin de belirsizliğe katkı sağladığı görülmüştür. Nitekim bu metinlerde geçen; “koti”, “nayuta”, “asamkhyeya” ve “kalpa” sözcüklerinin ne kadar süren bir zamana denk geldiği tam olarak açıklanmadığı gibi bunlar, devamlı on ve on üstü sayıların katlarının çarpımı ile birlikte zikredilmiştir. Örneğin asamkhyeya tabirinin 10x10 üzeri sonu 59 sıfırlı rakamlarla, kalpa ise bazen en kısa zaman dilimini ifade etmek için bezen de yaklaşık bin yıllık bir süre için kullanılmıştır. Kum, toz ve su damlası gibi sayılması çok zor nesneler ve bunların parçalanmış en küçük nüveleri olan atomlar diyebileceğimiz şeylerle zamanı ifade ederek sonsuzluk fikri geliştirilmiştir. Bu durum bir anlamda Budist öğretinin, başı belli olmayan evrenle çağdaşlığını veya ayniliğini ispata yönelik gibi de görünmektedir (Bkz. J. Douglas Wolfe, “*The Lotus Sutra and The Dimension of Time*”, **A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra**, Edited by, Gene Reeves, with a foreword by, Nichiko Niwono, Tokyo 2002, s. 163).

⁵²³ Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, “*The Duration of The life of The Tathagata*”, s. 129-130.

etmiş, böylece kurtuluş için doğru zamanın önemini kutsal metin merkezli ortaya koymuştur. Nichiren, söz konusu kutsal metinlere dayanarak doğru zaman mefhumunun, sadece kaplalar ile sınırlanamayacağını, hatta bir anlık bile olsa, o doğru vaktin yakalanabileceğini ve nihai hedef olan mutlak aydınlanmanın elde edilebileceğini vurgulamıştır.⁵²⁴

Nichiren, doğru zaman konusunu incelerken, öğreti merkezli bir yaklaşım ortaya koymuştur.⁵²⁵ İnsanların söz konusu öğretileri duyduklarında onu anlama ve kavrama kapasitelerini ele almış, bunların doğru zamanla ne tür bir ilişkisinin olduğunu belirtmeye çalışmıştır. Nichiren'e göre insanlara öğretiler konusunda bilgi verilecek ise mutlaka en doğru zaman seçilmelidir. Şayet bulunulan ortam ve o ortamdaki insanlar kötü, söylenenleri yalanlayacak ve söyleyene zarar verecek kişilerse ya da zaman kötü ve şartlar öğretiyi açıklamaya müsait değilse, öğretinin açıklanması bir süre ertelenmelidir. Bazen de şartlar ne kadar kötü olursa olsun, söylenenleri anlayacak birkaç kişi varsa öğreti açıklanmalıdır. Ona göre bütün insanların yanılğıya düştüğü zamanlarda, öğreti asla askıya alınmamalı ve derhal açıklanmalıdır. Nichiren'in burada, doğru zamanın iyi tespit edilmesi hususuna vurgu yaptığı, özellikle de insanların anlama kapasitelerine dikkat çektiği görülmektedir.⁵²⁶

2- Nichiren'in Senji-shu Öğretisinde Varlıkların Kavrama Kapasitesi Anlayışı

Nichiren, Hokekyo öğretileri bağlamında varlıkların kavrama kapasiteleri üzerinde dururken, aynı zamanda bu durumun mappo çağı anlayışıyla da bağlantısı olduğunu ileri sürmüştür. Ona göre mappo çağında yaşayanlar, Hokekyo'yu anlama konusunda sıkıntı yaşamaktadırlar. Çünkü bu zamanda yaşayan insanlar dini yozlaştırmıştır. Dolayısıyla bu çağda, dharma yasaları varlıkların kapasitelerine uygun bir biçimde açıklanmalı ve

⁵²⁴ Murano, **Lotus Sutra**, "The Parable of A Magic City", s. 126-128.

⁵²⁵ Nichiren, senji-shu başlıklı yazısında "doğru zaman anlayışını" çeşitli açılardan ele almaktadır. Zaman anlayışı konusunda yelpazenin çok geniş olduğu, geçmiş kadar gelecekle ilgili meselelerin de işlendiği görülmektedir. Örneğin Budacılar arasında geleceğin Budası olarak inanılan ve beklenen Meitraya Buda'nın; "tusita" adı verilen cennette beklediği ve Sakyamuni Buda'dan yaklaşık 5.670.000.000 yıl sonra geleceği iddialarına yer verilmektedir (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. I, s. 188-189).

⁵²⁶ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 48-49.

anlatılmalıdır. Bu noktada Nichiren, Budacı kutsal öğretilerin anlaşılmasında varlıkların kavrama kapasitelerinin önemine işaret etmiştir. Ona göre, çok uzun bir süreci kapsayan ve sayısız faziletler içeren Hokekyo merkezli kutsal dharma yasalarının anlaşılması, o kadar da kolay değildir. Nichiren, varlıkların kutsal öğretileri kavrayabilmesi için, ilk önce doğru inanç ve doğru bilincin gerekliliği üzerinde durmuştur. Bu bağlamda o, Hokekyo öğretilerini temel alarak onların doğru kavranması için bazı noktaları ön plana çıkarmıştır.⁵²⁷

Nichiren'e göre, Hokekyo'da asıl önemli olan, sözler ya da ifadeler değil, onların içerdiği manalardır. O, yazılı metinlerdeki ifadelerin kelime anlamlarından çok, onların asıl mânâlarına göre hareket edilmesi gerektiğine inanmaktadır.⁵²⁸ Nichiren, kutsal öğretilerinin anlaşılması noktasında bu yaklaşımın iki açıdan fayda sağlayacağını belirtmiştir. Birincisi, kendi devrine kadar geçen süreyi dikkate alarak, Hokekyo'nun yaklaşık bin yedi yüz yıl önce söylenmiş sözlerden ibaret olduğunu, bu yüzden açıklanmaya ve yorumlanmaya ihtiyaç olduğunu ifade etmiştir. İkincisi ise Sakyamuni Buda'nın ömrünün sonlarına doğru, muhtemelen son sekiz yılda, Hokekyo'yu vaaz etmiş olmasının, doğal olarak bu eserin diğer Budist metinlerindeki öğretileri de kapsayacak bir dil ve üslupla kaleme alınma ihtimalini güçlendirdiğini ileri sürmüştür. Bu iki noktayı göz önünde bulunduran Nichiren'e göre Hokekyo öğretilerinin sayısız mana içermiş olması kaçınılmaz bir sonuçtur. Ona göre bu durum, söz konusu metinlerin herkes tarafından doğru anlaşılabilmesini ya da izaha gereksinim duymadan kavranılabilmesini zorlaştırmıştır.⁵²⁹

Nichiren, kutsal öğretileri uygun zamanda açıklamak kadar varlıkların onu anlama kapasitelerinin de önemli olduğunu belirtmiştir. O, insanların farklı farklı yaratılış özelliklerine sahip olduklarına işaret etmiş ve bilgi verilirken hususlara dikkat edilmesi gerektiğini zikretmiştir. Nichiren, Hokekyo öğretilerinin esas itibariyle anlaşılammama gibi bir

⁵²⁷ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 101-102.

⁵²⁸ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 53-54;

⁵²⁹ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 582-585.

probleminin olmadığını, kasıt olmadığı sürece herkesin aracısız bir şekilde onu anlayabileceğini savunmuştur. O, bu savını temellendirirken, Hokekyo öğretilerinin aslında dharmanın özü olduğuna, bundan dolayı sayısız mana ve hikmet taşıdığına işaret etmiş, dolayısıyla da bütün varlık âlemlerinin onda anlayabilecekleri bir tarafın var olduğuna dikkat çekmiştir.⁵³⁰ Ancak Nichiren'e göre bazı insanlar ya kasıtlı olarak ya da yanılığın içerisinde oldukları için bu yüce gerçekten uzak kalmışlardır. Ona göre bunlar gerçeği görme ve anlama konusunda şansını yitirmiş sayılmazlar. Çünkü artık mappo çağı başlamıştır ve Hokekyo öğretileri devam eden zaman boyunca etkin olacaktır. Bu bağlamda bütün varlıklara gerçeği kavrama kapasileri ölçüsünde destek olunmalıdır. İlk etapta yanlış anlayışlara sahip olanlar doğru öğretiyi merkezli bir bakış açısıyla uyarılmalı, ardından da bu konuda bilgi sahibi olmayanlara kolay anlaşılır bir biçimde bilgilendirilmelidir. Özellikle son grupta yer alanların kavrama kapasitelerine çok büyük ehemmiyet gösterilmesini öneren Nichiren, onların da Budalık doğasının bir parçası olduklarını ve mutlak surette aydınlanabileceklerinin unutulmaması gerektiğini ifade etmektedir. Nichiren, senji-shu anlayışı kapsamında Hokekyo öğretilerine ve onun takipçilerine büyük bir misyon yüklendiğini ileri sürmektedir. Ona göre, bütün yanlış anlaşılımlar bu öğretiler sayesinde ortadan kalkacaktır. Hatta gerçek Budacı öğretilerden bihaber olanlar, kendi doğaları gereği, gerçeğin peşine düşecekler ve onu doğru anlayabilecek seviyeye geleceklerdir.⁵³¹

3- Nichiren'in Senji-shu Öğretisinde Kutsal Toprak Anlayışı

Nichiren'in "senji-shu" öğretisinde, üzerinde durduğu bir diğer konu ise kutsal toprak (yer) anlayışı ve bu anlayışın dharma yasarıyla ilişkisidir. Senji-shu öğretisi içinde yer alan bu anlayış, bütünüyle Hokekyo öğretilerinin tarihsel sürecini ve bu öğretilerin doğru yerlerde aktarılıp aktarılamadığı fikrine dayanmaktadır. Dolayısıyla Nichiren, söz konusu olan

⁵³⁰ Bkz. Habito, "Bodily Reading of the Lotus Sutra Understanding Nichiren's Buddhism", J.J.R.S., C. XXVI, S. 3-4, s. 291-292.

⁵³¹ Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 222.

düşüncesini dile getirirken, bütünüyle kutsanmış bir toprak anlayışına vurgu yapmamakta, daha çok Hokekyo öğretilerinin etkin bir şekilde yaşandığı yerlerin önemine işaret etmektedir. Bu bağlamda o, özellikle Hindistan, Çin ve Japonya gibi ülkelere dikkat çekmektedir.⁵³²

Hindistan'ı, Sakyamuni Buda'nın doğduğu ve kutsal dharma yasalarını vaaz ettiği yer olması nedeniyle kutsayan Nichiren, Çin'i ise Budacı öğretilerin Hint ülkesinin dışına çıktıktan sonra en doğru biçimde yaşandığı ve yaşatıldığı yer olarak görmektedir. Nichiren'e göre Japonya, tek gerçek yol öğretilerinin kabul edildiği, savunulduğu ve geliştirildiği ender yerlerden biridir. Bununla birlikte ona göre Japonya, son dharma çağında Budizm'in, bütün dünyaya yayıldığı ülke olacaktır. Bu yönüyle diğer ülkelerin hepsiyle karşılaştırıldığında ayrı bir kıymete sahiptir.⁵³³ Nichiren'in ilk yazılarından biri olan ve 1259 yılında yazıldığı kabul edilen "*shugo kokka ron*", yani ülkenin korunması isimli tezi incelendiğinde, Hokekyo öğretilerinin selameti için Japonya'nın kutsal bir toprak parçası olarak görülmesinin ne denli önemli olduğu ve bu mânâda Nichiren'in dini düşüncesinin bundan nasıl etkilendiğini açıkça görmek mümkündür. Nichiren'e göre Hokekyo'yu bir ülkede yaymak, sadece o ülkeyi korumayacak aynı zamanda orada yaşayan halkın da kurtuluşuna vesile olacaktır.⁵³⁴ Nichiren daha sonra bu tezini geliştirerek ünlü "*Rissho-Ankoku-Ron*", yani halkın refahı ve mutluluğu, ülkede barışın tesis edilmesi için Hokekyo öğretisinin kabul edilmesi adıyla yayınlamış, 1260 yılında dönemin yetkililere sunmuştur. Nichiren'in ülke ve ekol ilişkisinin bir diğer boyutunu ise Japon halkının yaşadığı dini gelenekler ve halk inanışlarıyla alakalıdır. Nichiren'e göre, Hokekyo'nun yaşandığı ve yayıldığı bir ülkede yaşayan insanların geleneklerine dikkat edilmeli ve onların inançlarına saygı duyulmalıdır.⁵³⁵

⁵³² **Writing of Nichiren Shonin**, C. I, s. 195-198.

⁵³³ **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 52.

⁵³⁴ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 152-153

⁵³⁵ Bkz. Senchu Murano, **Two Nichiren Texts**, "*Rissho Ankoku Ron*", California 2003, s. 5.

III. BÖLÜM

NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET VE UYGULAMALAR

Nichiren Budizmi'nde yer alan ibadet ve uygulamalar; başta Budacı öğretiler olmak üzere Japonya'ya özgü dini kabuller ile yerel halkın inanışları çerçevesinde şekillenmiştir. Bunun en önemli nedeni, kendi içerisinde taşımış olduğu çeşitlilikle birlikte Japon adalarına giren Budizm'in, yerelde oldukça baskın olan geleneksel Japon kültürünün yoğun etkisiyle karşılaşmış olmasından kaynaklanmaktadır. Budizm Japonya'ya ulaştıktan sonra, kendi içerisinde inanç ve uygulama yönünden farklı anlayışları savunan Japon Budist ekolleri ortaya çıkmıştır. Bu süreçte ortaya çıkan yeni dini grupların var olma mücadelelerinde; yerel halkın din algısı, mezhep kurucularının yetkinliği ve taraftarların sosyo-ekonomik durumları gibi nedenler etkili olmuştur. Sonuç itibariyle Japon Budizmi içinde yer alan bir “okulun” temel varlık sebebi, diğerleri ile ayniliğinden ziyade farklılığında gizlenmiştir. Bu çerçevede Nichiren Budizmi, mevcutlar içerisinde kendine özgü anlayışları ve uygulamaları olan bir grup olarak dikkat çekmiştir.

Nichiren'in kurduğu ekol, Budizm'in yanı sıra geleneksel Japon halk inanışlarını bünyesinde barındıran Şintoizm'den ve o dönem itibariyle Japon adalarında yaşayan diğer dinsel inanç ve uygulamalardan etkilenmiştir. Nichiren Budizmi, bahsi geçen anlayış ve uygulama farklılıkları ile birlikte günümüze kadar gelmeyi başarmıştır.

Nichiren Budizmi'nde yer alan ibadet ve uygulamalar hem bireysel hem de toplu halde icra edilebilmektedir. Bu tür etkinlikler tapınaklarda ya da önceden hazırlanmış özel mekânlarda yapılmaktadır. Bunların arasında günlük yapılan ayinler, cenaze merasimleri, anma günü etkinlikleri kapsamında yer alan çeşitli seremoniler, yılın belirli zamanlarına denk gelen dini gün veya bayramlar (festivaller) bulunmaktadır. Söz konusu gün veya bayramlar, kutlama amacıyla düzenlenebildiği gibi anma töreni şeklinde de yapılabilmektedir. Bu

bölümde, Nichirenciler tarafından yapılan ibadet ve uygulamalar ele alınırken; ilk etapta bunların hangi öğretilere dayandığı ve bu öğretiler için uygulamanın ne kadar önemli olduğu üzerinde durulacaktır. Ardından bu tür uygulamaların yapıldığı mekânların bazı özelliklerinden bahsedilecek, özellikle de ayin ve kutlamalarda tapınağın rolünün önemli olup olmadığına değinilecektir. Daha sonra tapınaklarda, evlerde veya herhangi bir mekânda ibadet maksadıyla çeşitli aktivitelerin nasıl gerçekleştirildiği, bu uygulamaların zamanı, şekli ve buralarda okunan duaların önemine işaret edilecektir. Toplu yapılan ibadetler çerçevesinde, cemaat olma bilincinin nasıl geliştiği, bu bilicinin en önemli ayağı olan dayanışma, yardımlaşma ve işbirliğinin nasıl sağlandığı çeşitli açılardan ele alınacaktır. Bunun yanı sıra ölüm ve sonrasında yapılan cenaze törenlerindeki uygulamaların hem dinsel boyutu hem de Japon toplumundaki yansımaları değerlendirilecektir.

A- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET

Nichiren Budizmi'nde ibadet, inancın ve yerleşik kültürel geleneğin; bedensel ve zihinsel aktiviteler yoluyla hayata geçirilmiş olan tezahürlerinden ibarettir.⁵³⁶ Yaşanır kılınan veya gözlemlenebilen bu eylemler, soyut olan inanma mefhumunun, çeşitli hareketler sergilenmek suretiyle somut hale getirilmesidir.⁵³⁷ Bir başka deyişle Nichiren Budizmi'nde ibadet, dini bağlılığın ve sadakatin, doğru davranış şekilleri vasıtasıyla eyleme dönüşen ve görünür hale gelen boyutudur.⁵³⁸ Bu yüzden ibadet, inancın anlaşılmasını ve kendi içinde doğru ifade edilmesini sağlayan en önemli tamamlayıcıdır.

Nichiren Budizmi'nde yapılan ibadetler ve uygulamalar, sadece dini inanca bağlılık fikrinin dışı vurumunu yansıtmamakta, aynı zamanda toplumda değer yargısı haline gelmiş olan geleneksel kabullerin de çeşitli eylemler vasıtasıyla yaşatılmasına olanak sağlamaktadır.

⁵³⁶ Laurel Rasplica Rodd, “*Nichiren and Setsuwa*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, Japan 1978, C. V, S. 2-3, s. 172.

⁵³⁷ Mehmet Katar, “*Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları*”, **Dini Araştırmalar**, C. I, S. 1, Ankara 1998, s. 59.

⁵³⁸ Bkz. Charles H. Hambrick, “*Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan*”, **Japanese Journal of Religious Studies**, (J.J.R.S.), Japan 1974, C. I, S. 2-3, s. 240.

Bundan dolayı Nichiren Budizmi'nde yapılan ibadetler, kutlamalar ve dini içerikli törenler, Budizm'in yanı sıra Japon halkının nezdinde de kabul görmüş birçok anlayışla örtüşmektedir.⁵³⁹

Nichiren Budizmi'nde ibadetin temel objesi honzondur. Honzon, içerisinde genel manada Budalık anlayışı ile birlikte Hokekyo öğretilerini ve çeşitli güçlere sahip olduğuna inanılan yüce varlıkları barındırmaktadır. Nichiren Budizmi'ndeki Honzon anlayışı, pratik hayatta mandara tabloları şeklinde karşımıza çıkmaktadır. Nichiren tarafından oluşturulduğuna inanılan bu tabloların içerisinde, Sakyamuni Buda ve Hokekyo öğretilerinin özünü teşkil eden “Namu Myo-ho Ren-ge Kyo” başta olmak üzere Prabhutaratna Buda, Bosatsular (bodhisatva), koruyucu tanrılar, olağanüstü güçlere sahip yüce varlıklar ve on farklı varlık aleminin temsilcileri bulunmaktadır.⁵⁴⁰ Bu tabloların karşısına geçen, burada bulunanların mahiyetini düşünen ve onlara saygısını ifade eden kişi açısından ibadet, inancın dışı yansıması veya inanılana karşı yapılan en yüce tâzimin göstergesidir.⁵⁴¹

Nichiren Budizmi'nde, yüce kabul edilene gösterilen hürmet, esas itibariyle tanrısal varlıklarla doğrudan iletişim anlamına gelmektedir. Mandara tabloları vasıtasıyla yüce varlıklarla doğrudan kurulduğuna inanılan iletişimin en belirgin özelliği, korkuyla karışık saygı anlayışına dayanmaktadır. Bu durumun farkında olarak ibadet edildiği takdirde, fertlerin ruhsal dünyasını aydınlatacak iç gözlemin ve deruni algılamanın yaşanacağına inanılmaktadır.⁵⁴² Budan dolayı inanç ve uygulama bir bütün olarak düşünülmekte, gündelik hayatta yapılan bütün faaliyetler bir şekilde ibadetle ilişkilendirilmektedir.⁵⁴³ Bunun yanı sıra meditasyon yapmak ya da derinliğine tefekkür etmek için özel teknikler kullanılmakta; dini tören veya festivallerde ise aynı amaca yönelik çeşitli ritüeller icra edilmektedir. İbadet ve

⁵³⁹ Bkz. Jacqueline I. Stone, “Placing Nichiren in the Big Picture Some Ongoing Issues in Scholarship”, (J.J.R.S.), C. XXVI, S. 3-4, s. 384-385.

⁵⁴⁰ *Writings of Nichiren Shonin* (W.N.S.), C. IV, s. 19.

⁵⁴¹ Bryan Wilson and Karel Dobbelaere, *A Time To Chant*, New York, 1994, s. 173.

⁵⁴² Anesaki, *Nichiren The Buddhist Prophet*, s. 77.

⁵⁴³ Bkz. Yitik, *Hint Dinleri*, s.72.

uygulamalarda temel amaç, kişiyi doğum ve ölüm çemberinin dışına çıkaracak arınmışlık düzeyine ulaştırmak ve onun aydınlamayı elde edebilecek duruma gelmesini sağlamaktır.⁵⁴⁴

Nichiren Budizmi'nde, fertlerin yaptığı bütün eylemler ibadet mesabesinde kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra yeri ve zamanı belli olan ve birtakım özel hareketler gerektiren ibadet ve uygulamalar da bulunmaktadır.⁵⁴⁵ Her türlü faaliyetin ibadet olarak telakki edildiği bir anlayışta, ibadeti veya diğer uygulamaları ayrı bir olgu olarak ele alıp değerlendirmek ya da sınırlandırmak oldukça zordur. Çünkü kaynaklara bakıldığında tapınmak maksadıyla mandara tablolarının karşısına geçen kişinin hiçbir şey yapmasa da ayakta durması ya da oturması ibadet olarak kabul edilmektedir. Bunun yanı sıra tapınağın dışında olan inançlı ferdin; yürümesi, oturması, çalışması, ayakta durması ve uzanması da ibadet yapıyormuş gibi algılanmaktadır.⁵⁴⁶ Bu noktadan hareketle ilk etapta doğrudan ibadet maksadıyla evlerde veya tapınaklarda icra edilen ayinler ve öncesinde yapılan bazı hazırlıklar üzerinde durulacaktır.

1- Nichiren Budizmi'nde İbadet Öncesi Yapılan Arınma Ritüelleri

Nichiren Budizmi'nde, ibadet öncesinde yapılan bazı arınma ritüelleri bulunmaktadır. Bunlar bir çeşit temizlenme veya manevi yönden arınma olarak telakki edilebilecek uygulamalardan oluşmaktadır.

a- Su ile Arınma

Nichiren Budizmi'nde ibadet öncesi arınma ritüellerinin başında “temizu” ya da “temisu” adı verilen uygulamalar bulunmaktadır. Temizu, doğrudan su ile yapılan bir arınmadır. Bu uygulama genel olarak tapınaklardaki ibadet ve dini törenler öncesin gerçekleştirilmektedir. Tapınağa gelen kişiler, tapınağın ana kapısından girdikten sonra; tapınağın içerisindeki büyük alanın sağında ve solunda bulunan temizu alanına yönelirler. Bu

⁵⁴⁴ Arai, *Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect*, s. 15.

⁵⁴⁵ *Writings of Nichiren Shonin*, C. IV, s. 19.

⁵⁴⁶ Hakada, *The Awakening of Faith*, s. 101.

yerlerde iki adet çeşme bulunur. Bu çeşmelerdeki kurnalar ejderha şeklinde yapılmıştır. Ejderhaların ağzından akan su, küçük bir havuza dolmaktadır. Bu küçük havuzun etrafı tahta bir çit ile aralıklı olarak çevrilmiştir. Havuzun her iki tarafına, kendi ebadına göre, iki veya üç tane uzun saplı tahta kepçe yerleştirilmiştir. Oraya gelen kişiler bu tahta kepçelerin sapından sağ elleriyle tutarak suya daldırmakta, alınan ilk su yavaşça tekrar içine dökülmektedir. İkinci kez tahta kepçe ile alınan su, sol ele dökülmektedir. Ardından kepçe sol ele alınmakta, doldurulan su sağ ele dökülmektedir. Üçüncü aşamada yeniden bir kepçe su alınıp ağız yıkanmaktadır. Son aşamada ise bir kepçe su alınmakta, ondan bir yudum içilmekte, geri kalan su ise başa dökülmektedir. Temizu işlemleri esnasında alınan suyun küçük havuza dökülmemesine veya sıçramamasına dikkat edilmektedir. Bu işlemler tamamlandıktan sonra temizu havuzunun hemen yanı başında duran Buda heykelciğinin yanına gidilmektedir. Aynı şekilde kepçe ile üç kez su alınmakta, ilk önce heykelciğin başına, ardından sağ omzuna ve sol omzuna bir kepçe su dökülmektedir. Buda heykelciğine su döküldükten sonra temiz bir bez parçası ya da küçük bir sünger ile heykelcik temizlenmekte ya da kurulanmaktadır. Bu uygulamaları tamamlayan kişi, hemen sonrasında saygısını ifade etmek için başını eğmekte, kutsal metinlerden pasajlar okumaktadır. Özellikle daimoku duası sıklıkla ve yüksek sesle okunmaktadır. Temizu alanındaki uygulamalarını tamamlayan kişi oradan uzaklaşmaktadır.⁵⁴⁷

b- Tütsü ile Arınma

Tapınaklarda yapılan arınma ritüellerinin ikincisi tütsü ile yapılmaktadır. Bu arınma ritüeli esnasında, çeşitli boy ve ebatlarda kokulu ve renkli mumlar ile tütsü çubukları kullanılmaktadır. Tapınaklarda tütsü yakmak için çeşitli alanlar tahsis edilmiş olmakla birlikte, özellikle tapınak yerleşkesindeki alanda; büyükçe bir kazanı andıran, içi yumuşak toprak ve kül dolu, üstü yağmur sularından korunmak için örtülmüş bir kamelya bulunmaktadır. Bu alana gelen kişi, yanında getirdiği veya orada bulunan genç rahiplerden

⁵⁴⁷ Tetsujo Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, Traslated by Hamilton Graham Lamont, Tokyo 1995, s. 3.

satın aldığı tütsü çubuklarını, renkli veya kokulu mumları, büyük bir itinayla tütsü kazanının içindeki toprağa dik bir Şekilde yerleştirir. Bunları her yerleştirdiğinde dua okur ve hürmet gösterir. Ardından tütsü ile arınma faaliyetine başlar, dua okumaya devam ederken üç kez saygı ifadesi olarak eğilir, ardından tütsü çubuklarını ve mumları yakar. Tütsü ile arınma uygulaması en az üç ya da beş kez tekrarlanır. Bu eylemler esnasında kutsal metinlerden pasajlar okunur, saygı ifadesi olarak baş ve vücudun üst kısmı öne doğru eğilir, eller göğüs hizasında tutulur ve avuç ileri birleştirilmek suretiyle dua edilir. Daimoku en sık okunan ve tekrarlanan duaların başında yer alır. Arınmaya alışan kişi tütsü çubuklarından ve mumlarda çıkan dumanı sembolik olarak yakalamaya çalışır, daha sonra elleri ile yakaladığını varsaydığı dumanı ilk önce başına, ardından yüzüne ve daha sonra da vücudunun geri kalan kısımlarına arınma ve şifa niyetiyle sürmeye çalışır. Bu tür mekânlarda yakılan trsler ile arınanlar, çeşitli hastalıklarına şifa bulacaklarına inandıklarından, bütün vücutlarını elleriyle sıvazlamaya çalışırlar. Tütsü ile arınma tek başına yapılabil-diği gibi yardımlaşma yoluyla da yapılır. Bu tür bir arınma işlemini gerçekleştirmeyecek durumda olan hasta, yaşlı ve çocuklara yakınları tarafından yardım edilir. Bunun yanı sıra eşler, özellikle de evli çiftler bu uygulama esnasında karşılıklı olarak yardımlaşır.

c- Bağış Yoluyla Arınma

Tapınaklarda yapılan bir diğer arınma ritüeli ise, büyük dua salonunun önüne konmuş olan bağış sandığının önünde gerçekleştirilmektedir. Bu alana gelen kişiler ilk önce para sunağının önünde durmakta, ellerini göğüs hizasında birleştirmekte ve başını üç kez eğmek suretiyle saygısını göstermektedir. Ardından birkaç adım ilerlemekte, yanında getirdiği parayı sunağa atmaktadır. Daha sonra sırtını dönmeden birkaç adım geri gelmekte ve ilk başladığı

verde durmaktadır. Aynı uygulama bir veya birkaç kez tekrarlanabilmektedir. Son olarak kutsal metinlerden bölümler veya pasajlar okumak suretiyle uygulama tamamlanmaktadır.⁵⁴⁸

d- Günah İtirafı ile Arınma

Nichirencilere ait tapınaklarda, arınma maksatlı bir diğer ritüel ise günah itirafı yoluyla icra edilmektedir. Günah itirafı doğrudan rahiplere yapılabildiği gibi, tapınağın herhangi bir köşesinde sessizce ve kendi başına da yapılabilmektedir. Her iki uygulamada da esas olan, bağışlanma karşılığı olarak belirlenen ücreti ödemek ve günahlardan arınmaya çalışmaktır. Kişinin işlediği günahın mahiyeti verilecek ücretin belirlenmesinde önemli rol oynar. Bununla birlikte o kişinin sahip olduğu statü ve maddi güç de ücretin miktarının belirlenmesinde çok etkilidir. Tapınaklarda günah itirafı yapılırken, işlenen günahlar ya da hatalar tahta tabletlere veya önceden hazırlanmış olan beyaz kâğıtlara yazılmakta ve bunlar için hazırlanmış olan alanlara asılmaktadır. Bu tabletler ve kâğıt parçaları için belirlenen meblağ ise önceden ödenmektedir. Ancak kişi hatasının karşılığı olarak belirlenenden daha fazla miktarda ödeme de yapabilmektedir. Tapınaklardaki bu uygulama aynı zamanda bazı dünyevi taleplerin gerçekleşmesi için de yapılmakta, insanlar satın aldıkları tahta tabletlere dilek ve temennilerini yazmaktadır. Bu uygulamayı gerçekleştiren kişi, zaman içerisinde manen huzura erişir, psikolojik açıdan bir rahatlama hisseder veya istediği talepler gerçekleşirse; tanrısal varlıklarla iletişim içim o mekânın doğru yer olduğu fikri kuvvetlenir. Nitekim dindar insanlar arasında bu gibi yaşanmışlıkların paylaşılması ya da bu bağlamda anlatımların sürdürülmesi tapınak geleneğinin güçlü bir şekilde yaşatılmasında etkili olmuştur.⁵⁴⁹

⁵⁴⁸ Juken, *Shingyo Hikkei: A Handbook For Members of The Nichiren Order*, s. 33-34.

⁵⁴⁹ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. II, s. 228.

2- Nichiren Budizmi'nde Günlük İbadetler

Nichiren Budizm'ine inanan dindarların gün boyunca yaptıkları bütün aktiviteler, ibadet olarak telakki edilmektedir. Bu ibadetler günün her saatinde yapılabilir. Bir başka ifadeyle ibadet için herhangi bir zaman kısıtlaması söz konusu değildir. Bununla birlikte Nichirenciler, diğer Budist gruplarda da görülen ve gelenek halini alan sabah ve akşam saatlerinde yapılan ayinlere özel olarak iştirak edilmesinin daha faydalı olacağına inanmaktadır.⁵⁵⁰ Bundan dolayı Nichirenciler, imkânları ölçüsünde tapınaklarda cemaatle birlikte yapılan sabah ve akşam ayinlerine katılmaya gayret etmektedir. Söz konusu olan sabah ve akşam ayinleri sadece tapınaklarda değil, bunun yanı sıra evlerde ve ibadet etmeye uygun olan mekânlarda da yapılmaktadır.

a- Nichiren Budizmi'nde Sabah Ayini

Nichirenciler tarafından yapılan sabah ayini tapınaklarda, evlerde veya şartları itibariyle ibadet edilmeye uygun olan herhangi bir mekânda yapılabilir. Sabah ayini toplu halde yapılabildiği gibi bireysel olarak da yapılır. Toplu yapılan ayinler genel olarak tapınaklarda ya da evlerin içerisinde bulunan ve tapınak şeklinde tasarlanmış geniş salonlarda yapılmaktadır.⁵⁵¹ Öncelikle tapınaklarda yapılan ve toplu olarak icra edilen sabah ayininin nasıl gerçekleştirildiği üzerinde durulacaktır.

Nichiren Budizmi'nde tapınaklarda topluca yapılan sabah ayini, güneş doğmadan yaklaşık bir saat önce başlar. Fakat ayine katılacak olan cemaat daha erken bir vakitte tapınağa gelmektedir. Bunun nedeni ise ibadet öncesinde yapılacak olan bazı uygulamalara, örneğin arınma ritüellerine vakit ayrılmasından kaynaklanmaktadır. Ancak bunun için herhangi bir zorunluluk söz konusu değildir. Bununla birlikte sadece ibadetin yapıldığı

⁵⁵⁰ *Writings of Nichiren Shonin*, C. IV, s. 19

⁵⁵¹ B. Wilson – K. Dobbelaere, *A Time To Chant*, s. 173.

tapınağa özel bazı uygulamalar da söz konusudur. Bu bağlamda gözlemleme imkânı bulduğumuz sabah ayinlerinden birini şu şekilde aktarmamız mümkündür.

Nichiren'in uzun yıllar kaldığı ve öğretilerini yaydığı Minobu-san dağının eteklerinde kurulmuş olan Kuon-ji tapınağında gerçekleştirilen bir sabah ayininin öncesinde, ayine iştirak etmek için temiz elbiseler giyinerek ve güzel kokular sürünerek gelen cemaat, ilk önce tapınağın ana giriş kapısının önünde durmakta ve kutsal metinden pasajlar okumaktadır. Bu çerçevede gelen kişi üç kez “Namu-myo-ho-rengе-kyo” diye dua ettikten sonra tapınak yerleşkesine girmekte ve ana giriş kapısından sonraki kısa patikayı yürümektedir.⁵⁵² Ardından çile ya da meditasyon yolu olarak da isimlendirilen ve taşlarla döşeli olan bir yola girilmektedir. Yolun sonunda oldukça uzun ve bir o kadarda dik olan merdivenlerin olduğu yere gelinmektedir. Bu merdivenler tam olarak iki yüz yetmiş altı basamaktan oluşmaktadır. Bu merdivenlerden çıkmak zorunlu olmamakla birlikte yapılan her eylem ibadet olduğundan ve dindarlığın nişanesi sayıldığından sağlık sorunları olmayanların oradan çıkması önerilmektedir. Bu zorlu yol aşıldıktan sonra tapınak yerleşkesinde bulunan ana mabedin önüne gelinmektedir.⁵⁵³ Büyük dua salonunun yer aldığı ana mabedin giriş kapısına gelen kişi önce saygı göstergesi olarak dua okur ve ardından ayakkabılarını çıkarır. Çünkü tapınaklara ayakkabı ile girilmesi yasaktır. Kişi ayakkabılarını çıkarıldıktan sonra büyük dua salonuna girer ve diz çökerek oturur. Sabah ayinine katılacak olan kişi, ayin başlamadan önce ellerini birleştirir ve sağ bileğinde takılı olan dua tespihini, iki elinin orta parmağına geçirdikten sonra, kalan püsküllü kısımları sağa ve sola sarkıtır. Avuç içlerinden birleşik olan elleri göğüs hizasında durur.

Ayine katılacaklar yerini aldıktan sonra sabah ayini başlar. İlk önce davul sesi duyulur ve bir grup rahip kendilerine ayrılan bölüme gelip oturur. Bu rahiplerin her biri için üzerinde

⁵⁵² Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 56.

⁵⁵³ Yukarıda bahsettiğimiz uygulamalar tapınaktan tapınağa farklılık gösterse de genel itibariyle bir birliktelik söz konusudur (Bkz. B. Wilson – K. Dobbelaere, **A Time To Chant**, s. 177-179).

kutsal metin bulunan bir rahle hazırlanmıştır. Bunların daha çok genç rahiplerden olduğu dikkat çekmektedir. Ardından iki rahip daha gelir ve kendileri için hazırlanmış olan biraz daha yüksekçe bir yere oturur. Bunların önünde biri büyük diğeri küçük iki davul bulunmaktadır. Ayin sırasında belirli komutlar bu davul sesiyle sağlanır. Bu rahiplerin hem giydikleri kıyafetlerin rengi hem de kullandıkları omuz atkıları farklıdır. Bu farklılık aynı zamanda o rahiplerin tapındaki statülerinin de göstergesidir. En son ayini yönetecek olan başrahip, sol elinde tespih ve sağ elinde rulo haline getirilmiş kutsal metinlerle birlikte dua salonuna gelir. Başrahip gelince diğer rahipler ve cemaat oturdukları yerden kalkar ve onu selamlar, başrahip de onları selamlamak için hafifçe başını sallar. O, bu selamlaşmanın ardında büyük dua sunağına döner, avuç içlerini göğüs hizasında birleştirir ve diz kapaklarını kırmadan eğilir. Bu tazim ayine katılan herkes tarafından üç defa tekrarlanır. Başrahip kendisi için ayrılmış olan ve konum olarak en yüksekte bulunan yere bağdaş kurarak oturduktan sonra başı ile işaret ederek ayini başlatır. Böylece sabah ayini başlamış olur. Ayinin başlamasıyla birlikte rahipler, davul sesi eşliğinde oldukça yüksek ve uğultulu bir tonda dua ederken, seslerini diyaframdan çıkarmak için gayret ederler.⁵⁵⁴

Sabah ayini esnasında birçok dua okunur. Bu dualar daha çok kutsal metinlerde yer alan bölümlerden seçilmiştir. Diğer ibadet ve uygulamalarda olduğu gibi sabah ayininde de en çok daimoku, yani “namu-myo-ho-reng-kyo” duası okunur.⁵⁵⁵ Ayine katılan cemaat özellikle bu duanın okunduğu bölümlere iştirak eder. Rahipler ise Hokekyo’nun muhtelif yerlerinden pasajlar okumak suretiyle ayini sürdürür. Özellikle bu kitabın ikinci ve on altıncı bölümlerinde yer alan bazı kısımlar sık sık tekrarlanır. Bunların dışında ezgi ya da ilahi formunda okunan başka dualar da bulunmaktadır. Ayin süresince okunan bazı duaların sonunda, genç rahiplerden oluşan grup, davul sesiyle birlikte ayağa kalkar. Bir süre bekledikten sonra topluca, rüku diyebileceğimiz bir şekilde eğilirler. Ardından secdeye

⁵⁵⁴ The Writings of Nichiren Daishonin, C. I, s. 143.

⁵⁵⁵ The Writings of Nichiren Daishonin, C. I, s. 336-337.

kapanırlar. Bu rahipler yaklaşık bir iki dakika süresince secde halinde dururlar. Ayine katılan cemaate de bu rahiplerle birlikte bulundukları yerde secde yapar. Secde yapılırken dizler ve dirsekler yere konur, avuç içleri yukarı gelecek şekilde eller ters tutulur, alın bölgesi ellerin arasına gelecek şekilde ayarlanır ve yere kapaklanılır. Ayin esnasında rüku ve secde uygulaması birkaç kez tekrarlanır.

Ayini yöneten başrahip sadece bazı dualara eşlik eder. Genellikle el ve baş işaretleriyle komut vermek suretiyle ayinin icarsını sürdüren başrahip, ayinin sonuna doğru oturduğu yerden kalkar ve herkesi selamlar. Daha sonra büyük sunağa doğru döner eğilerek hürmette bulunur. Diğer rahipler ve cemaat de onunla birlikte bunu yapar. Daha sonra cemaat kendileri için ayrılan kısmın sunağa en yakın yerinde toplanır. Birer birer dua edip hürmette bulunduktan sonra, orada bulunan tütsü çubuklarını yakarak dilek ve temennide bulunur. Dua salonu daha önce ayin için hazırlanırken yakılmış olan tütsülere, cemaatin yaktığı yeni tütsüler de eklenince yoğun bir tütsü kokusu ortaya çıkar. Böyle ortamların manevi hava yarattığına inanılır. Başrahibin komutuyla son kez hep birlikte daimoku duası okunur ve bu üç defa tekrarlanır. Rahiplerin ve cemaatin birbirlerini karşılıklı selamlamasının ardından ayin sonlandırılır.

Topluca yapılan sabah ayini bu şekilde tamamlandıktan sonra bireysel uygulamalara geçilir. Bu aşamada ayine iştirak eden kişiler, önceden getirdikleri, çiçek, tütsü, birtakım yiyecek ve çeşitli içecekleri büyük sunağın önüne bırakırlar. Bu sunuların (takdime) yerleştirilmesi büyük bir titizlik ve düzen gerektirdiğinden, genellikle bu işi tapınaktaki görevli rahipler üstlenir. Onlar cemaatin getirdiği sunuları aldıktan sonra, talep edilmesi durumunda sunuyu yapan kişinin gözetiminde ve dualar eşliğinde uygun bir yere yerleştirirler. Sabah ayinine katılan kişiler sunularını yaptıktan sonra oradan ayrılır. Ancak bireysel olarak dua etmek ya da meditasyon yapmak isteyenler, tapınak yerleşkesi içinde bulunan diğer

binalardan herhangi birine geçebilir ve orada hazırlanmış olan odalarda ibadetine devam edebilir.

Nichiren Budizmi'nde sabah ayinleri toplu halde tapınaklarda icra edilebildiği gibi bireysel olarak evlerde de yapılabilmektedir. Sabahın erken saatlerinde, özellikle gün doğmadan önce, ibadet etmek için kalkan kişiler, butsudan adı verilen dua rafını (sunağını) hazır hale getirir. Bunun için ilk önce mandara tablosu en üst rafa yerleştirilir. Ardından diğer kutsal öğeler de butsuna konulur. Bu aşamada kişisel önceliklere yer verilebilir. Ardından dua tespihi alınır ve ibadete başlanır. İbadet etmeye başlayan kişi Hokekyo'dan pasajlar okur. Dua ederken sık sık daimoku, yani “Namu-myo-ho-rengue-kyo” duası tekrarlanır.⁵⁵⁶ Bireysel ibadette de rüku ve secde diyebileceğimiz uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar hürmetin en üst seviyesi olarak görülür. Evlerde yapılan sabah ayini, butsudan rafına çeşitli takdimeler bırakılması, ölmüş olan atalara saygı gösterilmesi ve aile fertleri için dua edilmesiyle tamamlanır. Aile büyüklerinin bu şekilde hatırlanması çok önemsenir. Bazı aileler sabah ayinlerini kendi aile fertlerinin katılımıyla birlikte de yapabilmektedir.⁵⁵⁷

b- Nichiren Budizmi'nde Akşam Ayini

Nichiren Budizmi'nde günlük yapılan ibadetlerden biri de akşam ayinidir. Bu ayin güneş battıktan sonra başlar. Tapınaklarda sabah ayini için yapılan bütün hazırlıklar ve takip edilen düzen, akşam ayini içinde geçerlidir. Kural olmamakla birlikte daha çok akşam ayinlerinde yapılan bazı uygulamalar da bulunmaktadır. Genellikle sunu için tapınağa getirilen; çiçek, tütsü, mum, içecek ve yiyecekler ayin başlamadan önce tapınaktaki sunağa konulmak üzere görevlilere verilir ve onların ayinden önce yerleştirilmesi sağlanır. Cemaatle yapılan akşam ayinleri de tapınaktaki büyük dua salonunda yapılır. Toplu ayine yetişemeyen kişi veya gruplar için ayrı yerler tahsis edilmektedir. Bu durum ibadet için belirli bir zaman

⁵⁵⁶ Nichiren Shoshu Basics of Practice, Revised Nichiren Shoshu Temple, California 2003, s. 18-19.

⁵⁵⁷ The Writings of Nichiren Daishonin, C. I, s. 146-147.

diliminin ayrılmadığını göstermekle birlikte toplu olarak büyük dua salonunda yapılan ibadetlerin daha makbul olduğunu ortaya koymaktadır.⁵⁵⁸

Nichirenciler, tapınakların haricinde evlerde de bireysel ve toplu ibadet yapabilmektedir. Evde ibadet etmek için özenle hazırlanması gereken en önemli araç, butsudan rafıdır. İbadet etmek için evlerde hazırlanmış olan butsudan rafları mahiyet itibariyle aynı olmakla birlikte şekil ve tasarım açısından farklı olabilmektedir. Bazıları sade bazıları ise daha gösterişlidir. Ancak bütün butsudanlar evin en güzel ve en sakın yerine yerleştirilir. Nichirenci aile fertleri akşam ibadeti için bir araya gelir ve kutsal metinlerde yer alan çeşitli dualar okumak suretiyle ibadet ederler. Bazı Nichirenci gruplar ise akşam ayinini icra etmek için, bir evin en geniş odasında veya salonunda toplanabilmekte ve ibadet yapabilmektedir. Bu çerçevede Başkent Tokyo'nun merkezi yerleşim yerlerinden biri olan Shibuya'daki bir evde tanık olduğumuz akşam ayinini şu şekilde aktarmak mümkündür. Akşam ibadetinin yapıldığı evin salonunda butsudan rafı bulunmaktadır. Duvarda asılı olan Butsudan'ın içinde ise sadece mandara tablosu yer almaktadır. Butsudan'ın alt kısmında mum ve tutsü yakmak için bir yer bulunmaktadır. Bunun yanı sıra çiçek, su veya pirinç sunmak için ayrı bir bölüm daha yer almaktadır. Akşam ayinine katılanlar, topluca Butsudan'ın önünde saflar halinde diz çökerek dizildikten sonra ayin başlamaktadır. Ayini yöneten kişi Hokekyo'dan bölümler okumaktadır. Ardından ayine katılan diğer kişiler de bu dualara iştirak etmektedir. Akşam ayini yaklaşık bir buçuk, iki saat sürmektedir. İbadet esnasında, ibadeti yöneten kişilerin verdikleri komutlarla cemaat ara sıra ayağa kalkmakta, saygılarını göstermek için diz kapaklarını kırmadan başlarını öne doğru eğmekte, doğrulduktan sonra ise diz çökerek avuç içleri yukarı gelecek şekilde secdeye kapanmaktadır. Bu uygulamalar ayin süresi içinde birkaç kez tekrarlanmaktadır. Akşam ayini esnasında hep birlikte en çok okunan daimoku, yani "Namu-myo-ho-rengе-kyo" duasıdır. Bunun yanı sıra kutsal metinlerden pasajlar ve dualar da

⁵⁵⁸ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 473- 474.

okunmaktadır. Ayini yöneten kişi, akşam ayininin sonuna doğru yerinden kalkar, cemaate döner ve onları başıyla selamlar, aynı şekilde cemaat de onu selamlar. O, daha sonra Butsudan rafının önünde durur, bazı sunuları gerçekleştirir, en son önceden yerleştirilen mumu yakar, saygısını vücut diliyle ifade ettikten sonra Butsudan rafının kapağını kapatarak ayini sonlandırır.⁵⁵⁹

Akşam ayini tamamlandıktan sonra, ayine katılan kişiler diz çökerek veya bağdaş kurarak bir halka oluşturmaktadır. Ardından mekân sahibi (özellikle ev sahibesi) onlara yiyecek ve içecek ikramında bulunmaktadır. Ayin sonrası toplantı başlayınca orada bulunanlar sırasıyla kendilerini tanıtırlar. Ardından her birey Nichiren öğretilerini neden ve hangi vesileyle seçtiğini anlatır. Bu bağlamda yaşadığı kişisel tecrübelerini ve kazanımlarını diğerleriyle paylaşır. Böylece ayine katılan herkes, sırasıyla tecrübelerini paylaşmış ve neden Nichiren'in yolunu takip ettiğini kendi penceresinden izah etmiş olur. Ayine ve sonrasındaki uygulamaya katılan kişiler, kadınlardan, erkeklerden, çocuklardan ve her meslekten olabilmektedir. Bu kişiler başlarından geçen olayları ve ruhsal durumlarını diğerleriyle paylaşırken, hem otokontrol mekanizmasını çalıştırmakta hem de orada bulunanları motive etmektedir. Bu uygulamayla bir çeşit tecrübe paylaşımı yapılmakta, iyiliği yakalamanın Nichirenci inançlarla doğrudan bağlantısına, kötülükten kurtulmanın ise Nichiren Budizmi sayesinde olduğuna vurgu yapılmaktadır. Aynı zamanda yapılan hatalar gündeme getirilmekte, bu vesileyle de bir çeşit günah itirafında bulunulmaktadır. Akşam ayinini müteakip yapılan bu sohbet, bir istişare toplantısını veya toplu yapılan bir terapiyi andırmaktadır. Bu bağlamda kişiler yaptıkları hataları söylemek suretiyle onu hem paylaşmakta hem de bir daha yapmayacağını grup önünde açıklamaktadır. Hatasını grup önünde itiraf eden kişiler açısından bu olay sadece bireysel bir mesele olarak değerlendirilmemekte aynı zamanda sosyal sorumluluk olarak görülmektedir. Böylece

⁵⁵⁹ The Writings of Nichiren Daishonin, C. I, s. 151.

dinleyenlerin veya diğer cemaat üyelerinin de aynı hataya düşmemeleri ve olası bir sıkıntılı durumunda nasıl çözüm önerilerinin üreteceği konusunda fikir verilmiş olunmaktadır. Aynı zamanda katılımcılar, daha önce yaşadıkları veya duydukları iyi şeylerin inandıkları değerlerle ilgisine işaret etmektedir. Bu bağlamda onlar, özellikle hastalık, ruhsal bunalım, kötü şans ve mutsuzluğa neden olan sebeplerin, Nichiren öğretileri ve uygulamaları ile ortadan kalktığına inanmaktadır. Dolayısıyla Nichiren Budizmi içinde yer alan inanç ve uygulamaların takip edilmesi durumunda başarılı ve mutlu olunacağı vurgulanmakta, bunu başarabilenler takdir edilmekte ve örnek gösterilmektedir.⁵⁶⁰

B- NİCHİREN BUDİZMİ'NDEKİ İBADET VE UYGULAMALARDA DAİMOKUNUN YERİ

Nichiren'in öğretilerini takip edenlerin yapması gereken bazı ibadetler bulunmaktadır. Bu ibadetler temelde kutsal kitap Hokekyo'ya ve Nichiren'in uygulamalarına dayanmaktadır.⁵⁶¹ Nichiren'göre Hokekyo, bütün Buda âlemleri boyunca kesintisiz devam eden tek gerçek öğretilerdir. Bu öğreti Sakyamuni Buda tarafından ömrünün son yıllarında vaaz edilmiştir. Böylece evrensel dharma kanunları Hokekyo öğretileriyle birlikte tamamlanmıştır.⁵⁶² Bundan dolayı ona göre Hokekyo vaaz edildikten sonra diğer Budist kutsal metinleri her açıdan işlevselliğini yitirmiştir. Dolayısıyla ibadetin de odak noktasına Hokekyo öğretileri oturmuştur. Hokekyo öğretilerinin temelinde ise daimoku, yani "Namu- myo-ho-rengue-kyo" vardır.⁵⁶³ Bu yüzden Nichiren, daimokuya, yani "Namu-myo-ho-rengue-kyo" inanmayı ve onu merkeze alarak ibadet etmeyi en büyük zorunluluk olarak görmektedir.⁵⁶⁴

⁵⁶⁰ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 764-768.

⁵⁶¹ *Nichiren Shoshu Basics of Practice*, s. 7.

⁵⁶² *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. II, s. 223.

⁵⁶³ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. II s. 1073.

⁵⁶⁴ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 141-143

1- İbadet ve Uygulamalarda Daimokunun Anlamı

Nichiren Budizm’inde yer alan ibadet ve uygulamalar, Hokekyo’ya dayalı olarak icra edilmektedir. Bunların özünü ise daimoku ya da bazı kaynaklarda geçtiği şekliyle “o-daimoku” (namu-myo-ho-reng-kyo) oluşturmaktadır. Daimoku, esas itibariyle Hokekyo’da vaaz edildiğine inanılan evrensel dharma yasaları demektir. Nichiren, daimokuyu anlaşılması çok zor, lakin öğrenilmesi ve yaşanması çok kolay bir öğreti ve ibadet olarak görmektedir. Nichiren, daimokunun zor anlaşılır olmasını, dharmanın sürekli ve engin bir geleneğin devamı olmasına ve bu geleneğin tamamlanmış hali oluşuna bağlamaktadır.⁵⁶⁵ Nichiren’e göre bu sınırsız öğretinin özü olan daimoku, kutsalın gizli hazinesi ve bu hazinedeki bütün faziletlerin toplamıdır. Daimokunun her bir ifadesi, “Namu-myo-ho-reng-kyo”; tek başına ayrı ayrı değerli ve kutsaldır. Daimoku, sadece Hokekyo’nun özü değildir. Aynı zamanda Sakyamuni Buda tarafından vaaz edilen diğer öğretilerin de esasıdır. Daimokuyu temel alarak ibadet etmek; sadakati, itaati, merhameti ve en yüce saygıyı göstermek anlamına gelmektedir.⁵⁶⁶ Bu önemi sebebiyle ibadet maksadıyla daimokuyu “ezberlemek”, “okumak”, “yazmak”, “çoğaltmak”, “üzerinde taşımak”, “dağıtmak”, “öğrenmek” ve “öğretmek” en önemli ibadetler arasında sayılmaktadır.⁵⁶⁷

Daimokuya dayalı uygulamalar esnasında en çok önemsenen ya da ön plana çıkarılan ibadet şekli onu yüzünden veya ezberden okumaktır. Bu pratik “Jogyo” olarak isimlendirilmektedir.⁵⁶⁸ Nichiren açısından jogyo, en üstün ve en halisane pratiktir. Bundan dolayı daimokuyu okumak ve ezberlemek kurtuluş yolunda atılmış en önemli adımlardan biridir. Çünkü ona göre bu pratik başlı başına bir bosatsu uygulamasıdır. Zira Sakyamuni Buda, Hokekyo öğretilerini vaaz ettikten sonra, onun korunması ve unutulmadan diğer

⁵⁶⁵ Bkz. *Writings of Nichiren Shonin*, C. IV, s. 20-21

⁵⁶⁶ Ikeda, *Unlocking The Mysteries of Birth and Death*, s. 167.

⁵⁶⁷ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. II, s. 211.

⁵⁶⁸ *Writings of Nichiren Shonin*, Edited by George Tanabe Jr, Compiled by Kyotsu Hori, Tokyo 1996, C. II, s. 358.

insanlara ulaştırılması için bazı bosatsuları görevlendirmiş ve onu doğrudan bosatsulara emanet etmiştir. Sakyamuni Buda'nın Hokeyo'yu emanet ettiği kişi Jogyo (Visistacaritra) Bosatsu'dur. Nichiren'e göre Jogyo Bosatsu ve diğer büyük bosatsular bu kutsal kitabı her ne pahasına olursa olsun korumuş ve mappo çağına gelmesine katkı sağlamışlardır. İşte bu yüzden ona göre daimokuyu ezberlemek veya ezberlemeye çalışırken onu okumak, bu koruyucular arasında yer almak ve onlara yol arkadaşı olmak demektir. Bu yüzden “namu-myō-ho-rengē-kyō” ibadet maksadıyla okumak, özellikle de ezberlemeye gayret etmek onun ruhuna en uygun ibadeti yerine getirmekle eşdeğer görülmektedir.⁵⁶⁹

2- İbadet ve Uygulamalarda Daimokunun Önemi

Nichiren'e göre daimoku, kutsal öğretinin esası ve özüdür. Kısaca ona göre Sakyamuni Buda'nın bütün öğretileri daimoku anlayışında ve uygulamalarında birleşmiştir. Nichiren'e göre daimokunun doğasında merhamet ve koruyuculuk anlayışı vardır. Ona göre bahsi geçen merhamet, doğum ve ölüm çarkının devamını sağlayan kötü karmaları yok edecek ve karanlık âlemlerden kaçışın yolunu aydınlatacaktır. Dolayısıyla daimoku, kötü âlemlere düşenlerin kurtuluşuna vesile olacak yegâne rehberdir. Çünkü bu anlayış bosatsuların ve diğer önemli bütün varlıkların koruması altındadır. Bosatsular daimokuyu koruyacaklarına dair Sakyamuni Buda'ya yemin etmişlerdir. Bu maksatla onlar daimokuyu zihinlerinde muhafaza etmiş, dilden dile ve yazıdan yazıya aktarmışlardır.⁵⁷⁰

Nichiren Budizmi'nde daimoku hem başlı başına bir ibadet hem de diğer ibadet ve uygulamalarda en ön plana çıkan unsurdur. O, yukarıda da belirtildiği üzere doğasında merhamet anlayışı olan uygulamalar bütünüdür. Nitekim daimoku, aydınlanma hedefini

⁵⁶⁹ Murano, **The Lotus Sutra**, s. 371. (Daimoku, Nichiren'in yazılarında en çok üzerinde durduğu konulardan biridir. Nichiren bu konuyla alakalı olarak birçok yazı kaleme almıştır. Bunların arasında “Sho Hokke-Daimoku-shu”, “Hokke-Daimoku-shu”, “Hokke-Shomyo-shu”, “Hokke-Shuyo-shu” gibi yazılarını sayabiliriz. Böylece Nichiren, daimokunun kendi öğretisi için ne kadar önemli olduğunu ortaya koymaya çalışmıştır. Zira ona göre göre daimokunun sayısız anlamı vardır ve bu anlamları kavramak için onu merkeze alarak ibadet etmek gerekir. Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 39).

⁵⁷⁰ Christensen, **Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan**, s. 46-47

gerçekleştirmeye ramak kalmışken, diğer insanların da kurtuluşu için feragatte bulunma erdemini gösteren bosatsu pratiklerinden oluşmaktadır. Nichiren'e göre bu pratikler, dharmanın sayılamayacak kadar çok zamandan beri var oluşuna, onda sayısız anlamın bulunduğu ve her anlamın gizli bir hazineye karşılık geldiğine işaret etmektedir. İbadet maksadıyla ve saygı göstererek daimokunun ruhunu anlamaya çalışmak, bunun için “namu-myō-ho-rengē-kyō”yu ezberlemek ya da yazılı halde yanında taşımak bu hazineye sahip olmak demektir. Böylece bu hazinedeki bütün faziletler zihne kazılmış ve yaşanmış sayılmaktadır. Bu hazineler ayrı gibi gözükmeyle birlikte aslında ayrılmaz bir bütündür. Nichiren, daimokudaki “namu-myō-ho-rengē-kyō” her cüzü bir su damlasına benzetmiş, bu suların toplanarak nehirleri, yani namu-myō-ho-rengē-kyō'yu, nehirlerin de akarak okyanusları, yani dharmayı oluşturduğunu belirtmiştir. Nichiren'e göre okyanuslardaki her su damlası bir parça olarak algılanabilir, ancak onu bütünden ayırmak imkânsızdır. Böylece o, her bir damla suyun aslında okyanusun kendisi olduğunu ifade etmeye çalışmıştır.⁵⁷¹

C- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE BOSATSU UYGULAMALARI

Nichiren'e göre Buda öğretilerini hayatın her alanında yaşanır kılmak için yapılması gereken uygulamalar bulunmaktadır. Yapılacak bu uygulamalarda inanan için başlıca ölçüt doğru inanç ilkelerini kabul etmekten ve ona uygun davranışlar sergilemekten geçmektedir. Nichiren'e göre doğru inanç ve doğru uygulama usulleri Hokekyo'nun muhtelif bölümlerinde belirtilmekte ve bu usuller Bosatsu uygulamaları olarak karşımıza çıkmaktadır.⁵⁷²

⁵⁷¹ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 39. (Nichiren'e göre, daimokunun açılımı mahiyetinde olan “namu-myō-ho-rengē-kyō”daki karakterler hem bir bütün olarak hem de tek tek merhamet anlayışının en açık göstergesidir. Nitekim o, su damlası, nehir ve okyanus çerçevesinde verdiği örnekte, suların oluşturduğu nehirlerin çok uzun bir zamanı kapsayan yolculuklarından hareketle, okyanusun yani gerçek dharmanın bu uzun zaman sürecinde meydana geldiğini ve daimoku ile nihai anlam ve önemine ulaştığını ifade etmiştir. Bu bağlamda Nichiren, Hokekyo'nun onuncu bölümünde geçen “dharma'nın biricik öğretisi” ve onun anahtarı anlamındaki ifadelerin bu yargıyı desteklediğini savunmuş, onun en son vaaz edilmiş olmasını ise buna kanıt olarak göstermiştir. Geniş bilgi için bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 40-48)

⁵⁷² Shinjo Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, California 1998, s. 115.

Nichiren öğretisinde, bosatsuların yapmakla yükümlü oldukları, bunun yanında sıradan insanları da kapsayan, bazı uygulamalar bulunmaktadır. Bu uygulamalar aynı zamanda ibadetin nasıl ve ne şekilde yapılacağını belirleyen kuralları içermektedir. Nichiren öğretilerinde kutsal metinlere dayandırılan her uygulamanın ibadet anlamına geldiği kabul edilmektedir. Bundan dolayı Hokekyo’da yer alan bütün eylemler, ona inananlar tarafından tatbik edilmelidir. Bu çerçevede özellikle bosatsu uygulamaları, kişisel gelişim açısından olduğu kadar toplumsal faydaları yönünden de çok önemlidir. Çünkü artık dharma yasalarının son çağı yaşanmaktadır. Bu dönemde kurtuluş için bosatsu pratiklerinin yerine getirilmesi gerekmektedir. Nichiren’e göre bosatsu pratiklerini tam olarak uygulayabilmek için bazı şartların olgunlaşması gerekmektedir. Bu bağlamda ona göre ferden huzur ve gönül rahatlığı içinde bir ibadet yapması için sağlıklı bir bedene, terbiye edilmiş bir dile, zihnini bir noktaya odaklayacak yetiye ve kararlı duruşa ihtiyacı vardır.⁵⁷³

1- Sağlıklı Bir Bedene ve Ruh haline Sahip Olmak

Nichiren öğretilerine göre bosatsu uygulamaları için gerekli olan şartlardan biri, sağlıklı bir bedene ve ruh haline sahip olmaktan geçmektedir. Sağlıklı bir bedene ve ruh haline sahip kişi, ibadet yapacağı zaman gerektiğinde kendisini bazı durumlar karşısında kısıtlayabilmeli ya da aşırı bir durumla karşılaştığında itidalli davranabilmelidir. Bu durumun ibadet esnasında kişinin hem performansına hem de doğru yaklaşımlar sergilemesine etki edeceğine inanılmaktadır. Sabırlı, iyi huylu, nazik ve ileri görüşlü kişilerin ibadetinde huzuru daha rahat elde edeceği, daha uygun davranışlar sergileyeceği ve karşısında bulunanları rahatlıkla etkileyeceği kabul edilmektedir.⁵⁷⁴

⁵⁷³ Bkz. Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 155-158

⁵⁷⁴ Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 116.

2- Dili Yalan ve Yanlışın Uzak Tutmak

Nichiren'e göre bosatsu uygulamalarını içselleştirmeye çalışanlar, konuşurken dikkatli davranmalı, söyleyeceklerinde seçici olmalıdır. Yalan ya da yanlış hiçbir söz onların ağzından çıkmamalıdır. Özellikle ibadet ederken yani dharma kanunlarını başkalarına anlatırken bazı hususlara çok dikkat etmelidir. Hokekyo'nun doğru olduğunu anlatmak için diğer Budist kutsal metinlerinin yanlış ya da hatalı olduğu söylenmemeli ve onları kötülemekten kaçınılmalıdır. Kişiler ya da gruplar hakkında konuştuğunda ne övücü ne de yerici yaklaşımlar sergilemeli, özellikle de isim belirterek eleştiri ve taltiften uzak durmalıdır. O, söylediği her sözü seçerek kullanmalı, dinleyenler arasında düşmanlık, kin ve nefret gibi durumları çağrıştıracak ya da öyle yorumlanabilecek ifadelerden kaçınılmalıdır. Bosatsu, pratiklerini uygulamaya çalışanlar, kendilerine cevap veremeyecekleri bir soru sorulduğunda bile kibir ve gurur illetinden sıyrılacak yeteneğe sahip olduklarını gösterip susma haklarını kullanmalıdırlar. Buradaki suskunluğun bilgisizlikten değil, sorunun gereksizliğinden olduğunu karşı tarafa ima etmelidirler.⁵⁷⁵

3- Algı Yanılmasına Karşı Zihinsel Dikkati Geliştirmek

Nichiren, bosatsu uygulamalarını yerine getirmek için her türlü algı yanılmasına yol açabilecek dikkatsizlikten uzak durulması gerektiğini belirtmiştir. Ona göre Hokekyo'da, doğru düşünmenin ya da doğru odaklanmanın sadece meditasyon için gerekli olmadığı vurgulanmıştır. Nichiren özellikle dharma yasaları açıklanırken dikkat edilecek bazı önemli hususları dile getirmek suretiyle zihni konsantrasyonun gerekliliğini ifade etmeye çalışmıştır. Ona göre gerçekleri dolandırmadan, gereksiz söz ve hareketlere başvurmadan, anlaşılır bir üslup kullanılması gerekir. Çünkü konuşanın olduğu kadar dinleyenlerinde algı gücüne dikkat etmek önemlidir. Bu aynı zamanda kişinin kendisinden çok başkalarını düşünerek uygulamalarını gerçekleştirdiğinin de kanıtı sayılmaktadır. Zira insan zihni, anlama ve

⁵⁷⁵ Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 117.

kavrama yeteneği açısından farklı farklıdır. Doğru bile olsa herkes aynı doğruyu anlayacak ve onu kavrayacak zihinsel yapıya sahip olmayabilir.⁵⁷⁶ Bu durum aslında Nichiren öğretisinde zihinsel melekelerin kapasitesi oranında algılama ya da bir tür zorunlu seçicilik durumunun ibadete yansması olarak da karşımıza çıkmaktadır. Nichiren'e göre ibadet veya uygulamalar esnasında ruhban olmayan veya ruhban sınıfından olup da en alt kademedeki olan insanların durumları düşünölmeli ve ona göre hareket edilmelidir. Çünkü o kişiler bazı gerçekleri kavrayamayabilirler. Ona göre Buda, gerçek öğretiyi insanların zihni kapasitelerini dikkate alarak açıklamıştır. Bazılarının dharma kanunlarını duyduğu halde inanmaması ya da bütünü itibariyle kabul etmemesi hatta dharmaya inandığı halde aydınlanmanın nasıl olacağını kavrayamaması bu zihni kapasitenin göstergesi sayılmıştır. Nichiren'e göre Sakyamuni Buda, bu gerçek durumu göz önünde bulundurarak değişik yol ve yöntemler kullanmış, böylece evrensel dharma yasalarını bütün varlıkları kapsayacak biçimde vaaz etmiştir.⁵⁷⁷

D- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE İBADET VE UYGULAMALARDA OKUNAN DUALAR

Nichiren Budizm'inde yer alan ibadet ve uygulamalarda, kutsal metinlerde bulunduğuna inanılan dua ve ilahiler kullanılmaktadır. Bu dua ve ilahiler; Nichirenci gruplar arasında değişkenlik gösterebilmektedir. Burada, genel olarak bütün grupların üzerinde asgari uzlaşma sağladıkları dua ve ilahilere yer verilecektir.

1- Seigan Duası

Seigan duası, Nichiren öğretisinin dört büyük andı olarak bilinmektedir. Bu duanın içerisinde uyulacağına kesin olarak söz verilen hususlar bulunmaktadır. Söz konusu hususlar üzerine yemin etmek gerekmektedir. Bunları kabul eden ve uyacağına söz veren Nichiren

⁵⁷⁶ Bkz. Suguro, *Introduction to The Lotus Sutra*, s. 117-119.

⁵⁷⁷ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 48-51.

Budizm'ine inanmış ve onun kurallarını kabul etmiş sayılmaktadır. Seigan duasında bulunan temel hususları şu şekilde sıralamak mümkündür.

-“*Shujo Muhen Seigan Do*”; Evrende sayılamayacak kadar çok sezgili ve sezgisiz varlığın olduğunu biliyorum, onların çile çektiklerinin farkındayım, onların tamamını bu durumdan kurtarmaya söz veriyorum.

-“*Bonno Mushu Seigan Dan*”; Yaşanılan bütün hayatların, bitmez tükenmez kötü arzularımızdan kaynaklandığını biliyorum, bu arzuların tamamını bastırmaya ve yok etmeye söz veriyorum.⁵⁷⁸

-“*Hommon Mujin Seigan Chi* ”; Kutsal kitap Hokekyo'da belirtildiği gibi, tahmin edilemeyecek kadar çok Buda öğretisinin olduğunu biliyorum, onların tamamını öğrenmeye, anlamaya ve bu öğretilerin özü olan daimokuyu yaşamaya ve yaşatmaya söz veriyorum.

-“*Butsudo Mujo Seigan Jo*”; Kutsal kitap Hokekyo'da belirtildiği gibi, Buda yolundaki öğretilerin her yönüyle kusursuz olduğunu biliyorum. Bunu ortaya koyan Sakyamuni Buda'nın ve onun gerçek takipçisi olan Nichiren'in yüce davasına katılmaya ve onu sonsuza kadar yaşamaya ve yaşatmaya söz veriyorum.⁵⁷⁹

2- Keikyoge Duası

Keikyoge duası, Nichiren Budizm'ine giriş ya da katılım bildirgesidir. Herhangi bir kişi Keikyoge duasında yer alan hususları kabul ettiğinde; Nichiren Budizm'ine girmiş sayılmaktadır. Nichiren Budizmi'ne giriş mahiyetinde kabul edilen bu temel hususlar aynı zamanda dua olarak ayinlerde ve uygulamalarda okunmakta ve sık sık tekrarlanmaktadır.⁵⁸⁰

⁵⁷⁸ Juken, *Shingyo Hikkei*, s. 96.

⁵⁷⁹ Kubota, *Kempon Hokke Bukkoku Kai*, s. 53.

⁵⁸⁰ Keikyoge duası şu ifadelerden oluşmaktadır. “*Mujojinjin mimyo no ho wa hyakusenmango nimo ai tetematsuru koto katashi. Ware ima kemmon shi juji suru koto o etari. Negawakuba Nyorai no dai-ichigi o gesen. Shigoku no Daijo shigi su bekarazu. Kenmon sokuchi mina bodai ni chikazuku. Nosen wa Hoshin, shosen wa Hosshin. Shikiso nu monji wa sunawachikore Ojin nari. Maryo no kudoku mina kono kyo ni atsumereri.*

Keikyoge duası, aynı zamanda Nichiren ekolüne katılım ve sadakat belgesi mahiyetinde olduğundan, Nichirenciler açısından çok önemlidir. Bu önemli dua şu anlama gelmektedir.

Sayısız çağlar boyunca var olan bu emsalsiz öğretinin, yani dharmanın yasalarının mükemmel olduğunu biliyorum. Onun, kusursuz bir öğretici tarafından Hokekyo'da her yönüyle açıklandığına, bütün Tathagataların (kurtulmuşların) bunu bildiğine, benimsediğine ve farkında olduğuna inanıyorum. Bu yüce yol ve yolun sonu bizim idrak yeteneğimizin üstündedir. Ancak Hokekyo'daki öğretileri duyan, gören, okuyan ve yazan herkes bir gün, söz konusu olan bu yüce idraki yaşayacaktır. Bunun mutlak olduğuna inandığım gibi aydınlanmanın da bu türden bir farkında oluş neticesinde ve bir anlık düşünce ile gerçekleşeceğine inanmaktayım. Bosatsular nasıl aydınlanmanın farkına varmış ise ben de yüce üstatların sayesinde bu yüce gerçeğin farkına varabilirim.

Sakyamuni Buda, aydınlanmayı yaşadığını, kendisinin ezeli ve ebedi olduğunu, gerçek olduğunu Hokekyo'da apaçık beyan etmiştir. Zaten bütün bosatsular da buna şahittir. Aydınlanma konusunda merak edilen ya da gizemli kalan her şey Hokekyo'da bulunmaktadır. O, hesaplanamayacak kadar çok fazilete sahiptir ve bütün varlıkların kurtuluş ümididir. İster akıllı olsun iste akılsız olsun bütün varlıklar, inançlarından ya da bilgisiz oluşlarından dolayı, Budalık doğasında var olan asıl gerçeği yalanlamış veya farkına varamamış olabilirler. Hem bu tür varlıklar hem de gerçeği bilmekle birlikte doğru yoldan sapanlar, Hokekyo'yu duyar, görür, okur, yazar veya onu çoğaltıp dağıtır ise en büyük merhametle yüzleşmiş olur. Bu durum bile onların günahlarının bağışlanmasına neden olacağından, iyi bir şekilde yeniden bedenlenmelerine ve kurtuluşa namzet hale gelmelerine neden olabilir. Hatta Hokekyo öğretilerine gönülden bağlılık, bir anlık dahi gerçekleşmiş ise bu durum büyük ölümü

Kono yue ni jizan nim yo ni kunji, mitsuni yakusu. Uchi machi tsumi o meshi zen o shozu. Moshi wa shin, moshi wa ho, tomo ni Butsuo o jozu. Sanze no shobutsu jinjin no myoden nari. Shoyo sese chigu shi chodai sen" (Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 71).

tadanların yüce merhametine sığınmak için yeterli olabilecektir. Çünkü Hokekyo'ya inanmak, Sakyamuni Buda'nın en doğru öğretilerinin onda yer aldığını ilan etmek demektir. Bu ise biricik olan gerçeğin farkına varmak, yani düşünsel aktivitenin zirvesine çıkmakla eşdeğerdir. Bunu becerebilmek gizli ve gizemli olan iyiliklerin açığa çıkarılması anlamına gelir. Başka başka âlemlerde defalarca doğup defalarca ölsek de değişmeyecek olan bir tek gerçek vardır. Bu gerçek Hokekyo öğretilerinin özünde saklıdır. Geçmişin ve geleceğin bütün Budaları ve Buda adayları bu mükemmel ve kusursuz öğretiye vakıf olmuş ve onu diğer insanların kurtuluşu için vaaz etmiştir.⁵⁸¹

3- Daimoku Duası

Daimoku duası, Nichiren Budizmi'nin en çok bilinen ve en sık tekrar edilen duaları arasında yer almaktadır. Daimoku duası "*namu-myo-ho-rengo-kyo*" sözcüklerinden ibarettir. Bu dua, içerik olarak inancın ve ahlâkın; ifade ediliş biçimi olarak da ibadetin odağında bulunmaktadır. Dolayısıyla daimoku duası, Nichiren Budizmi'nde ibadeti, inancı ve ahlâkî öğretileri bir bütün olarak bünyesinde barındırdığına inanılan en büyük değerdir. Çünkü bu duanın, Hokekyo adlı kutsal metinlerin bütününe kapsadığı, onun özünü yansıttığı ve söyleme dönüşmüş şekliyle de onun en güzel özeti olduğu kabul edilmektedir. Bir başka ifadeyle daimoku, Nichiren Budizmi'nin hem öğretisinin özünü hem en büyük duasını oluşturmaktadır.⁵⁸² Bu önemi sebebiyle de o, bütün ibadetlerin ve uygulamaların vazgeçilmez duası veya en yüce ilahisidir. Herhangi bir Nichirencinin bir işe başlarken ya da bir işi sonlandırdığında, özetle hayatının her anında daimokuyu söylemesi icap eder. Nichirenciler arasında daimoku duasının okunması, yazılması, ezberlenmesi, öğretilmesi başlı başına en

⁵⁸¹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 71-72.

⁵⁸² Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 16.

büyük ibadet olarak telakki edilmektedir. Bundan dolayı o, yaşanmayı ve yaşatılmayı en çok hak eden inanç, ibadet ve dua olarak görülmekte ve inanılmaktadır.⁵⁸³

Kaynaklarda, daimokunun hem inanç hem ibadet yönünün bulunduğu ve bu nedenle Nichiren'in, ona çok özel bir önem verdiği belirtilmektedir.⁵⁸⁴ Tezimizin ikinci bölümünde Nichiren ve Nichirencilerin inanç açısından daimokuya verdikleri özel öneme ve Nichiren öğretisi içindeki yerine, geniş şekilde temas edilmektedir. Hatırlanacağı üzere daimoku, kutsal kitap merkezli bir inancın, bu inanç yanında geleneksel Japon kültüründe bulunan ahlaki öğretilerin ve uygulamaların, birey ve toplum hayatında yaşanması demektir. Bu geniş anlamı içinde daimokunun, söylenmesi, dinlenmesi, ezberlenmesi ve yazılması en önemli ibadet olarak telakki edilmektedir. Bundan dolayı daimoku, bütün ibadetlerin ve uygulamaların vazgeçilmez duası olarak görülmekte ve uygulanmaktadır.⁵⁸⁵

4- Hoben Duası

Nichirenciler, hobenin, Sakyamuni Buda'nın ilk vaazında kullandığı bazı ifadelerden oluştuğuna inanmaktadır. Ancak onlara göre Sakyamuni Buda, ilk vaazında söz konusu gerçekleri herkesin anlayamayacağını düşünerek apaçık izhar etmemiş, sadece Sariputra adındaki müridine açıklamıştır.⁵⁸⁶ Böylece Nichirenciler açısından hoben, Sakyamuni Budanın ilk vaazında değindiği, fakat bir bütün olarak daha sonra Hokekyo'nun ikinci bölümünde açıkladığı gerçek öğretiler olduğuna inanılmaktadır.

Nichirencilere göre "hoben duası", Budist inancının ve Budist felsefesinin özünü ve temelini teşkil etmektedir. Bu yüzden Hokekyo'nun bu kısmı, yani hoben duasını da kapsayan

⁵⁸³ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 229-233, 668-669.

⁵⁸⁴ Anesaki, **Nichiren The Buddhist Prophet**, s. 110-111.

⁵⁸⁵ Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 52.

⁵⁸⁶ Sariputra (Sharihotsu), Sakyamuni Buda'nın en büyük on müridinden biri olarak kabule edilmektedir. önceleri bir Hindu Brahmini olan Sariputra'nın, Buda'ya mürit olduğu ve daha sonra "Arhat" ya da "Bosatsu" konumuna yükseldiği ifade edilmektedir. Sakyamuni Buda'nın dharma kanunlarıyla alakalı bazı sırları onunla paylaştığı ileri sürülmektedir. Bu çerçevede Hokekyo'nun ikinci ve üçüncü bölümlerinde, Sakyamuni Buda'nın onu geleceğin Budası olarak işaret ettiği de iddia edilmektedir (Bkz. **Dictionary of Buddhism**, Published by Soka Gakkai, Tokyo 2000, s. 586; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 355).

bölümü Nichirenciler açısından çok önemsenmekte, pek çok ibadet ve uygulamada kullanılmaktadır.⁵⁸⁷

Hoben duasını şu şekilde aktarmak mümkündür. “Ey Sariputra! Muhakkak ki, şu anda gerçeği arayan hikmet sahibi bilgiler vardır. Ancak ben onlara mutlak aydınlanmayı gerçekleştirdiğimi, aydınlanmayı elde ettiğimi açıklasam, onların bunu kavrayabilmeleri ve o eşsiz kapıdan girebilmeleri oldukça zor görünmektedir. Bu kişiler ister Sravaka⁵⁸⁸ olsun isterse Pratyakabudda,⁵⁸⁹ onların şu andaki birikimleri bunu kaldıramaz. Çünkü onlar hesaplanamayan çağlar süresince sayısız Tathagatanın elde ettiği gerçeğin peşindeler. Ancak şu ana kadar bu gerçeği, hiç kimse gerçekleştiremedi. Bundan dolayı bu gerçek en büyük ideal olarak kaldı. Onlar ki gerçek kanunun ve gerçek kurtuluşun varlığına inanırlar. Bu gerçek oldukça yaygındır, ancak tekrar ediyorum bunu şimdiye kadar hiç kimse açıklamadı. Bunun nedeni ise varlıkların anlama kapasitesinde ve gerçeğin kendisinde gizlidir. Buda geniş

⁵⁸⁷ Hoben duasının Japonca ifade ediliş biçimi şu şekildedir. “*Ni ji ise son, ju san mai, an jo ni ki, go shari hotsu. Sho butsu chi e, jin jin mu ryo, go chi e mon, nan gen an nyu, is sai sho mon. Hyaku shi butsu, sho fu no chi, sho isha ga, butsu zo shin gon. Hyaku sen man noku, mu shu sho butsu, mu ryo do ho, yum yo sho jin. Myo sho fu mon, jo ji jin jin, mi zo u ho, zui gi sho setsu, ishu nan ge shari hotsu. Go ju jo butsu irai, shu ju in nen, shu ju hi yu, ko en gonk yo. Mu shu Hoben, in do shu jo, ryo ri sho jaku, sho i sha ga. Myo rai Hoben, chi ken hara mitsu, kai i gu soku, shari hotsu. Nyo rai chi ken, ko dai jin non, mu ryo mu ge, riki mu sho. Zen jo ge datsu san mai, jin nyu mu sai, jo ju issai, mi zo uho, shari hotsu. Nyo rai no shu ju fun betsu, gyo ses sho ho, gonji nyu nan, ek kai shusin, shari hotsu. Shu yo gon shi, mu ryo mu hen, mi zo uho, bu shitsu josu shi, shari hotsu. Fu shu bu setsu i sha ga, bus sho jo ju, dai ichi ke, nan ge shi ho. Yui butsu yo butsu, nai no ku jin, sho ho jis so. Nyo ze so, Nyo ze sho, nyo ze tai, nyo ze riki. Nyo ze sa, nyo ze in, nyo ze en, nyo ze ka, nyo ze ho, nyo ze hon matsu ku kyo to*” (Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 72-75).

⁵⁸⁸ Sravaka, kelime anlamı dinleyenler demektir. Buda öğretisini doğrudan Buda’nın ağzından işitenler, onu aracısız dinleyenler olarak bilinen müritlere verilen isimdir. Bunların sayısı konusunda bir birliktelik söz konusu değildir. Bu grubun en yaşlıları arasında Sariputra ve Maudgalyayana’nın olduğu belirtilmektedir. Sravaka, yaşlı rahiplerin veya eski rahiplerin yolu olarak da bilinir. Dinleyiciler anlamındaki ismin Buda tarafından onlara verildiğine inanılır. Kaynaklara göre bekâr rahiplerden oluşan Sravaka üyeleri, toplumsal hayattan uzak münzevi bir yaşam sürdürmektedirler. Onlar kurtuluşun bireysel tecrübe ile elde edilebileceğine inanmış ve ferdiyetçiliği ön plana çıkarmışlardır (Bkz. Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 28; **Dictionary of Buddhism**, s. 809; **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. I, s. 1287).

⁵⁸⁹ Pratyakabudda, gizli veya özel Buda anlamına gelmektedir. Kaynaklarda Pratyakabudda anlayışının iki yönlü olduğuna dikkat çekilmektedir. Birincisi, bu özel Budalar, kendi başlarına aydınlanmayı arayan ve herhangi bir hocadan yardım almayanlar olarak belirtilmektedir. Japonca kendi kendisinin hocası anlamında bu düşünce “Dokkaku” şeklinde ifade edilmektedir. İkincisi ise yine kendi başına olmakla birlikte bu kez hiç kimseden herhangi bir yardım almadan gerçekleri kavramaya çalışmaktır. Bu düşünce Japoncada “Engaku” olarak bilinmektedir. Kaynaklarda Pratyakabudda anlayışının Sakyamuni Buda döneminde en çok rastlanan düşüncelerden olduğu özellikle belirtilmektedir. Çünkü o dönemin dini anlayışı çerçevesinde koruluklarda yaşayan münzevilerin, kurtuluş için farklı yollar denedikleri bilinmektedir. Bunlar kendi kurtuluşlarının peşinde koşan ve münzevi hayat yaşayan kişilerdir (Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. III, s. 72-75; **Dictionary of Buddhism**, s. 73-74; Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 28).

hikmet ve ilim sahibidir, onun merhameti sınırsızdır. Buda'nın konuşmasına hiçbir şey engel olamaz. Onun izah etme becerisi gerçeğin farklı şekillerde ortaya çıkabileceğinin kanıtıdır. O, sahip olduğu güçler sayesinde, korkusuzca, düşünerek ve hür iradesiyle emsalsiz gerçekten özgür bir şekilde bağışta bulunabilir. Onun merhametli sözlerini işitenler, kalplerinin en derin yerinden etkilenirler. Buda eşsiz, boyutsuz ve sonsuz gerçeğin tamamını değil, kurtuluşa kâfi gelecek olanını ve anlayabileceğimiz kadarını açıkladı.”⁵⁹⁰

5- Juryo Duası

Juryo, Hokekyo'nun on altıncı bölümünde yer alan öğretilerin bir kısmının dua formundaki sunumundan ibarettir. Bu dua Hokekyo'nun ve dolayısıyla da Buda öğretilerinin kalbi olarak nitelendirilmektedir. Bu bağlamda duanın başlığı “*myo ho ren gekyo nyo rai ju ryo hon dai ju roku*” şeklindeki ifadelerden oluşmaktadır.⁵⁹¹ Juryo, ayin ve uygulamalarda en sık kullanılan dualar arasında yer almaktadır.

Juryo duasını şu şekilde açıklayabiliriz. “Sayısız çağlar içinde sayısız yıllar boyunca Budalar tarafında açıklanmış olan bu gerçek, bütün varlıkları doğru yola ulaştırmayı hedeflemiştir. Zira Budaların sahte ölümleri diğer varlıkların da gerçeği anlamalarına

⁵⁹⁰ Bkz. Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 76-77; Suguro, **Introduction to The Lotus Sutra**, s. 30-38; **The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras**, Translated by Burton Watson, Tokyo 2009, s. 63-66.

⁵⁹¹ Juryo duasının Japonca ifade ediliş biçimi şu şekildedir. “*Ji ga toku butsu rai, Sho kyo sho ko shu, Mu ryo hyaku sen man, Oku sai aso gi, Jo sep po kyo ke, Mu shu oku shu jo, Ryo nyu o butsu do, Ni rai mu ryo ko, I do shu jo ko, Ho ben gen ne han, Ni jit fu metsu do, Jo ju shi sep po, Ga jo ju o shi, I sho jin zu riki, Ryo ten do shu jo, Sui gon ni fu ken, Shu ken ga metsu do, Ko ku yo sha ri, Gen kai e ren bo, Ni sho katsu go shin, Shu jo ki shin buku, Shichi jiki I nyu nan, Is shin yok ken butsu, Fu ji shaku shin myo, Ji ga gyu shu so, Ku shutsu ryo ju sen, Ga jig o shu jo, Jo zai shi fu metsu, I ho ben riki ko, Gen u metsu fu metsu, Yo koku u shu jo, Ku gyo shin gyo sha, Ga bu o hi chu, I setsu mu jo ho, Nyo to fu mon shi, Tan ni ga metsu do, Ga ken sho shu jo, Motsu zai o ku kai, Ko fu I gen shin, Ryo go sho katsu go, Ii go shin ren bo, Nai shutsu I sep po, Jin zu riki nyo ze, O a so gi ko, Jo zai ryo ju sen, Gyu yo sho ju sho, Shu jo ken ko jin, Da ika sho sho ji, Ga shi do an non, On rin sho do kaku, Shu ju ho sho gon, Ho ju ta kek a, Shu ten kyaku ten ku, Jo sa shu gi gaku, U man da ra ke, San butsu gyu dai shu, Ga jo do fu ki, Nis hu ken sho ku no, Nyo ze shitsu j uman, Ze sho zai shu jo, I aku go in nen, Ka aso gi ko, Fu mon san bom yo, Sho u shu ku doku, Nyu wa shichi jiki sha, Sokkai ken ga shin, Zai shi ni sep po, Waku ji I shi shu, Setsu butsu ju mu ryo, Ku nai ken bus sha, I setsu butsu nan chi, Ga chi riki nyo ze, Eko sho mu ryo, Ju myo mu shu ko, Kus hu go sho taku, Nyo to u chi sha, Mot to shi sho gi, To dan ryo yo jin, Butsu go jip pu ko, Nyo I zen ho ben, I ji o shi ko, Jitsu zai ni gon shi, Mu no sek kom o, Ga yaku I se bu, Ku sho ku gen sha, ı bon bu ten do, Jitsu zai ni gon metsu, I jo ken gako, Ni sho kyo shi shin, Ho itsu jaku go yaku, Da o aku do chu, Ga jo chi shu jo, Gyo do fu gyo do, Zui o sho ka do, I ses shu ju ho, Mai ji saz e nen, I gar yo shu jo, Toku nyu mu jo do, soku jo ju bus shin.*” (Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 81-85).

yardımcı olmak içindir. Muhakkak ki tek gerçek, dharma ile birlikte ebediyen yaşıyor olmalarında gizlidir. Şayet biri bu gerçeği görmek isterse bana baksın, yine de görmüyorsa gerçeğin özünü kavramaya çalışsın. O gerçekler bugün farklı yarın farklı algılanabilir. Gelecekte beni görmek isteyenler dharma yasalarını düşünsün ve benden geriye kalan yadigârlara baksın. Bana karşı sevgilerinde samimi, hürmette ve tapınmada sınırsız olsunlar. Zihinlerinde ve gönüllerinde beni arzulayanlar dürüst, yumuşak başlı ve kararlı olanlardır. Onlar gerektiğinde hayatlarından feragat ederler, işte bunlar benim gerçek müritlerimdir. Kartal tepesindeki vaazımda, asla ölümlülerden olmadığımı ve sonsuza kadar burada olacağımı beyan ettim, hala bu gerçeği görmeyenler yanlış yola sapmış yalancılardır. Beni başka yerlerde arayanlar ve görmek isteyenler inançlarında sabit ve samimi olsunlar yeter. İşte o zaman beni istedikleri yerde görebilirler. Buda'nın ve Hokekyo'nun farkında olmayan bütün varlıklar, korkunç bir denizde sefalet içinde yüzyüyorlardır. Beni görmeyi arzulamadıklarından dolayı kendimi onlardan gizledim. Onlar bana yeteri kadar sevgi duyduklarında kanunu onlara vaaz edeceğim. İşte o kanun kartal tepesinde açıklanan gerçeğin kendisidir. Beklenen son çağ geldiğinde insanlar bu dünyanın yangınından kurtulmak isterlerse, benim gözlerimle baksınlar. Yüce varlıkların onlara mutluluğu getirdiğini görecekler. İşte o zaman bu dünya, mücevherler, değerli taşlar, içecekler, ağaçlar ve çiçeklerle bezenmiş bir saray bahçesine benzeyen mutluluk ülkesine dönecektir. O zaman dinle, tanrıların çaldığı cennet davulunun sesini ve kutsal müziğin nağmelerini, onlar sana cennetin çiçeklerini getirecektir. Bu ülke saf, duru ve temizdir ve asla kirlenmemiştir. Fakat insanların hayal ettikleri yer, korkunun acının ve kederin asla yok olmayacağı yerdir.”

“Çok uzun zaman geçmiş olmasına karşın bazı insanlar üç hazinenin (Buda-Dharma-Sangha) farkına varamamıştır. Çünkü onlar kutsal Hokekyo'dan uzak durmuş ve günahkârlıklarını yücelterek kendilerini aldatmışlardır. Ben Hokekyo'nun vaaz edildiği her yerdeyim. Kim inancında samimi, kararlı ve erdem sahibi olursa benim orada olduğumu

görür. Bu dindar kişiler benim ebedi olduğumu söyler ve beni ancak onlar gibi çabalayanların görebileceğini belirtirler. Benim çağlar boyunca elde ettiğim irfanın gücü ve ışığı sınırsızdır. Bu sözlerin doğruluğuna inanır ve şüpheyi düşmezsen buna sen de ulaşabilirsin. Çünkü ben bu dünyadaki insanların babasıyım ve onları bütün acılardan kurtaracağım. Ben ölebilirim lakin gerçek olan ebedi olduğumdur, fakat sapkınlar bunu anlayamazlar. Onlar yaşadığını görselerdi bana karşı olan sevgileri bozulurdu. Çeşit çeşit yapıya sahip insanlara dharmanın türlü yollarını açıkladım. Bu yolun tek ve gerçek kurtuluş yolu olduğunu ilan ettim. Onlardan kimileri beni takip etti kimileri ise etmedi. Bütün varlıkları nasıl kurtarabileceğimi sürekli düşündüm, evet sonunda bu yüce ve emsalsiz olan yolu Hokekyo’da açıkladım.”⁵⁹²

6- Sambo-San Duası

Sambo-san, Nichiren Budizmi’nde “üçlü hazine duası” olarak adlandırılmaktadır. Bu dua da ibadet ve uygulamalarda sıklıkla kullanılmaktadır. Sambo-san duasında yer alan ifadeleri şu şekilde aktarabiliriz.

“Buda bütün varlıkların acı çektiği, bu gerçeğin farkına varamayan ve kendi kendine kurtulmaya çalışanların olduğu bir dünyada ortaya çıktığında, bilgeliğinin gizli hazinelerini açığa çıkarmıştır. Buda bu dünyaya geldiğinde, diğer varlıkların kendisini anlamaları ve gerçeğin farkına vararak doğru yolu bulmaları için sınırsız hikmetini vaazlarıyla izhar etmiştir. Buda bu dünyaya geldiğinde, büyük ölümü yaşamak suretiyle varlıklara gerçek yolu göstermiştir. Aslında bu dünya yanan ev kadar tehlikeli, korkunç acıların ve ıstırapların yaşandığı bir yerdir. Bu evi sürekli yakan ve acıları körükleyen doğum, ölüm, hastalık ve yaşlılıktır. Buda, asıl gerçeği göstermek için bu yanan evden kurtulmuş ve huzura kavuşmuştur. Onun amacı arzularının esiri olmuş ve acı çeken evlatlarının da bu evden kurtulmasını sağlamaktır. Buda’nın gerçek mesajı, onu görmedikleri halde onun yüceliğine inanan, Hokekyo’yu takip, Hokekyo’daki gerçekleri dosdoğru aktaran rahiplere, rahibelere,

⁵⁹² Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 87-91.

erkek ve kadın laikleredir. Eğer herhangi biri kılıçla, adamlarıyla, kızartılmış toprak parçası veya taşla onlara saldırırsa, onları koruyun. Çünkü onları korumak beni korumakla eşdeğerdir.”⁵⁹³

7- Unzo Duası

Nichiren Budizmi’nde sadakat veya içten bağlılık duası olarak bilinmektedir. Nichirenciler, “Unzo Duasını”⁵⁹⁴ ibadet ve sair uygulamalar esnasında okuduklarında kendilerini kutsal Hokekyo’ya adanmış kabul ederler. Unzo duası şu anlama gelmektedir.

“Hokekyo’da açıklanmış olan, en mükemmel ve en doğru öğretilerdir. Onun gizemli başlığını, “Namu-myoho-renge-kyo”, kutsuyor ve gönülden okuyoruz. Hokekyo, geçmişte vardı şimdi de var ve gelecekte de olacaktır. O, bütün Buda öğretilerinin özüdür. O, çok büyük bir kanundur. Çünkü onu Yüce Sakyamuni Buda “kartal tepesinde” vaaz etmiş ve Jogya Bosatsu’ya (Visistacharitra) koruması için emanet etmiştir. Onu okuduğumuz ve ezberlediğimiz zaman, üç bin âlemin bütün sırlarına bir tek düşüncede varacağımıza ve kurtuluşu elde edeceğimize inanırız. Bu kutsal kitap, üçlü hazineye adanmışlığın ve ona sığınmanın ifadesidir. Bu kutsal başlığı (Namu-myoho-renge-kyo) okuyanların sesi dünyanın her yerine ulaşacaktır. Böylece gerçeğin farkında olamayanlar da onu duyacak ve kurtulmalarına vesile olacaktır. Çünkü bu duanın fazileti tahmin edilemeyecek kadar çoktur.”⁵⁹⁵

⁵⁹³ Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 4-6.

⁵⁹⁴ Unzo duası şu ifadelerden ibarettir. “*Tonae tatematsuru myoho wa kore sanze shobutsu shosho no kyogai jogyo sata ryozen beppu no shinjo daiho nari. Hitotabi mo Namu myoho renga kyo to tonae tatematsureba sunawachi ji no ichinen sanzen shokan joju shi jojakkodo genzen shi musa sanjin no kukutai araware gyoja issai shujo to onajiku hossho no do ni koshite jiju horaku sen. Kono hoon o megurashite hokai ni juman shi sambo ni kuyo shi amaneku shujo ni hodokoshi daijo ichijitsu no kyogai ni irashime butsudo o ganjo shi shujo o riyaku sen*” (Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 91).

⁵⁹⁵ Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 56.

8- Hoto-ge Duası

Nichirencilere göre “Hoto-ge”, Hokekyo’nun sırlarla dolu bir kitap olduğunu ortaya koyan bir duadır.⁵⁹⁶ Onlara göre herkesin bu sırları anlaması zordur. Nichirencilere göre bu sırra vakıf olmanın en kolay yolu, ona inanmaktan ve onu okumaktan geçmektedir. Bu bağlamda onlara göre “hoto-ge duası” dindarlığın ve adanmışlığın nişanesi sayılmaktadır. Bu dua şu anlama gelmektedir.

“Hokekyo’nun sırlarına vakıf olmak gerçekten zordur. Ancak onu her gördüğünde ve okuduğunda mutlu olan, bir an bile olsa onun yüceliğini kavrayanlar, bütün “Tathagataların” çıktığı mertebeye ulaşır. Hokekyo’yu metheden, bütün aydınlanmışların övgüsünü kazanır. Hokekyo’daki ahlaki kuralları hakkıyla yerine getiren, arzularını ve hırslarını dizginlemiş ve gerçek yolu tutmuş sayılır. Hokekyo’yu okuyan ve onu ezberlemek suretiyle koruyan, Sakyamuni Buda’nın gerçek evladı olmuş demektir. Hokekyo’nun manasını anlayan, bütün âlemlerin sırrına ulaşmış olur. Hokekyo’nun manasını açıklayan ve onu yayan, bunu bir an bile yapmış olsa, bütün yüce varlıkların saygısını ve hürmetini kazanır.⁵⁹⁷

E- NİCHİREN BUDİZMİ’NDEKİ DİNİ TÖREN VE KUTLAMALARDA TAPINAĞIN ROLÜ

Nichiren’in yaşadığı döneme kadar Japonya’nın değişik yerlerinde farklı ekollerin ve grupların denetiminde olan birçok tapınak inşa edilmiştir.⁵⁹⁸ Nichiren, öğretisini ilan etmiş olmasına karşın,

⁵⁹⁶ Hoto-ge duasının Japonca ifade ediliş biçimi: “Shi kyo nan ji nyaku zan ji sha ga soku kan gi sho butsu yaku nem, Nyo zen shi nin sho butsu sho tan ze soku yum yo ze soku sho jin, Ze myo ji kai gyo zu da sha soku ı shit toku mu jo butsu do, No o rai se doku ji shi kyo ze shin bus shi ju jun zen ji, Butsu metsu do go no ge go gi ze sho ten nin se ke shi gen, O ku ı se no shu yu setsu is sai ten nin kai o ku yo” (Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 92-93).

⁵⁹⁷ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 92-94.

⁵⁹⁸ Bütün dinlerde olduğu gibi Budizm’de de dini tören, kutlama ve ayin yapmak için kutsiyet atfedilen mekânlar oluşturulmuştur. Erken dönem Budizm’inde tapınak ya da mabet geleneğinin olmadığı ve tapınakların Buda sonrası dönemde teşekkül eden bazı ayin ve uygulamalar çerçevesinde geliştiği belirtilmiştir. Budist tapınakları, bu dinin yayıldığı yerlerde hem isim farklılığı hem yapısal farklılıklar göstermiştir. Söz konusu isimler arasında daha çok Sanskritçe bir terim olan “Stupa” tercih edilmiştir. Kullanılan isim ya da yapısal özellikleri farklı da olsa bu yapılar her halükarda ayin ve törenlerin icra edildiği kutsal alanlar olarak kabul görmüştür. Bu yüzden bu

uzun yıllar herhangi bir tapınağa sahip olamamıştır. Bu durum onun yaşadığı fırtınalı hayattan kaynaklanmıştır. Nichiren öldükten sonra, taraftarları onun öğretilerini yaşatmak için büyük bir gayret sarf etmiş ve bu çerçevede büyük tapınaklar inşa etmişlerdir. Bunun yanı sıra evlerinin bir köşesini ibadet mekânı olarak ayırmış ve evlerine butsudan rafları yerleştirmek suretiyle küçük aile (ev) tapınakları oluşturmuşlardır.⁵⁹⁹

1- Büyük Tapınaklar

Nichiren Budizm’inde, kural olmamakla birlikte kutlama ve anma mahiyetindeki dini törenler ile toplu yapılan ayinler genellikle büyük tapınaklarda yapılmaktadır. Bu tür büyük tapınaklar genellikle geniş araziler üzerine kurulmuştur. Büyük tapınak yerleşkelerinin içerisinde zengin süslemeleriyle dikkat çeken, genellikle ağaçtan yapılmış katlı “stupalar/pagodalar” bulunmaktadır. Japonya’da bu tür stupalara “To” adı verilmektedir.⁶⁰⁰ Bunun yanı sıra büyük tapınakların içerisinde irili ufaklı birçok mabet ve dua solanı bulunmaktadır. Bahsi geçen salonlarda veya tapınakların muhtelif yerlerinde ejderha resimleri ile koruyucu rüzgâr ve fırtına tanrıalarının resim ve heykellerinin ön plana çıkarıldığı görülmektedir.

mekânların bakımına, düzenlenmesine, korunmasına ve yönetilmesine büyük önem verilmiştir. Kaynaklarda, Budizm’in Japonya’ya 538 yılında girdiği, ilk Budist tapınağı olan Asuka-dera’nın (Asuka-ji) ise 588 yılında kurulduğu belirtilmiştir. Yaklaşık yüz yıl içinde ülkenin değişik yerlerinde yirmiden fazla tapınağın kurulduğu, bunların genellikle aristokrat ailelerin denetiminde olduğu ve aile tapınağı olarak işlev gördüğü kaydedilmiştir. İmparator ailesinin desteklediği ve biraz daha kamuya açık ilk mabet 639 yılında kurulmuş olan Kudara-tai-ji tapınağı olmuştur. Japonya’da bundan sonraki yıllarda Budizm bir ekolleşme süreci yaşamış ve bu ekoller vasıtasıyla tapınaklar kısmen özerk olmakla birlikte merkezi bir kurumsal yapıya bürünmüştür. Bu yapının sürekli olarak devletin denetiminde olduğu, oradaki işleyişin kontrol altında tutulduğu kaydedilmiştir (Bkz. Yamamoto Tadanao and Walter Edwards, “*Early Buddhist Temples in Japan: Roof-Tile Manufacture and the Social Basis of Temple Construction*”, **World Archaeology**, London 1995, C. XXVII, S. 2, s. 336).

⁵⁹⁹ Nichirenciler tarafından kaleme alınan eserlerde, Nichiren’in ölümünden sonra, özellikle onun bakilerine sahip olan bazı öğrencileri ve taraftarları, bu öğretiyi yaymak için gittikleri yerlerde tapınak kurmuştur. Bu yerler ilk etapta Nichiren’in bir şekilde bulunduğu ya da yaşadığı yerler arasından seçilmiş, böylece onun manevi gücüne göndermeler yapılmıştır (**Life of St. Nichiren**, Compiled by Seigakukan Co., Chiba 1975, s. 43-45).

⁶⁰⁰ To (Stupa veya Pagoda), Buda evi ya da Buda’nın kutsal emanetlerinin saklandığı yapılara verilen isimdir. Farklı ülkelerde taş, tuğla ya da kiremitten inşa edilmiş olan bu yapıların Japonya’daki örnekleri genellikle ağaç kullanılarak yapılmıştır. Japonya’daki To geleneğinin, Çin’deki benzerlerinin etkisiyle geliştiği, bunların bir, üç, beş ve yedi kattan ibaret olduğu ve zengin süslemeler içeren yapılardan oluştuğu belirtilmiştir. Japonya’da ilk To örneklerinin tek katlı olduğu ve ilk olarak 706 yılında Hokki-ji tapınağında inşa edildiği ifade edilmiştir. Bunların üç katlı olanı 730 yılında Yakushi-ji tapınağında, beş katlı olanı ise aynı yüzyılın sonlarında Horyu-ji tapınağında yapılmıştır. Japonya’da ilk yedi katlı To, adını da To’dan alan Todai-ji tapınağında inşa edilmiştir. Günümüzde Japonya’da beş katın üstünde To yapımına izin verilmediği belirtilmiştir (Bkz. **Dictionary of Buddhism**, s. 490-491).

Büyük tapınak yerleşkelerinin içerisinde en geniş ve en ihtişamlı olanı ise büyük dua salonudur. Genellikle toplu ayin ve uygulamalar bu ana salonda icra edilir. Tapınaktaki büyük salonunun giriş merdivenlerinin önünde dua ve arınma maksadıyla mum ve tütsü yakmak için hazırlanmış, etrafı açık üstü kapalı bir sunak yer alır. Bu sunağın yanında cemaatin dua etmeye başlamadan önce para attığı başka bir sunak daha bulunur. Ayrıca bir başka para sunağı da büyük salonunun giriş kapısının iç kısmındadır. Ana kapıdan tapınağa giren kişi önce bu sunağa para attıktan sonra duaya başlar.

Büyük salon iki kısımdan oluşmaktadır. Rahiplerin ibadet ettikleri yer ile cemaatin ibadet ettiği yer ayrıdır. Rahipler için hazırlanan kısım, giriş kapısının tam karşısındadır. Bu bölüm oldukça geniş ve bir o kadar da süslüdür. Ayrıca cemaatin bulunduğu yere göre biraz daha yüksektir. Ayin ve uygulamalar esnasında rahiplerin kullandıkları büyük davullar da bu alanda yer almaktadır. Rahipler için ayrılan platformun hemen arkasında ise Honzon (mandara) bulunmaktadır. Bu bölüm en büyük sunak olarak kullanılmaktadır. İçerisinde Buda ve yüce varlıklara ait büstler, ışıklı lambalar, süslü tablolar, maddi ve manevi değeri olan süs eşyaları, mum, tütsü, dilek tabletleri ve başta her türlü içecek ve meyve başta olmak üzere değişik takdimeler yer almaktadır. Buranın düzenlenmesine büyük ihtimam gösterildiğinden sunu için getirilen eşyalar görevli rahipler tarafından alınır ve yerleştirilir. Büyük salondaki diğer kısım ise cemaat için ayrılan yerdir. Bu bölüm genellikle giriş kapısının sağında ve solunda yer almaktadır ve genelde çok sade olarak düzenlenmiştir. Cemaat yerleri ile rahiplerin bulunduğu yerler tahtadan yapılmış parmaklıklarla ayrılmıştır.⁶⁰¹

Büyük tapınak yerleşkelerinin içerisinde ayrıca rahiplerin eğitim gördüğü ve yaşadığı mekânlar ile sosyal içerikli faaliyet alanları da bulunmaktadır. Bunların arasında sergi ve satış salonları, dinlenme salonları, hastalar için şifa salonları ve ruhsal dinginlik salonları yer almaktadır. Bütün bunların yanında artık tapınaklarla özdeşleşmiş olan bir diğer mekân ise

⁶⁰¹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 39.

mezarlıklardır. Hemen her tapınağın bir mezarlığı bulunmaktadır. Bu mezarlıklar, o tapınağa kayıtlı olan kişi, aile veya grup üyelerine ayrılmıştır. Tapınağa üye olmayanların oraya defnedilmesi söz konusu değildir. Bu tür büyük tapınakların idaresi, bakımı ve düzenlenmesi Nichirenci rahipler veya bağlı bulunan kuruluşlar eliyle sürdürülmektedir. Tapınaklar dini tören, kutlama ve festivaller öncesinde görevli rahipler tarafından düzenlenmekte ve kullanıma hazır hale getirilmektedir.

2- Aile ve Ev Tapınakları

Evlerde ve dini tören yapılan alanlarda düzenlenen ve genellikle “sunak” olarak bilinen bu tür tapınaklara Japonya’da “Butsudan” adı verilmektedir. Evlerde ibadet etmek ve aile içinde bazı dini tören ve kutlamaları gerçekleştirmek için hazırlanan butsudanlar, dindarlığın en önemli göstergeleri arasında sayılmaktadır.

Nichirenciler tarafından hazırlanan butsudanların vazgeçilmez ögesi Honzon (mandara tabloları)’dur. Bazı butsudanlarda sadece Honzon bulunurken, bazılarında ise Honzon’un yanı sıra Nichiren’e ve bazı önemli şahsiyetlere ait heykelciklere de yer verilebilmektedir. Ancak bunların, konum itibarıyla Honzon’un altında olmasına dikkat etmek gerekmektedir. Bunların dışında butsudanda, o aileden ölmüş olan fertlere ait bir parça kül ya da ölen kişilerin isimlerinin yazıldığı ve “ihai” ya da “kokocho” adı verilen tabletler de bulunmaktadır.⁶⁰² Bu tür eşyalar genellikle butsudan’ın alt raflarına konmaktadır. Butsudan rafının en alt kısmında ise mum ve tütsü yakmak için iki küçük kâse yer almaktadır. Ayrıca butsudanın sağında ve solunda çiçek ve her türlü sunu için boş bir yer ayrılmıştır.⁶⁰³

Nichirenci aile fertleri butsudanın her türlü bakımını ve düzenlenmesini itina ile yapmak zorundadır. Düzenlemelerin günlük yapılması çok önemsenir. Bu işi aile üyeleri arasında genellikle en yaşlı ya da en ehil kişi yapmaktadır. Sabah ve akşam ayinlerinden önce, özellikle aile için özel öneme sahip gün ve gecelerde, butsudan temizlenir ve ibadete veya

⁶⁰² **Basics of Practice**, s. 19-20.

⁶⁰³ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 40.

kutlamaya uygun hale getirilir. İbadet öncesi butsudan önünde mum ve tütsü yakılır, renkli çiçekler, yiyecek ve içecek bırakılır. İçecekler arasında sake adı verilen ve alkol oranı düşük pirinç rakısı tercih edilir. Nichiren'in sake içkisine ayrı bir ehemmiyet verdiği düşünülmektedir. Bunun dışında su, çay, pirinç, kek ve narenciye en çok tercih edilenler sunular arasında yer almaktadır.

Butsudan, yapılacak uygulamalar için hazır hale gelince aile üyeleri onun karşısında saygı ve hürmet gösterisi olarak eğilirler. Daha sonra butsudanın karşısında diz çökerek otururlar ve ellerini dizlerinin üzerine gelecek şekilde uygun vaziyete getirirler. Dua okur ve tazim için secde yaparlar. Seigan ve daimoku dualarını sık sık tekrar ederler. Aile büyükleri ve ölmüş atalar hatırlanarak onlar adına dualar edilir. Aile bireyleri için tek tek huzur, sağlık ve başarı dileklerinde bulunulur. Daha önce istenen ve gerçekleşen dilekler için şükran amacıyla secde yapılır. Büyük tapınaklarda uyulması zorunlu bütün kurallar burası için de geçerlidir. Butsudanın bulunduğu yere hiçbir şekilde ayakkabı ile girilemez, dua harici konuşmalardan ve her türlü aşırı hareketten kaçınılması gerekir.⁶⁰⁴

F- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE DİNİ TÖREN VE KUTLAMALAR

Nichiren Budizmi'nde dini tören ve kutlamalar yılın belirli zamanlarına denk düşen ve kutsal olarak kabul edilen gün ve gecelerde yapılmaktadır. Bu bağlamda Nichiren Budizm'indeki kutlama ve anma günleri yılın başından başlanarak sıralanmıştır.

1- Nirvana Günü

Nichirencilere göre Nirvana günü, Sakyamuni Buda'nın öldüğü gündür. Bu günün on beş Şubat olduğu kabul edilir ve bir anma günü etkinliği düzenlenir.⁶⁰⁵ Nirvana günü

⁶⁰⁴ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 41.

⁶⁰⁵ Genel Budist anlayışında Sakyamuni Buda'nın ölümüyle birlikte, "Nirvana" veya "Pari-nirvana" olarak adlandırılan kurtuluş hedefini gerçekleştirdiği ve dolayısıyla doğum ve ölüm çarkının dışına çıktığı kabul edilmektedir. Ancak Budistler arasında söz konusu gelişmenin hangi ay veya hangi gün gerçekleştiği konusunda farklı görüşler bulunmaktadır. Theravadacılara göre Sakyamuni Buda'nın hem doğumu hem aydınlanması hem de ölümü "Wesak Dönemi" olarak adlandırılan mayıs ayında gerçekleşmiştir. Bu bağlamda Buda'nın Nirvana'ya mayıs dolunayında ulaştığı ifade edilmektedir. Mahayanacılar arasında ise Sakyamuni Buda'nın bedensel

dolayısıyla düzenlenen etkinlikler genellikle tapınaklarda yapılır. Bu etkinliklere rahiplerin yanı sıra cemaat üyeleri de katılmaktadır. Söz konusu etkinlik, zamanı farklı da olsa, genel olarak bütün Budist dünyasında olduğu gibi Nichirenciler tarafından da düzenlenmektedir. Nichirencilere göre Sakyamuni Buda, bedensel ölümüyle birlikte kurtuluş diyarına (Nirvanaya) ulaşmıştır. Bundan dolayı bu günün anısına düzenlenen anma törenine Nirvana günü denir. Nichirencilere göre Sakyamuni Buda, daha önce mutlak aydınlanmaya ulaşmıştır. Nirvana gününde ise büyük ölüm olayı yaşanmıştır. Nichiren Budizm’inde Nirvana günü, hem bir hatırlama hem de Buda’nın yüce merhametine sığınma anlamı taşımaktadır. Nichirencilere göre Sakyamuni Buda ölmüş olmakla birlikte uzaklarda değildir, çünkü onun öğretisi yaşamaktadır. Onlara göre Hokekyo, Sakyamuni Buda’nın varlığını devam ettiren en önemli objelerden biridir. Bu yüzden onlara göre Buda’nın manevi varlığı ve rehberliği devam etmektedir.⁶⁰⁶

2- Nichiren’in Doğum Günü

Nichiren Budizmi’nin kurucusu ve fikir babası Rahip Nichiren’in on altı Şubat 1222’de Kominato’da doğduğu kabul edilir. Nichirenciler arasında düzenlenen bazı etkinliklerle bu olay kutlanmaktadır. Nichiren’in doğumundan önce ve doğduğu gün bazı olağanüstü gelişmelerin yaşandığına inanılır. Bu gelişmeler çeşitli şekillerde dile getirilerek onun yüce bir kişilik ve Bosatsu (Jogyo Bosatsu) olduğu vurgulanır. Kutlamalar çerçevesinde Nichiren’e olan sevgi ve bağlılık dile getirilerek onun belirlediği yolda yürüneceğine dair sözler verilir, dualar okunur. Bu etkinlikler esnasında Hokekyo’dan bölümlerin yanı sıra Nichiren’in yazıları ve söylediği kabul edilen sözleri okunur.⁶⁰⁷

ölümünün veya büyük ölüm olayının Şubat ayının ilk yarısında Kusinagara denen yerde gerçekleştiği kabul edilmektedir. Budist gruplar bu olayı anma günü etkinlikleri çerçevesinde düzenlenen ayin ve uygulamalarla hatırlanmaktadır (Bkz. Yitik, **Hint Dinleri**, s. 67, 79; B. Adam – M. Katar, **Dinler Tarihi**, s. 113; Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 34).

⁶⁰⁶ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 34.

⁶⁰⁷ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 35.

3- Buda'nın Doğum Günü

Buda'nın, Mayıs ayında, yani “wesak” döneminde doğduğunu iddia edenlere karşı çıkan Japonya'daki Mahayana geleneği, onun Nisan ayında doğduğunu savunmaktadır.⁶⁰⁸ Bu çerçevede Nichirenciler de Nisan ayının sekizinci gününü Sakyamuni Buda'nın doğum günü olarak kabul etmekte ve çeşitli etkinliklerle kutlamaktadır. Japonya'daki bu kutlamalar “Çiçek Festivali” veya “Şekerli Çay Festivali” olarak da bilinmektedir. Bu şekilde adlandırılmasının sebebi ise Buda'nın Lumbini koruluğunda doğduğu gün etrafta rengârenk çiçeklerin açtığına ve o anda cennet diyarından ejderhaların gelerek etrafa şekerli çay döktüklerine inanılır. Nichirenciler bu efsaneyi yaşatmak için o gün bebek Buda heykellerinin etrafına çiçekler bırakır ve üstüne şekerli çay dökerler. Nichirencilere göre sekiz Nisan aynı zamanda Budizm'in de doğduğu gündür. Nichirenciler kutlama etkinlikleri esnasında Sakyamuni Buda'nın doğumuna ve bu dünya'ya geliş amacına yönelik olarak kutsal metinlerdeki sözlerden derlenen dualar okurlar.⁶⁰⁹ Buda'ya ve öğretilerine bağlılık yemini ederler. Bu kutlamalarında ön plan çıkarılan mesaj ise esas itibarıyla Buda'nın çocukları olduklarını vurgulamalarıdır.⁶¹⁰

4- Nichiren Budizmi'nin Kuruluş Günü

Nichiren'in öğretisini ilan ettiği yirmi sekiz Nisan 1253 tarihinin önemine istinaden kutlanan gündür. Bu tarihte Nichiren'in, Kiyosumi Dağı'ndaki “Asahigomori Tepesinde” tam güneş doğarken, güneşe doğru dönerek “Namu-myoho-renge-kyo” dediğine ve gerçek öğretiyi ilan ettiğine inanılır. Onun bu duayı üç kez arka arkaya tekrarladığı belirtilir. Aynı gün güneş tam orta zamanı gösterdiğinde öğretisini diğer insanlarla paylaştığı ve günün

⁶⁰⁸ Bkz. Yitik, **Hint Dinleri**, s. 79.

⁶⁰⁹ Nichirenciler, Buda'nın doğum günü kutlamaları vesilesiyle çeşitli dualar okumaktadır. Bu dualardan birini şu şekilde aktarabiliriz. “Buda, bütün varlıkların acı çektiği, bu acı gerçeğin farkına varamayan ve kendi kendine kurtulmaya çalışanların olduğu bir dünyada ortaya çıktığında, kendi bilgeliğinin gizemli taraflarını açığa çıkarmıştır. Buda, bu dünyaya geldiğinde; kendisini anlasınlar, gerçeğin farkına varsınlar ve doğru yolu bulsunlar diye sınırsız hikmetini vaaz etmiştir. Buda, bu dünyaya geldiğinde; sınırsız hikmetlerle dolu üçlü hazineyi ortaya çıkararak rehberlik yapmış, büyük ölümü yaşamak suretiyle de bütün varlıklara gerçek yolu göstermiştir.” (Bkz. Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 78).

⁶¹⁰ Bkz. **The Writings of Nichiren Daishonin**, C. II, s. 1071.

sonunda güneş batarken öğretisinin gizli koruyucular tarafından korunduğu kabul edilir. Kuruluş günü kutlamaların merkezinde Nichiren ve Hokekyo öğretileri vardır. Bu çerçevede Nichiren'in vaaz ettiği öğretinin önemine işaret eden uygulamalar ön plana çıkarılır.⁶¹¹

5- Nichiren'in Izu Sürgününü Anma Günü

Nichiren'in Bakufu hükümeti yetkililerince cezalandırılarak Izu'ya sürgüne gönderilmesinin anısına düzenlenen anma günü etkinliğidir. O gün Nichiren'in Izu kıyılarında ölüme terk edildiğine, ancak onun daimoku duasını okuyarak kurtulduğuna inanılır. Nichirenciler baskı ve zulüm karşısında liderlerinin gösterdiği cesaret örneğini unutmamak için her yıl Mayıs ayının on ikisinde, Izu sürgününü hatırlar ve aynı cesaretin kendilerine de geçmesi için dua ederler.⁶¹²

6- Urabon Günü

Urabon, Japonca “Mokuren Bosatsu” olarak bilinen ve Buda'nın on büyük müridinden bir olduğu kabul edilen Maha-Maudgalyayana Bosatsu'nun (Bodhisatva) annesini aç ruhlar âleminde kurtardığı günün anısına düzenlenen bir kutlama günüdür. Rivayetlere göre Mokuren Bosatsu, üstün güçleri sayesinde annesinin öldükten sonra aç ruhlar âlemine gittiğini ve orada acı çektiğini görmüştür. Onu bu elim durumdan kurtarmak isteyen Mokuren, annesinin mezarına gider, bazı sunularda bulunur ve kutsal metin Hokekyo'dan bölümler okumak suretiyle annesini bu âlemden kurtarır. Bu mesele bazı kaynaklarda urabon veya “ullambana” şeklinde geçmektedir. Nichiren de bu konuyla alakalı olarak taraftarlarından birinin yazdığı mektuba karşılık, Hokekyo'yu kaynak göstererek, ölen ataların kurtuluşu için dua ve çeşitli sunularda bulunulabileceğini ifade etmiştir.⁶¹³

Nichirenciler yukarıda bahsettiğimiz hadiseye ve hokekyo'da yazılan hususlara istinaden kendi atalarının da aç ruhlar âleminde olma olasılığını dikkate alarak yılın belirli

⁶¹¹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 35-35

⁶¹² Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 36.

⁶¹³ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 171-174.

dönemlerinde aile mezarlıklarını ziyaret eder ve dua okurlar.⁶¹⁴ Mokuren Bosatsunun bu ziyareti muhtemelen Temmuz ayının on üçü ile on beşi arasından gerçekleştirdiğine inanılır. Bazı bölgelerde ise bu olayın Ağustos ayının on beşinde vuku bulduğu kabul edilir. Nichirenciler, urabon gününde ölen atalarını aç ruhlar âleminden kurtarmak için dua eder ve bir takım sunularda bulunurlar. Bu dua ve sunular genellikle rahiplerin gözetiminde yapılır. Bu günlerde geçici butsudanların (sunakların) hazırlanması adet haline gelmiştir. Butsudanlara çiçek, mum, tütsü, yiyecek, içecek konur, mezarların çevresi temizlenir, bakımları yapılır, dua ve ilahiler okunur. Onlar adına yapılan sunular ve dualarla ıstırap içinde olan akrabaların ruhlarının Hokekyo sayesinde kurtulacağı ümit edilir.⁶¹⁵

7- Matsubagayatsu Günü

Nichiren'in hayatını anlatan eserlere göre o, "Rissho-Ankoku-Ron" adıyla bilinen meşhur tezini yayınlayıp hükümet yetkililerine verince, onların bu tezdeki uyarı ve önerileri kabul etmedikleri gibi bir grup asker göndererek Nichiren'i öldürmek istemişlerdir. Ancak Nichiren bu öldürme girişiminden kurtulmuştur. Rivayetlere göre dönemin başkenti Kamakura'nın kenar mahallelerinden biri olan Matsubagayatsu'daki küçük kulübesinde yaşayan Nichiren, kendisini öldürmeye gelenlerin baskınına uğramış, onu ölümden son anda bir grup beyaz maymun kurtarmıştır. Nichiren taraftarları bu tarihi olayın yıl dönümünde, yani yirmi yedi Ağustos'ta anma günü düzenlerler. Bu bağlamda onlar, Matsubagayatsu gününü ve Nichiren'in yaşadıklarını unutmamak ve bu tür olaylarla karşılaşmamak için sürekli dua ederler.⁶¹⁶

8- Tatsunokuchi Günü

Nichiren'in hayatında birçok efsanevi olayın yaşandığına inanılır. Bunlardan en önemlisi, ölüm cezasına çarptırıldığı ve infaz için götürüldüğü Tatsunokuchi adlı yerde

⁶¹⁴ Kubota, *Kempon Hokke Bukkoku Kai*, s. 59.

⁶¹⁵ *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 817- 821.

⁶¹⁶ Juken, *Shingyo Hikkei*, s. 37.

meydana gelen olaylar zinciridir. Tatsunokuchi olayının nasıl gerçekleştiğiyle ilgili farklı anlatımlar bulunmaktadır. Ancak olayın bu boyutundan çok Nichiren'in olaydan yaklaşık bir ay sonra taraftarlarından birine yazdığı mektupta kendisinin ölümü ve doğumu yaşadığını iddia etmiş olmasıdır. Nichiren, on iki eylül günü, kendisini Kamakura yakınlarındaki Tatsunokuchi sahiline götüren bir grup askerin elinden ve görevli cellâdın kılıcından Hokekyo'nun koruduğunu iddia etmiştir.⁶¹⁷ Hokekyo sayesinde ölümden kurtulduğu için, Buda tarafından bu kutsal kitabın emanet edildiğine inanılan Jogyo Bosatsu'nun manevi gücünün kendisine geçtiğini savunmuştur. Bu aynı zamanda Nichiren'in Bosatsu aydınlanmasının da ilanı anlamı taşımaktadır. Nichiren taraftarları büyük değişimlere ve efsanelere neden olan bu olayın yıl dönümünde dini törenler tertip etmekte ve anma programları düzenlemektedirler.⁶¹⁸

9- Nichiren'in Sado Sürgününü Anma Günü

Kaynaklara göre Tatsunokuchi'de idam edilmekten kurtulan Nichiren, yaklaşık bir ay sonra Kuzey Japon denizinde bulunan Sado Adasına sürgüne gönderilmiştir. Nichiren'in bu adaya on Ekim 1271 tarihinde geldiği ve üç yıl süreyle orada yaşadığı belirtilmiştir. Nichiren Jogyo Bosatsu aydınlanmasını yaşadığını veya Jogyo ruhunu taşıdığını ilk defa bu adada dile getirmiştir. Nichirenciler liderlerinin yaşadığı bu deneyimi ve çetin hayat koşullarını törenler düzenleyerek hatırlamaya çalışırlar.⁶¹⁹

10- Oeshiki Günü

Oeshiki, Nichiren'in ölüm yıldönümü münasebetiyle düzenlenen yas törenlere verilen isimdir. Nichiren on üç Ekim 1282 yılında ölmüştür. Oeshiki anma törenleri üç gün süreyle

⁶¹⁷ Bazı kaynaklarda bu olayın seyri hakkında bilgi verilmemekle birlikte Hokekyo'nun koruyuculuğuna göndermelerde bulunulmuştur. Başta doğal felaketler olmak üzere her türlü bela ve musibetten kurtulmak için Hokekyo'ya sığınmanın yeterli olacağı belirtilmiştir. Bu çerçevede Nichiren'in yaşadığı olumsuzluklardan kurtuluşu da Hokekyo'ya inanmasına ve sığınmasına bağlanmıştır (Bkz. E. A. Gordon, **The Lotus Gospel or Mahayana Buddhism and Its Symbolic Teachings**, Tokyo 1911. s. 271).

⁶¹⁸ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 37-38.

⁶¹⁹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 38.

gece ve gündüz yapılan programlarla her yıl düzenli olara yapılmaktadır. Son dönemlerde festival havasında icra edilmektedir. Oeshiki festivaline Japonya'daki ve diğer ülkelerdeki Nichirenciler, hem bireysel olarak hem grup halinde iştirak edebilmektedir. Nichiren'in öldüğü yer olan ve günümüzde başkent Tokyo'nun en merkezi semtlerinden İkegami'de bulunan Hommon-ji tapınağında yapılan Oeshiki festivallerinden birini yerinde görme ve uygulamaları gözlemleme imkânımız olmuştur. Etkinlikler on bir Ekim gecesi başlamakta ve on üç Ekim'de sona ermektedir. Tapınaklardaki yas günü etkinlikleri için günler öncesinde hazırlıklar yapılmaktadır. Çünkü bu süre içerisinde binlerce kişinin bu yas törenlerine katıldığı görülmektedir. Oeshiki yas günü törenine veya festivaline katılan Nichirenciler, Nichiren'in anısını ve onun ortaya koyduğu öğretiyi yaşatmaya çalışmaktadır.

G- NİCHİREN BUDİZMİ'NDE CENAZE TÖRENİ İLE İLGİLİ BAZI UYGULAMALAR

Japonya'da ölüm, cenaze töreni ve ölüm sonrası inanç ve uygulamalar sadece ekoller arasında değil, bölgeden bölgeye de değişkenlik göstermektedir. Aynı şekilde söz konusu anlayış ve uygulama çeşitliliği Nichirenci gruplar arasında da bulunmaktadır. Kaynaklara bakıldığında Nichiren'in, ölüm olayı ve cenaze merasimlerinden çok, ölüm sonrası hayat veya hayatlar hakkındaki düşüncelerine yer verildiği ve konunun daha çok kurtuluş merkezli bir yaklaşımla ele alındığı görülmektedir.⁶²⁰ Nichiren'in yaşadığı dönemde Budizm'in bugün olduğu gibi ölüm ve cenaze işleriyle bu kadar ilgili olmadığı da ileri sürülmektedir. Benzer kaynaklarda bu durum eleştirel bir şekilde ele alınarak, Budizm'in bir ölümler dini haline getirilmeye çalışıldığı ifade edilmektedir. Bu tür yaklaşımlar Nichirenci gruplar arasında da bulunmaktadır. Ancak bu bakış açısına ve farklı uygulamalara rağmen, ölüm ve cenaze işleri genel itibarıyla Budist tapınaklar, dolayısıyla da Budist rahipler eliyle yürütülmektedir. Birçok konuda olduğu gibi ölüm ve cenaze töreni ile alakalı uygulamalarda da Nichirenci

⁶²⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 171-172.

gruplar arasında uygulama farklılıkları bulunmaktadır. Bu yüzden konu asgari müşterekler çerçevesinde ele alınacaktır.

1- Ölüm Esnasındaki Uygulamalar

Nichiren öğretilerine inanan bir kişi öldüğünde, cenaze ilk önce görevliler tarafından yıkanır, pamuklu ya da gazlı bezle sarılır. Bu işlem günümüzde hastanelerin morg servisinde yapılmaktadır. Eskiden ise bu yıkama işlemlerinin evlerde yapıldığı belirtilmektedir. Yıkanan cesedin cinsiyetine, ailenin maddi durumuna, kişinin sosyal statüsüne ve yaptığı göreve uygun olarak “kimono” adı verilen geleneksel kıyafet giydirilir. Özel uzmanlar tarafından uygun bir makyaj yapılır, güzel kokular sürünerek tabuta konur ve cenaze sahiplerine teslim edilir. Bu arada ailenin en yaşlı üyesi, ölen kişi adına bir butsudana (sunak) hazırlatır. Cenaze eve getirildiğinde bu Butsudan’ın önüne bırakılır.⁶²¹

2- Evlerde Yapılan Cenaze Töreni

Nichirencilere ait tapınaklarda rahiplerden oluşan ve “uyandırma servisi” adı verilen cenaze görevlileri bulunmaktadır. Ölen kişinin bağlı bulunduğu tapındaki görevliler, ölünün evine ulaşınca burada dini tören yaparlar. Tören başlamadan önce aile üyeleri tarafından rahiplere yeşil çay ikram edilir. Ardından rahipler kutsal metin Hokekyo’dan pasajlar okuyarak ayini başlatır. Bu süre zarfında cenazenin bulunduğu yerde hiç kimse oturmaz. Rahiplerden biri ölüye su içirmek maksadıyla sembolik olarak ıslak bir bez yardımıyla dudaklarını ıslatır. Sonra tekrar hep birlikte kutsal metinden bölümler okunur. Ardından bir rahip Butsudan’ın her iki yanında bulunan mumları ve tütsüleri yakar. Bu arada dua okumaları devam ederken rahibin işaretiyle en yaşlı aile büyüğünden başlanarak aile fertleri tek tek ve hiyerarşik sıraya uyarak butsudanın önüne gelerek dua eder ve tütsü yakarlar. Aynı işlemi cenazeye katılan herkes tekrarlar. Cenazeye katılanlar özel zarflar içerisine koydukları kâğıt paraları, miktarını zarfın üzerine yazar ve bir kurdele ile bağlayarak hazırlanan sandığın

⁶²¹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 40-41.

içerisine atarlar. Buna “koden” denir ve büyük bir yardımlaşma geleneği olarak sürdürülür. Bireysel dua seremonisi tamamlanıncaya kadar rahipler dua okumaya devam ederler. Görevliler içindeki en üst düzey rahip, duaların ardından kısa bir konuşma yaparak ayini sonlandırır. Ardında ailenin en yaşlı üyesi bir teşekkür konuşması yapar. Misafirler evin başka bir odasına alınır onlara yiyecek ve içecek ikram edilir. Ardından yabancılar evlerine dönerler. Cenaze bir gece kendi evinde kalır. O gece cenaze sahipleri onunla aynı odada beklerler. Yalnız bunlar, sadece yakın kan bağı olan akrabalar olmalıdır. Örneğin gelin, damat ya da uzak akrabalar, bu odada kalamazlar.⁶²²

3- Tapınakta Yapılan Cenaze Töreni

Bir gece evinde bekletilen cenaze, ertesi sabah tapınakta yapılacak ayin için bağlı bulunulan tapınağa götürülür. Buradaki ayin, tapınağın uygun olan kısmında icra edilir. Buradaki uygunluktan kasıt ölen kişinin maddi ve sosyal statüsüdür. Her halükarda önceden hazırlanan geçici butsudun buraya da getirilir. Cenaze töreni boyunca kutsal metin okunur. Önce aile bireyleri sonra katılımcılar birer birer tabutun önünden geçerek saygı ve hürmette bulunur, çiçek bırakır, tütsü ve mum yakarlar. Tabutun ön kısmına yerleştirilen minderin üzerine diz çöken kişi saygı ve hürmetini eğilerek gösterir. Çok yakın akraba ve arkadaşları bazen bunu üç kez tekrarlarlar. Cenazeye katılanların sunu amacıyla getirdikleri şeyler oradaki görevli rahipler tarafında alınarak uygun bir şekilde yerleştirilir. Sadece çiçekler doğrudan tabutun bir kenarına bırakılabilir ve butsudanda mum yakılabilir.⁶²³

Tapındaki tören tamamlandıktan sonra tabut bir süre taşınır ve sadece bu iş için kullanılan özel bir araca yerleştirilir. Araç takip edilerek cenazenin yakılacağı alana gelinir. Cenaze buradaki görevlilere teslim edilir. Aile büyüğü teşekkür konuşması yaptıktan sonra cenaze merasimi sona erer. Cenazenin yakılmasıyla ilgilenen görevliler zamanı geldiğinde

⁶²² Bkz. Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 40.

⁶²³ Bkz. Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 41.

aileye haber vererek cenazenin küllerini ve bakiyesini teslim ederler. Bundan sonraki işlemler daha çok ailelerin kendi istedikleri biçimde şekillenmektedir. Küllerin bir kısmı evlerde, bir kısmı aile mezarlığında saklanır. Bazen de dağ, göl ve okyanus gibi yerlere serpildiği görülür. Eğer aile mezarlığına bırakılacaksa öncelikle onun adına yapılan ve üzerinde kutsal metin yazılı tahta bir tablet hazırlanır. Bu tahta tabletlere “Toba” adı verilir. Toba’nın üzerine aynı zamanda “kaimyo” denen kalıcı isim yazılır. Mezarlıkta küçük bir ayin düzenlenerek merasim bitirilir.⁶²⁴

4- Cenaze Töreni Sonrası Bazı İnanç ve Uygulamalar

Cenaze töreni tamamlandıktan sonra mezarlıktan eve dönüş yolunun, gidilirken kullanılan yoldan farklı olmasına dikkat edilir. Böylece kötü ruhların aileyi takip etmeyeceğine inanılır. Törene katılanlar cenaze evine geri geldiğinde onlara yiyecek ve yeşil çay ikram edilir. Aile için yas günleri olduğundan siyah giymek adet haline gelmiştir. Bundan sonra ölüyü ilk anma toplantısı yedinci günde tertip edilir. Ondan sonraki her yedinci gün bu törenlere devam edilir. Bu törenler kırk dokuzuncu güne kadar devam eder. Kırk dokuzuncu günden sonraki ilk anma toplantısı yüzüncü gün yapılır. Cenazeden sonraki ilk yüz günlük sürenin tekrar bedenlenme için çok önemli bir zaman dilimi olduğuna inanılır.⁶²⁵

Nichiren’in Budizm’inde ata ve ata ruhlarına olan saygının örneklerine sıklıkla rastlanmaktadır. Nichiren’in kendi anne ve babasına hem yaşarken hem de onların ölümünden sonraki hürmeti ile ilk hocası Dozen-bo’nun, kendisine inanmadığı halde, onun kurtuluşu için sürekli dua etmesi bu saygıya örnek gösterilmektedir. Japon kültürü ve dini tarihinde de bu düşüncenin oldukça önemli olduğu belirtilmektedir. Bunun yanında hayatın yeni bedenlerde devam ettiğine inanan Nichirenciler, ölen kişilerin sadece bedenlerinin yok olduğu kabul

⁶²⁴ Bkz. Juken, *Shingyo Hikkei*, s. 42-43.

⁶²⁵ Bkz. *The Writings of Nichiren Daishonin*, C. I, s. 199-200.

etmektedir. Bu bağlamda onlar ölenlerin tekrar bedenlenmeleri için dua ve ayin geleneğinin faydalı olacağını düşünmektedir.⁶²⁶

Nichiren Budizm’inde ölen kişi için ölümünden tam iki yıl sonra üçüncü ölüm yıl dönümü töreni düzenlenir. Üçüncü yıldaki töreni sırasıyla 7, 13, 17, 23, 27, 33, 37, 43, 47 ve 50. yıl dönümlerinde yapılan anma törenleri takip eder. Buradaki hesaplama şu şekilde yapılır. Ölüm olayının gerçekleştiği ilk gün, birinci yıl olarak değerlendirilir. İkinci yılın sonu böylece üçüncü ölüm yıldönümü olur. Böylece hep bir yıl öncesinde anma günü yapıldığından üç ve yedili rakamlara denk gelmiş olur. Bu şekilde yapılarak 50. ölüm yıl dönümünde yapılan tören de 49. yılda yapılmış olur.⁶²⁷

H- NICHIREN BUDİZMİ’NDE DİNİ TEŞKİLAT VE DİNSEL PRATİKLERDEKİ ROLÜ

Budizm’deki dini teşkilat yapısı, esas itibarıyla inanca konu olmuştur. Bu inanç Hokekyo’da üçlü hazine (“Buda”, “dharma” ve “sangha”) olarak tanımlanmıştır. Bu üçlü hazineden biri olan Sangha’nın, ruhbanlardan oluştuğu ve kendine özgü kuralları olan bir teşkilat yapısına sahip olduğu kabul edilmiştir. Bu teşkilat anlayışı, inanca temel teşkil etmekle birlikte zaman içerisinde bazı değişikliklere uğramıştır. Bu bağlamda teşkilatın yapısal ve işlevsel özellikleri başta olmak üzere üyelerin durumu ve onların uyması gereken kurallar noktasında önemli değişikliklere uğramıştır.⁶²⁸

1- Nichiren Budizmi’nde Kaidana Dayalı Dini Teşkilat Yapısı

Nichiren Budizmi’nde dini teşkilat yapısına kaidan ismi verilmiştir. Kaidan, aynı zamanda Nichiren tarafından vaaz edilen üç gizemli öğretilerden biridir. Buna göre Nichiren’in ortaya koyduğu ve temelde Hokekyo’ya dayanan öğretilere inanan, onu uygulayan ve bu yolla kurtuluşu elde edeceklerine kanat getiren herkes doğal olarak bahsi geçen kaidanın içerisinde

⁶²⁶ Bkz. **Writings of Nichiren Shonin**, C. IV, s. 63-64.

⁶²⁷ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 42.

⁶²⁸ **Dictionary of Buddhism**, s. 561-562.

değerlendirilmiştir. Bir başka deyişle Nichiren öğretilerine göre sadece rahip ve rahibeler değil, Nichiren'in savunduğu değerlere inanan herkes “kaidan” adı verilen dini teşkilatın üyesidir.⁶²⁹

2- Nichiren Budizmi'nde Kaidana Dayalı Dini Teşkilat Yapısının Temelleri

Nichiren Budizmi'nde kaidana dayalı dini teşkilat yapısının temelleri, esas itibariyle Hokekyo'ya dayanmaktadır. Bunun yanı sıra dini teşkilat yapısı içerisinde Nichiren öğretileri ve uygulayanları önemli bir yer tutmaktadır. Ayrıca söz konusu teşkilat, toplum, aile ve birey gibi toplumsal unsurlarla doğrudan ilişkisi sebebiyle onların da değer yargıları çerçevesinde şekillendiği görülmektedir.

a- Kaidan - Hokekyo İlişkisi

Nichiren Budizmi'nde, pek çok konuda olduğu gibi, dini teşkilat yapısı kaidanın temelinde de Hokekyo vardır. Hokekyo'nun kutsallığına inanmayan, hayatını orada belirtilen kurallar içerisinde düzenlemeyenler bu öğretiyi kabul etmemiş ve kaidanın dışında kalmış sayılmaktadır. Nichiren'e göre kaidan dairesine girmek, kurtuluşu elde etmek için atılacak en büyük adımdır. Bunun için yapılması gereken Hokekyo öğretilerine inanmak ve kaidan çerçevesinde belirlenen kurallara riayet etmektir.⁶³⁰

b- Kaidan-Nichiren İlişkisi

Kaidan üyelerine göre Nichiren, zamanın ve insanların bozulduğu son çağda gelerek Hokekyo öğretilerini yaymaya çalışmıştır. Onlara göre Nichiren, bu uğurda ölüm dâhil birçok zorluğu göze almış ve yaşadığı bütün olumsuzluklara rağmen diğer insanların kurtuluşu için büyük bir çaba harcamıştır.⁶³¹ Nitekim o, ölümün kıyısında geldiği anlarda bile Hokekyo öğretilerinde belirtilen gerçekleri açıkça söylemekten geri durmamış, Hokekyo'ya sığınanların

⁶²⁹ Petzold, **Buddhist Prophet Nichiren – A Lotus in The Sun**, s. 63-64.

⁶³⁰ **Writings of Nichiren Shonin**, C. II, s. 290.

⁶³¹ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 7, 19-20.

kurtulacağı gerçeğini bizzat tecrübe etmiştir. Kaidan üyeleri Nichiren'in Hokekyo öğretileri sayesinde aydınlanmanın eşiğine vardığına inanmaktadır. Onlar bu yüzden Nichiren'in üstün güçlere sahip yüce şahsiyetler arasına girdiğini, onun izinden gidenlerin de aynı tecrübeyi yaşayacağını kabul etmektedir. Bu bağlamda kaidan üyeleri Nichiren'e minnet ve şükran duymakta, onun her alanda belirlediği hususları görev saymaktadır. Netice itibariyle o, kaidan üyeleri için dini önder ve toplumsal kurtuluş yolundaki rehberdir.

c- Kaidan-Toplum İlişkisi

Nichiren Budizmi'nde kaidan, grup veya cemaat mantığıyla hareket edilen ve bazı hususlara riayet edilmesi durumunda herkesin doğal olarak üye olabildiği bir yapıya sahiptir. Bu yüzden eğitimi, sosyal statüsü, mesleği ve cinsiyeti ne olursa olsun, kaidan dairesine girmek isteyenlerin önünde engel bulunmamaktadır. Ancak kaidana katıldıktan sonra kişilerin sorumluluk alanı genişlemekte ve grup üyesi olarak davranması zorunlu hale gelmektedir. Bu açıdan kaidana üye olan kişi öncelikle toplumsal sorumluluklarının farkında olmalı, kendini beğenmişlik, kibir ve gurur gibi insanı alçaltıcı his ve duygulardan arınmaya çalışmalıdır. Kaidan üyesi fakir, kimsesiz ve muhtaç insanlara yardım etmeyi görev addetmelidir. Çünkü onlara göre bütün insanlar, bazıları bu gerçeğin farkında olmasalar da, merhameti sonsuz olan Buda'nın evlatlarıdır.

Nichiren Budizmi'nde kaidan üyeleri, yaşadıkları toplumun gelenek ve göreneklerine riayet etmek zorundadır. Bu çerçevede herkes üzerine düşen sorumlulukları yapmalıdır. Başta çevresindeki insanlar olmak üzere toplumun her kesimiyle iyi ilişkiler kurmalı, bir birey olarak düzeni bozacak veya çevresine zarar verecek hareketlerden kaçınmalıdır. Ayrıca yaptığı mesleği sadece bir iş olarak değil, aynı zamanda bir ibadet olarak telakki etmelidir. Kaidan üyesi, vatanını ve milletini her türlü tehlikeye karşı koruma konusunda bilinçli ve hassas olmak durumundadır. Doğal felaketler söz konusu olduğunda ise elinden geleni

yapmalı, öncelikle dua ederek Hokekyo'ya sığınmalı, ardından da sorumluluk almaktan çekinmemelidir.

Toplumsal ve insani sorumluluklarının farkında olan kaidan üyesi, insanlar arasında hiçbir ayırım yapmamalı ve onlara karşı önyargılı olmamalıdır. Hiç kimse bir başkasının içinde beslediği duyguyu o açığa çıkarmadıkça bilemez. Onun için karşısındaki kişiyi kendi kriterlerine göre yargılamamalıdır. Toplumsal dinamiklerin güçlenmesi ve insani hasletlerin yaşatılması için acıları ve mutlulukları paylaşma hususunda geri durmamalıdır. Zorluklarla karşılaştığında sabırlı olmalı, sorunun üstesinden gelmek için mücadele etmelidir. İyi bir dindar olmaya çalışmalı, bunun için çevresine ve milletine faydalı işler yapmalıdır.⁶³²

d- Kaidan-Aile İlişkisi

Nichiren Budizmi'nde kaidan üyeleri ailenin çok önemli bir değer olduğunu kabul etmekte ve geleneksel Japon aile yapısının korunması gerektiğine inanmaktadır. Japon ailelerin arasındaki güçlü insani ilişkilerin giderek zayıfladığı, kabile ya da sülale türü geniş grupların yerini çekirdek ailelerin aldığı, bu durumun ise toplumsal çözümlere neden olduğuna dikkat çekilmektedir. Özellikle son dönemlerde görülen cinnet ve intihar eylemlerindeki artışın, birbirinden kopuk fertler halinde yaşayan aile bireylerinde daha fazla görüldüğüne, bunun önlenmesi için aile içi dinamikleri canlandıracak doğru dini cemaatin veya dini teşkilatın önemine vurgu yapılmaktadır. Bununla yanında giderek azalan evlilik müessesesinin acilen korunması ve yaşatılması için hem kaidan üyeleri hem de toplum uyarılmalıdır. Bu noktada evlilikle birlikte ön plan çıkarılan bir başka husus kadının toplum ve aile içindeki konumudur. Bu bağlamda Nichiren'in, evliliğe ve kadına dair şu sözleri aktarılmaktadır. Erkek, bir kuşun kanatlarına benzer, o kuşun gövdesi ise kadındır. Kuşun uçabilmesi için her ikisine de ihtiyaç vardır. Ayrıca evli bir erkeğin mutlu olabilmesi için

⁶³² Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 1-2.

mutlu bir eşinin olması gerektiğini belirtmiştir. Bu konuda Kaidan üyelerinin üzerinde durdukları başka bir husus ise daha çok geniş aile yapısını koruyacak ve özendirecek olan dede, nine, kayınvalide ve kayınpeder ile yakın ilişkilerin devam ettirilmesidir. Bu hem dini bir görev olarak telakki edilmekte hem de ailenin korunması için gerekli görülmektedir.⁶³³

3- Nichiren Budizmi'nde Kaidana Giriş İlkeleri

Nichiren öğretisinde Kaidan'a giriş, o öğretinin bütün temel ilkelerini kabul etmekle başlar. Bu ilkeler, sadece rahip ve rahibeler için değil, Nichiren öğretisini kabul etmiş cemaatin bütün üyeleri için geçerlidir.

Nichiren Budizmi'nde kaidana giriş ilkeleri, özü itibariyle Nichiren Budizmi'nin amentüsünü oluşturmaktadır. Sakyamuni Buda'ya, kutsal kitap Hokekyo'ya ve hareketin kurucusu Nichiren'e inanmak en temel ilkeler arasında yer almaktadır.

Nichirenciler Sakyamuni Buda'nın hikmet sahibi, merhametli, tek gerçek öğretici ve kurtarıcı olduğunu kabul etmektedir. Nichiren taraftarları Sakyamuni Buda'nın bütün insanları sonsuz doğum ve ölüm çarkından kurtarmak için büyük çaba sarf ettiğine, mutlak aydınlanmayı gerçekleştirdiğine ve onun yüce merhametine sığınılması gerektiğine inanmaktadır.

Nichirenciler, Buda olabilmek, yani aydınlanıp mutlak kurtuluşu elde edebilmek için inanılması ve takip edilmesi gereken tek kutsal kitabın Hokekyo olduğunu kabul etmektedir. Nichirenciler, Hokekyo'nun ruhuna uygun olmayan davranış ve uygulamaların terk edilmesi gerektiğine, en doğru ve en son yasaların onda vaaz edildiğine ve bütün ahlaki öğretiler kapsadığına inanmaktadır.

⁶³³ Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 21-22.

Nichirenciler, Nichiren'in kurucu önder ve "Jogyo Bosatsu" olduğunu kabul etmektedir. Nichirenciler, Nichiren'in Hokekyo'ya dayalı bir öğreti açıkladığına, bu öğretiyi uygulamak suretiyle aydınlanmanın eşiğine vardığına, diğer insanların da kurtuluşu için çalıştığına ve bunun için inanç temelli kurumsal bir yapı oluşturduğuna inanmaktadır.⁶³⁴

Yukarıda maddeler halinde sıraladığımız esaslar, inanca dair konuları içerdiğinde sadece ruhban sınıfını ilgilendirmemekte, Nichiren öğretilerini kabul eden herkesi bağlamaktadır. Bunun yanı sıra kaidana katılan üyelerin yapmaları gereken bazı görevler vardır. Nichiren öğretilerini takip etmekle birlikte bazı noktalarda birbirinden farklı düşünen veya hareket eden gruplar bulunmaktadır. Bu gruplar arasında rahip ve rahibe teşkilatları, onların öğrenimleri, öğrenim süreleri, takdis edilmeleri, atanma veya görevden alınmaları, görev süreleri, yetkileri, giyim-kuşam kuralları başta olmak üzere birçok konuda farklı yaklaşımlar sergilenmektedir. Bu grupların hepsini ve onların anlayışlarını burada zikretmenin zorluğundan hareketle, kaidana katılan üyelerinin uymak zorunda oldukları bazı kurallar verilerek genel bir değerlendirme yapılacaktır.

4- Nichiren Budizmi'nde Kaidan Üyelerinin Uyması Gereken Kurallar

Nichiren Budizmi'nde kaidana katılan üye, yukarıda belirtmeye çalıştığımız inanç esaslarını kabul etmek suretiyle aslında kaidan üyeleri için belirlenen kuralları tümünü onaylamış sayılmaktadır. Nichiren Budizmi'ne giren herkes, doğal olarak kaidana da girmiş kabul edildiğinden, uyulması gereken bütün kurallar herkesi bağlamaktadır. Bu kurallar genel olarak dini cemaat bilincini zinde tutmak ve ahlaklı bir toplum yaratmak düşüncesiyle oluşturulmuştur. Ayrıca bu kurallara bağlı kalmak pratik hayatta karşılaşılabilecek bazı zorlukları aşma konusunda üyelerin tümüne fayda sağlayacaktır.

⁶³⁴ Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s. 48, 54, 60, 62.

Nichiren Budizmi'nde kaidan üyeleri, Hokeyo'da açıklanan bütün öğretileri hakkıyla öğrenmeli ve onu uygulamaya çalışmalıdır. Kaidan üyeleri üzerlerine düşen görevleri yapmak ve nasihatleri dinlemek zorundadır. Nichiren öğretisine riayet edeceğini, onun öğütlerinden kesinlikle ayrılmayacağını, cemaat adına ya da kendisi için verilen vazifeleri yapmak için çaba harcamayı kabul etmelidir. İnancında olduğu gibi işinde de doğru olmalı, gerektiğinde ise cemaat için fedakârlıktan kaçınmamalıdır. Kaidana katılan her üye, günlük işlerini hakkıyla yerine getirmek ve topluma faydalı olmak zorundadır. Kaidan üyesi aile büyüklerine ve atalarına hürmet göstermelidir. Kendisiyle aynı inancı ya da görüşü paylaşmamış olsalar bile onlara saygıda kusur etmemelidir. Ailesine ait olan butsudani (sunağı) devamlı surette temizlemeli, bakımını yapmalıdır. Aile mezarlığını ziyaret etmeyi ihmal etmemeli, atalarının cenaze törenlerine katılmalı ve onlara gereken saygıyı ve ihtimamı göstermelidir. Üyeler temiz, gösterişten uzak ve sade giyinmelidir. Sabah ve akşam ayinlerini aksatmamaya gayret etmeli iyi bir dindar olmak için çalışmalıdır. İnancının gereği olan bütün dini ayin ve kutlamalara katılmaya çalışmalıdır. Kaidan üyesi, müreffeh bir toplum ya da huzurlu bir dini cemaat oluşturmanın yolunun mutlu ailelerden geçtiğini, mutlu ailenin ise karşılıklı sevgi, saygı ve işbirliği esasına dayanan fertlerden oluştuğunu unutmamalıdır.⁶³⁵

⁶³⁵ Bkz. Juken, **Shingyo Hikkei**, s. 5; Kubota, **Kempon Hokke Bukkoku Kai**, s.4-6;

SONUÇ

Nichiren Budizmi'nin kurucusu rahip Nichiren, 1222-1282 yılları arasında Japonya'da yaşamıştır. O, rahiplik eğitimini tamamladıktan sonra, 1253 yılında öğretilerini ilan ederek kendi ekolünü kurmuştur. Nichiren Budizmi'ni diğer Japon Budist ekollerinden farklı kılan bazı hususlar bulunmaktadır. Bu noktada öncelikle belirtmemiz gereken, Nichiren ekolünün kurucusunun Japon asıllı bir rahip olmasıdır. Zira Nichiren Budizmi'nin ortaya çıktığı 13. Yüzyıla kadar Japonya'daki Budist ekollerin birçoğunun ya kurucusu ya da dayandıkları fikir babaları Çin kökenlidir. İlk dönem Japon Budist ekollerinin Çin eğilimli anlayışları benimsemesi, o dönemlerde yadırganmadığı gibi bilakis çok büyük bir rağbet görmüştür. Bunun en önemli nedeni Budizm'in Japonya'ya Çin'den gelmesidir. Bir diğer önemli neden ise eğitim ile ilgili konular başta olmak üzere sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik meselelerde de Japonya, kendisinden her açıdan ileride olan Çin'in etkisi altında kalmıştır. Bunların tümünü göz önünde bulundurduğumuzda, Çin'e giderek oradaki dinsel önderlerden icazet almamış veya Çin'de eğitim görmemiş birinin ortaya çıkarak; dini konularda fikir beyan etmesi, üstelik mevcut olan dini anlayışları sert bir şekilde eleştirmesi alışılmışın dışında bir durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim Nichiren, bu yönüyle Kamakura Dönemine kadar Japonya'da bunu deneyen ve başarılı olan ender kişilerden biridir.

Nichiren'in Japonya'da yaklaşık altı yüzyıllık bir geçmişe sahip olan Budist öğretileri yorumlarken ortaya koyduğu bakış açısı, onu diğerlerinden özellikle de çağdaşlarından ayıran bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Nichiren'in en belirgin farklılığı, geleneksel Japon halk inanışlarını önemsemesi ve onların yaşatılması için gayret gösterilmesi gerektiğini savunmuş olmasıdır. Nitekim o, Japon halkının teveccüh gösterdiği tanrıları veya yüce varlık konumundaki unsurları tapınmanın odağında bulunan mandaralara yerleştirmiş ve böylece halk inanışlarına verdiği değeri ortaya koymuştur. Bu çerçevede Nichiren, Japonya'da korkuyla karışık sevgi temeline oturtulmuş olan kamileri, gizemli güçlere sahip

olduğuna inanılan yuce varlıkları ve koruyucu ata ruhlarını bazen kurtuluşa ulaşmış tanrı avatarları, bezen de tanrı olma yolunda ilerleyen bosatsu anlayışı içerisinde telakki etmiştir. Böylece o, Japon halkının kutsiyet atfettiği eleri Budacılık anlayışı içerisine yerleştirmeye ve öz itibariyle bunların bir olduğunu göstermeye çalışmıştır. Nichiren'in söz konusu yaklaşımı, bir anlamda yabancılardan dini olarak görülen Budacı anlayışların Japon halkı arasında kabul görmesine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda onun özellikle aile ve din büyüklerine ve dolayısıyla da ölen atalara saygı düşüncesini sıklıkla vurgulaması, sadece Budist anlayış içerisinde yer alan Buda'ya, öğretilerine ve din adamlarına sığınma anlayışına değil, aynı zamanda aile veya klan içindeki saygı ve sevgi anlayışına da katkı sağlamıştır. Nitekim Japon dini geleneğinde yer alan atalara saygı kültürü, Japon Budizmi içerisinde yeni bir boyut kazanmak suretiyle varlığını devam ettirmiştir. Bu noktada Nichiren, len ata ruhlarına saygı gösterilmesi ve onlar adına sunu yapılması durumunda; ata ruhlarının muhtemel yeniden bedenlenmelerinde mutlak kurtuluşa ulaşma şansını yakalayabileceklerini ileri srmştir.

Nichiren'in fikirlerini farklı kılan bir diğer önemli husus, onun öğretisini herhangi bir mezhep ya da kişiye değil, Budist kutsal kitapları arasında önemli bir yere sahip olan Hokekyo'ya (Saddharmapundarika Sutra veya Lotus Sutra) dayandırmış olmasıdır. Böylece Nichiren, başlangıçta yol haritasını belirlerken, Hokekyo'nun esas itibariyle gerçek Budacı ğretileri yansıttığını ilan etmiş, bu doğrultuda kutsal kitap anlayışını merkeze almak suretiyle öğretilerini şekillendirmeye gayret etmiştir. Nitekim o, öğretiler ve uygulamalar konusunda genel itibariyle Hokekyo'ya dayalı anlayışları temel almış, bununla birlikte Budacı öğretilerin her açıdan kendisinin dışındakine/ötekine gösterdiği esneklik çerçevesinde ulusalcı ve gelenekçi bir yaklaşım sergilemiştir.

Nichiren, birçok konuda olduğu gibi dini meselelerde de milliyetçi ve gelenekçi yaklaşımlar sergilemiştir. Nichiren bu hususta, yaşadığı devrin sıkıntılarını da göz önünde

bulundurarak birçok yazı kaleme almış, bozulan ya da bozulmaya yüz tutmuş dinsel hayatın yeniden tesis edilebilmesi ve gerçek dini öğretilerin hakkıyla yaşanabilmesi için dini ve siyasi güç sahiplerini devamlı surette uyarmıştır. O, hangi şart altında olursa olsun özellikle vatanın korunması ve millet bilincinin canlı tutulması gerektiğine işaret etmiş, mevcut sıkıntıların ise bu konuları yeterince önemsemeyen dini anlayışlardan ve onlara çanak tutan yerel yöneticilerden kaynaklandığını ileri sürmüştür. Nichiren'in mevcut sistemdeki erklere yönelttiği eleştiriler, aslında bugün bilinen şekliyle "*Japonluk Ruh*" anlayışının, o dönemde Nichiren'e göre yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu düşüncesinden kaynaklanmıştır. Bu bağlamda Nichiren'in yaptığı uyarılar zaman zaman amacını aşarak hakarete varmış, bu durum onun çeşitli cezalar almasına neden olmuştur. Ancak Nichiren, en ağır cezalara maruz da kalsa, özellikle milli meselelerde taviz vermemiş, siyasal ve dinsel güç sahiplerini eleştirmeyi sürdürmüştür.

Nichiren, bazı yazılarında tedbir alınmadığı takdirde Japonya'nın yabancılar tarafından istila edileceğini öngörmüş, o dönem itibarıyla Moğol donanması Japon adalarına ulaşınca, onun gelecekte haber veren bir ermiş olduğu fikri halk arasında yaygınlık kazanmıştır. Nichiren'in bu dönemde daha belirgin hale gelen milliyetçi söylemleri, özellikle Japonluk ruhu diye bilinen anlayışın dini yönünü de beslemiş ve kendi içerisinde din ve millet bütünlüğünü sağlamıştır. Böylece bazı Japon milliyetçisi samuraylar ile Japonluk ruhunu yaşatmaya çalışan çevreler Nichiren'in yanında yer almıştır. O dönemde büyük bir istiladan kurtulan Japonya ve Japon halkı, benzeri durumlarda nelere dikkat edilmesi gerektiğini, tarihe kayıt düşen Nichiren'in yazılarından öğrenmiştir. Nitekim onun Japonya'yı veya Japon ulusunu konu edinen yazılarını değerlendiren pek çok araştırmacı, Nichiren'in ulusalcı ya da aşırı milliyetçi olduğunu dile getirmiştir. Bu durum Nichiren'e ve dolayısıyla da Nichirenciliğe karşı olanlar tarafından devamlı surette kullanılmıştır. Fakat Nichiren sonrası Japon tarihinde ortaya çıkan yabancılaşma veya yabancı saldırılar öncesinde ve sonrasında,

Nichirenci düşünce güçlü bir şekilde gündeme gelmiştir. Çünkü Nichiren, Japon ulusunun devamlı var olabilmesi için milli kimliğine ve geleneksel değerlerine sahip çıkması gerektiğini her vesileyle dile getirmiştir. O, bu çerçevede Japon ulusunun gelenek ve göreneklerine sahip çıkılması gerektiğini savunmuş, Japonya'yı ve Japon halkını tanrıların himaye ettiğini, yanlış dini öğretiler yüzünden söz konusu tanrısal koruyuculuğun kalkabileceğini ileri sürmüştür. Böylece Nichiren, milliyetçi bir duruş sergilemiş ve Japonluk ruhunu yaşatma gayreti içerisinde olmuştur. Bu düşünceye zıt bir yönetim anlayışı benimsediği için dinî ve siyasi meseleler başta olmak üzere pek çok konuda döneminin Bakufu hükümetlerini eleştiren Nichiren, onları özellikle ülkenin korunması ve Japon ulusunun bekası hususlarında üzerlerine düşen vazifeleri hakkıyla yapmamak ve ülke içinde Japon milletinin felaketine neden olacağını iddia ettiği dini çevreleri desteklemekle suçlamıştır.

Nichiren, sadece Japonya'daki din anlayışını ve yönetimin bu konudaki tutumunu değil, aynı zamanda diğer ülkelerdeki Budist ekolleri de çeşitli konularda eleştirmiştir. O, başta Japonya'daki mezhepler olmak üzere diğer ülkelerdeki Budist ekollerin de kutsal metinlerden uzaklaştıklarını ve yanlış dini öğretiler peşinde koştuklarını iddia etmiştir. Bu bozulmalar sebebiyle de o, kutsal metinlerde belirtilen “Mappo Çağının”, yani ahir zamanın başladığını kabul etmiş, dolayısıyla bu dönemde kurtuluşun anlık aydınlanmayla bile mümkün olabileceğini vaaz etmiştir. Bu noktadan hareketle Nichiren, kurtuluş için başta Hokekyo öğretilerine inanmayı ve bahsi geçen kitapta yer alan bosatsu uygulamalarını takip etmeyi önermiştir. O, kendisinin de aynı zamanda bosatsu olduğunu, bosatsu pratikleri sayesinde aydınlanmanın eşiğine vardığını ifade etmiştir. Nichiren, bosatsu anlayışı çerçevesinde toplumsal açıdan sorumluluklarının farkında olduğunu ve kurtuluşlarını arayanlara rehberlik için bu hakkından bir süreliğine feragat ettiğini zımnen ortaya koymuştur.

Nichiren, Hokekyo'nun en doğru öğretileri ve en doğru pratikleri ortaya koyduğunu ileri sürmüş, onun özünü oluşturan daimoku anlayışının, yani “*namu-myo-ho ren-ge kyo*”nun hem öğreti hem de pratik noktasında ortak değer olduğunu savunmuştur. Ona göre, daimokuya inananlar, bu inanca uygun ibadet edenler, her türlü dinsel tören ve uygulamalar esnasında bunu dile getirenler ve daimokuya tazimde kusur etmeyenler mutlak kurtuluşu/mutluluğu yakalayacaktır. Nichirenciler arasında inanmanın ve ibadet etmenin merkezine oturmuş olan daimoku; mandara tablolarının asıl unsuru olmasının yanında iman ikrarının, bütün ayinlerin ve gündelik yaşamın ayrılmaz parçası olarak telakki edilmiştir.

Nichiren'in öğretileri çerçevesinde şekillenen Nichiren Budizmi, ortaya koyduğu inanç ve uygulama ilkeleri çerçevesinde her dönem Japon toplumunda karşılık bulmuştur. Bu ekolü toplumsal hayat içinde sürekli canlı tutan, Nichirencilerin ayin ve uygulama geleneğini güçlü bir şekilde vurgulamaları ve bunları sürdürme konusunda hassasiyet göstermelerinden kaynaklanmıştır. Nitekim kurtuluş için Hokekyo temelli bosatsu uygulamaları ön plana çıkarılmış, bir ferdin ailesi ve ülkesi için çalışması ibadet olarak telakki edilmiştir. Bu bağlamda karma anlayışı gereğince eylemler iyi ve kötü biçiminde değerlendirilmiş, iyi olanların tamamı ibadet mesabesinde görülmüştür. Bu anlayışla Nichirencilerde ibadet aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak algılanmıştır. Bu sayede dini teşkilatların öncülüğünde gelişen tapınaklarda veya evlerde icra edilen uygulamaların devamlılığı sağlanmıştır. Bu uygulamalar hem toplu halde hem de bireysel olarak icra edilmiştir. Nichiren Budizmi'nde yapılan ibadetler ve uygulamalar, sadece dini inanca bağlılık fikrinin dışı vurumunu yansıtmamış, aynı zamanda toplumda değer yargısı haline gelmiş olan geleneksel kabullerin de çeşitli eylemler vasıtasıyla yaşatılmasına olanak sağlamıştır. Bundan dolayı Nichiren Budizmi'nde yapılan ibadetler, kutlamalar ve dini içerikli törenler, Budizm'in yanı sıra Japon halkının nezdinde de kabul gören anlayışları yansıtmıştır.

Nichiren, mandara (*mandala*) geleneğini honzon-shu öğretisine dayalı olarak sürdürmüş, mandaralarını oluştururken temelde Budalık anlayışını da içine alan “yüce varlık” olgusunu ön plana çıkarmıştır. Bununla birlikte yüce varlıkların koruması altında olduğunu kabul ettiği dharma yasalarını ise daimoku-shu öğretisi çerçevesinde mandalarına yerleştirmiştir. O, bütün varlıkları ve onların var olduğu evrenleri dikkate alarak, sır mekânlarda gizemli toplantıların yapıldığını, bu yerin ise esas itibarıyla kutsal mekân kaidan olduğunu açıklamıştır. Bu çerçevede mandalar oluştururken, ayrıca on ayrı âlemi ve o âlemlerdeki yaklaşık üç bin varlığı sembolik de olsa mandalarında temsil etmiştir.

Nichiren, tapınım objesi ya da dua çarkı vazifesi gören mandalar hazırlarken, Hokekyo temelli öğretilerin yanı sıra Japon halkının değer verdiği tanrısal varlıkları da unutmamış ve bunları koruyucu tanrı veya Buda avatarları olarak değerlendirerek mandalarına koymuştur. Nichiren, ibadet ve uygulamalar noktasında da Hokekyo’yu esas almış, başta bosatsu pratikleri olmak üzere temelde doğruluk bulunan eylemlerin yapılmasını tavsiye etmiştir. Nichiren, tören, kutlama ve anma merasimleri icra edilirken, Japon halkının ananelerine uygun hareket edilmesini önemsemiş, bu konuya azami gayret edilmesini ve özellikle de atalara karşı saygılı olunması gerektiğini vaaz etmiştir. Bu noktada o, özellikle yaşayan aile ve din büyüklerine saygılı olunması gerektiğini vaaz etmiş, onlar öldükten sonra ise ruhlarının huzura kavuşması için geride kalanların sorumluluklarını Budist rivayetlerinde anlatılan çeşitli kurtuluş hikâyeleriyle desteklemiştir. Böylece ata ruhlarının kami veya tanrı olabileceğine inanılan Japonya’da, ölen ata ruhlarının da Budist anlayışa uygun olarak mutluluğu yakalamalarının önünde engel bulunmadığını vurgulamıştır.

Nichiren’in, kurduğu mezhep kendisinden sonra öğrencileri ve taraftarları tarafından geliştirilmiştir. Nichiren’den sonraki dönemlerde Nichirenci olduğunu iddia eden birçok yeni dini hareket ortaya çıkmıştır. Bu hareketlerin pek çoğu, milliyetçi ve muhafazakâr bir çizgi takip etmiştir. Bunların bir kısmı zaman içerisinde Nichirenci öğretilerden uzaklaşmış veya

eksen kaymasına uğramıştır. Ancak kendilerini Nichirenci olarak tanımlayan gruplar, onun öğretilerini sürdürmeye gayret etmişlerdir. Söz konusu gruplar, Japon dini tarihine damgasını vuran Nichiren'e, öğretilerine ve onun bakiyelerine büyük önem vermiş ve onu yaşatmışlardır. Çünkü onlara göre Nichiren, Japonya'da ekol kuran kişiler arasında çok önemli bir yere sahiptir. Onlara göre Nichiren, sadece bir ekol kurucusu değil, aynı zamanda gerçek Buda öğretilerinin Japonya'da yayılmasına vesile olan yüce bir rehberdir. Bu yüzden Japonya'da Nichiren'in ölümünden sonra onun bakiyelerinin yer aldığı tapınaklar inşa edilmiştir. Bu çerçevede ortaya çıkan tapınaklar ve halkın teveccühü sayesinde Nichirenci hareket ortaya çıktığı günden beri varlığını kesintisiz bir şekilde devam ettirmiştir. Nichiren Budizmi, günümüzün en popüler Japon ekollerinden biri olarak, yalnız Japonya'da değil, dünyanın pek çok ülkesinde var olan taraftarları sayesinde varlığını sürdürmektedir.

SONUÇ

Nichiren Budizmi'nin kurucusu rahip Nichiren, 1222-1282 yılları arasında Japonya'da yaşamıştır. O, rahiplik eğitimini tamamladıktan sonra, 1253 yılında öğretilerini ilan ederek kendi ekolünü kurmuştur. Nichiren Budizmi'ni diğer Japon Budist ekollerinden farklı kılan bazı hususlar bulunmaktadır. Bu noktada öncelikle belirtmemiz gereken, Nichiren ekolünün kurucusunun Japon asıllı bir rahip olmasıdır. Zira Nichiren Budizmi'nin ortaya çıktığı 13. Yüzyıla kadar Japonya'daki Budist ekollerin birçoğunun ya kurucusu ya da dayandıkları fikir babaları Çin kökenlidir. İlk dönem Japon Budist ekollerinin Çin eğilimli anlayışları benimsemesi, o dönemlerde yadırganmadığı gibi bilakis çok büyük bir rağbet görmüştür. Bunun en önemli nedeni Budizm'in Japonya'ya Çin'den gelmesidir. Bir diğer önemli neden ise eğitim ile ilgili konular başta olmak üzere sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik meselelerde de Japonya, kendisinden her açıdan ileride olan Çin'in etkisi altında kalmıştır. Bunların tümünü göz önünde bulundurduğumuzda, Çin'e giderek oradaki dinsel önderlerden icazet almamış veya Çin'de eğitim görmemiş birinin ortaya çıkarak; dini konularda fikir beyan etmesi, üstelik mevcut olan dini anlayışları sert bir şekilde eleştirmesi alışılmışın dışında bir durumun ortaya çıkmasına neden olmuştur. Nitekim Nichiren, bu yönüyle Kamakura Dönemine kadar Japonya'da bunu deneyen ve başarılı olan ender kişilerden biridir.

Nichiren'in Japonya'da yaklaşık altı yüzyıllık bir geçmişe sahip olan Budist öğretileri yorumlarken ortaya koyduğu bakış açısı, onu diğerlerinden özellikle de çağdaşlarından ayıran bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Nichiren'in en belirgin farklılığı, geleneksel Japon halk inanışlarını önemsemesi ve onların yaşatılması için gayret gösterilmesi gerektiğini savunmuş olmasıdır. Nitekim o, Japon halkının teveccüh gösterdiği tanrıları veya yüce varlık konumundaki unsurları tapınmanın odağında bulunan mandaralara yerleştirmiş ve

böylece halk inanışlarına verdiği değeri ortaya koymuştur. Bu çerçevede Nichiren, Japonya’da korkuyla karışık sevgi temeline oturtulmuş olan kamileri, gizemli güçlere sahip olduğuna inanılan yüce varlıkları ve koruyucu ata ruhlarını bazen kurtuluşa ulaşmış tanrı avatarları, bezen de tanrı olma yolunda ilerleyen bosatsu anlayışı içerisinde telakki etmiştir. Böylece o, Japon halkının kutsiyet attettiği öğeleri Budacılık anlayışı içerisine yerleştirmeye ve öz itibariyle bunların bir olduğunu göstermeye çalışmıştır. Nichiren’in söz konusu yaklaşımı, bir anlamda yabancıların dini olarak görülen Budacı anlayışların Japon halkı arasında kabul görmesine katkı sağlamıştır. Bu bağlamda onun özellikle aile ve din büyüklerine ve dolayısıyla da ölen atalara saygı düşüncesini sıklıkla vurgulaması, sadece Budist anlayış içerisinde yer alan Buda’ya, öğretilerine ve din adamlarına sığınma anlayışına değil, aynı zamanda aile veya klan içindeki saygı ve sevgi anlayışına da katkı sağlamıştır. Nitekim Japon dini geleneğinde yer alan atalara saygı kültürü, Japon Budizmi içerisinde yeni bir boyut kazanmak suretiyle varlığını devam ettirmiştir. Bu noktada Nichiren, ölen ata ruhlarına saygı gösterilmesi ve onlar adına sunu yapılması durumunda; ata ruhlarının muhtemel yeniden bedenlenmelerinde mutlak kurtuluşa ulaşma şansını yakalayabileceklerini ileri sürmüştür.

Nichiren’in fikirlerini farklı kılan bir diğer önemli husus, onun öğretisini herhangi bir mezhep ya da kişiye değil, Budist kutsal kitapları arasında önemli bir yere sahip olan Hokekyo’ya (Saddharmapundarika Sutra veya Lotus Sutra) dayandırmış olmasıdır. Böylece Nichiren, başlangıçta yol haritasını belirlerken, Hokekyo’nun esas itibariyle gerçek Budacı öğretileri yansıttığını ilan etmiş, bu doğrultuda kutsal kitap anlayışını merkeze almak suretiyle öğretilerini şekillendirmeye gayret etmiştir. Nitekim o, öğretiler ve uygulamalar konusunda genel itibariyle Hokekyo’ya dayalı anlayışları temel almış, bununla birlikte Budacı öğretilerin her açıdan kendisinin dışındakine/ötekine gösterdiği esneklik çerçevesinde ulusalcı ve gelenekçi bir yaklaşım sergilemiştir.

Nichiren, birçok konuda olduğu gibi dini meselelerde de milliyetçi ve gelenekçi yaklaşımlar sergilemiştir. Nichiren bu hususta, yaşadığı devrin sıkıntılarını da göz önünde bulundurarak birçok yazı kaleme almış, bozulan ya da bozulmaya yüz tutmuş dinsel hayatın yeniden tesis edilebilmesi ve gerçek dini öğretilerin hakkıyla yaşanabilmesi için dini ve siyasi güç sahiplerini devamlı surette uyarmıştır. O, hangi şart altında olursa olsun özellikle vatanın korunması ve millet bilincinin canlı tutulması gerektiğine işaret etmiş, mevcut sıkıntıların ise bu konuları yeterince önemsemeyen dini anlayışlardan ve onlara çanak tutan yerel yöneticilerden kaynaklandığını ileri sürmüştür. Nichiren'in mevcut sistemdeki erklere yönelttiği eleştiriler, aslında bugün bilinen şekliyle “*Japonluk Ruhu*” anlayışının, o dönemde Nichiren'e göre yok olma tehlikesiyle karşı karşıya olduğu düşüncesinden kaynaklanmıştır. Bu bağlamda Nichiren'in yaptığı uyarılar zaman zaman amacını aşarak hakarete varmış, bu durum onun çeşitli cezalar almasına neden olmuştur. Ancak Nichiren, en ağır cezalara maruz da kalsa, özellikle milli meselelerde taviz vermemiş, siyasal ve dinsel güç sahiplerini eleştirmeyi sürdürmüştür.

Nichiren, bazı yazılarında tedbir alınmadığı takdirde Japonya'nın yabancılar tarafından istila edileceğini öngörmüş, o dönem itibariyle Moğol donanması Japon adalarına ulaşınca, onun gelecekte haber veren bir ermiş olduğu fikri halk arasında yaygınlık kazanmıştır. Nichiren'in bu dönemde daha belirgin hale gelen milliyetçi söylemleri, özellikle Japonluk ruhu diye bilinen anlayışın dini yönünü de beslemiş ve kendi içerisinde din ve millet bütünlüğünü sağlamıştır. Böylece bazı Japon milliyetçisi samuraylar ile Japonluk ruhunu yaşatmaya çalışan çevreler Nichiren'in yanında yer almıştır. O dönemde büyük bir istiladan kurtulan Japonya ve Japon halkı, benzeri durumlarda nelere dikkat edilmesi gerektiğini, tarihe kayıt düşen Nichiren'in yazılarından öğrenmiştir. Nitekim onun Japonya'yı veya Japon ulusunu konu edinen yazılarını değerlendiren pek çok araştırmacı, Nichiren'in ulusalcı ya da aşırı milliyetçi olduğunu dile getirmiştir. Bu durum Nichiren'e ve dolayısıyla da

Nichirenciliğe karşı olanlar tarafından devamlı surette kullanılmıştır. Fakat Nichiren sonrası Japon tarihinde ortaya çıkan yabancılaşma veya yabancı saldırılar öncesinde ve sonrasında, Nichirenci düşünce güçlü bir şekilde gündeme gelmiştir. Çünkü Nichiren, Japon ulusunun devamlı var olabilmesi için milli kimliğine ve geleneksel değerlerine sahip çıkması gerektiğini her vesileyle dile getirmiştir. O, bu çerçevede Japon ulusunun gelenek ve göreneklerine sahip çıkılması gerektiğini savunmuş, Japonya'yı ve Japon halkını tanrıların himaye ettiğini, yanlış dini öğretiler yüzünden söz konusu tanrısal koruyuculuğun kalkabileceğini ileri sürmüştür. Böylece Nichiren, milliyetçi bir duruş sergilemiş ve Japonluk ruhunu yaşatma gayreti içerisinde olmuştur. Bu düşünceye zıt bir yönetim anlayışı benimsediği için dinî ve siyasi meseleler başta olmak üzere pek çok konuda döneminin Bakufu hükümetlerini eleştiren Nichiren, onları özellikle ülkenin korunması ve Japon ulusunun bekası hususlarında üzerlerine düşen vazifeleri hakkıyla yapmamak ve ülke içinde Japon milletinin felaketine neden olacağını iddia ettiği dini çevreleri desteklemekle suçlamıştır.

Nichiren, sadece Japonya'daki din anlayışını ve yönetimin bu konudaki tutumunu değil, aynı zamanda diğer ülkelerdeki Budist ekolleri de çeşitli konularda eleştirmiştir. O, başta Japonya'daki mezhepler olmak üzere diğer ülkelerdeki Budist ekollerin de kutsal metinlerden uzaklaştıklarını ve yanlış dini öğretiler peşinde koştuklarını iddia etmiştir. Bu bozulmalar sebebiyle de o, kutsal metinlerde belirtilen “Mappo Çağının”, yani ahir zamanın başladığını kabul etmiş, dolayısıyla bu dönemde kurtuluşun anlık aydınlanmayla bile mümkün olabileceğini vaaz etmiştir. Bu noktadan hareketle Nichiren, kurtuluş için başta Hokekyo öğretilerine inanmayı ve bahsi geçen kitapta yer alan bosatsu uygulamalarını takip etmeyi önermiştir. O, kendisinin de aynı zamanda bosatsu olduğunu, bosatsu pratikleri sayesinde aydınlanmanın eşğine vardığını ifade etmiştir. Nichiren, bosatsu anlayışı çerçevesinde

toplumsal açıdan sorumluluklarının farkında olduğunu ve kurtuluşlarını arayanlara rehberlik için bu hakkından bir süreliğine feragat ettiğini zımnen ortaya koymuştur.

Nichiren, Hokekyo'nun en doğru öğretileri ve en doğru pratikleri ortaya koyduğunu ileri sürmüş, onun özünü oluşturan daimoku anlayışının, yani "*namu-myo-ho ren-ge kyo*"nun hem öğreti hem de pratik noktasında ortak değer olduğunu savunmuştur. Ona göre, daimokuya inananlar, bu inanca uygun ibadet edenler, her türlü dinsel tören ve uygulamalar esnasında bunu dile getirenler ve daimokuya tazimde kusur etmeyenler mutlak kurtuluşu/mutluluğu yakalayacaktır. Nichirenciler arasında inanmanın ve ibadet etmenin merkezine oturmuş olan daimoku; mandara tablolarının asıl unsuru olmasının yanında iman ikrarının, bütün ayinlerin ve gündelik yaşamın ayrılmaz parçası olarak telakki edilmiştir.

Nichiren'in öğretileri çerçevesinde şekillenen Nichiren Budizmi, ortaya koyduğu inanç ve uygulama ilkeleri çerçevesinde her dönem Japon toplumunda karşılık bulmuştur. Bu ekolü toplumsal hayat içinde sürekli canlı tutan, Nichirencilerin ayin ve uygulama geleneğini güçlü bir şekilde vurgulamaları ve bunları sürdürme konusunda hassasiyet göstermelerinden kaynaklanmıştır. Nitekim kurtuluş için Hokekyo temelli bosatsu uygulamaları ön plana çıkarılmış, bir ferdin ailesi ve ülkesi için çalışması ibadet olarak telakki edilmiştir. Bu bağlamda karma anlayışı gereğince eylemler iyi ve kötü biçiminde değerlendirilmiş, iyi olanların tamamı ibadet mesabesinde görülmüştür. Bu anlayışla Nichirencilerde ibadet aynı zamanda bir yaşam biçimi olarak algılanmıştır. Bu sayede dini teşkilatların öncülüğünde gelişen tapınaklarda veya evlerde icra edilen uygulamaların devamlılığı sağlanmıştır. Bu uygulamalar hem toplu halde hem de bireysel olarak icra edilmiştir. Nichiren Budizmi'nde yapılan ibadetler ve uygulamalar, sadece dini inanca bağlılık fikrinin dışı vurumunu yansıtmamış, aynı zamanda toplumda değer yargısı haline gelmiş olan geleneksel kabullerin de çeşitli eylemler vasıtasıyla yaşatılmasına olanak sağlamıştır. Bundan dolayı Nichiren

Budizmi’nde yapılan ibadetler, kutlamalar ve dini içerikli törenler, Budizm’in yanı sıra Japon halkının nezdinde de kabul gören anlayışları yansıtmıştır.

Nichiren, mandara (*mandala*) geleneğini honzon-shu öğretisine dayalı olarak sürdürmüş, mandaralarını oluştururken temelde Budalık anlayışını da içine alan “yüce varlık” olgusunu ön plana çıkarmıştır. Bununla birlikte yüce varlıkların koruması altında olduğunu kabul ettiği dharma yasalarını ise daimoku-shu öğretisi çerçevesinde mandalarına yerleştirmiştir. O, bütün varlıkları ve onların var olduğu evrenleri dikkate alarak, sır mekânlarda gizemli toplantıların yapıldığını, bu yerin ise esas itibarıyla kutsal mekân kaidan olduğunu açıklamıştır. Bu çerçevede mandalar oluştururken, ayrıca on ayrı âlemi ve o âlemlerdeki yaklaşık üç bin varlığı sembolik de olsa mandalarında temsil etmiştir.

Nichiren, tapının objesi ya da dua çarkı vazifesi gören mandalar hazırlarken, Hokekyo temelli öğretilerin yanı sıra Japon halkının değer verdiği tanrısal varlıkları da unutmamış ve bunları koruyucu tanrı veya Buda avatarları olarak değerlendirerek mandalarına koymuştur. Nichiren, ibadet ve uygulamalar noktasında da Hokekyo’yu esas almış, başta bosatsu pratikleri olmak üzere temelinde doğruluk bulunan eylemlerin yapılmasını tavsiye etmiştir. Nichiren, tören, kutlama ve anma merasimleri icra edilirken, Japon halkının ananelerine uygun hareket edilmesini önemsemiş, bu konuya azami gayret edilmesini ve özellikle de atalara karşı saygılı olunması gerektiğini vaaz etmiştir. Bu noktada o, özellikle yaşayan aile ve din büyüklerine saygılı olunması gerektiğini vaaz etmiş, onlar öldükten sonra ise ruhlarının huzura kavuşması için geride kalanların sorumluluklarını Budist rivayetlerinde anlatılan çeşitli kurtuluş hikâyeleriyle desteklemiştir. Böylece ata ruhlarının kami veya tanrı olabileceğine inanılan Japonya’da, ölen ata ruhlarının da Budist anlayışa uygun olarak mutluluğu yakalamalarının önünde engel bulunmadığını vurgulamıştır.

Nichiren'in, kurduğu mezhep kendisinden sonra öğrencileri ve taraftarları tarafından geliştirilmiştir. Nichiren'den sonraki dönemlerde Nichirenci olduğunu iddia eden birçok yeni dini hareket ortaya çıkmıştır. Bu hareketlerin pek çoğu, milliyetçi ve muhafazakâr bir çizgi takip etmiştir. Bunların bir kısmı zaman içerisinde Nichirenci öğretilerden uzaklaşmış veya eksen kaymasına uğramıştır. Ancak kendilerini Nichirenci olarak tanımlayan gruplar, onun öğretilerini sürdürmeye gayret etmişlerdir. Söz konusu gruplar, Japon dini tarihine damgasını vuran Nichiren'e, öğretilerine ve onun bakiyelerine büyük önem vermiş ve onu yaşatmışlardır. Çünkü onlara göre Nichiren, Japonya'da ekol kuran kişiler arasında çok önemli bir yere sahiptir. Onlara göre Nichiren, sadece bir ekol kurucusu değil, aynı zamanda gerçek Buda öğretilerinin Japonya'da yayılmasına vesile olan yüce bir rehberdir. Bu yüzden Japonya'da Nichiren'in ölümünden sonra onun bakiyelerinin yer aldığı tapınaklar inşa edilmiştir. Bu çerçevede ortaya çıkan tapınaklar ve halkın teveccühü sayesinde Nichirenci hareket ortaya çıktığı günden beri varlığını kesintisiz bir şekilde devam ettirmiştir. Nichiren Budizmi, günümüzün en popüler Japon ekollerinden biri olarak, yalnız Japonya'da değil, dünyanın pek çok ülkesinde var olan taraftarları sayesinde varlığını sürdürmektedir.

KAYNAKÇA

ADAM, Baki, - Mehmet Katar, Dinler Tarihi, Editör, Mehmet Katar, Eskişehir 2002.

ANESAKI, Masaharu, Nichiren The Buddhist Prophet, Cambridge 1916.

.....,History of Japanese Religion, London 1930.

.....,“*Nichiren*”, An Encyclopedia of Religion, Edited by

Vergilius Ferm, New Jersey 1959.

.....,Religious Life of The Japanese People, Revised by Hideo Kishimote, Tokyo 1961.

An Introduction to True Buddhism, Nichiren-shosu and Myoho-ji Temple, Los Angeles 1999.

ARAI, Nissatsu, Outlines of Doctrine of The Nichiren Sect, Edited by The Central Office of The Nichiren Sect, Tokyo 1893.

ARNOLD, Sir Edwin, The Life and Teaching of Guatama, London 1898.

ATULO, P.H.Dune, Gift He Left Behind, Translated by Thanissaro Bhikkhu, Plora Bodloinandamuni 1985.

BEAL, Samuel, Abstract of Four Lectures on Buddhist Literature in China London 1882.

BECHERT, Heinz, “Life of The Buddha”, Encyclopedia of Buddhism, (E.B.), Editor in Chief, Robert E. Buswell, Jr., New York 2004, C. I.

BENHAM, William, Dictionary of Religion an Encyclopedia of Christian and other Religious Doctrines, London 1887.

BLACKWOOD, Algernon, Karma; a Re-incarnation Play in Prologue,Epilogue,Three Acts, New York 1918.

BUDDA, A.Hilmi Ömer, Dinler Tarihi, İstanbul 1935.

BUNCE, William K., Religion in Japan, Tokyo 1955.

CARUS, Paul, Amitabha A Story of Buddhist Teology, London 1906.

CAVE, Sydney, An Introduction to The Study of Some Living Religions of The East, London 1921.

CHAN, Wing-Tsit, “*Japanese Terminology*” An Encyclopedia of Religion, Edited by
Vergilius Ferm, New Jersey 1959.

....., “*Buddha Gotama*”, An Encyclopedia of Religion (A.E.R.), Edited by
Vergilius Ferm, New Jersey 1959.

CHRISTENSEN, Jack Arden, Nichiren Leader of Buddhist Reformation in Japan, California 2001.

COBBOLD, George A., Religion in Japan Shintoism-Buddhism-Christianity, London 1894.

COOMARASWAMY, Ananda K., Buddha and The Gospel of Buddhism, London 1916.
....., Hinduizm ve Budizm, Türkçesi, İsmail Taşpınar, İstanbul 2000.

DEAL, William E., “*Nichiren’s Rissho Ankoku Ron and Canon Formation*”, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

DE GRAFF, Geoffrey, Dhammapada, Massachusettes 1998.
....., Meditation-Forty Dhamma Talk, New York 2003.

DHARMAPALA, Anagarika H., - P. Lakshmi Narasu, The Esence of Buddhism, Baranes 1907.

DICKSON, Walter, Japan, With Two Suplemantary Chapters of Recent Events by Mayo W. Hazeltine, New York 1898.

Dictionary of Buddhism, Published by Soka Gakkai, Tokyo 2000.

DOLCE, Lucia D., “*Criticism and Appropriation Nichiren’s Attitude Toward Esotric Buddhism*”, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

....., *“Between Duration and Eternity: Hermeneutics of The ‘Ancient Buda’ of Lotus Sutra in Chih-i and Nichiren”*, A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.

....., *“Nichiren’s Attitude Toward Esoteric Buddhism”*, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

ECKEL, Malcolm David, *“By The Power of the Buddha”*, A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.

EDMUNDS, J. Albert, Buddhist and Christian Gospel, Vol. I-II, (revised and enlarged edited by, Masaharu Aneseki 1912 and 1914), Tokyo 1908 - 1909.

ELIOT, Sir Charles, Japanese Buddhism, London 1935.

....., Hinduism and Buddhism An Historical Sketch, London 1962, C. III.

ENDO, Asai, *“Nichiren Shonin’s View Humanity, The Final Dharma Age and The Three Thousand Realms in One Thought- Moment”*, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

FINNEMORE, John, Peeps At History of Japan, Illustration and Drawings by Wakana Utagawa, London 1911.

FRIESS, L.Horace – Herbert W.Schneider, Religion in Various Cultures, USA 1932.

FUMIHIKO, Sueki, *“Nichiren’s Problematic Works”*, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

GRISWOLD, Hervey Dewitt, *Brahman: A Study in The History of Indian Philosophy*.

GRIFFIS, William Eliot, The Religions of Japan From the Dawn of History to the Era of Meiji, New York 1895.

GÜVENÇ, Bozkurt, Japon Kültürü, İstanbul 2002.

GÜNGÖREN, İlhan, Budda ve Öğretisi, İstanbul 1981.

HABITO, Ruben L.F. - Stone, Jacqueline I., STONE “*Revisiting Nichiren*”, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

....., “*Bodily Reading of The Lotus Sutra: Understanding Nichiren’s*

Buddhism”, Japanese Journal of Religious Studies, Guest

Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan

1999, C. XXVI.

....., “*Buda-body Theory and The Lotus Sutra: Implications for*

Praxis”, A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra,

Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano,

Tokyo 2002.

HAKEDA, Yoshito S., The Awakening of Faith- Attributed to Asvaghosha, New York 1967.

HAMBRICK, Charles H., “*Tradition and Modernity in the New Religious Movements of Japan*”, Japanese Journal of Religious Studies, Japan 1974, C. I.

HANAYAMA, Shinsho, Buddhism in Japan, Edited by Kenneth W. Morgan, New York 1956.

HARA, Katsuro, An Introduction to The History of Japan, New York and London 1920.

HARDACRE, Helen, “*Reiyukai Kyodon*”, Encyclopedia of Religion (second edition), Editor in Chief Lindsay Jones, Tokyo 2005, C. XI.

HARVEY, Peter, An Introduction to Buddhism: Teaching, History and Practices, Cambridge 1990.

HAWKINS, Bradley K., Buddhism, London 1999.

HEROLD, A. Ferdinand, The Life of Buddha, Tokyo 1954.

HILDRETH, Richart, Japan and The Japanese, Boston 1860.

HIROO, Sato, “*Nichiren’s View of Nation and Religion*”, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

HOLTOM, D.C., “*Hachiman*”, An Encyclopedia of Religion, Edited by Vergilius Ferm, New Jersey 1959.

HORI, Kyotsu, Shingyo Hikkei, Editing Group by Nichiren Order, Tokyo 1986.

IKEDA, Daisaku, Buddhism the First Millenium, Transleted by Burton Watson, New York 1977.

.....,Unlocking The Mysteries of Birth and Death, Santa Monica 2003.

JUKEN, Matsumara, Shingyo Hikkei: A Handbook For Members of The Nichiren Order, Translated by, Kyotsu Hori, Tokyo 1978.

KALUPAHANA, David J., Ethics in Early Buddhism, Honolulu 1993.

KAR, R.C., “*The Master’s life in Stone*”, Guatama Budda, Editor by, N. N. Law, 1956.

KASAHARA, Kazou, A History of Japanese Religion, Transleted by Paul Mc Carty - Gaynor Sekimori, Tokyo 2001.

KATAR, Mehmet, “*Dinlerde Günlük İbadet Uygulamaları*”, Dini Araştırmalar,
Ankara 1998. S. I.

KATO, Asadori, A Story About Saint Nichiren, Translated by Shunjusha Committee, Tokyo 1982.

KEITH, Arthur Berriedale, The Karma- Mimamsa, Calcutta 1921.

KEOWN, Damien, Buddhism, New York 1996.

KIYOMI, Morioka, “*Rissho Koseikai*”, The Encyclopedia of Religion, Edited by Mircea Eliade, New York – London 1987, C. XII.

KUBOTA, Tetsujo, The Tradition of Nichiren Doctrine, Translated by Hamilton
Graham Lamont, Tokyo 1999.

....., Kempon Hokke Bukkoku Kai, Translated by Hamilton Graham

Lamont, Tokyo 1995.

KURODA, Shinto, Outlines of The Mahayana as Taught by Buddha, Tokyo 1893.

KÜÇÜK, Abdurrahman, - Günay Tümer - M. Alparslan Küçük, Dinler Tarihi, Ankara 2009.

LAI, Whalen, “*Post-Kamakura Buddhism*”, Japanese Journal of Religious Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone, Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

LAW, Bimala Charan, The Buddhist Conception of Spirits, Calcutta 1923.

Life of St. Nichiren, Compiled by Seigakukan Co., Chiba 1975.

Life of Nichiren Daishonin, Published by Nichiren Shoshu International Center, Tokyo 1995.

LILLIE, Arthur, Buddhism in Christendom, London 1881, (With Numerous Illustrations, by Kegan Paul, London 1887).

LLOYD, Arthur, Developments of Japanese Buddhism, Toronto 1894.

Living Buddhism, Soka Gakkai Publications-World Tribune, USA 1997.

MAJUMDER, R. C., “*Buddhism in South-East Asia*”, Guatama Budda, Editor by N. Law, 1956.

MANPEI, Chibu, Life of Nichiren, Edited and Published by Nichiren Shu Headquarters, Tokyo 1984.

MASUTANI, Kanko, Nichiren, Tokyo 1967.

MATTIS, Susan, “*Chih-i and the Subtle Dharma of The Lotus Sutra: Emptiness or Buddha-Nature*”, A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.

McCORMICK, Ryuei, - M., Lotus Seeds The Essence of Nichiren Shu Buddhism, USA 2000.

McGOVERN, William Montgomery, A Manuel of Buddhist Philosophy, London and New York 1923, C. I.

-, An Introduction to Mahayana Buddhism, London 1922.
- MENZIES**, Allan, The Religion of India Brahmanism and Buddhism, Edited by Oliphant Smeaton, London 1904.
- MOCHIZUKI**, Kanko, The Nichiren Sect, Transleted by Murano Senchu, Tokyo 1958.
- MONTGOMERY**, Danial B., The Lotus Sutra, Translated From Chinese by Senchu Murano, Tokyo 1991.
- MORGAN**, Peggy, “*Ethics and The Lotus Sutra*”, A Buddhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.
- MURANO**, Senchu, “Nichirensu”, Encyclopedia of Religion, Edited by Mircea Eliade, New York 1987, C. X.
-, The Lotus Sutra, Revised by Daniel B. Montgomery, Tokyo 1991.
-, Two Nichiren Texts, Published by Numata Center for Buddhist Translation and Research, California 2003.
-, Lotus Sutra, “*The Parable of A Magic City*” Revised by Daniel B. Montgomery, Tokyo1991.
-, Two Nichiren Texts, “*Rissho Ankoku Ron*”,California 2003.
- MURRAY**, David, Japan, Londo 1894.
- NAGUCHI**, Yone, Kamakura, Yokohama-Japan 1910.
- NARMAN**, G. K., Literary History of Sanskrit Buddhism, Bombay 1923.
- NEUMAIER**, E. K., The Soverign All-Creating Mind The Motherly Buddha, New York 1992.
- Nichiren Shoshu Buddhism**, Seiganzan Myoshinji Temple, California 1993.
- Nichiren Shoshu Basics of Practices**, Nichiren Shoshu Temple, Tokyo 2003
- NIWANO**, Nikkyo, “*The Threefold Lotus Sutra: An Introduktion*”, A Budhist

- Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene
Ree With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.
-, Shakyamuni Buddha, Published by Kosei P.Co., Tokyo 1969.
- NIZUNO**, Kogen, Basic Buddhist Consept, Transleted by Charles S. Terry – Richard L. Gage, Tokyo 1987.
- NYANATILOKA**, Buddhist Dictionary, Colombo 1950.
- OXTOBY**, Willard G., World Religion: Eastern Tradition, New York 1996.
- OLDENBERG**, Herman- Hoey, William, *Buddha: His Life- His Doctrine- His Order*, Edinburg 1882.
- PETZOLD**, Bruno, Buddhist Prophet Nichiren: A Lotus in The Sun, Tokyo 1978.
- PRATT**, James Bissett, The Pilgrimage of Buddhism, New York 1928.
- REED**, Elizabeth A., Primitive Buddhism Its Origin and Teaching, Chicgo 1896.
- REDDY**, A.V., Buddha, Dharsanamu 1999.
- REEVES**, Gene, “*Appropriate Means as the Ethics of the Lotus Sutra*”, A Budhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.
- REISCHAUR**, August Karl, Studies in Japanese Buddhism, Toronto 1917.
-, Studies in Japanese Buddhism, New York 1917
- RICHARD**, Timothy, The Awakening of Faith in The Mahayana Doctrine: The New Buddhism, Shanghai 1907.
- ROBINSON**, R. H., - Willard L.Johnson, The Buddhist Religion, San Diego 1997.
- RODD**, Laurel Rasplica, “*Nichiren and Setsuwa*”, Japanese Journal of Religious Studies, Japan 1978, C. V.
- ROCKHILL**, W. Woodville, The Life of The Buddha an The Early History of His Order, London 1884.

RUBEN, Walter, *Buddhizm Tarihi*, Çev. Abidin İtil, Ankara 1947.

SAITO, Hisho, *A History of Japan*, Translated by Elizabeth Lee, London 1912.

SARIKÇIOĞLU, Ekrem, *Başlangıçtan Günümüze Dinler Tarihi*, Isparta 2002.

SCHIMMEL, Annemarie, *Dinler Tarihine Giriş*, Ankara 1955.

SENCU, Muraho, “*Nikko*”, *Encyclopedia of Religion* (second edition), Editor in

Chief Lindsay Jones, 2005, C. X.

....., “*Nichirensu*”, *The Encyclopedia of Religion*, Edited by Mircea

Eliade, New York – London 1987, C. X.

SHATTUCK, Cybelle, *Religions of The World Hinduism*, Series Editor Ninian Smart, London 1999.

SICKLOS, Bulcsu, *Buddhism in Japan*, Boston 1988.

SIMTONIR, Jamttfi, *Head of Buddha’s Image*, Gandhara 1956.

SINGLETON, Esther, *Japan*, New York 1904.

SHELLING, John, *The Buddhist Handbook*, London 1987.

SMART, Ninian, *The World’s Religion*, London 1989.

SÖNMEZ, Zekiye, *Yaşayan Dinlerin Peygamber veya Din kurucularının ortak*

Özellikleri, Ankara 2000, (Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,
Basılmamış Yüksek Lisans Tezi)

STONE, Jacqueline I., “*Nichirensu*”, *Encyclopedia of Religion*(second edition), Editor in
Chief Lindsay Jones, 2005, C. X.

....., “*Biographical Studies of Nichiren*”, *Japanese Journal of Religious*

Studies, Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone,

Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

....., “*Placing Nichiren in the Big Picture Some Ongoing*

Issues in Scholarship”,. Japanese Journal of Religious

Studies Guest Editors, Ruben L. F. Habito- Jacqueline I. Stone,

Nagoya/Japan 1999, C. XXVI.

....., “*When Disobedience Is Filial and Resistance Is Loyal: The Lotus*

Sutra and Social Obligations in the Mediaval Nichiren

Tradition”, A Budhist Kaleidoscope Essays on The Lotus Sutra,

Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano,

Tokyo 2002.

SUGURO, Shinjo, Introduction to The Lotus Sutra, Transleted by Nichiren Buddhist International Center (N.B.I.C.), Revised by Daniel B. Montgomery, California 1998.

SUSUMU, Shimazono, – Robert S.Ellwood, “New Religious Movements in Japan”, Encyclopedia of Religion(second edition), Editor in Chief Lindsay Jones, 2005, C. X.

SUSUMU, Shimazono, “*Soka Gakkai*”, Encyclopedia of Religion (second edition), Editor in Chief Lindsay Jones, 2005, C. XII.

SUZUKI, Beatrice Lane, Mahayana Buddhism, London 1948.

SÜMER, İbrahim, Lotus’un İçindeki İnci Lamaizm’le Nirvanaya Yolculuk, İstanbul 2003.

TADANAO, Yamamoto - Walter Edwards, “*Early Buddhist Temples in Japan: Roof-Tile Manufacture and the Social Basis of Temple Construction*”, World Archaeology (Buddhist Archaeology), London 1995, C. XXVII, S. II.

TAKAGI, Yutaka, Nichiren, Tokyo 1970.

TAMURA, Yoshiro, Japanese Buddhism A Cultural History, Transleted by Jeffrey Hunter, Tokyo 2000.

THEODORE DE BERY, Willam, The Buddhist Tradition in India, China and Japan,
New York 1972.

....., “*Nichiren’s Faith in The Lotus*” The Buddhist Tradition in

India, China and Japan, New York 1972.

The Writings of Nichiren Daishonin, Editor-Translator: The Gosho Translation Committee,
Published by Soka Gakkai, Tokyo 1999, C. I.

The Writings of Nichiren Daishonin, Editor-Translator: The Gosho Translation Committee,
Published by Soka Gakkai, Tokyo 2006, C, II.

THOMAS, Edward J., The History of Buddhist Thought, London 1953.

....., Buddhism and Modern Thought, New York 1996.

....., The History of Civilization, New York 1996.

TROTMAN, F. E., Buddhism, Westminster 1922.

TUSUNADA, Ryusaku, The Essence of Japanese Buddhism, Honolulu 1914.

TÜMER, Günay, - Abdurrahman Küçük, Dinler Tarihi, Ankara 2002.

.....“Budizm”, Türkiye Diyanet Vakfı İslam ansiklopedisi, İstanbul 1992,

C. VI.

UENAKA, Chokusai, The Pictorial Life of Saint Nichiren, Published by Nichiren Shu Asia
Buddhist Friendship Association, Tokyo 1986.

WALMSLEY, L. C., Buddha His Life and Teachings, New York 1988.

WATANABE, Hoyo “*Nichiren*”, The Encyclopedia of Religion Edited by Mircea Eliade,
New York 1987, C. X.

....., “*Miyazawa Kenji: Poet of The Lotus Sutra*”, Osaki Gakuho,

Edited by Rissho University Institution of Buddhism, Tokyo 1989.

....., “*Nichiren’s Thought Appearing in the Risso Ankoku Ron and Its*

Acceptance in The Modern Age”, Proceeding of the Thirty-First

International Congress of Human Sciences in Asia and North

Africa, Tokyo-Kyoto 1983.

-, *“Issues in Nichiren’s Early Proselytization”*, Japanese Association For Religious Studies, Tokyo 1986, C. LX-1.
- *“Nichiren”*, Encyclopedia of Religion (second edition), Editor in Chief Lindsay Jones, Tokyo 2005, C. X.
-, *“Background of the Formation of Nichiren’s Theory of Daimoku-Juji”*, Journal of Indian and Buddhist Studies, Tokyo 2007, C. LV.
- WATSON**, Burton, The Record of The Orally Transmitted Teachings, Tokyo 2004.
-, The Lotus Sutra and Its Opening and Closing Sutras, Published by Soka Gakkai, Tokyo 2009.
- VENTURINI**, Riccardo, *“A Buddha Teaches Only Bodhisatvas”*, A Buddhist Kaleidoscope: Essays on The Lotus Sutra, Edited by Gene Reeves, With a Foreword by Nichiko Niwano, Tokyo 2002.
- WILLIAMS**, Sir M. Monier, Buddhism, London 1889.
- WILSON**, Bryan – Karel Dobbelaere, A Time To Chant, New York 1994.
- Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 1992, C. I.
- Writings of Nichiren Shonin**, Edited by George Tanabe Jr, Compiled by Kiyotsu Hori, Tokyo 1996, C. II.
- Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 1994, C. III.
- Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 1993, C. IV.
- Writings of Nichiren Shonin**, Compiled by Kiyotsu Hori, Edited by Jay Sakashita, Tokyo 1993, C. V.

WOLFE, J. Douglas, “*The Lotus Sutra and The Dimension of Time*”, A Buddhist Kaleidoskope: Essays on The Lotus Sutra, Edited by, Gene Reeves, With a Foreword by, Nichiko Niwono, Tokyo 2002.

YİTİK, Ali İhsan, Hint Dinleri, İzmir 2005.

....., Hint Kökenli Dinlerde Karma İnancının Tenasüh İnancıyla İlişkisi,
İstanbul 1996.

ÖZET

Karataş, Hüsamettin, Nichiren Budizmi, Doktora Tezi, Danışman: Prof. Dr. Mehmet Katar, 255 s.

Japon Budist ekollerinden biri olan Nichiren Budizmi'nin kurucusu, 1222-1282 yılları arasında Japonya'da yaşamış olan Japon asıllı rahip Nichiren'dir. Nichiren, rahiplik eğitimini tamamladıktan sonra 1253 yılında öğretilerini ilan etmiştir. Japon halk inanışları ile Budist öğretileri bir potada eritmeye çalışan Nichiren, gelenekçi, muhafazakâr ve milliyetçi eğilimleri olan bir dini önderdir. O, yaşadığı Kamakura döneminde, Japon ulusunun doğasına uymayan dini öğretilerin yayıldığını veya yayılmasına zemin hazırlandığını ileri sürmüştür. Nichiren'e göre bu durum, Japonya'yı ve Japon halkını koruyan yüce varlıkları rahatsız etmiştir. O, bu bağlamda dinî ve siyasi erkleri uyarmış, özellikle Bakufu hükümetlerine ve etkin dinî gruplara yönelik sert eleştirilerin yanı sıra öneriler de içeren yazılar kaleme almış, bu yüzden çeşitli cezalara çarptırılmıştır. Bu tepkilere rağmen, bazı öngörülerinde haklı çıkınca, Nichiren'in fikirleri Japon halkı arasında taraftar bulmuştur.

Nichiren'in öğretileri, ölümünden sonra öğrencileri tarafından sürdürülmüştür. Nichiren'in fikirleriyle şekillenen Nichiren ekolü tarihsel süreç içerisinde çeşitli adlar altında varlığını devam ettirmiştir. Günümüzde kendisini bu ekolün devamı veya (asıl) temsilcisi olarak gören çeşitli hareketler bulunmaktadır. Bu hareketler sayesinde Nichiren'in fikirleri, Japonya başta olmak üzere dünyanın pek çok ülkesinde bilinmektedir. Nichiren'in fikirlerinin temel dayanağı Hokekyo (*Saddharmapundarika Sutra/Lotus Sutra*) adlı Budist kutsal kitabıdır. Ona göre Hokekyo, Sakyamuni Buda'nın vaaz ettiği kutsal “*dharma*” kanunlarının bütünü ve özünü oluşturur. Hokekyo esas olmak kaydıyla Nichiren Budizmi, daimoku-shu (*namu myoho renge kyo*), honzon-shu, kaidan-shu, kaitai-shu, hokke-shu ve senji-shu gibi temel öğretilerin; bosatsu (*bodhisatva*) ve mandara (*mandala*) gibi anlayış ve uygulamaların etrafında şekillenmiştir. Bunun yanı sıra Nichiren ekolü; toplumsal kurtuluşu, anlık aydınlanmayı, ahlaki erdemleri ve gelenekçi anlayışları da savunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Nichiren, Nichiren Budizmi, Japon Budizmi, Hokekyo, Daimoku, Honzon, Kaidan, Bosatsu, Mandara.

ABSTRACT

Karataş, Hüsamettin, Nichiren Buddhism, Doctora's Thesis, Advisor: Prof. Dr. Mehmet Katar, 255 p.

Founder of Nichiren Buddhism which is one of the Japanese Buddhism school, was Japanese-originated priest Nichiren who lived in Japan between 1222-1282. After he finished his priesthood education in 1253, he declared his doctrine. Nichiren who had tried to melt Japanese folk belief and Buddhism in the same pot is a religious leader having a conservative, traditional and nationalist tendencies. He put forward an idea in Kamakura era that some religious doctrines which against to Japanese nature had been prevailed or appropriate background had been prepared for that. According to Nichiren this issue had disturbed the Japan and holy things protecting Japanese. In this regard he had warned religious and political authorities, he had written some critical reviews and also proposals to the Bakufu governments and religiously active groups, because of these activities he had been punished in many way. In spite of so many reactions, when his rightfulness had been proved in his some predictions, his ideas had mustered up supporters among Japanese.

After Nichiren dead, his doctrine had been continued by his students. Nichiren school which had been formed by Nichiren ideas, had carried on under several names. In present time, there are some movements describing themselves as follow-up of his school or real representer of the Nichiren school. Due to these movements Nichiren's ideas, at the outset in Japan, and all around world had become known. Nichiren's ideas are based on holy Buddhist book Hokeyko (*Saddharmapundarika Sutra/Lotus Sutra*), pursuant to him Hokeyko book is the basis of sacred "*dharma*" rules which Sakyamuni Buddha had preached. On condition that Hokeyko as a basic, Nichiren Buddhism is formed by the cornerstone doctrines like daimoku-shu (*namu myoho renge kyo*), honzon-shu, kaidan-shu, kaitai-shu, hokke-shu, senji-shu and concepts like bosatsu (*bodhisatva*) ve mandara (*mandala*). In addition to that Nichiren school advocates social salvation, momentary enlightmen, moral virtues and traditionalism.

Key Words: Nichiren, Nichiren Buddhism, Japan Buddhism, Hokekyo, Daimoku, Honzon, Kaidan, Bosatsu, Mandara.